

מקבוצת הבינלאומי

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

תוכן עניינים

5	דבר יו"ר הדירקטוריון
7	דוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2015
6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
12	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
48	סקירת הסיכונים
99	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
107	הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
111	דוח כספי שנתי מבוקר
113	חוות דעת רואה החשבון המבקר
248	ממשל תאגידי, ונספחים לדוח השנתי
248	ממשל תאגידי
267	פרטים נוספים
283	נספחים
289	מילון מונחים

רשימת לוחות הכלולים בדוחות

8	נתונים עיקריים	1
9	דוח רווח והפסד - מידע רב תקופתי	2
10	מאזן - מידע רב תקופתי	3
17	הרכב הרווח המימוני, נטו	4
17	ניתוח סך הרווח המימוני, נטו	5
18	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית	6
18	פירוט העמלות וההכנסות אחרות	9
19	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	10
19	פירוט ההוצאות האחרות	12
21	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	13
21	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	14
22	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	15
22	אשראי לציבור לפי מגזרי פעילות	16
22	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	17
24	הרכב תיק ניירות הערך	20
25	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	22
26	הרכב ההון לצורך חישוב יחס ההון	28
31	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות	30
31	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות	31
31	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות	32
31	יתרות מאזניות ממוצעות לפי מגזרי פעילות	33
35	תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות האישית	34
38	תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות הפרטית	35
41	תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר העסקים הקטנים	36
44	תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר בנקאות עסקית	37
46	נתוני הפעילות בשוק ההון כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים	39
47	נתוני הפעילות בכרטיסי אשראי כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים	40
54	סיכון אשראי בעייתי	41

56	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	43
59	חשיפה למדינות זרות	45
65	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית	47
66	פרטים על השפעת שינויים בריבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר	48
68	החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית	49
76	תיאור חשיפת ההון הפנוי בפועל, ברמת הקבוצה, בהשוואה למגבלות הדירקטוריון	50
77	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	51
95	דיון בגורמי סיכון	54
103	ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות	55
104	נתוני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים	56

דוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2015

דבר יו"ר הדירקטוריון

אני מתכבדת להציג בפניכם את הדוחות הכספיים של בנק אוצר החייל לשנת 2015.

שנת 2015 הייתה שנה כלכלית רווית אתגרים בעולם כולו. ההאטה העולמית, לא פסחה על כלכלת ישראל וההאטה מורגשת ומתבטאת, בעיקר, בשיעור צמיחה נמוך מהתחזית ובירידה ניכרת בהשקעות. המערכת הבנקאית בעידן של אחרי המשבר עומדת בפני אתגרים רבים וביניהם:

- רגולציה מחמירה, רפורמות ויוזמות חקיקה רבות.
- תחרות הולכת וגוברת בתוך המערכת הפיננסית.
- מדיניות מוניטרית מרחיבה המתבטאת בשיעור ריבית אפסי.

הבנק הינו חלק מקבוצת הבנק הבינלאומי, עיקר פעילותו קימעונית ורבים מלקוחותיו הינם מקרב אוכלוסיית מערכת הביטחון. הבנק שומר על איתנות פיננסית המתבטאת בין היתר ביחס נזילות, בהלימות הון וביחס מינוף גבוהים ובפיזור רחב של אשראי ופיקדונות.

הרווח הנקי של הבנק בשנת 2015 הסתכם ב- 65.6 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 37.6 מיליון ש"ח בשנת 2014. השינוי ברווח הנקי מושפע מגורמים חיצוניים וביניהם השפעת ירידת הריבית על הכנסות מפעילות מימון והשפעת הרגולציה על הכנסות התפעוליות ועל הפרשה להפסדי אשראי.

בחודש נובמבר 2015 זכה הבנק במכרז למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הביטחון לתקופה של 7 שנים. במכרז נקבעו, בין היתר, התנאים למתן אשראי ולניהול חשבון לעובדי מערכת הביטחון והזכויות להפעלת סניפי הבנק במחנות צה"ל. הזכייה במכרז מאפשרת לבנק המשך צמיחה בקרב אוכלוסיית מערכת הביטחון וכן הזדמנויות עסקיות נוספות להרחבת פעילותו באוכלוסיות נוספות.

בחודש ינואר 2016 זכה הבנק ביחד עם מיטב ד"ש גמל ופנסיה במכרז החשב הכללי במשרד האוצר לבחירת שותפויות פיננסיות למתן הלוואות לעסקים קטנים ובינוניים בערבות המדינה. הזכייה מאפשרת לבנק להמשיך במתן השירות לעסקים אלו בארבע השנים הקרובות.

דירקטוריון הבנק רואה בשיפור היעילות התפעולית צעד הכרחי להמשך פעילותו של הבנק במשק תחרותי. בהתאם לכך, הבנק מבצע צעדי התייעלות ונערך לגיבוש צעדי התייעלות נוספים ארוכי טווח אשר יתאימו את רמת ההוצאות לרמת הפעילות הבנקאית בעידן תחרותי זה.

הבנק מעודד את עובדיו להשתלב בפעילות תרומה לקהילה, משתתף במבצע "אמץ לוחם" ומאמץ מזה שנים גדוד תותחנים ומקיים מסלולי תרומה בשיתוף עם גורמים נוספים.

תוצאות הבנק והישגיו, נעשו תודות לפעילות ומסירות של ציבור העובדים וההנהלה ועל כך נתונה תודה והערכה בשמי ובשם דירקטוריון הבנק.

סמדר ברבר-צדיק
יו"ר הדירקטוריון

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

7	תיאור פעילות הבנק
7	מידע כספי תמציתי עיקרי
11	הסיכונים העיקריים שהבנק חשופ אליהם
11	יעדים ואסטרטגיה

דוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2015

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 25 בפברואר 2015 הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק אוצר החייל בע"מ לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פעילות הבנק

פעילותו העסקית של הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטוין בהכנסות ריבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות במגוון רחב של פעילויות, בתחומי ניירות הערך, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים, מט"ח, סחר בינלאומי, וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת הנוסטרו של הבנק וניהול סיכוני שוק ונזילות.

עיקר פעילותו של הבנק הינה פעילות קימעונאית. הבנק פועל באמצעות 48 סניפים ושלוחות, חלקם ממוקמים בקירבת ובתוך בסיסי צה"ל ומשרתים את לקוחות הבנק מקרב אוכלוסייה זו. חלקו של הבנק בקרב אוכלוסיית מערכת הביטחון גדול באופן משמעותי מחלקו במערכת הבנקאית. הבנק פועל באמצעות שתי חטיבות עסקיות עיקריות:

החטיבה לבנקאות קימעונאית - מרכזת את פעילות הסניפים של הבנק בתחומי הבנקאות האישית, הפרטית והעסקים הקטנים ואחראית על תחום הבנקאות הישירה על מגוון פעילויותיה ועל הפעילות בשוק ההון ופעילות הייעוץ הפנסיוני. החטיבה ממונה על תחום השיווק והפרסום של הבנק. מנהל החטיבה הקימעונאית אחראי לפעילות התפעול והלוגיסטיקה המתבצעת בעיקרה באמצעות הבנק הבינלאומי.

החטיבה לבנקאות עסקית - מנהלת את פעילות הבנק בתחום הלקוחות העסקיים, אחראית לקביעת מדיניות האשראי, אחראית לאישורי אשראי ללקוחות בסכומים שמעבר לסמכות החטיבה הקימעונאית, אחראית על יחידת הבקרה העוסקת באיתור, סיווג וטיפול בלווים במעקב ובעייתיים ועל יישום נוהלי הבנק באשראי ובחינת איכות הניירת המשפטית וכן אחראית לניהול מערך גביית חובות.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב- 65.6 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 37.6 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 74.5%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק עמדה על שיעור של 5.8% בהשוואה ל-3.4% בשנת 2014.

סך נכסי הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב- 19,172.0 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 16,892.1 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 13.5%.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב- 11,791.4 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 11,347.1 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 3.9%.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב- 15,454.3 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 13,072.7 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 18.2%.

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב- 1,164.7 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 1,107.2 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 5.2%.

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על שיעור של 9.83%, בהשוואה ל- 9.59% בסוף שנת 2014. יחס ההון הכולל עמד על 13.25% בהשוואה ל 14.13% בסוף שנת 2014.

**נתונים עיקריים
רווח ורווחיות**

שינוי לעומת		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2013	2014	2015	
	ב-%	במיליוני ש"ח			
(15.8%)	(6.5%)	473.3	426.0	398.5	רווח מימוני, נטו(1)
(2.1%)	1.3%	235.7	227.9	230.8	עמלות והכנסות אחרות
(11.2%)	(3.8%)	709.0	653.9	629.3	סך ההכנסות
(3.1%)	0.4%	234.2	226.1	226.9	מזה: עמלות
(93.0%)	(95.8%)	35.9	60.2	2.5	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(0.4%)	(2.7%)	520	532.5	518.1	הוצאות תפעוליות ואחרות
(34.3%)	74.5%	99.8	37.6	65.6	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

שינוי לעומת		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			מאזן
2013	2014	2013	2014	2015	
	ב-%	במיליוני ש"ח			
17.2%	13.5%	16,353.4	16,892.1	19,172.0	סך כל הנכסים (סך כל המאזן)
3.4%	3.9%	11,403.6	11,347.1	11,791.4	אשראי לציבור, נטו
44.7%	(0.7%)	1,249.8	1,821.4	1,809.0	ניירות ערך
23.1%	18.2%	12,558.3	13,072.7	15,454.3	פקדונות הציבור
(18.2%)	(14.3%)	814.3	777.1	665.9	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
7.5%	5.2%	1,083.8	1,107.2	1,164.7	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
20.0%	(12.9%)	234.5	323.2	281.5	סיכון אשראי בעייתי

2013	2014	2015	יחסים פיננסיים עיקריים
6.6%	6.6%	6.1%	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לסך כל המאזן
0.3%	0.5%	*	הוצאות בגין הפסדי אשראי לאשראי לציבור, נטו
9.6%	9.6%	9.8%	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון
14.1%	14.1%	13.2%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
		5.7%	יחס מינוף(2)
		376.1%	יחס כיסוי נזילות(2)
69.7%	67.2%	61.5%	אשראי לציבור, נטו לסך כל המאזן
76.8%	77.4%	80.6%	פקדונות הציבור לסך כל המאזן
110.1%	115.2%	131.1%	פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו
73.3%	81.4%	82.3%	הוצאות תפעוליות ואחרות לסך ההכנסות
9.47%	3.40%	5.78%	תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק

* שיעור הוצאה קטן מ- 0.05%.

(1) רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.
 (2) בהתאם להוראות בנק ישראל יחס המינוף יחס כיסוי הנזילות חושבו החל משנת 2015. לפיכך לא מוצגים נתוני השוואה.

דוחות רווח והפסד לשנים 2011-2015

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2011	2012	2013	2014	2015	
720.8	673.8	587.2	483.2	408.1	הכנסות ריבית
283.3	223.6	154.7	67.2	30.0	הוצאות ריבית
437.5	450.2	432.5	416.0	378.1	הכנסות ריבית, נטו
* 41.5 *	29.2 *	35.9 *	60.2	2.5	הוצאות בגין הפסדי אשראי
396.0	421.0	396.6	355.8	375.6	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
(24.6)	17.0	40.8	10.0	20.4	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
219.4	225.4	234.2	226.1	226.9	עמלות
7.2	2.1	1.5	1.8	3.9	הכנסות אחרות
202.0	244.5	276.5	237.9	251.2	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
279.9	280.5 *	292.1 *	296.7	293.3	משכורות והוצאות נלוות
86.4	83.1	81.7	82.3	81.8	אחזקה ופחת בניינים וציוד
135.4	139.7	146.2	153.5	143.0	הוצאות אחרות
501.7	503.3	520.0	532.5	518.1	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
96.3	162.2	153.1	61.2	108.7	רווח לפני מיסים
* 29.8 *	57.0 *	53.3 *	23.6	43.1	הפרשה למסים על הרווח
רווח נקי :					
66.5	105.2	99.8	37.6	65.6	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(0.1)	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
* 66.4 *	105.2 *	99.8 *	37.6	65.6	המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח בסיסי למניה בש"ח					
רווח למניה רגילה בת 0.0001 ש"ח					
* 0.52 *	0.83 *	0.79 *	0.30	0.52	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניית בכורה בת 0.001 ש"ח					
* 5.24 *	8.30 *	7.88 *	2.97	5.18	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניית יסוד בת 0.005 ש"ח					
* 26.20 *	41.51 *	39.38 *	14.84	25.89	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ובגין יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור 1. ג. (1 ו-2) לדוחות הכספיים.

מאזנים לסוף השנים 2011-2015

ליום 31 בדצמבר					
2011	2012	2013	2014	2015	
2,111.9	2,841.3	3,426.9	3,356.2	5,196.4	נכסים
2,419.7	2,024.8	1,249.8	1,821.4	1,809.0	מזומנים ופקדונות בבנקים
* 10,826.5 *	11,463.9 *	11,503.9 *	11,489.2 *	11,921.1	ניירות ערך
* (123.5) *	(129.6) *	(100.3) *	(142.1)	(129.7)	אשראי לציבור
10,703.0	11,334.3	11,403.6	11,347.1	11,791.4	הפרשה להפסדי אשראי
10.4	2.8	23.5	37.0	51.5	אשראי לציבור, נטו
112.6	99.9	91.1	85.6	81.2	אשראי לממשלה
19.2	10.2	8.5	29.8	10.2	בניינים וציוד
* 101.3 *	109.1 *	150.0 *	215.0	232.3	נכסים בגין מכשירים נגזרים
15,478.1	16,422.4	16,353.4	16,892.1	19,172.0	נכסים אחרים
					סך כל הנכסים

התחייבויות והון					
12,215.6	12,762.2	12,558.3	13,072.7	15,454.3	פקדונות הציבור
155.9	242.6	205.2	201.5	185.2	פקדונות מבנקים
235.4	219.7	254.3	290.0	233.0	פקדונות הממשלה
633.4	748.7	814.3	777.1	665.9	כתבי התחייבות נדחים
67.0	68.4	45.7	50.2	31.6	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,278.6	1,353.0 *	1,391.8 *	1,393.4	1,437.3	התחייבויות אחרות(1)
14,585.9	15,394.6	15,269.6	15,784.9	18,007.3	סך כל ההתחייבויות
* 891.4 *	1,027.8 *	1,083.8 *	1,107.2	1,164.7	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
0.8	-	-	-	-	זכויות שאינן מקנות שליטה
892.2	1,027.8	1,083.8	1,107.2	1,164.7	סך כל ההון
15,478.1	16,422.4	16,353.4	16,892.1	19,172.0	סך כל ההתחייבויות וההון

2011	2012	2013	2014	2015	(1)מזה:
6.2	10.1	14.5	17.5	8.0	הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ובגין יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור 1. ג. 1) ו- (2) לדוחות הכספיים.

פעילותו של הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהמהותיים שבהם הינם: סיכוני האשראי, סיכוני שוק שהעיקרי בהם הינו סיכון הריבית (סיכון כלל מערכתי), סיכוני נזילות וסיכונים תפעוליים. כלל הסיכונים מקבלים ביטוי במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים.

סיכונים אלה מנוהלים על ידי חברי הנהלה ממונים ובאחריותם.

בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. בגין כלל הסיכונים, הקבוצה מבצעת הקצאת הון משלימה במסגרת תהליך הערכת הנאותות ההונית (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process), המבוצע במסגרת יישום הוראות נדבך 2 של באזל.

הנהלת הבנק מוכוונת ומונחית על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

על בסיס התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק, מגישה ההנהלה לדירקטוריון תכנית עבודה שנתית ואת תקציב הבנק, תוך פירוט כמותי ואיכותי של תמהיל ההכנסות, ההוצאות וההשקעות, שהנהלת הבנק קבעה לעצמה כיעדים ארוכי טווח ויעדים פרטניים לשנת העבודה השוטפת.

הדירקטוריון וועדותיו מפקחים ומבקרים את עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכוני האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך הסניפים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המאושרת על ידי הדירקטוריון מדי 5 שנים. התוכנית מושתתת על התנהלות מידתית בכל תחומי הפעילות, מתוך שאיפה לרווחיות נאותה, ויציבה לאורך זמן והיא שומרת על מרכזיותה של הפעילות הקימעונית ועל התמקדות במתן שירות לאוכלוסיית מערכת הביטחון מתוך שאיפה לרווחיות נאותה, ויציבה לאורך זמן תוך נקיטת צעדי התייעלות ושימוש גובר בערוצי הבנקאות הישירה.

בבנקאות העסקית/ מסחרית מושם דגש על המשך הגדלת תיק האשראי, בעיקר בלקוחות קטנים ובינוניים. הבנק בוחן את התוכנית מדי שנה בהתייחס לסביבה המקרו כלכלית, להתפתחויות התחרותיות במשק, לסביבה הרגולטורית, להתפתחויות הטכנולוגיות ומעדכן במידת הצורך את התוכנית והמהלכים הנובעים מהתוכנית האסטרטגית.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות הנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון דלהלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

הסבר וניתוח התוצאות והמצב העסקי

13	סקירה כלכלית
17	התפתחות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל
21	מבנה והתפתחות הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
29	מגזרי הפעילות של הבנק

הסבר וניתוח התוצאות והמצב העסקי

סקירה כלכלית

התפתחויות ריאליות

נתוני האינדיקטורים הכלכליים לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2015 ולתקופות קודמות מצביעים על מגמה מעורבת בקצב הצמיחה של המשק בשנים האחרונות. על פי האומדן האחרון שפורסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן - "הלמ"ס") במהלך חודש ינואר 2016, ברבעון השלישי של שנת 2015 צמח המשק ב-2.1% במונחים שנתיים, לאחר יציבות ברבעון השני ועלייה של 2.4% ברבעון הראשון של שנת 2015. העלייה בתוצר ברבעון השלישי של השנה משקפת עלייה בהוצאות לצריכה פרטית, צריכה ציבורית, יצוא סחורות ושירותים ועלייה מתונה בהשקעה בנכסים קבועים.

הצמיחה בתוצר העסקי ברבעון השלישי של השנה עמדה על 2.5% במונחים שנתיים, לאחר ירידה של 1.1% ברבעון השני ועלייה של 2.2% ברבעון הראשון של שנת 2015. ההוצאה לצריכה הפרטית לנפש עלתה ב-2.5% ברבעון השלישי של שנת 2015, לאחר ירידה של 0.9% ברבעון השני ועלייה של 3.9% ברבעון הראשון של 2015. המדד המשולב של בנק ישראל עלה בשנת 2015 ב-2.9% לאחר גידול של 2.1% אשתקד.

למרות שהקטר העיקרי לצמיחה ממשיך להיות הצריכה הפרטית, ברבעון הרביעי של השנה מסתמנים סימני שיפור גם בייצור התעשייתי ונמשך השיפור בשוק העבודה. בנק ישראל מבחין בשיפור מתון בפעילות בסוף השנה.

חטיבת המחקר של בנק ישראל הורידה בחודש דצמבר 2015 את תחזית צמיחת התוצר לשנת 2016 ל-2.8%, לעומת תחזית של 3.3% בתחזית הקודמת מחודש ספטמבר, זאת על רקע הפחתת התחזיות לצמיחת הסחר העולמי וליבוא למדינות ה-OECD, והעדכון כלפי מטה של ההערכות ביחס לרמת הפעילות במחצית השנייה של שנת 2015. תחזית הצמיחה לשנת 2017 הינה 3.1% על רקע האצה צפויה בקצב הגידול של הסחר העולמי, אשר על פי ההערכות תתמוך בשיפור ליצוא הישראלי.

תקציב המדינה

על פי אומדן ראשון, בשנת 2015 הסתכם הגירעון הממשלתי ב-24.5 מיליארד ש"ח, שהם כ-2.2% מהתמ"ג, מזה גירעון בחודש דצמבר בסך 16.4 מיליארד ש"ח, לעומת גירעון של כ-29.9 מיליארד ש"ח שהיוו כ-2.7% מהתמ"ג בשנת 2014. בתקציב המקורי לשנת 2015 תוכנן גירעון בסך כ-31.4 מיליארד ש"ח, שהם כ-2.8% מהתמ"ג. הסטייה של הגירעון ביחס לתכנון בתקציב המקורי, משקפת הכנסות גבוהות מהחזוי בסך 3.6 מיליארד ש"ח בעיקר מגבייה עודפת של מסים עקב פעילות ערה בשוק הנדל"ן, תוך שמירת רמת מחירים גבוהה ואף עולה והגברת האכיפה ומאמצי הגבייה של רשות המסים והוצאות נמוכות מהתכנון בתקציב המקורי בסך של 3.3 מיליארד ש"ח, בעיקר עקב תת ביצוע בסך ההוצאות של המשרדים האזרחיים. בחודש ספטמבר 2015, על רקע תחזית גביית מסים מעודכנת, הוחלט על הפחתת שיעור המע"מ מ-18% ל-17% החל מחודש אוקטובר 2015 ואילך.

אינפלציה

מדד המחירים לצרכן ירד בשנת 2015 ב-1%, לאחר ירידה של 0.2% בשנת 2014. בשנת 2015 נרשמו עליות מחירים בשלושה סעיפים בלבד: ירקות ופירות - 13.2%, דיור - 2.2% ושונות - 0.1%. עיקר הירידה נרשמה בסעיפי אחזקת דירה ותחבורה ותקשורת. לפי בנק ישראל, בשנת 2015 הירידה במחירי האנרגיה תרמה 1.0% לאינפלציה, וההוזלות היזומות על ידי הממשלה תרמו 0.7%. חטיבת המחקר של בנק ישראל העריכה בחודש דצמבר 2015, כי בשנת 2016 האינפלציה תעמוד על שיעור של 0.6%, בעיקר על רקע השפעתן של ירידות המחירים בעולם ובשל הוזלות מחירים חד-פעמיות ברבעון הראשון של השנה, אך ההשפעות הממתנות צפויות לדעוך בהמשך שנת 2016. ציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון ל-12 החודשים הקרובים נמוכות משמעותית והינן בשיעור שלילי של 0.1%.

שוק הדיור

על פי אומדן מדד מחירי הדירות של הלמ"ס, התחדשה עליית מחירי הדירות בחודשים אוקטובר - נובמבר 2015. מהשוואת העסקאות שבוצעו בחודשים אוקטובר - נובמבר 2015, לעומת העסקאות שבוצעו בחודשים ספטמבר - אוקטובר 2015, נמצא כי מחירי הדירות עלו ב-1.1%. בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, עלו המחירים ב-7.6%.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2015 הוחל בבנייתן של כ-35,850 דירות חדשות (עלייה של כ-3.6% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד) והסתיימה בנייתן של כ-32,330 דירות (עלייה של כ-3.2% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד). בחודשים ינואר - נובמבר 2015 חל גידול בביקוש לדירות ונמכרו כ-29,930 דירות חדשות, עלייה של כ-48% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

בחודש דצמבר 2015 נטל הציבור משכנתאות בהיקף של כ-5.6 מיליארד ש"ח, בהמשך לכ-5.2 מיליארד ש"ח שניטלו בחודש נובמבר 2015. בשנת 2015 נטל הציבור משכנתאות בסכום מצטבר של כ-64.7 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-28% לעומת שנת 2014, על רקע ביטול תוכנית מע"מ אפס על דירות חדשות, העלאת מס הרכישה בסוף חודש יוני 2015 וסביבת הריבית הנמוכה.

שוק העבודה

נתוני האבטלה ממשיכים להיות חיוביים, אולם ניכרת מגמה שלילית, כאשר חלה עלייה בשיעור האבטלה לחודש נובמבר 2015 (גילאי 15 ומעלה) לשיעור של 5.4%, לעומת 5.3% בחודש אוקטובר 2015, 5.0% ברבעון השני של שנת 2015 ו-5.4% ברבעון הראשון השנה. העלייה ניכרת גם בגילאי העבודה העיקריים (גילאי 25-64) בהם שיעור האבטלה בחודש נובמבר 2015 עמד על 4.6%, בדומה לחודש אוקטובר 2015 ולעומת 4.3% ברבעון השני של שנת 2015 ו-4.7% ברבעון הראשון של השנה. שוק העבודה בשנת 2015 התאפיין בגידול מהיר במספר המועסקים בפרט בענפי השירותים, הבנייה והתקשורת. מתחילת השנה ועד חודש נובמבר נוספו 90 אלף מועסקים חדשים. בנוסף חל עלייה בשיעור ההשתתפות במשק מ-64.2 בחודש ינואר השנה ל-64.5% בחודש נובמבר.

שער החליפין

בשנת 2015 היתה יציבות בשער החליפין של השקל מול הדולר ואילו שער החליפין של השקל מול האירו התחזק בשיעור של כ-10.1%. הייסוף בשקל נגרם על רקע גידול בחשבון השוטף ועלייה בהשקעות ריאליות במשק.

בחודש דצמבר 2014 הודיע בנק ישראל שבמסגרת התוכנית לקיזוז השפעת הפקת הגז בישראל על שער החליפין, ירכוש הבנק 3.1 מיליארד דולר בשנת 2015. במהלך שנת 2015 רכש בנק ישראל כ-8.7 מיליארד דולר (מזה כ-3.1 מיליארד דולר רכישות שנועדו לקזז את ההשפעה מהפקת גז בישראל על שער החליפין). בחודש נובמבר 2015 הודיע בנק ישראל שבמסגרת התוכנית לקיזוז השפעת הפקת הגז בישראל על שער החליפין, ירכוש הבנק 1.8 מיליארד דולר בשנת 2016.

שיעור השינוי		שער החליפין ליום			
שנת 2014	שנת 2015	31.12.14	30.9.15	31.12.15	
12.0%	0.3%	3.89	3.92	3.90	דולר
(1.2%)	(10.1%)	4.72	4.40	4.25	אירו

ריבית בנק ישראל

בחדש פברואר 2015 החליטה הוועדה המוניתרית של בנק ישראל על הפחתת שיעור הריבית לחדש מרס ב-0.15 נקודות האחוז, לשפל היסטורי של 0.1%. ההחלטה הינה על רקע התגברות קצב הייסוף בשקל והשפעותיו האפשריות על הפעילות במשק והאינפלציה ונועדה, בין היתר, להחזיר את האינפלציה אל תוך מרכז תחום היעד. לאחר הורדת הריבית לרמת שפל של 0.1%, הריבית נותרה יציבה במשך כל שנת 2015, זאת על רקע האינפלציה הנמוכה, התמתנות בפעילות ולחץ לייסוף בשקל. חטיבת המחקר של בנק ישראל העריכה בחדש דצמבר 2015 כי ריבית בנק ישראל צפויה לעמוד על 0.1% בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2016 ולהתחיל לעלות רק ברבעון הרביעי של שנת 2016. הריבית צפויה להמשיך לעלות בהדרגה בשנת 2017 ולהגיע ל-1% ברבעון האחרון של שנת 2017.

הסביבה הגלובלית

תחזית הצמיחה הגלובלית החזויה של קרן המטבע הבינלאומית לשנת 2016 עודכנה כלפי מטה ועומדת על 3.4%, לעומת הערכה קודמת של 3.6%. הירידה בתחזית הצמיחה נובעת בעיקר בשל מחירי הסחורות הנמוכים לצד ההאטה בכלכלת השווקים המתעוררים. גם לשנת 2017 הופחתה תחזית הצמיחה הגלובלית של קרן המטבע הבינלאומית מ-3.8% ל-3.6%. על אף ההתאוששות בפעילות גם בארה"ב וגם אירופה (ואף ביפן), קיים חשש להתמתנות בפעילות בסין, הכלכלה השנייה בגודלה בעולם. בחדש דצמבר 2015 הודיע הפד בארה"ב לראשונה, לאחר שבע שנים בהן היתה סביבת ריבית אפסית, כי הוא מעלה את הריבית ב-0.25%. תחזית הריבית של חברי הפד לסוף שנת 2016 הינה 1.38%. העלאת הריבית באה על רקע נתוני תעסוקה מאד חיוביים והתקרבות לתעסוקה מלאה, למרות היעדר סימנים להתגברות לחצי השכר. מנגד, מסתמנת עלייה באינפלציית הליבה בארה"ב, ובאירופה ה-ECB העמיק את ההרחבה המוניתרית על רקע האבטלה הגבוהה, אינפלציה נמוכה ורצון לפחת את היורו. במהלך חודש ינואר 2016 נרשמו ירידות חדות במדדי הבורסות בעולם, על רקע המשך הירידה החדה במחיר הנפט וההתמתנות בסין.

שוקי ההון

בשנת 2015 עלה מדד ת"א 100 בכ-2.0% ומדד ת"א 25 עלה בכ-4.4%. מדד האג"ח הממשלתי הכולל עלה בשיעור של 1.6%. מחזורי המסחר של המניות והמירים עלו בשנת 2015 בשיעור של כ-19.5% ומנגד מחזורי המסחר של אגרות החוב ירדו בשיעור של כ-2%, בהשוואה לשנת 2014.

מחזורי מסחר יומיים ממוצעים		שיעור השינוי		
במיליוני ש"ח		ב-%		
2014	2015	2014	2015	
573	703	10.20%	4.35%	מדד ת"א 25
766	896	6.73%	2.03%	מדד ת"א 100
4,245	4,159	4.72%	1.58%	מדד אג"ח כללי

בסך גיוסי ההון (מניות ואג"ח) במהלך שנת 2015 חלה עלייה של כ-8.5%, בהשוואה לשנת 2014, בעיקר בגין הנפקה של חברת טבע בארה"ב בסך כ-29 מיליארד ש"ח בחודש דצמבר 2015.

שיעור השינוי	היקף גיוסי ההון במיליוני ש"ח		
	2014	2015	
161.9%	14,851	38,894	מניות והמירים
(24.9%)	51,522	38,716	אג"ח ממשלתי
(1.2%)	57,754	57,084	אג"ח קונצרני (כולל מוסדי)
8.5%	124,127	134,694	סה"כ

בארה"ב ירד מדד ה-S&P-500 בכ-0.8% בשנת 2015, כאשר ברבעון הרביעי עלה המדד בכ-0.6%. באירופה עלה מדד היורוסטוק-600 בכ-6.8% בשנת 2015, כאשר ברבעון הרביעי עלה המדד בכ-0.5%. מדד המדינות המתפתחות (מדד ה-EM-MSCI) ירד בכ-17% בשנת 2015, כאשר ברבעון הרביעי עלה המדד בכ-0.3%.

התפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2015 ב- 65.6 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך של 37.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 74.5%.

הבנק יישם החל מהרבעון הראשון של השנה את חוזר המפקח על הבנקים המאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, והחל מהרבעון השלישי של השנה את הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, בדרך של יישום למפרע לרבות תיקון מספרי השוואה.

הכנסות והוצאות

הכנסות ריבית, נטו הסתכמו בשנת 2015 ב- 378.1 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 416.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 9.1%.

הכנסות המימון שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2015 ב- 20.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 10.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 104.0%.

רווחי המימון הנובעים מכלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק כוללים את הכנסות הריבית, נטו בצירוף הכנסות המימון שאינן מריבית. הכנסות המימון שאינן מריבית כוללות הכנסות מימון ממכשירים פיננסיים נגזרים שהם חלק בלתי נפרד מניהול החשיפות של הבנק.

להלן מרכיבי הרווח מפעילות מימון

לשנה שהסתיימה		
ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
483.2	408.1	הכנסות ריבית
67.2	30.0	הוצאות ריבית
416.0	378.1	הכנסות ריבית, נטו
10.0	20.4	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
426.0	398.5	סך הרווח מפעילות מימון נטו

להלן ניתוח סך הרווח מפעילות מימון, נטו:

לשנה שהסתיימה		
ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
397.0	368.5	רווח מפעילות שוטפת
23.9	18.8	הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
1.6	2.2	רווחים (הפסדים) מהשקעות אחרות
3.5	9.0	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
426.0	398.5	סך הכל

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית:

לשנה שהסתיימה		
ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
3.40%	2.59%	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי ריבית
0.72%	0.34%	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות ריבית
2.68%	2.25%	פער הריבית הכולל
2.93%	2.40%	יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

הירידה בשיעור ההכנסה על נכסים ובשיעור ההוצאה על התחייבויות בשנת 2015 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד נבעה בעיקר מירידת הריבית במשק. הקיטון בפער הריבית הכולל נובע מהשפעת ירידת הריבית במשק על ירידת המרווחים הפיננסיים על הפיקדונות. מניתוח השינויים בהכנסות והוצאות הריבית בין שנת 2015 לבין שנת 2014 עולה כי השינויים בהיקף היתרות המאזניות הממוצעות גרמו לגידול של 41.9 מיליון ש"ח והשינויים בשיעורי הריבית גרמו לקיטון בסך של 79.8 מיליון ש"ח בהכנסות ריבית נטו. לפירוט דוח שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית, ראהנספח 1 בפרק ממשל תאגידי.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2015 הסתכמו ב- 2.5 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאה בסך של 60.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השינוי בהפרשה שנערכה על בסיס קבוצת מיישום הוראת המפקח על הבנקים בנושא "הפרשה בגין הפסדי אשראי כללו גידול בהפרשה הנובע מיישום הוראת המפקח על הבנקים בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי צרכני לאנשים פרטיים". יתרת השינוי נובע מקיטון בהפרשה השוטפת וגידול בהיקף הגבייה. שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מן האשראי המאזני הסתכם בשנת 2015 בשיעור 0.02% בהשוואה ל- 0.53% בתקופה המקבילה אשתקד. פרטים על הרכב החובות הבעייתיים ראה בפרק "מבנה והתפתחות הנכסים ההתחייבויות ההון והלימות ההון" ובפרק "סקירת הסיכונים" להלן.

העמלות וההכנסות האחרות, הסתכמו בשנת 2015 ב- 230.8 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 227.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 1.3%. להלן פירוט ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות:

לשנה שהסתיימה		
ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
		עמלות
(5.9%)	48.0	פעילות עוש
7.2%	52.4	אשראי, ערבויות וסחר חוץ
(8.9%)	25.6	כרטיסים מגנטיים
2.7%	94.3	מפעילות בשוק ההון
4.8%	6.6	עמלות אחרות
0.4%	226.9	סך כל העמלות
116.7%	3.9	הכנסות תפעוליות אחרות (א)
1.3%	230.8	סך כל ההכנסות מעמלות והתפעוליות האחרות

(א) כולל רווחי הון ממימוש מקרקעין בסך של 2.7 מיליון ש"ח לפני מס.

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2015 ב- 518.1 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 532.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.7%.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2014	2015	
במיליוני ש"ח			
(1.1%)	296.7	293.3	משכורות והוצאות נלוות
(0.6%)	82.3	81.8	אחזקה ופחת בניינים וציוד
(6.8%)	153.5	143.0	הוצאות אחרות
(2.7%)	532.5	518.1	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2015 ב- 293.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 296.7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 1.1%.

הקיטון בהוצאות השכר בשנת 2015 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד מסתכם ב- 3.4 מיליון ש"ח. הקיטון נובע בעיקר מעלות שינוי באמדן הטבות בתקופת השירות שבוצע בתקופה המקבילה אשתקד ונזקף כולו לרווח והפסד. במקביל נרשם גידול בהוצאה הנובע מהשפעת עלות הסכמי השכר לשנת 2015 בניכוי סכונ הנובע מהיקף כוח האדם המועסק.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2015 ב- 81.8 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 82.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 0.6%.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2015 ב- 143.0 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 153.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 6.8%. מריבית הקיטון בהוצאות תפעוליות נובעת מירידה בהוצאות עיבוד נתונים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2014	2015	
במיליוני ש"ח			
5.6%	14.2	15.0	שיווק ופרסום
8.7%	9.2	10.0	תקשורת (דואר, טלפון, משלוחים וכו')
(11.4%)	100.7	89.2	מחשב (למעט משכורות, פחת והפחתות)
(4.0%)	2.5	2.4	משרדיות
(20.8%)	2.4	1.9	ביטוח
11.4%	4.4	4.9	שירותים מקצועיים (ייעוץ משפטי ואחר, ביקורת, שמאות וכו')
4.0%	2.5	2.6	שכר חבר הדירקטוריון והחזר הוצאות לדירקטורים
(27.8%)	1.8	1.3	הדרכה, השתלמויות וכו'
(16.9%)	5.9	4.9	עמלות
9.1%	9.9	10.8	אחרות
(6.8%)	153.5	143.0	סך כל ההוצאות האחרות

הפרשה למיסים הסתכמה בשנת 2015 ב- 43.1 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 23.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 82.6%. שיעור הפרשה למיסים בשנת 2015 הסתכם ב- 39.7% בהשוואה לשיעור של 38.6% בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים בשנת 2015 מסתכם ב-37.58% בהשוואה ל- 37.71% בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המס האפקטיבי הושפע בעיקר מההוצאה שנרשמה בגין השפעת השינוי בשיעור מס הרווח מ 18% ל-17% על יתרות המסים הנדחים.

לפרטים נוספים ראה ביאור 8 לדוחות הכספיים.

הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב- 57.5 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע מהרווח השנתי הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 65.6 מיליון ש"ח, מהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של (10.1) מיליון ש"ח, הפרש הנובע בעיקר ממימוש רווחים בניירות ערך זמינים למכירה ושינוי בהטבות לעובדים בסך של 2.0 מיליון ש"ח. השינוי ברווח הכולל הנובע מהטבות לעובדים משקף שינוי אקטוארי הנובע משינוי ההנחות האקטואריות בחישוב עתודות להטבות לאחר פרישה. השפעת השינוי הנובע משינויים בשיעור הריבית המשמש לחישוב הון ההטבות שולית.

מבנה והתפתחות הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

התפתחות סעיפי המאזן העיקריים

ליום 31 בדצמבר			
שינוי	2014	2015	
%	במיליוני ש"ח		
13.5% *	16,892.1	19,172.0	סך כל המאזן
3.9% *	11,347.1	11,791.4	אשראי לציבור, נטו
54.8%	3,356.2	5,196.4	מזומנים ופקדונות בבנקים
(0.7%)	1,821.4	1,809.0	השקעה בניירות ערך
(5.1%)	85.6	81.2	השקעות בבניינים וציוד
18.2%	13,072.7	15,454.3	פקדונות הציבור
5.2% *	1,107.2	1,164.7	הון מיוחס לבעלי מניות הבנק

* הוצג מחדש. ראה ביאור 1.ג.1 (ו-2) לדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר			
שינוי	2014	2015	
%	במיליוני ש"ח		
(30.9%)	9.4	6.5	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים
(14.6%)	74.8	63.9	אשראי תעודות
3.3%	326.9	337.8	ערביות להבטחת אשראי
10.7%	167.6	185.6	ערביות לרוכשי דירות
9.8%	2,437.1	2,675.0	ערביות והתחייבויות אחרות
8.5%	1,471.3	1,597.0	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
(46.6%)	715.5	382.3	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
(78.9%)	400.5	84.4	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
4.0%	150.9	156.9	התחייבויות להוצאת ערביות
(4.6%)	5,754.0	5,489.4	מסגרות לפעולות למכשירים נגזרים שלא נוצלו
			סך הכל

ליום 31 בדצמבר			
שינוי	2014	2015	
%	במיליוני ש"ח		
(71.4%)	350.5	100.2	מכשירים פיננסיים נגזרים - ערך נקוב
(31.9%)	624.8	425.5	חוזי ריבית שקל מדד
(17.3%)	1,079.9	893.6	חוזי ריבית - אחר
(1.4%)	947.6	934.2	חוזי מטבע חוץ
(21.6%)	3,002.8	2,353.5	חוזים בגין מניות
			סך הכל

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב- 11,791.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 11,347.1 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 3.9%.

אשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר			ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	שינוי אחוזים	*2014 במיליוני ש"ח	2015	
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	אחוזים	
91.6%	94.0%	6.6%	10,399.5	11,081.6	מטבע ישראלי
5.7%	3.6%	(34.2%)	648.8	427.2	לא צמוד
2.6%	2.4%	(5.4%)	298.8	282.6	צמוד
					מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0%	100.0%	3.9%	11,347.1	11,791.4	סך הכל

אשראי לציבור לפי מגזרי פעילות

ליום 31 בדצמבר			
שינוי אחוזים	*2014 במיליוני ש"ח	2015	
5.0%	6,087.3	6,392.9	מיגזר בנקאות אישית
12.3%	1,572.5	1,765.4	מיגזר בנקאות פרטית
4.4%	1,559.4	1,628.4	מיגזר עסקים קטנים
(5.8%)	2,127.9	2,004.7	מיגזר בנקאות עסקית
3.9%	11,347.1	11,791.4	סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור, מורכב מאשראי לציבור, השקעה באגרות חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל ערבויות, עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות להעמיד אשראי. סיכון האשראי הכולל לציבור הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 17,110.9 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 16,863.1 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 1.5%.

התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק

ליום 31 בדצמבר			
שינוי אחוזים	*2014 במיליוני ש"ח	2015	
(21.4%)	1,034.0	812.6	בינוי ונדלן
(11.5%)	1,404.6	1,243.3	תעשייה
0.8%	2,847.1	2,870.9	מסחר ושירותים
5.2%	11,577.4	12,184.1	אנשים פרטיים
1.5%	16,863.1	17,110.9	סך הכל

בהתפלגות לפי ענפי משק מהווה האשראי לאנשים פרטיים את עיקר האשראי בבנק. ביום 31 בדצמבר 2015 היה חלקו של אשראי זה כ- 71% מסיכון האשראי לציבור בבנק, בהשוואה ל- 69% ביום 31 בדצמבר 2014.

* הוצג מחדש. ראה ביאור 1.ג.1 (ו-2) לדוחות הכספיים

על פי התפלגות האשראי לפי גודל חבות לווה, ליום 31 בדצמבר 2015, כאמור בביאור 28ג לדוחות הכספיים מריבית האשראי בבנק ניתן ללוים שסך החבות שלהם עד 300 אלפי ש"ח ללווה. להלן יתרות סיכון האשראי הכולל של לווים לפי קבוצות גודל. פרוט מלא ראה בביאור 28ג לדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר *2014		ליום 31 בדצמבר 2015		
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
חוץ מאזני	מאזני	חוץ מאזני	מאזני	
3,776.3	6,376.8	3,850.8	6,575.4	עד 300 אלפי ש"ח
285.8	1,684.9	320.2	1,904.6	עד 600 אלפי ש"ח
180.8	959.9	162.0	1,064.5	עד 1200 אלפי ש"ח
1,010.0	2,588.6	780.0	2,453.4	מעל 1200 אלפי ש"ח
5,252.9	11,610.2	5,113.0	11,997.9	סך הכל

* הוצג מחדש בהתאם להוראות המפקח בנושא חובות בעייתיים המובטחים בערבות מדינה. ראה ביאור 2.ג.1 לדוחות הכספיים

פעילות משכנתאות – פעילות המשכנתאות בבנק מתבצעת באמצעות דלפקי משכנתאות של הבנק הבינלאומי המוצבים בחלק מסניפי הבנק. יתרות האשראי אינן כלולות בספרי הבנק.

סיכון האשראי לדיור הכולל בספרי הבנק ביום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-209.2 מיליון ש"ח בהשוואה ל-196.1 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 6.7%. היקף האשראי האמור מהווה כ-1.8% מסיכון האשראי המאזני ביום 31 בדצמבר 2015 בהשוואה ל-1.7% ביום 31 בדצמבר 2014. מריבית האשראי לדיור הינו אשראי למטרות דיור וללא משכון נכס לאוכלוסיית מערכת הביטחון הניתן כחלק מן האשראי בתנאי מכרז.

היקף האשראי הבעייתי בבנק ביום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-296.0 מיליון ש"ח בהשוואה ל-323.2 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014. השינוי מתבטא בעיקר בחובות פגומים והוא משקף את השפעת השינוי הנובע מיישום ההנחיות הכלולות בשאלות ותשובות שפורסמו בחודש אוגוסט 2015 והנחיות הפיקוח בנוגע לחובות בערבות מדינה.

השיעור הכולל של החובות הבעייתיים ביחס לסיכון האשראי מסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב-1.7% בהשוואה ל-1.9% ביום 31 בדצמבר 2014. השיעור הכולל של חובות משקי בית בעייתיים ביחס לסיכון האשראי שלהם מסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב-0.7% בדומה לשיעורו ביום 31 בדצמבר 2014. השיעור הנמוך של החובות הבעייתיים מכלל משקי הבית משקף בעיקר את איכות הלווים בקרב אוכלוסיית מערכת הביטחון.

לפרטים נוספים ראה פרק "סיכון אשראי" להלן ובדוח על ניהול הסיכונים באתר הבנק.

ההשקעה בניירות ערך

ההשקעה בניירות ערך הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 1,809.0 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 1,821.4 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, קיטון בשיעור של 0.7%.

א. הרכב ניירות הערך בהתאם לסווגם המאזני

שינוי אחוזים	ליום 31 בדצמבר		תיק לפדיון
	2014	2015	
	במיליוני ש"ח		
(37.3%)	197.0	123.6	תיק זמין למכירה
3.6%	1,614.6	1,673.4	תיק למסחר
22.4%	9.8	12.0	סך כל תיק ההשקעות
(0.7%)	1,821.4	1,809.0	

ב. להלן הרכב תיק ניירות הערך לפי מנפיק בערכם המאזני

שינוי אחוזים	ליום 31 בדצמבר		אגרות חוב ממשלתיות
	2014	2015	
(1.8%)	1,560.7	1,532.2	אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
46.0%	136.9	199.9	של אחרים בישראל סחיר
(55.5%)	71.7	31.9	של אחרים בישראל לא סחיר
(13.6%)	52.1	45.0	סך הכל
(0.7%)	1,821.4	1,809.0	

ג. ביום 31 בדצמבר 2015 גבוה השווי ההוגן של ניירות הערך בתיק הזמין למכירה ב- 2.3 מיליון ש"ח מעלותם המותאמת, בהשוואה לשווי הוגן הגבוה מהעלות המותאמת ב- 18.5 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014.

ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015			אגרות חוב של ממשלת ישראל
עלות מותאמת	שווי הוגן הפרש	עלות מותאמת	עלות מותאמת	שווי הוגן הפרש	עלות מותאמת	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
16.1	1,403.3	1,387.2	3.6	1,446.3	1,442.7	אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
-	130.7	130.7	(3.4)	195.7	199.1	אגרות חוב של אחרים בישראל
(1.7)	75.8	77.5	(2.0)	27.3	29.3	מניות
4.1	4.8	0.7	4.1	4.1	-	סך הכל
18.5	1,614.6	1,596.1	2.3	1,673.4	1,671.1	

ד. פרוט המקורות לציטוט המחירים המשמשים את הבנק לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 31 בדצמבר 2015:

מחיר מצוטט בשוק פעיל	מחיר אינדיקטיבי* במיליוני ש"ח	מחיר מצד נגדי לעסקה** סך הכל	מחיר מצוטט בשוק פעיל
-	4.1	-	4.1
1,252.5	-	-	1,252.5
208.3	37.1	-	245.4
-	307.0	-	307.0
1,460.8	348.2	-	1,809.0

* מחיר אינדיקטיבי – אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגוף, או גופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה – ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה. לגבי קרנות השקעה פרטיות, בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך מתבססת על הדוחות הכספיים שלהן.

פיקדונות הציבור הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 15,454.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 13,072.7 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 18.2%.

פיקדונות הציבור היוו ביום 31 בדצמבר 2015 כ- 80.6% מסך מקורות הבנק לרבות ההון בהשוואה ל- 77.4% ביום 31 בדצמבר 2014.

יחס פיקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ביום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב- 131.1% בהשוואה ל- 115.2% ביום 31 בדצמבר 2014.

מרבית פיקדונות הציבור הינם פיקדונות של אנשים פרטיים (כ- 87%) בסכומים פחותים מ- 1 מיליון ש"ח (כ- 74%).

המגמות העיקריות בהתפתחות נכסי הציבור בבנק בשנת 2015 מצביעות על גידול ניכר ביתרות הפיקדונות לפי דרישה ועל ירידה בהיקף ההשקעה בקרנות כספיות.

הירידה בהיקף ההשקעות בקרנות כספיות נובעת מירידת ריבית במשק בשיעור של כ-0.5% והירידה בהיקף ההשקעות בניירות ערך וקרנות נאמנות נובעת מתנודתיות השוק. העלייה, שנרשמה במקביל, בהיקף פיקדונות עו"ש ביחס לפיקדונות לזמן קצוב נובעת מהשפעת ירידת הריבית.

יתרת הפיקדונות לפי דרישה ביום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב- 7,879.2 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 5,453.6 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 44.5%.

ביום 31 בדצמבר 2015 הסתכם תיק ניירות הערך למשמרת ב- 12.8 מיליארד ש"ח בהשוואה ליתרה של כ- 14.0 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, קיטון בשיעור של 8.5%.

מידע בדבר הרכב פיקדונות הציבור בפירוט לפי מפקיד ראה ביאור 18 לדוחות הכספיים.

תיק ניירות הערך של לקוחות הבנק

סך תיק ניירות הערך של לקוחות הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב- 12.8 מיליארד ש"ח בהשוואה ל- 14.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014.

כתבי התחייבות נדחים שהנפיק הבנק הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 665.9 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 777.1 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, קיטון בשיעור של 14.3%. כתבי התחייבות שהנפיק הבנק אינם ניתנים להמרה במניות ואינם מקנים זכות לרכישת מניות. זכויותיהם בעת פירוק נדחות מפני התחייבויות אחרות.

כתבי התחייבות רשומים למסחר- בהתאם להסכם עם הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (להלן: "הבינלאומי הנפקות") חברה בת בבעלות מלאה של הבנק הבינלאומי, התחייב הבנק לשאת בכל התשלומים למחזיקי תעודות ההתחייבות שתנפיק הבינלאומי הנפקות לציבור עבור הבנק וכל ההוצאות הכרוכות בהנפקה כאמור. כמו כן התחייב הבנק כי תמורת ההנפקה תופקד בבנק בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם. יתרת כתבי ההתחייבות הרשומים למסחר ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב- 206.6 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 246.9 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

כתבי התחייבות שאינם רשומים למסחר- מריבית מחזיקי כתבי ההתחייבות שאינם סחירים הינם גופים מוסדיים, כגון קופות גמל וקרנות השתלמות. סך כל כתבי ההתחייבות אלו הגיע ביום 31 בדצמבר 2015 ל- 295.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 322.2 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014. סך כתבי ההתחייבות שהונפקו לחברה האם ואינם רשומים למסחר הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 164.0 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2014 - 208.0 מיליון ש"ח).

יתרת כתבי ההתחייבויות הנדחים שנכללו ברובד השני של ההון בחישוב יחס ההון המזערי ליום 31 בדצמבר 2015 משוקללים, בהתאם להוראת בנק ישראל, בהתחשב בתקופה שנתרה לפירעונם הסתכמה ב- 291.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 407.6 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014. על פי הוראה 299 של המפקח על הבנקים כתבי התחייבות אלו אינם מוכרים כחלק מן ההון לצרכי באזל. בתקופת ביניים מותרת ההכרה בהם כהון רובד 2 בשיעור ההולך ופוחת שבין 70% בשנת 2015 ועד לביטול מלא בהכרתם בשנת 2018.

הון והלימות הון

הון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב- 1,164.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 1,107.2 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 5.2%. לפרטים בדבר התפתחות הרווח הכולל האחר, ראה פרק התפתחות ההכנסות וההוצאות.

הלימות הון

ביום 30 במאי 2013 פירסם בנק ישראל תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 201-205, 208, 211 ו-299 בנושא "מדידה והלימות הון", אשר מאמצות את הוראות באזל. מועד יישומן לראשונה נקבע ליום 1 בינואר 2014, כאשר היישום יהיה באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". לפי הוראות אלו יעדי ההון המזעריים יהיו כדלקמן:

1. יחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.

2. יחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-12.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יידרש לעמוד ביחס הון כולל מינימלי בשיעור של 13.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017.

בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי ינוכו מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון ליום 1 בינואר 2015 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 40% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 70%.

יישום ההוראות

הנדבך הראשון- כאמור לעיל, לפי הוראות בנק ישראל, הבנק החל ליישם את הוראת באזל, החל מיום 1 בינואר 2014.

סיכוני אשראי, שוק ותפעולי - הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל. הנדבך השני - הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בחברה האם שימשה בסיס לתהליך הפנימי שבוצע בבנק בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי של הבנק. הבנק ביצע את תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-30 ביוני 2014 וביצע את התהליך הבא לנתוני ה-31 בדצמבר 2015.

יחס ההון לרכיבי סיכון

בחודש דצמבר 2014 החליט דירקטוריון הבנק לאחר דיון במסמך שהוכן במסגרת תהליך הערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP), כי בשנת 2015 יחס ההון הכולל של הבנק לא יפחת מ- 12.5% ויחס ההון רובד 1 לא יפחת מ- 9.3% (לא כולל דרישה נוספת בגין הלוואות לדיר כמפורט לעיל). במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.5% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9%.

להלן פרטים על יחס ההון לנכסי סיכון המחושב בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

הרכב ההון לצורך חישוב יחס ההון

	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	1,114.1	1,165.3	
הון רובד 2, לאחר ניכויים	527.3	404.9	
סך הכל הון כולל	1,641.4	1,570.2	
יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
סיכון אשראי	10,470.5	10,761.7	
סיכוני שוק	57.5	47.5	
סיכון תפעולי	1,090.0	1,045.0	
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	11,618.0	11,854.2	
יחס ההון לנכסי סיכון			
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	9.59%	9.83%	(2)
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	14.13%	13.25%	(2)
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	9.00%	9.02%	(4) (3)
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	12.50%	12.52%	(4) (3)

ההערות לטבלה מפורטות בעמוד הבא

- (1) הוצג מחדש, ראה ביאור 1.ג.2).
- (2) ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015.
- (3) דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015.
- (4) לרבות דרישת הון בשיעור המבטאת 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס הון ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 9.02% ו-12.52%, בהתאמה. בנוגע לדרישות הון נוספות בנושא הלימות ההון ראה ביאור 23 לדוחות הכספיים.

יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. יחס המינוף מבוטא באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2015 עומד על 5.73%.

מגבלות על חלוקת דיבידנד

חלוקת דיבידנד כפופה לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית.

כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין, לרבות אלו הקבועות בחוק החברות.

מיגזרי הפעילות של הבנק

מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

הפעילות העסקית מנוהלת באמצעות חמישה מגזרי פעילות עיקריים, חלוקה המבוססת על פי מאפייני הלקוחות הנכללים בכל אחד מן המגזרים.

- מאפייני הלקוחות והפעילות העיקריים המשמשים מסגרת לשיוך למיגזרי הפעילות נקבעו על ידי הבנק.
- חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לניתוח התוצאות העסקיות של הבנק ולצורך קבלת החלטות.
- ביום 3 בנובמבר 2014 פורסם חוזר בנושא דיווח על מגזרי פעילות אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור בכל הנוגע להגדרות מסוימות והנחיות על פיהן יידרשו הבנקים לסווג לקוחות למגזרים פיקוחיים ולעדכן את דיווחיהם. מיגזרי הפעילות המוצגים להלן הינם בחלוקה המשמשת את ההנהלה.
תוצאות פעילות המגזרים מפורטות בביאור 27 לדוחות הכספיים.

הקריטריונים לשיוך לקוחות למגזרי הפעילות השונים

להלן מאפייני הלקוחות והפעילות העיקריים המשמשים מסגרת לשיוך למיגזרי הפעילות. השיוך למיגזר פעילות נעשה לעיתים על פי קריטריונים נוספים לאלו המצוינים להלן כגון: אופי הפעילות, והיקף ופוטנציאל הפעילות בשוק ההון ועוד.

תהליך השיוך הכולל בדיקה והתאמת השירות, הוא רציף ומתבטא בעיקר בקביעת קריטריון לצורך שיוך לבנקאות הפרטית.

פעילות קימעונאית:

מיגזר בנקאות אישית – מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית.
מיגזר בנקאות פרטית – מספק מגוון שירותי בנקאות וייעוץ השקעות ללקוחות פרטיים בעלי עושר ופוטנציאל פיננסי מוערך בינוני עד גבוה.

פעילות עסקית:

מיגזר עסקים קטנים – מספק שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים, המנצלים מסגרות אשראי בהיקף של עד כ- 5 מיליוני ש"ח.

מיגזר בנקאות עסקית – מספק שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים, המנצלים מסגרות אשראי בהיקף של מעל כ- 5 מיליוני ש"ח.

מיגזר ניהול פיננסי - המגזר כולל את תוצאות הפעילות מניהול הנכסים והתחייבויות של הבנק, לרבות ניהול סיכוני השוק והנזילות בכללותם, את הפער בין השווי ההוגן לבין השווי על בסיס צבירה של מכשירים פיננסיים נגזרים ואת תוצאות הפעילות מניהול תיק הנוסטרו (לרבות פעולות מול בנקים ובנק ישראל).

העקרונות בחלוקת תוצאות הפעילות בין מגזרי הפעילות השונים:

- הכנסות ריבית, נטו - כוללות את:
- המרווח הפיננסי, הן בצד האשראי והן בצד הפיקדונות, המחושב כפער בין הריבית המתקבלת או המשולמת לבין ממוצע מחירי הכסף של הבנק, הנגזרים ממשך החיים התואם את תנאי האשראי או הפיקדון במגזרי ההצמדה הרלוונטיים.
- ריבית על ההון המשוקלל המיוחס למגזר (על בסיס נכסי הסיכון המשוייכים לכל מגזר).
- מגזרי הלקוחות מחויבים בעלויות המימון העודפות (מעבר לעלות גיוס המקורות) של שטרי ההון המיוחסים למגזר.
- הוצאות בגין הפסדי אשראי - לכל מגזר פעילות מיוחסות הוצאות בגין הפסדי אשראי שנרשמו בגין לקוחותיו.
- הכנסות שאינן מריבית - לכל מגזר פעילות נזקפות הכנסות מעמלות, הכנסות מימון שאינן מריבית וההכנסות האחרות, הנובעות מפעילות לקוחותיו.

- **הוצאות תפעוליות** - לכל מגזר פעילות מיוחסות ההוצאות הישירות בסניפי הבנק ובהנהלה המרכזית, הנובעות ממתן שירותים ללקוחות המגזר, וזאת, בהתבסס על תקן "מדד פעולה", המתרגם את הפעילות עם הלקוח לתשומות עבודה ולעלויות ישירות אחרות. יתר ההוצאות הישירות במטה, מועמסות על המגזר על בסיס פרמטרים ומפתחות העמסה המזוהים עם פעילות היחידה העסקית. ההוצאות העקיפות מועמסות על בסיס מפתחות העמסה קבועים.
- **מסים על ההכנסה** - ההפרשה למס על הרווח של כל מגזר, חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי, תוך ביצוע התאמות מסוימות הנובעות מהוצאות לא מוכרות וכיו"ב.
- **תשואה להון** - מבטאת את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין ההון המוקצה למגזר. ההון המוקצה למגזר כולל את ההון הנדרש בגין סיכוני אשראי ובגין הסיכון התפעולי.

מידע צופה פני עתיד

במסגרת ההתייחסות להלן מובאים, בין היתר, צפי וכוונות הכוללים גם מידע צופה פני עתיד. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על מידע הקיים בבנק לתאריך הדוח וכולל הערכות של הבנק או כוונותיו, נכון לתאריך הדוח.

להלן תמצית מידע על פעילות לפי מגזרים

א. רווח נקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
שינוי	2014*	2015
(52.7%)	(16.9)	(8.0)
(69.7%)	7.6	2.3
139.5%	8.1	19.4
46.6%	13.3	19.5
27.1%	25.5	32.4
74.5%	37.6	65.6

* הוצג מחדש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בעניין זכויות עובדים.

ב. סך ההכנסות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
שינוי	2014	2015
(6.2%)	277.5	260.4
(11.5%)	140.0	123.9
0.8%	104.5	105.3
(2.7%)	81.0	78.8
19.6%	50.9	60.9
(3.8%)	653.9	629.3

ג. הפסדי אשראי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
שינוי	2014	2015
(108.4%)	21.4	(1.8)
(113.5%)	5.2	(0.7)
(82.1%)	21.2	3.8
(90.3%)	12.4	1.2
(95.8%)	60.2	2.5

ד. יתרה ממוצעת של סך הנכסים

שנת 2015	שנת 2014	שינוי
6,188.7	5,960.9	3.8%
1,642.2	1,560.3	5.2%
1,640.7	1,661.3	(1.2%)
2,128.3	2,190.6	(2.8%)
5,822.3	4,687.7	24.2%
17,422.2	16,060.8	8.5%

ה. יתרה ממוצעת של סך ההתחייבויות

שנת 2015	שנת 2014	שינוי
5,859.2	5,172.3	13.3%
6,416.0	5,417.2	18.4%
1,093.5	1,005.2	8.8%
713.6	710.1	0.5%
2,234.8	2,659.6	(16.0%)
16,317.1	14,964.4	9.0%

פעילות קימעונאית כללי

פעילות הסניפים והשלוחות וכן פעילות הבנקאות בתקשורת מתנהלת במסגרת החטיבה הקימעונאית. הכנסותיה מהוות כ- 80.0% מהכנסות הבנק. החטיבה באמצעות הסניפים שבאחריותה מעניקה שירותים בנקאיים גם ללקוחות החטיבה העסקית. החטיבה מספקת שירותי בנקאות בין השאר בתחומי אשראי, פיקדונות, כרטיסי אשראי, יעוץ בניירות ערך, ייעוץ פנסיוני ועוד. החלוקה למיגזרי הפעילות מבוססת על סוגי הלקוחות, המוצרים והשירותים המותאמים להם. ככלל מכוונת פעילות החטיבה, כבעבר, לשמירת מעמדה הדומיננטי של הפעילות הקימעונאית בבנק בתחומי האשראי ובפעולות אחרות.

מיגזרי הפעילות המשקפים את הפעילות הקימעונאית הם:

מיגזר הבנקאות האישית, המספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית. מיגזר הבנקאות הפרטית, מספק מגוון שירותי בנקאות ויעוץ השקעות ללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי בינוני עד גבוה.

בנוסף מתקיימת בחטיבה הקימעונאית פעילות במגזר עסקים קטנים המיועדת להרחבת בסיס הלקוחות והעמקת פעילות לקוחות קיימים. מיגזר עסקים קטנים מספק שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים המנצלים מסגרות אשראי בהיקף של עד כ- 5 מיליון ש"ח.

פעילות החטיבה הקימעונאית כוללת את הבנקאות האישית, הבנקאות הפרטית והבנקאות העסקית. הפעילות מתבצעת באמצעות 45 יחידות בנקאות אישית, 31 יחידות בנקאות פרטית ו-19 יחידות בנקאות עסקית, הממוקמות במערך הכולל 46 סניפים ושלוחות.

מיגזר בנקאות אישית

מבנה המיגזר

מיגזר הבנקאות האישית מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי הבית. פעילות הלקוחות מתנהלת גם באמצעות ערוצים ישירים הכוללים פעילות באמצעות אינטרנט, מוקד טלפוני ושירות SMS בטלפון סלולרי.

המיגזר מספק שירותים גם ללקוחות הבנק המשתייכים למיגזרים האחרים וכן ללקוחות מזדמנים. המוצרים הבנקאיים העיקריים שמספק המיגזר כוללים: שירותי ניהול חשבון שוטף, אשראי, פיקדונות, פעילויות בכרטיסי אשראי ומוצרי שוק ההון וייעוץ פנסיוני.

פעילות המשכנתאות של לקוחות המיגזר מתבצעת ברובה באמצעות דלפקי המשכנתאות של הבנק הבינלאומי המוצבים בחלק מסניפי הבנק, בהם ניתן השירות ללקוח. האשראי הניתן נרשם בספרי הבנק הבינלאומי.

לקוחות המיגזר נחלקים לשלוש קבוצות עיקריות:

קבוצת עובדי מערכת הביטחון וגימלאיה- הקבוצה כוללת אנשי צבא קבע, אזרחים עובדי צה"ל, עובדי משרד הביטחון, יחידות סמך של משהב"ט ועובדים נוספים של מערכת הביטחון.

קבוצת עובדים מאוגדות.

לקוחות קימעונאיים אחרים.

פעילויות, מוצרים ושירותים

הבנק פועל לשיפור וייעול תהליכים ולהכנסת שיפורים טכנולוגיים, במטרה לשפר את השירות ולהרחיב את סל המוצרים הבנקאיים.

חלק ממוצרי הבנק מותאמים ללקוחות הבנקאות האישית ובעיקר ללקוחות מערכת הביטחון. בין המוצרים: הלוואות גישור, הלוואות שיקום ואשראי נוסף בתנאי מכרז משרד הביטחון, פיקדונות, תוכניות הדרכה ייעוץ לפורשים, ועוד.

- בחודש נובמבר 2015 זכה הבנק במכרז למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הביטחון. במכרז נקבעו, בין היתר, התנאים למתן אשראי ולניהול חשבון לעובדי מערכת הביטחון, אוכלוסייה הכוללת את אנשי הקבע וגמלאי צה"ל, אזרחים עובדי צה"ל, עובדי משרד הביטחון וגימלאיו, יחידות הסמך של משרד הביטחון וגימלאיהן ואת הזכאים לקיצבאות שיקום.
 - תקופת ההסכם על פי המכרז הינה ל-7 שנים החל מחודש יוני 2016.
 - במכרז נקבע, בין היתר, כי הבנק יעמיד הלוואות לאוכלוסייה שצוינה לעיל בהתאם להפניות שיפנה משרד הביטחון. תנאי הריבית ללקוח יקבעו על ידי משרד הביטחון ועל פי תנאי המכרז הוא זה שיישא בכל הפסדי האשראי. משרד הביטחון ישלם לבנק או יקבל ממנו את ההפרש בין הריבית שישלם הלקוח ובין הריבית שהציע הבנק במכרז לגבי כל סוג של הלוואות.
 - כחלק מתנאי המכרז, נכללו גם הזכויות להפעלת סניפי הבנק במחנות צה"ל. למשרד הביטחון ניתנה האפשרות לבחור בהפעלתם של חלק מן הסניפים.
 - הזכייה במכרז מאפשרת לבנק הזדמנויות עסקיות להרחבת פעילותו בקרב אוכלוסיית המכרז והגדלת חלקו באוכלוסיות נוספות.
- בשנת 2015 בדומה לשנים קודמות, הציע הבנק מספר מסגרות פעילות במסגרתן ניתנו הטבות שונות כגון: מענקים, הלוואות בריבית מועדפת, הנחות בעמלות ועוד. מתן ההטבות הותנה בשימור פעילות הלקוח בבנק למספר שנים. בין השאר נקבעו בהסכמים מסגרות הפעילות של אוכלוסיית חבר ושל אוכלוסיות נוספות. הבנק מאפשר בחלק מסניפיו קבלת הלוואה מובטחת במשכנתא מהבנק הבינלאומי באמצעות דלפקי משכנתאות של הבנק הבינלאומי המוצבים בסניפי הבנק. הבנק רואה בהלוואות אלו מוצר משלים לסל השירותים הקיימים.
- היקף המשכנתאות שבוצעו באמצעות דלפקים אלו הסתכם בשנת 2015 בכ- 1,483 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 1,040 מיליון ש"ח בשנת 2014.
- הבנק נותן שירותי ייעוץ פיננסי בחלק מסניפיו וכן שירותי ייעוץ פנסיוני.

תחליפים למוצרים ולשירותי המגזר והשינויים שחלו בהם

ככלל, חשבון עו"ש ניתן לניהול בבנקים, אולם מוצרים ושירותים אחרים ניתן לרכוש גם במוסדות פיננסיים אחרים בישראל ובאמצעות מוסדות פיננסיים בחו"ל.

משכנתאות - המתחרים העיקריים הינם התאגידים הבנקאיים האחרים וכן חברות ביטוח וחברות בנייה. אשראי צרכני - המתחרים העיקריים הם: הבנקים המתחרים, חברות כרטיסי אשראי, רשתות קמעונאיות וחברות ביטוח.

שירותי ייעוץ, השקעות ומוצרי השקעה וחיסכון שונים - המתחרים העיקריים הם: הבנקים האחרים, בתי השקעות, חברות ביטוח, מנהלי קרנות וכיו"ב.

שירותי ייעוץ פנסיוני ומוצרי פנסיה - המתחרים העיקריים הם: משווקים פנסיוניים (חברות ביטוח, סוכני ביטוח, מנהלי קופות גמל וקרנות פנסיה), יועצים פנסיוניים פרטיים, הבנקים המתחרים ועוד.

התפתחויות בשווקים, שינויים טכנולוגיים ושינויים במאפייני הלקוחות

מיגזר הבנקאות האישי מושפע מגורמים מקרו כלכליים המשפיעים, בין השאר, על שוק העבודה, על שווי תיק הנכסים הפיננסי שבידי הציבור ובכך על היקף הצריכה ועל רמת החיים של משקי הבית. הפעילות הכלכלית בשנת 2015, התאפיינה במגמה מעורבת בקצב הצמיחה כשהגורם המוביל בה הצריכה הפרטית בהשוואה לפעילות אשתקד שהיתה מושפעת מחוסר יציבות גיאופוליטית.

הפעילות במיגזר מתאפיינת במגמה מתמשכת של מעבר לפעילות בנקאית באמצעות ערוצים ישירים כגון: שירותי בנקאות באינטרנט, שירותי בנקאות בטלפון הסלולרי, בנקאות ישירה, מערכות מקוונות לניהול השקעות וכן בשירותי תקשורת באמצעות שירות SMS ודואר און ליין, המשרת חלק ניכר מלקוחות הבנק.

שינויים בהיקף פעילות המיגזר וברווחיותו

ההפסד הנקי המיוחס לבעלי המניות במיגזר בנקאות אישית הסתכם בשנת 2015 ב- (8.0) מיליון ש"ח בהשוואה ל- (16.9) מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בהפסד הנקי בשיעור של 52.7%. הקיטון בהפסד הנקי נובע בעיקר מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי אשר קוזזה מקיטון בהכנסות מפעילות מימון.

הכנסות המיגזר בשנת 2015 הסתכמו ב- 260.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 277.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 6.2%. עיקר הקיטון בהכנסות משתקף בהכנסות ריבית והוא נובע בעיקר מהשפעת הירידה בריבית בנק ישראל על המרווח הפיננסי מפקדונות וכן מהפרשי ריבית בגין שנים קודמות שנרשמו אשתקד.

ההפרשה להפסדי אשראי במיגזר הסתכמה בשנת 2015 בהכנסה בסך של (1.8) מיליון ש"ח. שיעור ההפרשה להפסדי אשראי ביחס להיקף האשראי הממוצע הסתכם ב-(0.03%). בשנת 2014 הסתכמה ההפרשה להפסדי אשראי ב- 21.4 מיליון ש"ח. שיעור ההפרשה להפסדי אשראי ביחס להיקף האשראי הממוצע הסתכם ב 0.36%.

בשנת 2014 כללו ההוצאות בגין הפסדי אשראי גידול בהפרשה הקבוצתית בסך של כ- 23.1 מיליון ש"ח בגין יישום הוראת המפקח על הבנקים בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי צרכני לאנשים פרטיים", לפיה נדרשו התאגידים הבנקאיים להביא בחשבון הן את הפסדי העבר, אשר חושבו בהתאם לממוצע הפסדי העבר בחמש השנים האחרונות, והן התאמות בגין גורמים איכותיים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים. נקבע כי השיעור עבור בנקים מעוטי הפרשה והבנק בכללם, לא יפחת מ- 0.5% מיתרת האשראי הצרכני הלא פגום.

ההוצאות במיגזר הסתכמו בשנת 2015 ב- 275.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 283.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.9%. המשקף את הגורמים שצוינו כמשפיעים על כל ההוצאה בבנק שהעיקריים ביניהם ירידה בהוצאות עיבוד נתונים ובהוצאות השכר.

להלן תמצית הפעילות של מיגזר בנקאות אישית:

לשנה שהסתיימה							
ביום 31 בדצמבר 2014				ביום 31 בדצמבר 2015			
קרטיסי		בנקאות		קרטיסי		בנקאות	
סך הכל	אשראי	שוק ההון	ופיננסים	סך הכל	אשראי	שוק ההון	ופיננסים
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו							
- מחיצוניים				- מחיצוניים			
203.0	4.9	-	198.1	186.8	4.6	-	182.2
(17.5)	(0.6)	-	(16.9)	(16.8)	(0.4)	-	(16.4)
הכנסות שאינן מריבית							
- מחיצוניים				- מחיצוניים			
92.0	17.9	16.7	57.4	90.4	16.8	17.8	55.8
277.5	22.2	16.7	238.6	260.4	21.0	17.8	221.6
סך ההכנסות							
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי							
21.4	-	-	21.4	(1.8)	-	-	(1.8)
הוצאות תפעוליות ואחרות לרבות פחת - לחיצוניים							
* 283.6	8.5	12.1	* 263.0	275.5	8.5	13.0	254.0
(27.5)	13.7	4.6	(45.8)	(13.3)	12.5	4.8	(30.6)
רווח (הפסד) לפני מיסים							
(10.6)	5.3	1.8	(17.7)	(5.3)	5.0	1.9	(12.2)
הפרשה למיסים							
רווח (הפסד) נקי מיוחס לבעלי מניות הבנק							
* (16.9)	8.4	* 2.8	* (28.1)	(8.0)	7.5	2.9	(18.4)
תשואת הרווח הנקי להון יתרה ממוצעת של נכסים							
(3.45%)				(1.61%)			
5,960.9	-	-	5,960.9	6,188.7	-	-	6,188.7
** 5,172.3	-	-	** 5,172.3	5,859.2	-	-	5,859.2
5,270.9	-	-	5,270.9	5,332.5	-	-	5,332.5
1,657.0	-	1,657.0	-	1,584.0	-	1,584.0	-
תשואת הרווח הנקי להון יתרה ממוצעת של ניירות ערך							
(א) הכנסות ריבית, נטו							
מרווח מפעילות מתן אשראי				מרווח מפעילות קבלת פקדונות			
163.0	4.3	-	158.7	161.7	4.2	-	157.5
29.9	-	-	29.9	12.1	-	-	12.1
(7.4)	-	-	(7.4)	(3.8)	-	-	(3.8)
185.5	4.3	-	181.2	170.0	4.2	-	165.8
סך הכל הכנסות ריבית, נטו							

* הוצג מחדש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בעניין זכויות עובדים. ראה ביאור 1.ג.1 לדוחות הכספיים.
** סווג מחדש.

מיגזר הבנקאות הפרטית

מבנה מיגזר הפעילות

הבנקאות הפרטית מעניקה שירותים ללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה, ללקוחות בעלי שכר גבוה וכן ללקוחות המזוהים כבעלי פוטנציאל פעילות בשוק ההון. האחריות הניהולית על לקוחות הבנקאות הפרטית מופקדת בידי החטיבה הקימעונואית הנתמכת מקצועית בתחומי ההשקעות והייעוץ על ידי אגף שוק ההון.

המיגזר פועל באמצעות מערך של יחידות בנקאות פרטית הפועלות ב- 30 מסניפי הבנק ובאמצעות ערוצים ישירים: אינטרנט, טלפון סלולרי, מוקד טלפוני ושירות SMS.

בשלושה סניפים בהם אין יחידה פרטית, יש יועץ השקעות ומנהל קשרי לקוחות המעניקים ללקוחות הסניף הזכאים לשירותי בנקאות פרטית (לפי קריטריון של משכורת ו/או היקף תיק השקעות) אותה מעטפת שירות אותן מציעות יחידות הבנקאות הפרטית ללקוחותיהן. בסך הכל מעניקים 33 סניפים שירותי ייעוץ. בתחילת חודש ינואר 2016 החלה לפעול יחידה בהנהלה הראשית המעניקה שירותי ייעוץ ללקוחות קטנים ובינוניים מכל סניפי הבנק.

לקוחות הבנקאות הפרטית מקבלים שירות ביחידות בנקאות פרטית מבודלות בסניפי הבנק המספקות להם את מכלול השירותים הבנקאיים. ללקוחות הבנקאות הפרטית מוצעת "מעטפת שירות", הכוללת קשר למנהל קשרי לקוחות או יועץ ההשקעות האחראי על מכלול השירות ללקוח ועל התאמת מוצרים לצרכי הלקוח.

יועצי ההשקעות ביחידות הפרטיות מעניקים תמיכה מקצועית, בתחום ההשקעות בכלל ובתחום ניירות הערך בפרט, לכל היחידות בסניף ומעניקים שירותי ייעוץ ללקוחות הנבחרים של הבנקאות העסקית והאישית.

חלק מלקוחות הבנקאות הפרטית מקבלים שירות ביחידה המרכזית לייעוץ ללקוחות נבחרים. היחידה מסתייעת במערך המידע והייעוץ הקיים בחברה האם ומעניקה שירותי ייעוץ ללקוחות שהיקף השקעותיהם עולה על מיליון ש"ח. פעילותה מכוונת לשיפור שירותי הייעוץ ללקוח ולפינוי משאבים לשירותי הייעוץ ללקוחות בסניפים.

פעילויות, מוצרים ושירותים

ללקוחות מיגזר הבנקאות הפרטית מוצעים שירותי ייעוץ בהשקעות ומגוון רחב של מוצרי השקעה ברמות מורכבות וסיכון שונות, לרבות פיקדונות, ניירות ערך ישראליים זרים, מט"ח, מכשירים פיננסיים נגזרים, מוצרים מובנים, וכן מתן אפשרות לניהול תיקי השקעות על ידי מנהלי תיקים חיצוניים. הבנק מעניק שירותי ייעוץ פנסיוני לאחר שקיבל רשיון מתאים ממשד האוצר.

בנוסף נהנים לקוחות המיגזר משירותי ניהול חשבון ומאשראי צרכני, אשראי מועדף בהתאם להסכמים קבוצתיים ועוד.

בחלק מסניפיו מאפשר הבנק קבלת הלוואה מובטחת במשכנתא מהבנק הבינלאומי באמצעות דלפקי משכנתאות של הבנק הבינלאומי המוצבים בסניפי הבנק. הבנק רואה בהלוואות אלו מוצר משלים לסל השירותים הקיימים.

שירותי הבנקאות הפרטית ניתנים באמצעות מגוון של פלטפורמות שירות לרבות בסניפים, חדרי העסקאות בקבוצת הבנק הבינלאומי, בנקאות ישירה ועוד.

תחליפים למוצרים ושירותים

בנקים אחרים, חברות ביטוח, בתי השקעות וברוקרים פרטיים נותנים שירותי ייעוץ השקעות ומוצרי השקעה וחסכון שונים. בתחום שירותי ייעוץ פנסיוני ומוצרי פנסיה. הבנק מתחרה מול משווקים פנסיוניים (חברות ביטוח, סוכני ביטוח, מנהלי קופות גמל וקרנות פנסיה) וכן יועצים פנסיוניים פרטיים ובנקים.

התפתחויות בשווקים ושינויים במאפייני לקוחות המיגזר

הלקוחות במיגזר הבנקאות הפרטית מאופיינים בהיקף נכסים גדול או פוטנציאל להיקף נכסים גדול בעתיד או בשכר גבוה. בדרך כלל יהיו ללקוחות הבנקאות הפרטית מספר חשבונות לצורך ניהול הנכסים הפיננסיים והם מאופיינים בדרישה לשירות אישי. מטבע הדברים צורכים לקוחות אלה שירותי ייעוץ בניירות ערך והשקעה במוצרים מורכבים.

שינויים בהיקף פעילות המיגזר וברווחיותו

הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות במיגזר הבנקאות הפרטית הסתכם בשנת 2015 ב- 2.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 7.6 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 69.7%. השינוי ברווח הנקי נובע בעיקר מהשפעת הירידה בריבית על ההכנסה מפיקדונות שקוזזה חלקית בירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, עלייה בהכנסות תפעוליות וירידה בהוצאות תפעוליות.

הכנסות המיגזר בשנת 2015 הסתכמו ב- 123.9 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 140.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 11.5%. עיקר הקיטון בהכנסות משתקף בהכנסות ריבית והוא נובע בעיקר מהשפעת הירידה בריבית בנק ישראל על ההכנסה מפיקדונות. ההכנסה מפיקדונות הסתכמה בשנת 2015 ב- 11.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 25.0 מיליון ש"ח אשתקד, ירידה בשיעור של 54.8%.

ההפרשה להפסדי אשראי במיגזר הסתכמה בשנת 2015 בהכנסה בסך (0.7) מיליון ש"ח. שיעור ההפרשה להפסדי אשראי ביחס להיקף האשראי הממוצע הסתכם ב-(0.04%). בשנת 2014 הסתכמה ההפרשה להפסדי אשראי ב- 5.2 מיליון ש"ח. שיעור ההפרשה להפסדי אשראי ביחס להיקף האשראי הממוצע הסתכם ב-0.33%. בשנת 2014 כללו ההוצאות בגין הפסדי אשראי גידול בהפרשה הקבוצתית בגין יישום הוראת המפקח על הבנקים בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי צרכני לאנשים פרטיים" כאמור בפרק זה בבנקאות האישית.

ההוצאות במיגזר הסתכמו בשנת 2015 ב- 120.8 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 122.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 1.3%.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מיגזר הבנקאות הפרטית:

לשנה שהסתיימה

ביום 31 בדצמבר 2014				ביום 31 בדצמבר 2015			
קרטיסי		בנקאות		קרטיסי		בנקאות	
אשראי סך הכל	שוק ההון	ופיננסים	במיליוני ש"ח	אשראי סך הכל	שוק ההון	ופיננסים	במיליוני ש"ח
22.6	1.2	-	21.4	16.5	1.1	-	15.4
17.6	(0.1)	-	17.7	5.7	(0.1)	-	5.8
99.8	8.2	73.5	18.1	101.7	7.0	76.0	18.7
140.0	9.3	73.5	57.2	123.9	8.0	76.0	39.9
5.2	-	-	5.2	(0.7)	-	-	(0.7)
122.4	5.8	32.3	84.3	120.8	5.7	33.4	81.7
12.4	3.5	41.2	(32.3)	3.8	2.3	42.6	(41.1)
4.8	1.4	15.9	(12.5)	1.5	0.9	16.8	(16.2)
7.6	2.1	25.3	(19.8)	2.3	1.4	25.8	(24.9)
5.34%	-	-	1,560.3	1.54%	-	-	1,642.2
5,417.2	-	-	5,417.2	6,416.0	-	-	6,416.0
1,529.2	-	-	1,529.2	1,604.6	-	-	1,604.6
11,312.0	-	11,312.0	-	11,456.0	-	11,456.0	-
17.4	1.1	-	16.3	12.0	1.0	-	11.0
25.0	-	-	25.0	11.3	-	-	11.3
(2.2)	-	-	(2.2)	(1.1)	-	-	(1.1)
40.2	1.1	-	39.1	22.2	1.0	-	21.2

* הוצג מחדש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בעניין זכויות הכספיים.
 ** סווג מחדש.

מיגזר עסקים קטנים

מבנה מיגזר הפעילות

במיגזר עסקים קטנים נכללים לקוחות במגוון רחב של ענפי משק בעלי היקף פעילות עסקי נמוך או בעלי מורכבות עסקית נמוכה עד בינונית. ככלל, היקף האשראי ללקוח הינו עד כ- 5 מיליוני ש"ח. מיגזר העסקים הקטנים מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים. המיגזר פועל באמצעות מערך של יחידות עסקיות הפועלות ב- 19 סניפי הבנק הפרוסים ברחבי הארץ ובאמצעות ערוצים ישירים כגון: שירות לקוחות באינטרנט, בטלפון סלולרי, מוקד טלפוני ושירות SMS. האחריות המינהלית לפעילות המיגזר מופקדת בידי החטיבה הקימעונאית. מנהלת הסניפים עוסקת במתן אישורי אשראי לעסקים המתנהלים ביחידות אשראי בסניפים וכן עוסקת במעקב עיסקי אחר לקוחות המיגזר ובסיוע לפעילות השיווק של היחידות העיסקיות בסניפים. חלק מפעילות המיגזר מתבצע באמצעות קרנות למימון בשיתוף עם גופים ציבוריים שונים. פעילות זו מסייעת לבנק בהפחתת הסיכון הכרוך במימון עסקים קטנים ובכך משרתת את מטרות פעילותן של קרנות המימון. ניהול הקרנות בבנק נמצא באחריות החטיבה העיסקית העוסקת בין השאר בסגירת הסכמים מול הקרנות, ניהול כספי פיקדונות, תאום בחינת תכניות עיסקיות בסיוע גופים חיצוניים. ליחידות העיסקיות ומטה האשראי בחטיבה הקימעונאית בכללן סמכויות מתן אישורי אשראי, מעקב אשראי, סיוע ולווי עיסקי.

פעילויות, מוצרים ושירותים

המוצרים והשירותים במיגזר עסקים קטנים הינם אשראי, ערבויות, שירות פעילות פקטורינג, שירותי סחר חוץ ושאר שירותי בנקאות.

חלק מפעילות המיגזר התבצע בשנת 2015 באמצעות מגוון קרנות מימון, בחלקן קרנות ייחודיות לבנק. הבנק מפעיל קרנות מימון המספקות אשראי להקמה, וביסוס עסקים קטנים ובינוניים באמצעות שיתוף פעולה עם גורמים כגון: משרד האוצר, משרד התמ"ת, התאחדות התעשיינים באמצעות הקרן ההדדית של המעסיקים קרנות תורמים ועוד.

מאפייני פעילות הקרנות בשנת 2015 היו:

- הקלה משמעותית ללקוח בצורך להעמיד ביטחונות, בשל ערבות הגופים השותפים לקרן.
- החלטת מימון מבוססת על בחינת התוכנית והפוטנציאל העסקי.
- יצירת חבילת מימון תואמת את צרכי העסק באמצעות שילוב אפשרי בין הקרנות השונות ובשילוב אשראי בנקאי רגיל.

הקרנות העיקריות אותן הפעיל הבנק בשנת 2015 הינן:

קרן הסיוע לעסקים קטנים ובינוניים בערבות מדינה וקרנות הסוכנות. באמצעות הקרנות אשר חלקן פעילות שנים רבות, ניתנו במשך השנים הלוואות לאלפי עסקים.

באוקטובר 2015 נחתם הסכם עם הקרן ההדדית של המעסיקים למתן הלוואות לזמן ארוך לחברי התאחדות התעשיינים החברים בקרן ההדדית לצורך השקעות בציוד ו/או שדרוג טכנולוגי.

בחודש ינואר 2016 זכה הבנק בשותפות עם מיטב ד"ש גמל ופנסיה (להלן- מיטב ד"ש) במכרז החשב הכללי במשרד האוצר לבחירת שותפיות פיננסיות להעמדת הלוואות לעסקים קטנים בערבות המדינה, הלוואות שתינתנה במסגרת הקרן החדשה מחליפות את הלוואות הניתנות במסגרת הקרן הנוכחית שפעילותה תסתיים בחודש אפריל 2016. הבנק ומיטב ד"ש צפויות להעמיד אשראי לעסקים קטנים ובינוניים ב 4 השנים הקרובות.

היקף האשראי שניתן באמצעות הקרנות הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב 884 מיליון ש"ח בהשוואה ל 931 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, קיטון בשיעור של 5%.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

בנוסף על בנקים מתחרים, גופים חוץ בנקאיים שונים, כגון חברות ביטוח ומשקיעים מוסדיים מציעים אף הם אשראי ללקוחות המגזר העיסקי.

בתי השקעות מספקים שירותים בתחום ההשקעות, הפעילות במט"ח והנגזרים הפיננסיים.

התפתחויות בשווקים של מיגזר הפעילות או שינויים במאפייני לקוחותיו
מריבית לקוחות המיגזר פעילים בשוק המקומי והיקף פעילותם תלוי במצב המשק הישראלי. הפעילות הממשלתית המתבטאת בעידוד הפעילות באמצעות קרנות לסיוע (ראה מוצרים ושירותים להלן) מסייעת בהפחתת הסיכון העיסקי של הגופים הממומנים באמצעות הקרנות. בחודש אוגוסט אשתקד חודש מתן האשראי באמצעות קרנות המדינה לעידוד עסקים קטנים ובינוניים לאחר שבשנה שקדמה מוצתה יכולת מתן האשראי באפיק זה. בשנת 2015 פעל הבנק באמצעות הקרנות בנוסף למתן אשראי בדרכים אחרות.

שינויים בהיקף פעילות המיגזר וברווחיותו

הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות במיגזר העסקים הקטנים הסתכם בשנת 2015 ב- 19.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 8.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 139.5%. הגידול ברווח הנקי נובע בעיקר מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הכנסות המיגזר בשנת 2015 הסתכמו ב- 105.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 104.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 0.8%.

הפרשה להפסדי אשראי במיגזר הסתכמה בשנת 2015 ב- 3.8 מיליון ש"ח. שיעור הפרשה להפסדי אשראי ביחס להיקף האשראי הממוצע הסתכם ב- 0.23%. בשנת 2014 הסתכמה הפרשה להפסדי אשראי ב- 21.2 מיליון ש"ח. שיעור הפרשה להפסדי אשראי ביחס להיקף האשראי הממוצע הסתכם ב- 1.28%. עיקר השינוי בהפרשה להפסדי אשראי נובע מהיקף הגבייה המיוחסת למגזר.

ההוצאות במיגזר הסתכמו בשנת 2015 ב- 69.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 70.2 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 1.1%.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מיגזר עסקים קטנים:

לשנה שהסתיימה

ביום 31 בדצמבר 2014				ביום 31 בדצמבר 2015			
בנקאות ופיננסים	שוק ההון	כרטיסי אשראי	סך הכל	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	כרטיסי אשראי	סך הכל
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
86.6	-	0.4	87.0	83.9	-	0.4	84.3
(6.7)	-	(0.1)	(6.8)	(3.8)	-	-	(3.8)
20.0	2.4	1.9	24.3	20.7	2.4	1.7	24.8
99.9	2.4	2.2	104.5	100.8	2.4	2.1	105.3
21.2	-	-	21.2	3.8	-	-	3.8
77.2	1.6	0.6	79.4	76.5	1.6	0.6	78.7
(9.2)	-	-	(9.2)	(9.3)	-	-	(9.3)
10.7	0.8	1.6	13.1	29.8	0.8	1.5	32.1
4.1	0.3	0.6	5.0	11.8	0.3	0.6	12.7
6.6	0.5	1.0	8.1	18.0	0.5	0.9	19.4
1,661.3	-	-	1,661.3	1,640.7	-	-	1,640.7
1,005.2	-	-	1,005.2	1,093.5	-	-	1,093.5
1,469.5	-	-	1,469.5	1,372.6	-	-	1,372.6
-	350.0	-	350.0	-	343.0	-	343.0
77.5	-	0.3	77.8	79.4	-	0.4	79.8
4.5	-	-	4.5	1.7	-	-	1.7
(2.1)	-	-	(2.1)	(1.0)	-	-	(1.0)
79.9	-	0.3	80.2	80.1	-	0.4	80.5

הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו
- מחיצוניים
- בינמגזרי

הכנסות שאינן מריבית
- מחיצוניים
סך כל ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי

הוצאות תפעוליות ואחרות לרבות פחת
- לחיצוניים
- בינמגזרי

רווח לפני מיסים
הפרשה למיסים

רווח נקי מיוחס לבעלי מניות הבנק

תשואת הרווח הנקי להון יתרה ממוצעת של נכסים יתרה ממוצעת של התחייבויות יתרה ממוצעת של נכסי סיכון יתרה ממוצעת של ניירות ערך

(א) הכנסות ריבית, נטו
מרווח מפעילות מתן אשראי
מרווח מפעילות קבלת פקדונות
אחר

סך הכל הכנסות ריבית, נטו

* הוצג מחדש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בעניין חובות בעייתיים בערבות מדינה ראה ביאור 2.ג.1 לדוחות הכספיים.
** סווג מחדש

מיגזר בנקאות עסקית

מבנה המיגזר

מיגזר הבנקאות העסקית מספק מגוון שירותי בנקאות ללקוחות העסקיים, הבינוניים והגדולים של הבנק. לקוחות המיגזר הם לקוחות עסקיים שמסגרות האשראי שלהם ככלל גבוהות מ- 5 מיליוני ש"ח. המוצרים והשירותים מותאמים לצרכים העסקיים של הלקוחות, וכוללים אשראי עסקי, פקטורינג, ליווי פרוייקטים לבניה, ערבויות, פעילות מט"ח וסחר חוץ, פעילות בניירות ערך, מכשירים פיננסיים נגזרים ועוד. האחריות הניהולית על לקוחות המיגזר הינה של החטיבה העסקית. החטיבה פועלת באמצעות מספר צוותי עבודה, הממונים על ניהול הקשר השוטף עם הלקוחות. בראש כל צוות עומד מנהל קשרי לקוחות (להלן- "מק"ל"), שעיקר התמחותו הבנקאית הינה בתחום האשראי העסקי. (לחלק מהמק"לים התמחות ענפית, כגון: נדל"ן, ליסינג, רשויות מקומיות). חשבונותיהם של לקוחות החטיבה (למעט לקוחות הפקטורינג המקבילים את מלוא השירות בחטיבה העיסוקית) מנוהלים בסניפי הבנק השונים, המספקים ללקוחות את שירותי התפעול הנדרשים לחטיבה.

במסגרת החטיבה פועלים המטה העסקי, מטה הגבייה, ומחלקת תפעול, מעקב ופיקוח אשראי ויועצת משפטית המלווה את הפעילות העסקית.

הקריטריונים העיקריים לשיוך לקוח למיגזר הבנקאות העסקית הם: היקף מסגרות האשראי שאושרו ללקוח, קיום פוטנציאל להרחבת הפעילות ותחום עיסוקו של הלקוח.

במקרים מסוימים ובהתאם לעניין, מטופלים בחטיבה גם בלקוחות שמסגרות האשראי שלהם קטנות מן המסגרת שצוינה, במידה שנמצא כי אופי פעילותם העסקית או פוטנציאל פעילותם העתידית מתאים לחטיבה העסקית.

מוצרים ושירותים

המוצרים והשירותים העיקריים בפעילות המיגזר הם שירותי ניהול חשבון שוטף, אשראי, ערבויות לסוגיהן, פעילות סחר חוץ, פיקדונות ופעילות בניירות ערך ובמכשירים פיננסיים.

פעילות הפקטורינג ופעילויות מימון מיוחדות משמשות כפלטפורמה להרחבת סל המוצרים והשירותים ולפעילויות משלימות בסחר חוץ ובמט"ח, וכן בסיס להרחבת פעילות אשראי בקרב הלקוחות הפעילים במיגזר.

קרנות לסיוע לעסקים קטנים ובינוניים - פרטים על פעילות הקרנות לעידוד עסקים בבנק ראה גם בפרק "מוצרים ושירותים בבנקאות עסקים קטנים".

ביום 17 בינואר 2016 הודיע החשב הכללי במשרד האוצר לבנק כי שותפות פיננסית בה חברים הבנק וחברת מיטב ד"ש גמל ופנסיה זכתה במקום השני במכרז לבחירת שותפויות פיננסיות למתן הלוואות לעסקים קטנים ובינוניים בערבות המדינה, ולפיכך ימשיך הבנק הלוואות לעסקים קטנים ובינוניים בארבע השנים הקרובות.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המיגזר והשינויים שחלו בהם

התחליף העיקרי של לקוחות המיגזר למוצרי האשראי הינו מימון על ידי אשראי חוץ-בנקאי באמצעות חברות ביטוח ומשקיעים מוסדיים. היקף גיוס ההון באגרות חוב לא ממשלתיות בשנת 2015 הסתכם בכ- 55 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ- 57.5 מיליארד ש"ח אשתקד.

התפתחות בשווקים בהם פועל המיגזר

מרבית לקוחות המיגזר פעילים בשוק המקומי, לחלקם פעילות יבוא יצוא. ענפי המשק העיקריים בהם פועל המיגזר הינם: נדל"ן, רשויות מקומיות, מסחר ותעשייה. גורמים מאקרו כלכליים, הנוגעים לענפים אלו, משפיעים על פעילותם של לקוחות המיגזר כגון: שינוי שערי מטבעות זרים, שינויים במחירי חומרי גלם מיובאים וכד'. ככלל, ניתן לאפיין את פעילות הלקוחות במיגזר כפעילות כלכלית מסורתית.

הפעילות הממשלתית המתבטאת בעידוד הפעילות באמצעות קרנות לסיוע (ראה מוצרים ושירותים להלן) סייעה בהפחתת הסיכון העיסקי של הגופים המשויכים למיגזר והממומנים באמצעות קרנות אלו.

שינויים בהיקף הפעילות של המיגזר וברוח הנקי שלו

הרווח הנקי של מיגזר עסקים בשנת 2015 הסתכם ב- 19.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 13.3 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 46.6%. הגידול ברווח הנקי משקף בעיקר קיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הכנסות המיגזר בשנת 2015 הסתכמו ב- 78.8 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 81.0 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.7%. הקיטון בהכנסות בשנת 2015 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד משקף בעיקר ירידה בהכנסות מאשראי.

ההפרשה להפסדי אשראי במיגזר הסתכמה בשנת 2015 ב- 1.2 מיליון ש"ח. שיעור ההפרשה להפסדי אשראי ביחס להיקף האשראי הממוצע הסתכם ב- 0.06%. בשנת 2014 הסתכמה ההפרשה להפסדי אשראי ב- 12.4 מיליון ש"ח. שיעור ההפרשה להפסדי אשראי ביחס להיקף האשראי הממוצע הסתכם ב- 0.57%.

הוצאות המיגזר בשנת 2015 הסתכמו ב- 45.3 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 46.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 3.4%.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מיגדר בנקאות עסקית:

לשנה שהסתיימה							
ביום 31 בדצמבר 2014				ביום 31 בדצמבר 2015			
כרטיסי		בנקאות		כרטיסי		בנקאות	
סך הכל	אשראי	שוק ההון	ופיננסים	סך הכל	אשראי	שוק ההון	ופיננסים
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
הכנסות ריבית, נטו							
78.6	-	-	78.6	74.8	-	-	74.8
(11.3)	-	-	(11.3)	(9.6)	-	-	(9.6)
הכנסות שאינן מריבית							
13.7	0.1	1.0	12.6	13.6	0.1	0.6	12.9
81.0	0.1	1.0	79.9	78.8	0.1	0.6	78.1
12.4	-	-	12.4	1.2	-	-	1.2
הוצאות בגין הפסדי אשראי							
הוצאות תפעוליות ואחרות לרבות פחת							
37.7	-	-	37.7	36.0	-	-	36.0
9.2	-	-	9.2	9.3	-	-	9.3
21.7	0.1	1.0	20.6	32.3	0.1	0.6	31.6
8.4	-	0.4	8.0	12.8	-	0.2	12.6
רווח נקי מיוחס לבעלי מניות הבנק							
* 13.3	0.1	0.6	* 12.6	19.5	0.1	0.4	19.0
תשואת הרווח הנקי להון							
5.82%	-	-	2,190.6	8.51%	-	-	2,128.3
710.1	-	-	710.1	713.6	-	-	713.6
2,459.0	-	-	2,459.0	2,463.1	-	-	2,463.1
463.0	-	463.0	-	423.0	-	423.0	-
(א) הכנסות ריבית, נטו							
69.0	-	-	69.0	66.2	-	-	66.2
1.8	-	-	1.8	0.8	-	-	0.8
(3.5)	-	-	(3.5)	(1.8)	-	-	(1.8)
67.3	-	-	67.3	65.2	-	-	65.2

* הוצג מחדש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בעניין זכויות עובדים ובעניין חובות בעייתיים בערבות מדינה ראה ביאור 1.ג.1-ו.2 לדוחות הכספיים.

מיגזר הניהול הפיננסי

פעילות המיגזר כוללת את ניהול השקעות הבנק עבור עצמו (להלן "נוסטרו"), ניהול הנזילות וניהול החשיפות לסיכונים שוק. פעילות זו מתבצעת באמצעות השקעות בניירות ערך, בפיקדונות בבנקים, עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ועוד. בנוסף כוללת פעילות המיגזר סיוע בתמחור ופיתוח מוצרים.

הפעילות העסקית במיגזר כפופה למנהל היחידה הפיננסית האחראי על ניהול הנכסים וההתחייבויות, ניהול הנוסטרו, ניהול הנזילות ועל ביצוע פעולות באמצעות חדרי העיסקאות בבנק הבינלאומי.

שינויים בהיקף הפעילות של המיגזר וברוח הנקי שלו

הרווח הנקי במיגזר הניהול הפיננסי בשנת 2015 הסתכם ב- 32.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 25.5 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 27.1%.

הכנסות המיגזר הסתכמו בשנת 2015 ב- 60.9 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 50.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 19.6%. הגידול בהכנסות וברוח הנקי נובע ברובו משינוי בשוויים ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ומפוזיציית מדד שלילית.

פעילות בשוק ההון

הכנסות הבנק מפעילות לקוחותיו בשוק ההון נובעות בעיקר מפעילות בניירות ערך בבורסה בת"א, מפעילות בניירות ערך זרים, במכשירים פיננסיים הנסחרים בבורסה ומעמלות הפצה של קרנות נאמנות. ביום 31 בדצמבר 2015 הסתכם תיק ניירות הערך למשמרת ב- 12.8 מיליארד ש"ח בהשוואה ליתרה של כ- 14.0 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014.

פעילות בבורסה לניירות ערך

פעילות הסליקה של הבנק עבור עצמו ועבור לקוחותיו מתבצעת באמצעות הבנק הבינלאומי.

לקוחות נבחרים

היחידה ללקוחות נבחרים נותנת שירותי יעוץ ללקוחות נבחרים בעלי עושר פיננסי גבוה אשר מעוניינים בפעילות דינמית בשוק ההון. ביחידה יועצים מקצועיים אשר נותנים ללקוחות שירות אישי ומקצועי בהשקעות.

יעוץ פנסיוני

לבנק רישיון למתן שירותי יעוץ פנסיוני והוא נותן שירות של יעוץ פנסיוני ללקוחותיו וללקוחות בנקים אחרים החל משנת 2008.

לבנק יועצים פנסיוניים מנוסים בעלי רישיון לייעוץ פנסיוני. הבנק משתמש במערכות לייעוץ פנסיוני אשר פותחו בבנק הבינלאומי.

שירותי התפעול ניתנים ע"י מתף (חברה בת של הבנק הבינלאומי).

להלן התפלגות תוצאות הפעילות בשוק ההון לפי מיגזרי פעילות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סך הכל	בנקאות			
	בנקאות עיסקית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	בנקאות אישית
	במיליוני ש"ח			
-	-	-	-	-
96.8	0.6	2.4	76.0	17.8
96.8	0.6	2.4	76.0	17.8
48.0	-	1.6	33.4	13.0
48.8	0.6	0.8	42.6	4.8
19.2	0.2	0.3	16.8	1.9
29.6	0.4	0.5	25.8	2.9

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

סך הכל	בנקאות			
	בנקאות עיסקית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	בנקאות אישית
	במיליוני ש"ח			
-	-	-	-	-
93.6	1.0	2.4	73.5	16.7
93.6	1.0	2.4	73.5	16.7
46.0	-	1.6	32.3	12.1
47.6	1.0	0.8	41.2	4.6
18.4	0.4	0.3	15.9	1.8
29.2	0.6	0.5	25.3	2.8

* הוצג מחדש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בעניין זכויות עובדים ובעניין חובות בעייתיים בערבות מדינה ראה ביאור 1.ג.1. ו-2. לתמצית הדוחות הכספיים.

להלן התפלגות תוצאות הפעילות כרטיסי אשראי לפי מיגזרי פעילות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סך הכל	בנקאות				
	בנקאות עיסקית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	בנקאות אישית	
במיליוני ש"ח					
5.6	-	0.4	1.0	4.2	הכנסות ריבית, נטו
25.6	0.1	1.7	7.0	16.8	הכנסות שאינן מריבית
31.2	0.1	2.1	8.0	21.0	סך ההכנסות
14.8	-	0.6	5.7	8.5	הוצאות תפעוליות ואחרות
16.4	0.1	1.5	2.3	12.5	רווח לפני מיסים
6.5	-	0.6	0.9	5.0	הפרשה למיסים
9.9	0.1	0.9	1.4	7.5	רווח נקי מיוחס לבעלי מניות הבנק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

סך הכל	בנקאות				
	בנקאות עיסקית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	בנקאות אישית	
במיליוני ש"ח					
5.7	-	0.3	1.1	4.3	הכנסות ריבית, נטו
28.1	0.1	1.9	8.2	17.9	הכנסות שאינן מריבית
33.8	0.1	2.2	9.3	22.2	סך ההכנסות
14.9	-	0.6	5.8	8.5	הוצאות תפעוליות ואחרות
18.9	0.1	1.6	3.5	13.7	רווח לפני מיסים
7.3	-	0.6	1.4	5.3	הפרשה למיסים
11.6	0.1	1.0	2.1	8.4	רווח נקי מיוחס לבעלי מניות הבנק

חברות מוחזקות עיקריות

לבנק חברה בת פעילה אחת, חברת נכסים של אוצר החייל בע"מ, מוחזקת בשיעור של 100%, מחזיקה בחלק מהנכסים שרכש הבנק ומשכירתם לבנק.

סקירת הסיכונים

49	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
51	סיכון אשראי
62	סיכון שוק
79	סיכון נזילות
82	סיכון מימון
83	סיכון תפעולי
88	סיכונים אחרים

סקירת הסיכונים

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

כללי

פעילותו של הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק ונזילות, סיכונים תפעוליים, סיכונים משפטיים, סיכון ציוד והלבנת הון.

- כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה ממונים ובאחריותם.
- בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Assessment Process). הבנק מבצע תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואיתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים..

- מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מותאמת למדיניות קבוצת הבנק הבינלאומי ומכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים והעסקיים שנקבעו ולהגדלת תוחלת הרווח - תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה וביקורת נאותים.

- תפישת הסיכון הכוללת של הבנק עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועם העקרונות המנחים של וועדת באזל ומושתתת על העיקרון כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות חשיפה לתחום והגדרת היקף ועומק החשיפה, מערך בקרה וביקורת, מערך דיווח, ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.

- ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח ובקרה, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה עיקריים: קו הגנה ראשון של האחראיים על יצירת הסיכון וניהול הסיכון המקיימים בקרות שונות בעת נטילת הסיכון. קו הגנה שני של מבצעי בקרה לאחר אך בסמוך לנטילת הסיכון באמצעות יחידות הכפופות למנהל הסיכונים הראשי שהינו בלתי תלוי. קו הגנה שלישי של מטה הביקורת הפנימית.

מנהלת הסיכונים הראשית בבנק רות לפיד, כפופה למנכ"ל ומוכוונת מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הקבוצה.

- בנק ישראל אישר כי מנהלת הסיכונים הראשית בבנק לא תהיה חברת הנהלה. החלטה זו עשויה להשתנות בהתאם לשינויים, ככל שיהיו, בפרופיל העיסקי של הבנק, מורכבותם ומהותיותם לחברה האם.

רות לפיד מנהלת הסיכונים הראשית של הבנק (CRO) אחראית לניהול הסיכונים התפעוליים ולהמשכות עיסקית וכן משמשת כקצינת הציות וממונה על אכיפה פנימית בניירות ערך, אחראית איסור הלבנת הון ומימון טרור ויישום הוראות FATCA.

במקביל נקבעו אחראים לסיכונים הייעודיים:

ניר הרצנשטיין מנהל היחידה לניהול פיננסי אחראי לניהול סיכוני השוק והנזילות.

דורון כליף, מנהל החטיבה העיסקית אחראי לניהול סיכוני האשראי.

עו"ד גילה יחזקאלי, היועצת המשפטית הראשית, אחראית על ניהול הסיכונים המשפטיים.

נועם קוטאי, עו"ד, מנהל החטיבה הקימעונאית אחראי לניהול סיכוני האסטרטגיה, המוניטין והתחרות.

- הסיכונים הנוספים אליהם חשוף הבנק – כגון, סיכוני רגולציה וחקיקה, וסיכונים הקשורים למשק הישראלי מנוהלים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל, על ידי כל אחד מחברי הנהלה ונושאי משרה נוספים בתחום הנתון לאחריותם, ובמקביל מפוקחים, כחלק מניהול הסיכונים הקבוצתי האינטגרטיבי, גם על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הקבוצה באמצעות מנהל הסיכונים בבנק.

מדי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי מנהלת הסיכונים הראשית שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק. מסמך הסיכונים בוחן את כלל הסיכונים שאליהם חשוף הבנק במסגרת פעולותיו תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי וכן את תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו. במסמך מוצגת סקירת מנהלת הסיכונים הראשית על מצב ניהול הסיכונים בבנק, עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות דרגות הסיכון וכן טיפול היחידה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי היחידה ברבעון הרלוונטי.

למידע המפורט על ניהול הסיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק מידע כספי באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

א. כללי

סיכון האשראי הינו הסיכון לפגיעה בשווי נכסי הבנק וברווחיו עקב הרעה ביכולת הלזים לעמוד בהתחייבויותיהם ו/או הרעה באיכות הלזים או בשווי הביטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי. כדי למזער את הסיכון מוגדרת בבנק מדיניות ניהול סיכונים אשראי ומגבלות חשיפה לגבי לזים/ענפים במיגזרי הפעילות והמוצרים השונים. הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי, בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 311.

ב. מדיניות ותיאבון סיכון

מדיניות ניהול סיכונים האשראי נדונה ומאושרת אחת לשנה בהנהלה ובדירקטוריון הבנק. החל משנת 2015 מנהלת הסיכונים הראשית מובילה את תהליך גיבוש מדיניות האשראי, תוך שיתוף הגורמים נותני האשראי בשלבי התהליך השונים.

מדיניות ניהול סיכונים האשראי של הבנק מתבססת על פיזור נאות של הסיכונים, וניהול זהיר ומבוקר של החשיפות, הן ברמת הלקוח הבודד והן ברמת ענפי המשק והסקטורים העסקיים השונים. מדיניות זו מושתתת על בחינת כושר החזר של הלקוח ברמה פרטנית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים, להם השלכה על איתנותו הפיננסית של הלז. פעילות האשראי של הבנק תתנהל תוך שמירה על הנאותות ההונית ובהתבסס על יעדי הלימות ההון של הבנק כפי שקבע הדירקטוריון.

במסגרת מדיניות האשראי התווה דירקטוריון הבנק כללים לצמצום חשיפה בלתי רצויה לסיכון האשראי הכוללת כיווני פעולה מנחים לרבות שווקי יעד וכן הנחיות המתחשבות בהלימות ההון הנדרשת ביחס לאשראי הניתן. במסגרת מדיניות האשראי בקבוצה הגדיר הבנק את קבוצת המיקוד העיסקי שלו במונחים של גודל אשראי ללווה בבנק, תוך התייחסות לחבות הלווה בכלל המערכת הבנקאית.

מדיניות האשראי מכוונת לשמירת מרכזיותה של הפעילות הקימעונית בבנק וכוללת מגבלות ואמות מידה המחמירות בחלקן מהמגבלות שקבע המפקח על הבנקים בנכס ישראל. מגבלות אלו נועדו לצמצם, בין היתר, את החשיפה לריכוזיות ענפית ולגודל החבות של לווה בודד וקבוצת לזים. מדיניות האשראי כוללת תחומי פעילות בהם לא יעניק הבנק אשראי לאור רמת הסיכון הגבוהה יותר הטמונה בהם או רמת השליטה או הבקרה עליהם, אף אם התשואה הפוטנציאלית העשויה להתקבל בגין פעילויות אלה הינה גבוהה.

כחלק מניהול סיכונים האשראי השוטף ויישום מדיניות הדירקטוריון נבחנו, על בסיס שוטף, מאפייני הפעילות העסקית של הלז, תזרים המזומנים ומבנה הנכסים וההתחייבויות שלו, טיב הביטחונות, המיגזר הענפי בו הוא פועל ופרמטרים כגון: תלות גבוהה בלקוחות, ספקים וכיו"ב. כמו כן נבחנו פרמטרים כלכליים שיש להם השפעה על בחינת סיכון האשראי.

הבנק פעל ופועל להתאמת המרווחים והרווחיות הכוללת מהלקוחות, כך שישקפו את רמת הסיכון הגלומה בפעילותם, תוך שימוש בתהליכים ובקורות ממוקדים, המביאים לידי ביטוי את ההכנסה הכוללת מהלקוח (מרווחים ועמלות), ביחס לתיק האשראי הכולל.

הבנק בוחן תקופתית את המגבלות שהשית על עצמו ומעדכן על פי התפתחויות במצב המשק, המיגזרים הענפיים, ומדיניות ותפישת הסיכון של הבנק.

במסגרת מסמך המדיניות הוגדרו אינדיקטורים כמותיים ברורים לבחינת הצורך בעידכון מסמך המדיניות בעקבות שינויים מאקרו כלכליים ורגולטוריים או שינוי בנתוני הבנק. אינדיקטורים אלו כוללים שינויים בתחזיות צמיחה במשק, שינוי בשערי החליפין, הוראות רגולטוריות חדשות בעלות השפעה על תחום האשראי, הלימות הונו של הבנק ועוד.

הבנק מפעיל מנגנונים הולמים לביצוע בקרה ופיקוח על האשראי, חלקם בזמן אמת וחלקם בדיעבד. הבקרה והפיקוח מבוצעים באמצעות יחידות אקסוגניות ליחידות המנהלות את האשראי.

התיאבון לסיכון אשראי בבנק, כפי שנוסח במסגרת מסמך המדיניות, הינו שמרני בהשוואה למגבלות הרגולטוריות.

במסגרת המדיניות התווה דירקטוריון הבנק אסטרטגיה לצמצום חשיפות בלתי רצויות לסיכון אשראי הכוללת מערך מגבלות רחב לסיכון אשראי לענפים ותחומי פעילות שונים.

ניהול על בסיס קבוצתי של חשיפות אשראי

מטרת המדיניות הקבוצתית הינה לשמר את המאפיינים הייחודיים שיש לכל בנק בקבוצה ולכוון כל אחד מן הבנקים אל קבוצות המיקוד התואמות מאפיינים אלו.

ג. מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכונים האשראי

הבנק אימץ מודל פנימי אובייקטיבי של החברה האם לדירוג סיכון האשראי הגלום בפעילות הלקוחות הקיימים ואת המודלים של החברה האם לדירוג הלקוחות העיסקיים. המודלים מושתתים בחלקם על אינדיקטורים אובייקטיביים ובחלקם על אינדיקטורים סובייקטיביים.

המודלים מסייעים בקביעת מסגרות אשראי, בהתאם לרמת הסיכון ובהתאם למאפייני פעילות הלקוח. ביחד עם מערכת למדידת רווחיות לקוח מתאפשר תהליך של התאמת הקשר בין רמת הסיכון והרווחיות.

מערכות ממוכנות מספקות למנהלי סיכונים האשראי, הן בדרגי השטח והן בדרגי המטה, מנגנון מעקב שוטף אחרי פעילות הלקוחות, במכלול רחב, ובמגוון חתכים: רמות ותמהיל פעילות, ניצול מסגרות אשראי, רמת ביטחונות ומידע עדכני על מצבם הכספי. בנוסף מיושמת בבנק מערכת ממוכנת של בקשות אשראי למשקי בית המסייעת בהליך קבלת ההחלטות והבקרה עליו.

הנהלת הבנק פועלת לשיפור כלי המדידה, הדווח והבקרה הדרושים לה לשם קבלת תמונת מצב עדכנית בכל הקשור למאפייני הסיכון השונים, הקיימים בסביבה העיסקית של מקבלי האשראי.

הבנק בוחן את עמידתו בהוראות הרגולטוריות בכל הקשור במגבלות ריכוזיות לווה וקבוצת לווים וחשיפה ענפית ובמגבלות הענפיות שהוטלו על ידי הדירקטוריון.

ד. מדיניות ניהול מערך הביטחונות

במסגרת מדיניות האשראי לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כביטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות על כל סוג וסוג של ביטחון. עיקרי המדיניות נדונים ומאושרים אחת לשנה בהנהלה ובדירקטוריון הבנק ומפורטים בהרחבה בנהלים. מדיניות ההישענות על ביטחונות שמרנית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחונות, על נזילותם ועל מהירות המימוש בעת הצורך. בקביעת מדיניות ההישענות על ביטחונות מתבסס הבנק על ניסיון העבר.

במסגרת המדיניות נקבעו עקרונות וכללים להערכת שווי הנכסים שהתקבלו כביטחונות לאשראי - לפי סוג הבטוחה ואופי האשראי אותו היא מבטיחה ונלקחים בחשבון משתנים ואינדיקטורים כלכליים שונים. נקבעו נהלים לאופן הטיפול בבטוחות ולמעקב אחר השינויים בהן ובשוויין ומערכי בקרה בתחום ניהול ותפעול מערך הביטחונות.

סוגי הביטחונות העיקריים עליהם נשען הבנק הינם: פיקדונות, ניירות ערך, המחאות עתידיות, חשבונות מבוטחות, שעבודים שוטפים, כל רכב וציוד, שעבודי נדל"ן, ערבויות בנקאיות ומסמכי יצוא.

הבנק שואף לקבל מלקוחותיו מגוון ביטחונות, כדי לא להתבסס על סוג בטחון ספציפי.

לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו בתיקי הלקוחות. המערכת מנהלת את המעקב אחר שווים של נכסים אלה. מערכות הביטחונות מבטיחות את זמינות הנתונים הנדרשים לניהול סיכונים אשראי לכל גופי הבקרה השונים בסניפים ובמטה.

פיקוח ובקרה על השימוש בביטחונות

כל חביונות לקוחות הבנק לרבות שווי הביטחונות העומדים כנגדן, מרוכזים במערכת האובליגו באמצעות מבצע הבנק מעקב שוטף של מצבת הביטחונות אל מול חשיפות האשראי. מעקב שוטף אחר חוסר ביטחונות ברמת הלקוח הבודד מתבצע בסניפים, בחטיבה הקימעונית ובחטיבה העיסוקית באמצעות דוחות ייעודיים ממערכות התפעול בהם מפורטות כל חביונות הלקוח ומערך הביטחונות שלו אל מול מסגרות האשראי שאושרו לו, ומתקבלת תמונת מצב שלמה על חשיפת הלקוח. במקביל לטיפול הסניף ברמת הלקוח הבודד, מתבצעת עבודת פיקוח ובקרה גם במערכי בקרה נוספים כאמור בפרק "פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכונים אשראי" להלן.

ה. מדיניות איתור וטיפול בחובות בעייתיים וההפרשות להפסדי אשראי

בבנק קיימים תהליכים מובנים המוסדרים בנהלי עבודה לזיהוי ואיתור מוקדם של לווים בעייתיים. כמו כן, קיימים ומוסדרים בנהלים תהליכי עבודה מוגדרים בהתייחס לתהליך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי, המשקפים הערכה שמרנית להפסדי האשראי הצפויים לבנק. במסגרת הבנק פועלות יחידות ייעודיות לאיתור וטיפול בחובות בעייתיים. בנוסף פועלת בבנק מחלקת גבייה, המטפלת בגביית חובות שהוגדרו קשי גבייה (באמצעות יחידת גבייה פנימית או עורכי דין חיצוניים). כאמור בפרק מדיניות חשבונאית ואמדנים חשבונאיים קריטיים הבנק מיישם החל משנת 2011 תקנים חשבונאיים, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי.

ו. פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכונים אשראי

הבנק מקיים מעטפת נאותה של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה וביקורת על תהליך ניהול סיכונים האשראי. תפיסת הניהול והבקרה של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכונים אשראי ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 311. ניהול החשיפה לסיכונים האשראי נבחן ומבוקר באופן שוטף, במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים כמפורט בדוח הסיכונים באינטרנט

ז. ניהול סיכונים סביבתיים

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. הבנק יכול להיחשף לסיכונים סביבתיים בהיבטים שונים של פעילותו וסיכונים אלה עשויים להיכלל במסגרת הסיכונים האחרים (כגון: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי וסיכון נזילות). סיכון סביבתי הכלול בסיכון האשראי הוא למשל, ירידה בערך הביטחונות או הרעה במצב הפיננסי של הלווה בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. כמו כן קיימת אפשרות לסיכון מוניטין, כתוצאה מייחוס קשר בין הבנק לבין הגורם למפגע סביבתי. במחצית השנייה של 2009 הפיץ המפקח על הבנקים הוראה בעניין החשיפה לסיכונים סביבתיים ואופן ניהולם. בהוראת המפקח מתוארים ההיבטים השונים של החשיפה האפשרית לסיכונים סביבתיים ומודגש הצורך בזיהוי מוקדם של הסיכונים, הערכתם וניהולם כסיכונים פרטניים. במסגרת מדיניות האשראי, אושרה על ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון מדיניות לניהול סיכונים סביבתיים בתחום האשראי. בגיבוש תהליכי כתיבת המדיניות נסמך הבנק על מדיניות החברה האם המטמיעה מדיניות קבוצתית ומסתייעת ביועצים חיצוניים.

ח. דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי

ההנהלה, דירקטוריון הבנק, ועדת אשראי וועדת ניהול סיכונים מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי, בחתכים שונים על-ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה. בנוסף, מדווחת החשיפה לסיכונים אשראי, בהשוואה למסגרות, למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ולסמכויות לניהולם במסגרת "מסמך הסיכונים" הרבעוני כנדרש בהוראות 310 ו-311 להוראות ניהול בנקאי תקין. מסמך הסיכונים נדון אחת לרבעון בהנהלה ובוועדת ניהול סיכונים לפי העניין ובמליאת הדירקטוריון.

הבנק גיבש מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית. במסגרת זאת בוחן הבנק מתווה של תרחישי קיצון גם בתחום התממשות סיכונים אשראי (וכן תרחישים המשלבים התממשות סיכונים אשראי עם כמה סיכונים אחרים בו זמנית). במסגרת זאת, נבחנת השפעת התממשות הסיכון על בסיס ההון ויחס ההון לרכיבי סיכון.

ט. חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 31 בדצמבר 2015 אין קבוצת לווים אשר חבותה נטו, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות הון.

י. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים (זרים ומקומיים)

פעילות לקוחות הבנק ופעילות הבנק עבור עצמו מתבצעת באמצעות חדרי העיסקות בבנק הבינלאומי. חשיפות הנוצרות בגין פעילות שוטפת בחדרי העיסקות הינן מול הבנק הבינלאומי בלבד.

יא. סיכון אשראי בעייתי

סך סיכון האשראי הבעייתי למרכיביו הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 296.0 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 323.2 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014. יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל לציבור הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 1.73% בהשוואה ל- 1.92% ביום 31 בדצמבר 2014.

1. סיכון אשראי בעייתי

יתרה ליום 31 בדצמבר 2014			יתרה ליום 31 בדצמבר 2015			
סיכון אשראי			סיכון אשראי			
מאזני	חוץ מאזני	כולל	מאזני	חוץ מאזני	כולל	
162.8	12.6	175.4	103.2	4.8	108.0	סיכון אשראי פגום
4.1	-	4.1	58.5	-	58.5	סיכון אשראי נחות
102.1	41.6	143.7	95.8	33.7	129.5	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
269.0	54.2	323.2	257.5	38.5	296.0	סך סיכון אשראי בעייתי*
		1.6			9.9	*מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 יום או יותר

2. נכסים שאינם מבצעים:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2014			יתרה ליום 31 בדצמבר 2015			
סיכון אשראי			סיכון אשראי			
מאזני	חוץ מאזני	כולל	מאזני	חוץ מאזני	כולל	
152.4	12.6	165.0	89.1	4.8	93.9	חובות פגומים שנבדק על בסיס פרטני
-	-	-	-	-	-	שנבדק על בסיס קבוצתי
152.4	12.6	165.0	89.1	4.8	93.9	סך הכל נכסים שאינם מבצעים

השינוי בסיכון אשראי בעייתי משתקף בירידה בסיכון אשראי פגום במהלך שנת 2015 ועלייה בסיכון אשראי נחות. השינוי נובע בעיקר מיישום ההנחיות הכלולות בשאלות ותשובות שפורסמו בחודש יוני 2015 בעקבותיהן נמחקו חשבונאית חובות במסלול הקבוצתי ובעקבות יישום הוראות המפקח בעניין חובות בעייתיים בערבות מדינה כמפורט בביאור 2.ג.1). לדוחות הכספיים.

3. חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים ריבית

שינוי	ליום 31 בדצמבר		חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות ריבית
	2014	2015	
במיליוני ש"ח	6.6	10.2	
54.55%			

שינויים בחובות הפגומים במהלך השנה

159.0	יתרת חובות פגומים לתחילת שנה
51.9	סווגו כחובות פגומים
(28.5)	הועברו לחובות לא פגומים
(41.8)	גביית חובות פגומים
(41.3)	מחיקות חשבונאיות
99.3	יתרת חובות פגומים לסוף שנה

4. מדדי סיכון אשראי

*	ליום 31 בדצמבר		
	2014	2015	
1.38%	0.83%	שיעור יתרת אשראי פגום לציבור מיתרת האשראי לציבור	
0.01%	0.08%	שיעור יתרת אשראי שאינו פגום לציבור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור	
1.24%	1.09%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור	
89.37%	130.61%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי הפגום לציבור	
1.44%	1.20%	שיעור סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור	
1.92%	1.73%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור	
0.53%	0.02%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור	
0.13%	0.21%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור	
10.84%	18.81%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי בגין אשראי לציבור	

* הוצג מחדש, ראה ביאור 2.ג.1)

יב. סיכון אשראי לפי ענפי משק
כסומים מדווחים, במיליוני ש"ח

פעילות בישראל בלבד

ליום 31 בדצמבר 2015

חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)						סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי (4)										
יתרת	הוצאות	מחיקות	הפסדי	מזה:		דירוג				
הפרשה	בגין	חשבונאיות	אשראי	פגום	חובות (2)	ביצוע				
אשראי	נטו	אשראי	אשראי	פגום	סך הכל	אשראי (5)	בעייתי (6)	סך הכל	סך הכל	
1.7	0.4	(1.9)	5.1	10.1	127.9	148.4	10.1	101.4	148.4	ציבור - מסחרי
0.1	(0.2)	(0.2)	0.1	0.1	23.4	25.9	0.1	20.3	26.0	חקלאות
24.0	9.1	2.3	15.7	48.4	719.3	904.1	48.4	713.3	928.1	כרייה וחציבה
5.9	-	(10.2)	2.7	32.9	241.8	594.0	32.9	534.1	602.6	תעשייה
0.9	(0.9)	(0.5)	1.1	1.7	183.6	201.6	1.7	201.4	210.0	בניו ונדל"ן - בינוי
0.5	0.5	0.4	0.4	0.8	93.7	112.3	0.8	136.7	140.8	בניו ונדל"ן - נדל"ן
21.5	(1.8)	(1.1)	29.9	51.4	1,162.2	1,352.2	51.4	1,071.8	1,352.2	אספקת חשמל ומים
										מסחר
11.4	9.6	13.1	12.8	23.5	153.6	184.6	23.5	108.4	184.7	בתי מלון, שרותי
2.4	0.4	(0.2)	0.7	3.4	157.3	181.3	7.3	140.1	185.2	הארחא ואוכל
2.0	1.8	2.7	5.1	11.2	171.0	264.7	11.2	148.1	264.7	תחבורה ואחסנה
0.8	(0.5)	0.1	2.0	2.3	68.2	73.2	2.3	58.8	73.2	מידע ותקשורת
										שרותים פיננסיים
2.1	2.6	1.5	2.3	8.0	247.6	367.8	8.0	295.2	367.8	שרותים עסקיים
										אחרים
1.8	(0.8)	(0.8)	2.4	7.0	380.2	443.1	7.0	391.2	443.1	שרותים ציבוריים
75.1	20.2	5.2	80.3	200.8	3,729.8	4,853.2	204.7	3,920.8	4,926.8	וקהילתיים
										סך הכל מסחרי
1.5	-	0.9	0.3	2.1	209.2	209.2	2.1	189.3	209.2	אנשים פרטיים
										הלוואות לדיור
61.1	4.2	(3.6)	23.5	89.2	7,982.1	11,968.9	89.2	10,579.2	11,974.9	אנשים פרטיים - אחר
										סך הכל ציבור - פעילות בישראל
137.7	24.4	2.5	104.1	292.1	11,921.1	17,031.3	296.0	14,689.3	17,110.9	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	830.1	830.1	-	1,050.1	1,050.1	ממשלה בישראל
-	-	-	-	-	51.5	53.3	-	1,585.5	1,585.5	סך הכל פעילות בישראל
137.7	24.4	2.5	104.1	292.1	12,802.7	17,914.7	296.0	17,324.9	19,746.5	

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 12,802.7 מיליון ש"ח, 1,804.9 מיליון ש"ח, 10.2 מיליון ש"ח, 5,128.7 מיליון ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)
סכומים מדווחים, במיליוני ש"ח

פעילות בישראל בלבד

ליום 31 בדצמבר 2014 (**),(*)

חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)				סיכון אשראי כולל (1)					
הפסדי אשראי (4)									
יתרת	הוצאות	מחיקות	בגין	מה:			דירוג		
הפרשה	חשבונאיות	הפסדי	אשראי	פגום	חובות (2)	סך הכל	אשראי (5)	בעייתי (6)	סך הכל
אשראי	נטו	אשראי	אשראי	פגום	חובות (2)	סך הכל	אשראי (5)	בעייתי (6)	סך הכל
4.0	(1.0)	(0.2)	8.0	11.3	129.3	150.9	11.3	108.7	150.9
0.1	0.1	-	-	-	26.1	27.2	-	27.4	27.5
30.8	(0.7)	5.4	33.6	48.3	770.5	1,024.0	48.3	906.4	1,050.5
16.1	0.7	(1.8)	7.3	39.0	348.2	870.0	39.0	796.9	879.2
0.5	(0.3)	(1.3)	2.0	2.3	145.2	149.8	2.3	146.2	154.8
0.6	0.3	0.8	1.6	1.6	93.1	105.8	1.6	162.7	175.7
20.8	7.6	15.4	38.6	66.3	1,098.7	1,297.7	66.3	1,126.3	1,297.7
ציבור - מסחרי									
חקלאות									
כרייה וחציבה									
תעשייה									
בינוי ונדל"ן - בינוי									
בינוי ונדל"ן - נדל"ן									
אספקת חשמל ומים									
מסחר									
בתי מלון, שרותי									
הארחה ואוכל									
תחבורה ואחסנה									
מידע ותקשורת									
שרותים פיננסיים									
שרותים עסקיים									
אחרים									
שרותים ציבוריים									
וקהילתיים									
1.8	2.0	3.0	4.5	8.3	469.7	547.8	8.3	507.5	547.8
90.1	11.4	31.9	135.4	238.7	3,799.1	5,165.6	242.5	4,587.3	5,285.7
סך הכל מסחרי									
אנשים פרטיים									
0.6	(0.3)	(0.6)	0.9	1.7	196.1	196.1	1.7	167.3	196.1
הלוואות לדיור									
אנשים פרטיים -									
68.9	4.3	28.9	35.3	79.0	7,494.0	11,376.1	79.0	10,464.7	11,381.3
אחר									
סך הכל ציבור -									
159.6	15.4	60.2	171.6	319.4	11,489.2	16,737.8	323.2	15,219.3	16,863.1
פעילות בישראל									
-	-	-	-	-	498.7	498.7	-	675.9	675.9
בנקים בישראל									
-	-	-	-	-	37.0	37.8	-	1,598.5	1,598.5
ממשלה בישראל									
סך הכל פעילות									
159.6	15.4	60.2	171.6	319.4	12,024.9	17,274.3	323.2	17,493.7	19,137.5
בישראל									

* בעקבות הנחיית הפיקוח על הבנקים מיום 9 באפריל 2014, בה נדרש לעדכן את קטגוריות הענפים השונות, כך שיתאימו לסיווגי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, סווגו מחדש מספרי ההשוואה.

** הוצג מחדש, ראה ביאור 2.ג.1) לדוחות הכספיים

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 12,024.9 מיליון ש"ח, 1,816.6 מיליון ש"ח, 29.8 מיליון ש"ח, 5,266.2 מיליון ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות)

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

סיכון אשראי של צד נגדי

כללי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד-צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. החשיפה לסיכון צד נגדי מאופיינת גם בשווי השוק של העסקאות. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק.

מוסדות פיננסיים כוללים בנקים, בנקים להשקעות, חברות ביטוח, חברות ברוקרים/דילרים וגופים מוסדיים הכוללים בעיקר קרנות פנסיה.

החשיפה למוסדות פיננסיים מושפעת, הן ממצבו הספציפי של כל מוסד ומוסד והן מסיכון המדינה בה הוא פועל.

פעילות לקוחות הבנק ופעילות הבנק עבור עצמו מתבצעת באמצעות חדרי העיסקות בבנק הבינלאומי. חשיפות הנוצרות בגין פעילות שוטפת בחדרי העיסקות הינן מול הבנק הבינלאומי בלבד.

חשיפה למדינות זרות (1)

חלק א' - מידע בדבר כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך *
ליום 31 בדצמבר 2015

המדינה	חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית (2)				חשיפה חוץ מאזנית (2),(3)	
	לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	סיכון אשראי מאזני בעייתי		מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	לפרעון מעל שנה
					לאחרים	מאזני בעייתי		
ספרד	-	3.1	4.7	-	-	-	-	3.1
איטליה	-	2.9	1.4	-	-	-	-	2.9
פורטוגל	-	1.3	-	-	-	-	-	1.3
אירלנד	-	0.4	1.4	-	-	-	-	0.4
הודו	-	46.6	23.0	-	3.9	-	-	46.6
בריטניה	-	74.0	16.9	-	1.3	-	-	74.0
אחרות	0.1	122.4	63.6	-	3.5	-	-	122.5
סך כל החשיפות למדינות זרות	0.1	250.7	111.0	-	8.7	-	-	250.8
סך החשיפות למדינות LDC	-	67.9	30.3	-	4.7	-	-	67.9

ליום 31 בדצמבר 2014

המדינה	חשיפה מאזנית מעבר לגבול (2)		חשיפה מאזנית (2)				חשיפה חוץ מאזנית (2),(3)	
	לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	סיכון אשראי מאזני בעייתי		מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	לפרעון מעל שנה
					לאחרים	מאזני בעייתי		
ספרד	-	5.9	11.3	-	-	-	-	5.9
איטליה	-	2.5	4.0	-	-	-	-	2.5
פורטוגל	-	-	0.3	-	-	-	-	-
אירלנד	-	0.5	2.3	-	-	-	-	0.5
יוון	-	0.1	-	-	-	-	-	0.1
בריטניה	-	79.0	12.3	-	**	0.2	-	79.0
ארצות הברית	-	34.6	27.1	-	**	5.5	-	34.6
אחרות	0.1	106.2	147.7	-	**	7.7	-	106.3
סך כל החשיפות למדינות זרות	0.1	228.8	205.0	-	13.4	-	-	228.9
סך החשיפות למדינות LDC	-	12.9	37.4	-	-	-	-	12.9

* עיקר סיכון האשראי הינו אשראי פקטורינג המובטח בביטוח אשראי בחברות ביטוח *
** סווג מחדש

הערות בעמוד הבא.

חשיפה למדינות זרות (1) (המשך)

חלק ב' – מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% ובין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% ובין 20% מההון, לפי הנמוך בימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 לא קיימת חשיפה למדינות זרות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% ובין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% ובין 20% מההון, לפי הנמוך.

חלק ג' – מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות *

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

פוטוגל	הונגריה	קפריסין	פורטו ריקו	רומניה	יוון	
-	-	-	2.2	-	0.1	סכום החשיפה בתחילת תקופה
-	(0.6)	(0.1)	(1.0)	1.2	(4.7)	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
1.3	1.0	0.4	1.5	2.7	4.6	חשיפות שהתווספו
-	-	-	-	-	-	שינויים אחרים (לרבות הפרשות ומחיקות)
1.3	0.4	0.3	2.7	3.9	-	סכום החשיפה בסוף תקופה

לשנה

שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

פוטוגל	הונגריה	קפריסין	פורטו ריקו	רומניה	יוון	
-	-	-	-	-	-	סכום החשיפה בתחילת תקופה
-	-	-	-	-	-	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
-	-	-	-	-	0.1	חשיפות שהתווספו
-	-	-	-	-	-	שינויים אחרים (לרבות הפרשות ומחיקות)
-	-	-	-	-	0.1	סכום החשיפה בסוף תקופה

* עיקר סיכון האשראי הינו אשראי פקטורינג המובטח בביטוח אשראי בחברות ביטוח.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות, בטחונות נזילים וניגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוזן מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ולשל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוזן מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

מימון ממונף - Leveraged Finance

מימון ממונף הוגדר כאשראי שניתן לעסקאות לרכישת אמצעי שליטה בהן שיעור המימון גבוה מהמקובל בבנק בתחום זה. לאור הוראת בנק ישראל 327 החדשה אשר חלה מיום 1 בינואר 2016, הבנק משנה ומתאים את הגדרת מימון ממונף בהתאם להגדרות בנק ישראל. נוכח התנודתיות בשוק ההון, הבנק נוקט משנה זהירות במתן אשראי זה, ובעת מתן אשראי נערכות בדיקות מקיפות ביחס לרמת המינוף בעסקה ולכושר ההחזר הנובע מניירות הערך המשועבדים. סך כל החשיפה המאזנית בגין עסקאות בגין אשראי לרכישת אמצעי שליטה ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ26 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014 - 34 מיליון ש"ח). אין חשיפה חוץ מאזנית למימון ממונף ליום 31 בדצמבר 2015 וליום 31 בדצמבר 2014. בשנים 2015 ו-2014 לא נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בגין מימון ממונף.

למידע המפורט האיכותי והכמותי על סיכוני אשראי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון שוק

סקירה של סיכוני השוק ואופן ניהולם

א. כללי

סיכוני השוק (סיכונים פיננסיים) הינם סיכונים קיימים או עתידיים לשחיקה בהון העצמי של הבנק כתוצאה משינויים במחירים, שערים ומרווחים בשווקים הפיננסיים בהם הוא פועל המשפיעים על ערך נכסי הבנק או התחייבויותיו. ביניהם ניתן למנות את שיעורי הריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות ערך, מחירי מוצרים, התנודתיות של פרמטרים אלה ושינויים במדדים כלכליים אחרים.

סיכון השוק מובנה בפעילות כל היחידות העסקיות בבנק הכוללות את החטיבה הקימעונאית, החטיבה העיסוקית והיחידה לניהול פיננסי. פעילות היחידה לניהול פיננסי באמצעות כלים העומדים לרשותה מכוונת למדידת סיכון השוק הנוצר ולגידורו בתוך המסגרות שנקבעו על ידי הדירקטוריון במסגרת התיאבון לסיכון. התיאבון לסיכון שוק מפורט בכל אחד ממרכיבי סיכון זה (סיכון בסיס, סיכון ריבית).

לבנק מדיניות ניהול סיכונים פיננסיים המאושרת מדי שנה על ידי ההנהלה והדירקטוריון ומפרטת, בין היתר, את החשיפה לסיכוני שוק. מסמך המדיניות מתווה ומפרט, בין היתר: תיאבון כולל לסיכוני שוק ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, עקרונות לפעילות ומגבלות ברמת המכשירים בהם פועל הבנק. המסמך מפרט גם את עקרונות הדיווח לדירקטוריון על החשיפה לסיכונים, בחינת שינויים נדרשים בהתאם לשינויים בפעילויות הבנק, הגדרת הגופים המעורבים בתהליך הניהול, המדידה, הבקרה והפיקוח על הסיכונים.

כחלק ממסמך מדיניות הסיכונים הפיננסיים נוסף מסמך מדיניות הנגזרים. מסמך זה מציג את המכשירים והשווקים בהם הבנק פועל ומבטא את תפיסת תיאבון הסיכון וניהול הסיכון ברמת הבנק והקבוצה, בכל הנוגע לפעילות בנגזרים פיננסיים. על הפעילות בנגזרים הושתו מגבלות על היקף הפעילות ועל החשיפה להפסד הנגזר מפעילות זו.

אחת לרבעון מתקיים בהנהלה, בוועדת ניהול סיכונים ובדירקטוריון דיון במסמך הסיכונים הכולל של הבנק במסגרתו מדווחות חשיפות הבנק לסיכונים פיננסיים.

ב. הפיקוח והבקרה על ניהול החשיפה לסיכוני השוק

הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה בלתי תלויה וביקורת על תהליך ניהול סיכוני השוק. התפיסה הניהולית והבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכוני שוק ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו.

ניהול החשיפה לסיכוני השוק נבחן ומבוקר באופן שוטף במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה, וכן על ידי דרגי הביניים כמפורט בדוח הסיכונים באינטרנט.

ג. דיווח על החשיפות לסיכוני שוק

הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים והדירקטוריון מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכוני שוק, בחתכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה. בנוסף, החשיפות בפועל לסיכוני השוק, בהשוואה למסגרות וגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, והסמכויות לניהול מרוכזות במסמך הסיכונים הרבעוני כנדרש בהוראה לניהול בנקאי תקין 310 הנדון אחת לרבעון בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.

ד. ניהול חשיפות השוק על בסיס קבוצתי

מדיניות ניהול סיכוני השוק והתיאבון לסיכוני שוק הינה קבוצתית לרבות העקרונות המנחים לפעילות הבנק. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 339, והוראות אחרות של הפיקוח על הבנקים - ובכלל זה הוראות באזל. מערכת ניהול הסיכונים של הבנק הינה חלק מן המערכת המנהלת את החשיפה לסיכונים בקבוצה. הדירקטוריון והנהלת הבנק קבעו מדיניות ומסגרות לחשיפה לסיכוני שוק, וזו נמסרת לעיון מוקדם בחברה האם כחלק מיישום והטמעת מדיניות ניהול סיכונים קבוצתית. המידע על מצב החשיפות בהתאם למסגרות שנקבעו נמסר לחברה האם, ומובא בחשבון בראייה הכוללת של חשיפת הקבוצה. לפחות פעם ברבעון נבחנים על ידי החברה האם תיאבון הסיכון וסיכוני השוק בפועל של הבנק.

ה. המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכוני שוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכוני השוק באמצעים הכוללים גם את הערך בסיכון (ה- VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון (Stress Tests), כמפורט להלן:

- הערך בסיכון (ה- VAR)
- ה- VAR (הערך הנתון בסיכון) מודד את תוחלת ההפסד המקסימאלית בשווי ההוגן של הבנק (נכסים והתחייבויות, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים), במהלך אופק השקעה נתון (21 ימי עסקים), בהינתן רמת מובהקות מסוימת (99%) ובהתקיים תנאי שוק נורמליים.
- במהלך הרבעון השני של השנה אימץ הבנק את מדידת הערך על ידי סימולציה היסטורית כשיטה ראשית וקבע כי ערך ה- VAR לא יעלה על 3.5% מסך כל ההון רובד 1. יחד עם זאת, קבע כי אפקטיביות המגבלה תבחן במהלך השנה. בנוסף הגדיל הבנק את אופק ההשקעה עבור הפעילות בתיק הבנקאי מ-10 ימים ל-21 ימים.
- ה- VAR השוטף המחושב בבנק, מתבסס על סימולציה היסטורית וכן על שיטת ה- $Variance\ Co-Variance$. בנוסף, מריץ הבנק מודלים נוספים בעת הצורך, לרבות סימולציית מונטה קרלו.
- נתוני ה- VAR מחושבים בבנק בתדירות יומית, על מריבית הנכסים וההתחייבויות הפיננסיות של הבנק (התיק הבנקאי, התיק למסחר והחזקות ריאליות). חישוב ה- VAR משתלב כחלק אינטגרלי בעבודת היחידה לניהול פיננסי ובקר סיכוני השוק והנזילות בחטיבה לניהול סיכונים בחברה האם.
- בקר סיכוני שוק ונזילות בחטיבה לניהול סיכונים בחברה האם מבצע תהליך בחינה בדיעבד (Back Testing) בלתי תלוי, על פי קריטריונים שהוגדרו בוועדת באזל במטרה לבחון את תקפות ה- VAR ברמת כל מגזר פעילות ורמת סך הפעילות.
- כלי ניהול ובקרת חשיפות ריבית כגון: מח"מ, שווי הוגן, מבחני רגישות לשינויים בעקום הריבית ותרחישי קיצון.
- מבחני רגישות: החשיפה לסיכון מבוטאת במונחי הפגיעה המקסימאלית בשווי ההוגן כתוצאה משינוי של עקום הריבית.
- תרחישי קיצון (Stress Tests).

בחינת Back Testing

הבנק פועל בהתמדה לשיפור איכות החיזוי של מודל ה-VAR ההיסטורי באמצעות בחינה שוטפת של ה-Back Testing.

בחינת ה-Back Testing של מודל ה-VAR ההיסטורי המבוצעת על ידי יחידת שוק ונזילות בחברה האם מראה כי בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 נרשם מקרה 1 בו ההפסד התיאורטי היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה ביום 22 בדצמבר 2015, הפער הסתכם ב-1.46 מיליוני ש"ח. מספר המקרים עומד בקריטריונים כפי שהוגדרו על ידי ועדת באזל.

התיאבון לסיכון

על פי החלטת הדירקטוריון בחודש ספטמבר 2014 סך החשיפה לסיכון שוק המתבטאת בערך בסיכון (VAR) היסטורי בכל המגזרים לא יעלה על 3.5% מההון העצמי (ערך ה-VAR ל אופק של 21 ימים ברמת מובהקות 99%).

ערך ה-VAR ההיסטורי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על כ-9.7 מיליון ש"ח בהשוואה ל-8.9 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014.

משקלו של ה-VAR ביחס להון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 עומד על כ-0.8% בדומה למשקלו ביום 31 בדצמבר 2014.

תרחישי קיצון לבחינת גובה השחיקה המקסימלי בשווי ההון

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות על גובה השחיקה המקסימלי בשווי הון של הבנק בגין הפעלתם של מספר תרחישי קיצון בתחום התממשות סיכונים פיננסיים. מגבלה זו נקבעה לעד 15.0% מסך כל ההון של הבנק.

תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית והשפעת התממשות תרחישי קיצון על יחס ההון לרכיבי סיכון
כחלק מיישום הוראות נדבך 2 של באזל, מיישם הבנק מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית תחת תרחישי קיצון. המתווה כולל תרחישים בתחום סיכוני השוק, הנזילות והאשראי ותרחישים המשלבים התממשות של כמה סיכונים בו זמנית.

התשתית התרחישית מורכבת ממגוון של תרחישים, ביניהם תרחישי הוליסטי גלובלי, תרחישי הוליסטי מקומי ותרחישי "הפוך".

תוצאות תרחישי הקיצון והשפעותיהן על בסיס ההון ויחס ההון מוצגות במסמך הסיכונים, הנדון אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.

ו. החשיפה בריבית

כללי

סיכון הריבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בריבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית. סיכון הריבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההון של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. ההנהלה והדירקטוריון קבעו מדיניות בנושא ניהול סיכון הריבית בהתאם להוראות.

ניהול חשיפת הריבית

ניהול החשיפה לסיכוני הריבית נעשה, תוך התאמת משך החיים הממוצע של המקורות והשימושים, ותוך צמצום החשיפה לשחיקת השווי ההון, כתוצאה משינויים בלתי צפויים בשערי הריבית. החשיפה העיקרית לסיכוני ריבית בבנק מיוחסת לפעילות המימון במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר צמוד המדד, ונובעת ממאפייני ההשקעה, הנגזרים מטווח השימושים והמקורות במגזרים אלה.

התיאבון לסיכון

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות על החשיפה הכוללת לסיכונים הריבית באמצעות תחמת החשיפה המקסימאלית לשחיקת השווי ההוגן של ההון העצמי עם שינוי מקביל של 1% בעקום הריבית במיגזר הצמוד, במיגזר השקלי ובמיגזר המט"ח כלהלן:

- מיגזר פעילות צמוד מדד: מגבלה בשיעור של 4% מההון העצמי.
- מיגזר פעילות שקל לא צמוד: מגבלה בשיעור של 4.5% מההון העצמי.
- מיגזר פעילות מטח וצמוד מטח: מגבלה בשיעור של 1% מההון העצמי.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן בתחום החשיפה לסיכונים ריבית. המגבלה שנקבעה היא עד 8% מההון העצמי.

בנוסף נקבעו לפעילות יחידת הנוסטרו מגבלות אפיקי השקעה ומגבלות חשיפה במונחים של VAR. בצד אלה ביחס למגזר המט"ח נקבעה במסגרת מודל "קצר/ארוך" במט"ח מגבלה על גובה ההפסד המקסימאלי בגין ייקור עלות גיוס מקורות במט"ח. כמו כן, נקבעה מגבלה על גובה ההפסד המקסימאלי בגין שינוי הריבית במגזר השקלי הלא צמוד במסגרת מודל "קצר/ארוך" בשקלים.

החשיפה בפועל ליום הדוח

סיכון הריבית נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. בחשבונות עו"ש שאינם נושאים ריבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. תקופת הפירעון של יתרות העו"ש, המשמשת בחישוב החשיפה לריבית, הינה כשנה. השפעת פירעונות מוקדמים של הלוואות ושל פיקדונות ללא זמן פירעון שולית.

להלן תיאור רגישות ההון לשינויים במקביל בעקומי הריבית – השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מתרחיש של ירידה מקבילה של 1% בעקום הריבית:

ליום 31 בדצמבר 2014		ליום 31 בדצמבר 2015		
<u>המגבלה</u>	<u>אחוז החשיפה</u>	<u>המגבלה</u>	<u>אחוז החשיפה</u>	
4.5%	1.4%	4.5%	4.3%	מט"י לא צמוד
4.0%	3.1%	4.0%	1.8%	מט"י צמוד מדד
1.0%	0.0%	1.0%	(0.1%)	מט"ח וצמוד מט"ח
8.0%	5.3%	8.0%	6.0%	סך הכל

לפרטים נוספים על מידע כמותי ואיכותי על סיכונים ריבית ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר האינטרנט של הבנק

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים בריבית על פי שוויים ההוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הריבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

ליום 31 בדצמבר 2015

א. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים תיאורטיים בשיעורי הריבית):

31/12/2015					
		מטבע חוץ (2)		מטבע ישראלי	
סך הכל	אחר (3)	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
במיליוני ש"ח					
18,650.1	421.1	426.7	1,222.3	16,580.0	נכסים פיננסיים (1)
					סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים (3)
1,324.4	171.9	1,015.3	99.6	37.6	
17,878.6	438.1	1,079.0	1,568.1	14,793.4	התחייבויות פיננסיות (1)
					סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים
1,346.9	151.9	354.9	-	840.1	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
749.0	3.0	8.1	(246.2)	984.1	

ב. השפעת שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (5):

31/12/2015							
סך הכל		מטבע חוץ (2)			מטבע ישראלי		
שינוי בשווי הוגן	סך הכל	השפעות מקזזות	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	מיליוני ש"ח
1.46%	10.9	759.9	-	3.3	8.0	(227.9)	976.5
0.15%	1.1	750.1	-	3.0	8.2	(244.2)	983.1
(1.96%)	(14.7)	734.3	-	2.8	6.1	(266.9)	992.3

ליום 31 בדצמבר 2014

א. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים תיאורטיים בשיעורי הריבית):

31/12/2014				
מטבע ישראלי		מטבע חוץ (2)		לא צמוד
צמוד מדד דולר	אחר (3) סך הכל	צמוד מדד דולר	אחר (3) סך הכל	
במיליוני ש"ח				
14,183.3	1,396.2	445.2	309.4	16,334.1
נכסים פיננסיים (1)				
126.4	349.6	1,111.5	270.8	1,858.3
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים (3)				
12,333.7	1,923.5	1,042.2	371.0	15,670.4
התחייבויות פיננסיות (1)				
1,166.5	-	513.6	200.4	1,880.5
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים				
809.5	(177.7)	0.9	8.8	641.5
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים				

ב. השפעת שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (5):

31/12/2014							
מטבע ישראלי		מטבע חוץ (2)		סך הכל		שינויים בשיעורי הריבית	
צמוד	לא צמוד	דולר	אחר	השפעות מקצות	סך הכל	שינוי בשווי הוגן	סך הכל
במיליוני ש"ח							
(146.4)	789.9	1.3	9.0	-	653.8	12.3	1.92%
(174.5)	807.6	1.0	8.7	-	642.8	1.3	0.20%
(213.0)	832.5	0.8	8.4	-	628.7	(12.8)	(2.00%)

הערות:

- לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
- לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, שהם מהוונים ברביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן בכל שאר המטבעות ושאינם דולר ארה"ב ואינם מטבעות עיקריים שניתן להם גילוי נפרד.
- שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים המוצג בכל מיגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במיגזר זה בהנחה שחל שינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במיגזר ההצמדה. סך השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים), בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מיגזרי ההצמדה.
- בחישוב החשיפה לשינוי הריבית המחושב על פי כללים חשבונאיים ההתייחסות לחשבונות עו"ש שאינם נושאים ריבית היא כפיקדונות שזמן פירעונם עם דרישה ועד חודש. כמו-כן החישוב אינו כולל הנחה של פירעונות מוקדמים של הלוואות לדיור.
- הוצג מחדש בעקבות הוראות המפקח על הבנקים בעניין זכויות עובדים ובעניין חובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה (ראה ביאור ג.1 ו-2).

חשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2015
 סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	מעל עד 10 שנה	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל עם דרישה עד חודש
מטבע ישראלי לא צמוד							
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
-	18.1	126.3	(7.7)	51.2	934.5	730.3	14,710.7
נכסים פיננסיים (1)							
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט							
-	-	-	-	-	7.5	26.0	3.9
אופציות)							
-	-	-	-	-	-	-	0.1
אופציות (במונחי נכס הבסיס)							
-	-	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
-	18.1	126.3	(7.7)	51.2	942.0	756.3	14,714.7
סך כל השווי ההוגן							
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
-	(0.4)	9.0	227.1	144.6	510.1	348.8	13,554.2
התחייבויות פיננסיות (1)							
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט							
-	-	19.4	1.4	1.5	58.7	676.7	82.1
אופציות)							
-	-	-	-	-	-	-	0.1
אופציות (במונחי נכס הבסיס)							
-	-	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
-	(0.4)	28.4	228.5	146.1	568.8	1,025.5	13,636.4
סך כל השווי ההוגן							
-	-	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים, נטו							
-	18.5	97.9	(236.2)	(94.9)	373.2	(269.2)	1,078.3
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית							
במגזר							
967.6	967.6	949.1	851.2	1,087.4	1,182.3	809.1	1,078.3
החשיפה המצטברת במגזר							

הערות לעמודים 68 עד 75 ראה עמוד 74.

31 בדצמבר 2014

משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים			שיעור תשואה פנימי באחוזים			סך הכל שווי הוגן		
0.23	1.52% *	14,188.1	0.16	1.53%	16,584.1	16.6		
0.56		126.3	0.21		37.4	-		
-		4.1	-		6.3	-		
-		-	-		-	-		
⁽²⁾ 0.23	1.52%	14,318.5	⁽²⁾ 0.20	1.53%	16,627.8	16.6		
0.06	0.59%	12,333.7	0.10	0.81%	14,793.4	-		
0.46		1,165.5	0.33		839.8	-		
-		4.1	-		6.3	-		
-		-	-		-	-		
⁽²⁾ 0.09	0.59%	13,503.3	⁽²⁾ 0.07	0.81%	15,639.5	-		

חשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2015
כסומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	מעל עד 10 שנה	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל עד דרישה עד חודש	
מטבע ישראלי צמוד למדד								
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
	0.3	10.4	279.0	355.2	306.7	109.2	132.4	28.4
	-	-	-	-	-	49.9	49.6	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	0.3	10.4	279.0	355.2	306.7	159.1	182.0	28.4
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
	-	44.3	390.1	439.1	363.0	199.5	33.1	98.9
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	44.3	390.1	439.1	363.0	199.5	33.1	98.9
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	0.3	(33.9)	(111.1)	(83.9)	(56.3)	(40.4)	148.9	(70.5)
	(246.9)	(247.2)	(213.3)	(102.2)	(18.3)	38.0	78.4	(70.5)

הערות לעמודים 68 עד 75 ראה עמוד 74.

31 בדצמבר 2014

משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים			שיעור תשואה פנימי באחוזים			סך הכל שווי הוגן		
משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים			שיעור תשואה פנימי באחוזים			סך הכל שווי הוגן		
2.77	2.43%	1,396.2	3.29	1.72%	1,222.3	0.6		
0.37		349.6	0.27		99.5	-		
-		-	-		-	-		
(2) 2.29	2.43%	1,745.8	(2) 3.06	1.72%	1,321.8	0.6		
3.79	1.03%	1,923.5	3.81	1.16%	1,568.1	-		
-		-	-		-	-		
-		-	-		-	-		
-		-	-		-	-		
(2) 3.79	1.03%	1,923.5	(2) 3.81	1.16%	1,568.1	-		

חשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2015
סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	מעל עד 10 שנה	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל עד דרישה עד חודש
(מטבע חוץ 3)							
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
-	-	136.2	97.1	24.3	47.2	242.9	300.1
נכסים פיננסיים (1)							
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט							
-	-	(0.3)	0.4	1.4	9.3	954.5	221.8
אופציות)							
-	-	-	-	-	-	-	0.3
אופציות (במונחי נכס הבסיס)							
-	-	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
-	-	135.9	97.5	25.7	56.5	1,197.4	522.2
סך כל השווי ההוגן							
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
-	-	-	-	6.4	104.8	74.0	1,331.9
התחייבויות פיננסיות (1)							
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט							
-	-	141.1	96.0	11.4	185.7	11.8	60.7
אופציות)							
-	-	-	-	-	-	-	0.3
אופציות (במונחי נכס הבסיס)							
-	-	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים							
-	-	141.1	96.0	17.8	290.5	85.8	1,392.9
סך כל השווי ההוגן							
-	-	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים, נטו							
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית							
-	-	(5.2)	1.5	7.9	(234.0)	1,111.6	(870.7)
במגזר							
11.1	11.1	11.1	16.3	14.8	6.9	240.9	(870.7)
החשיפה המצטברת במגזר							

הערות לעמודים 68 עד 75 ראה עמוד 74.

31 בדצמבר 2014

משך			משך			ללא		
חיים	שיעור	סך הכל שווי	חיים	שיעור	סך הכל שווי	תקופת	פרעון	
מוצע	תשואה	הוגן	מוצע	תשואה	הוגן			
אפקטיבי	פנימי		אפקטיבי	פנימי				
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
2.26	2.42%	754.6	1.81	2.46%	847.8	-		
0.24		1,381.5	0.15		1,187.1	-		
-		0.8	-		0.3	-		
-		-	-		-	-		
⁽²⁾ 0.95	2.42%	2,136.9	⁽²⁾ 0.84	2.46%	2,035.2	-		
0.05	0.43%	1,413.2	0.05	0.85%	1,517.1	-		
2.85		713.2	3.20		506.7	-		
-		0.8	-		0.3	-		
-		-	-		-	-		
⁽²⁾ 0.99	0.43%	2,127.2	⁽²⁾ 0.84	0.85%	2,024.1	-		
						-		
						-		

חשיפה של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2015
כסומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	מעל עד 10 שנה	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל דרישה עד חודש	עם דרישה עד חודש
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית								
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
	0.3	28.5	541.5	444.6	382.2	1,090.9	1,105.6	15,039.2
נכסים פיננסיים (1)								
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	(0.3)	0.4	1.4	66.7	1,030.1	225.7
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	-	-	-	-	-	0.4
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל השווי ההוגן	0.3	28.5	541.2	445.0	383.6	1,157.6	2,135.7	15,265.3
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים								
	-	43.9	399.1	666.2	514.0	814.4	455.9	14,985.0
התחייבויות פיננסיות (1)								
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	160.5	97.4	12.9	244.4	688.5	142.8
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	-	-	-	-	-	0.4
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל השווי ההוגן	-	43.9	559.6	763.6	526.9	1,058.8	1,144.4	15,128.2
מכשירים פיננסיים, נטו	-	-	-	-	-	-	-	-
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	0.3	(15.4)	(18.4)	(318.6)	(143.3)	98.8	991.3	137.1
החשיפה המצטברת במגזר	731.8	731.5	746.9	765.3	1,083.9	1,227.2	1,128.4	137.1

הערות לעמודים 68 עד 75:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 31א לדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- 1. למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- 2. ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- 3. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- 4. הוצג מחדש בעקבות הוראות המפקח על הבנקים בעניין זכויות עובדים ראה ב"אור 1.ג.1) ובעניין חובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה ראה ב"אור 2.ג.1)

2014 בדצמבר 31						
משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	שיעור תשואה פנימי באחוזים	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון
0.54	2.09% *	16,338.9	0.44	1.80%	18,654.2	17.2
0.28		1,857.4	0.16		1,324.0	-
-		4.9	-		6.6	-
-		-	-		-	-
⁽²⁾ 0.51	2.09%	18,201.2 ⁽²⁾	⁽²⁾ 0.42	1.80%	19,984.8	17.2
0.52	0.99%	15,670.4	0.42	1.09%	17,878.6	-
1.37		1,878.7	1.41		1,346.5	-
-		4.9	-		6.6	-
-		-	-		-	-
⁽²⁾ 0.61	0.99%	17,554.0 ⁽²⁾	⁽²⁾ 0.49	1.09%	19,231.7	-

ז. חשיפת הבסיס

כללי

סיכון הבסיס הוא סיכון לשחיקה בהון העצמי של הבנק העלול להתרחש כתוצאה משינויים בלתי צפויים במדד המחירים לצרכן, או בשערי החליפין עקב ההפרש בין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות (כולל השפעת עסקאות עתידיות ואופציות גלומות). חשיפת הבסיס נמדדת ומנוהלת בכל אחד ממיגזרי ההצמדה השונים: המיגזר הצמוד למדד המחירים לצרכן, המיגזר במטבע חוץ ובשקלים צמודים למטבע חוץ. על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שהשקעת ההון במיגזר שאינו המיגזר השקלי מוגדרת כחשיפת בסיס.

ניהול חשיפת הבסיס

ניהול סיכונים הבסיס והשקעת ההון הפנוי במיגזרי ההצמדה השונים נעשה בהתבסס על הערכות ותחזיות שוטפות לגבי התפתחויות צפויות בשוקי הכספים וההון. תמהיל ההשקעה של ההון הפנוי במיגזרי ההצמדה השונים מנוהל באופן שוטף בכפוף למגבלות המוצגות לעיל, ועל בסיס התחזיות לגבי משתני השוק הרלוונטיים תוך ניצול פערי המחירים בין עלות המקורות ותשואת השימושים במיגזרי ההצמדה השונים וכדאיותן של פוזיציות "יתר" או "חסר" בכל מיגזר. במסגרת ניהול מאזני ההצמדה נעזר הבנק, בין השאר, במכשירים פיננסיים נגזרים, כאמצעי לנטרול החשיפה לסיכונים בבסיס ובריבית.

התיאבון לסיכון

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי הפוזיציות המותרות עודף או (חוסר) של נכסים על התחייבויות וחשיפת ההון הפנוי (המוגדר כהון עצמי בניכוי פריטים לא כספיים נטו): סך עודף או (חוסר) של נכסים על התחייבויות במיגזר הצמוד למדד לא יעלה על 60% מההון הפנוי. עודף או (חוסר) של נכסים על התחייבויות במיגזר המט"ח וצמוד המט"ח לא יעלה 20% מההון הפנוי. בנוסף למגבלות על ההון הפנוי, קבע דירקטוריון הבנק מגבלות פרטניות על תיק הנוסטרו.

החשיפה בפועל ליום הדוח

להלן תיאור חשיפת ההון הפנוי בפועל, בהשוואה למגבלות הדירקטוריון:

מגבלת הדירקטוריון	כחלק מההון הפנוי		ליום 31 בדצמבר		
	2014	2015	2014	2015	
			במיליוני ש"ח		
			1,075.1	1,221.4	מיגזר שיקלי לא צמוד
			(83.5)	(172.4)	מיגזר שיקלי צמוד מדד
			9.7	11.4	מט"ח וצמוד מט"ח
			1,001.3	1,060.4	סך הכל
	107.4%	115.2% *			
	(8.3%)	(16.3%)			
	0.9%	1.1%			
	100.0%	100.0% *			

* הוצג מחדש. ראה ביאור 2.ג.1) לדוחות הכספיים.

רגישות ההון לשינויים בשער חליפין

הבנק פועל בשוק המטבע בעיקר באמצעות עסקות ספוט ופורוורד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. היקף החשיפה המטבעית נטו הוא נמוך.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים. המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים:

ליום 31 בדצמבר 2015

ליום 31 בדצמבר 2015				
מטבע	התחזקות של 5%	התחזקות של 10%	החלשות של 5%	החלשות של 10%
	במיליוני ש"ח			
דולר	0.4	0.8	(0.4)	(0.8)
אירו	0.1	0.3	(0.1)	(0.3)

ליום 31 בדצמבר 2014

ליום 31 בדצמבר 2014				
מטבע	התחזקות של 5%	התחזקות של 10%	החלשות של 5%	החלשות של 10%
	במיליוני ש"ח			
דולר	-	0.1	-	(0.1)
אירו	0.5	0.9	(0.5)	(0.9)

הערות:

- (1) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- (2) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.
- (3) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

ח. סיכוני אופציות

כללי

סיכוני אופציות הם הסיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שוויין של האופציות.

התיאבון לסיכון

עסקאות באופציות שמבצע הבנק עבור לקוחותיו מכוסות בעיסקה נגדית כך שסך החשיפה של שתי העסקאות במונחי חשיפת שוק היא אפס. הבנק אינו מבצע עסקאות באופציות עבור עצמו.

ניהול החשיפה

הבנק עוקב אחר החשיפה. המעקב אחר אופציות מט"ח מתבצע על ידי היחידה לבקרת סיכוני שוק ונזילות בחברה האם.

ט. ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל במגוון מצומצם של מכשירים פיננסיים נגזרים ובעיקר עסקאות FORWARD. פעילות הבנק באופציות נעשית ללא חשיפת שוק. עיקר האופציות הקיימות בבנק הינן אופציות על שערי החליפין של מספר מטבעות זרים ביחס לשקל. פעילות הבנק באופציות ובתחום המוצרים המובנים המשוקים ללקוחות נעשית תוך כיסוי מלא של ההתחייבות ללקוח בהתחייבות מקבילה של החברה האם. האופציות הכלולות בפיקדונות המקנים למפקיד ברירה בין הצמדה לש"ח או לדולר מנוהלות במסגרת ניהול חשיפות השוק הכולל של הבנק. מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים כוללת, בין היתר, התייחסות לפעילות מכשירים נגזרים, לרבות: היקפי הפעילות ומגוון המכשירים המותרים לשימוש - מאושרת במסגרת דירקטוריון הבנק, ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים והוועדה לניהול נכסים והתחייבויות בראשות המנכ"ל.

פעילות לקוחות ופעילות הבנק עבור עצמו מתבצעת באמצעות חדרי העסקאות של הבנק הבינלאומי. הבנק אינו חבר במסלקת הבורסה ומסלקת המעו"ף והוא פועל בתחומי ניירות ערך ומעו"ף באמצעות הבנק הבינלאומי.

חשיפות הבסיס והריבית הנוצרות כתוצאה מפעילות זו מהוות חלק ממסגרת המגבלות המאושרות על ידי הדירקטוריון לחשיפות בבסיס ובריבית.

מוצרים מובנים

במהלך שנת 2015 נמשכה פעילות הבנק במוצרים מובנים (Structured Products), שהינם פיקדונות המאפשרים ללקוח תשואה גבוהה ביחס למוצרים רגילים, כנגד לקיחת סיכון של הפסד הרבית האלטרנטיבית. קרן ההשקעה הנומינלית במוצרים מובטחת במטבע הבסיס. קבלת מענק ביחס לתשואה במוצרים מותנית בפרמטר הנכס המוגדר (לדוגמה, סל מניות, טווח השתנות מוגדר מראש של שער החליפין, שיעורי הרבית, מדדי שוק וכו'). החל מחודש דצמבר 2014 שווקו גם פיקדונות מובנים המשלבים קבלת ריבית מובטחת על קרן הפיקדון ואפשרות לקבלת מענק ביחס לסלי מניות. הבנק קשור בהסכם עם החברה האם על פיו בתמורה לתשלום פרמייה, תשלם לו החברה האם את ההפרש בין סכום המענק באם יתקבל לבין סכום הקרן.

סיכונים האשראי במכשירים פיננסיים בשוק המעו"ף

הבנק מאפשר לחלק מלקוחותיו לפעול באשראי בשוק המעו"ף. לבנק מדיניות אשראי מפורטת בכל הקשור בהסתמכות על בטחונות בשוק ההון. בצד זה מבצע הבנק מעקב שוטף וצמוד על סיכון התיק ביחס לביטחונות ולמסגרות הפעילות המאושרות על בסיס מדיניות האשראי שדירקטוריון הבנק קבע.

סיכון מניות

הבנק אינו משקיע במניות כחלק מפיזור הסיכונים וגיוון מקורות ההכנסה. מניות המוחזקות בתיק הבנקאי הן מניות שנתקבלו במסגרת הסדר חוב ללא תמורה. פוזיציות הבנק במניות אלו שוליות.

סיכון נזילות

א. כללי

סיכון הנזילות הינו סיכון קיים או עתידי שהבנק יתקשה לספק את צרכי נזילותו במצבי ביקוש והיצע חריגים לרבות התחייבויות בלתי צפויות, משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי וודאות לגבי זמינות המקורות.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמט"ח וצמוד מט"ח, שאישר הדירקטוריון, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 342 ו-221 של הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל. המדיניות כוללת, בין היתר, מגבלות על יחס כיסוי נזילות, יחסי הנזילות הפנימיים, ואופק ההישרדות בתרחיש רגיל ובתרחשי קיצון, ועל תזרים המזומנים, והתייחסות לכלי המדידה השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף. כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים.

ב. תיאבון הסיכון

הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק והקבוצה מידתי ומתבטא במבנה הנכסים וההתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמוקצים לעניין זה, ומערכי הניהול והבקרה שמופקדים על ניהול סיכון זה.

ג. פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכונים נזילות

התפיסה הבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו בנהלים באופן שוטף הן על ידי מנהלי החשיפה והן על ידי גורמי בקרה וביקורת בלתי תלויים, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים. ניהול החשיפה לסיכונים הנזילות נבחן ומבוקר באופן שוטף על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה כמפורט לעיל.

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים נזילות

- דוח סיכון נזילות יומי בשקלים ובמט"ח מופק ממערכת הנזילות במחשב המרכזי, ומופץ לכל גורמי הניהול והבקרה הרלוונטיים.
- דיווח על החשיפות לסיכון הנזילות בשקלים ובמט"ח בהשוואה למסגרות וגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן כ-5 פעמים בשבוע לצוות נזילות בראשות מנהל היחידה לניהול פיננסי. נדון אחת לחודש בועדת נ"ה בראשות מנכ"ל הבנק.
- דיווח על החשיפות מרכז במסמך הסיכונים הרבעוני כנדרש בהוראה לניהול בנקאי תקין 310. מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.
- דיווח רבעוני בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון על תוצאות תרחישי קיצון בנזילות, במסגרת מסמך הסיכונים.
- בנוסף, הנהלת הבנק והדירקטוריון מעודכנים באופן שוטף ועל פי הצורך בהתפתחויות בחשיפות הבנק לסיכונים נזילות.

ה. ניהול הסיכון על בסיס קבוצתי

- על פי עקרונות ניהול הנזילות ברמת הקבוצה:
- על הבנק לקיים מדיניות ומודל נזילות פנימי עצמאי המאושר בדירקטוריון וכן על הבנק לגבש מדיניות עצמאית לניהול נזילות תוך הקפדה על קיום הוראות הרשויות הרגולטוריות.
- הבנק לווה כספים מהחברה האם, ומלווה לה כספים באופן שוטף כחלק מניהול הנזילות, בכפוף לקווי נזילות שאושרו ולמגבלות הרגולטוריות.

ו. התשתית לניהול סיכון הנזילות - מערכות ומודלים למדידה וניהול של החשיפה הבנק פועל לשמירה על מלאי נכסים נזילים ברמת נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שניב הכנסה לבנק. בשל כך, הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק בהיבט זה נמוך ומתבטא במבנה הנכסים וההתחייבויות, בקיומם של כלי ניהול, שליטה, פיקוח ובקרה המוקצים לעניין זה, ומערכי הניהול והבקרה שמפקדים על ניהול סיכון זה. התשתית לניהול סיכון הנזילות בבנק משלבת מודלים שונים לניהול השוטף של הנזילות במטבע ישראלי ובמט"ח, הן בתרחיש של מצב עסקים רגיל, והן תחת תרחישים המדמים מצבי קיצון ולחץ.

מודל פנימי במטבע ישראלי ובמט"ח בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 342

- לצורך ניהול הנזילות הכולל, נמדד ומנוהל סיכון הנזילות באמצעות מודל פנימי שפותח בחברה האם ושמטרתו מעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק תחת תרחיש של מצב עסקים רגיל והן תחת סט של תרחישים המדמים מצבי לחץ וקיצון שונים. המודל מאפשר ניהול, שליטה, פיקוח ובקרה ברמה היומית השוטפת על מצב הנזילות במטבע ישראלי ובמט"ח ולתקופות ארוכות יותר.
- בכל אחד מהתרחישים נבחן מצב הנזילות על בסיס המדדים הכמותיים הבאים: יחס הנזילות, פערי נזילות ואופק הישרדות.

תרחישי קיצון

העקרונות העומדים בבסיס תרחישי הקיצון גורסים כי ככל שיש בידי הבנק יותר נכסים נזילים ביחס לתזרים היוצא הצפוי להתממש בתרחישי הקיצון, כך מבטיח הבנק את יכולתו לעמוד בצורכי הנזילות. למטרה זו מסווגים הנכסים הנזילים במודל על פי רמת הנזילות, בהתאם להוראות בנק ישראל, והתזרים היוצא על בסיס פרמטרים שמוגדרים מכל אחד מהסעיפים המאזניים והחוץ מאזניים על פי הערכות מומחה מכל תרחיש. המודל משמש כלי ניהול דינמי, ברמה היומית, לבחינת מצב הנזילות בבנק ולניהול סיכונים הנזילות. תוצאות המודל מוצגות בועדת נזילות יומית ומבוקרות באופן שוטף על ידי הגורמים הרלוונטיים ובכללם היחידה לבקרת סיכונים שוק ונזילות בחברה האם ומערך הביניים הקבוצתי.

מערכת זה"ב RTGS לניהול נזילות תוך יומי במטבע ישראלי

בנוסף, לצורך ניהול הנזילות השוטפת בשקלים משתמש הבנק במערכת פנימית שפותחה לצורך עמידה בדרישות הרפורמה במערכת התשלומים והסליקה (מערכת זה"ב-RTGS). המערכת מאפשרת סליקה בזמן אמת, ללא השהייה בין ביצוע הוראת התשלום לבין אישורה, ומאפשרת לבנק לזהות בכל רגע נתון את התזרים הכספי שעבר בחשבונות.

כרית ביטחון (Buffer) במט"ח

דירקטוריון הבנק קבע כרית ביטחון מינימאלית של נכסים נזילים מידיים במט"ח הניתנים למימוש מידי.

תכנית חירום

בהתאם להוראות בנק ישראל, הוגדרה בבנק תוכנית מימון לשעת חירום. מטרת התכנית היא להגדיר את הפעולות הדרושות בניהול סיכונים הנזילות להגנה על המפקידים, החייבים ובעלי המניות, ולקבוע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק. התוכנית מציינת מהם הקריטריונים להפעלתה, מהם תרחישי הלחץ האפשריים, ניטור הסיכון ומעקב אחר האינדיקטורים לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות, תחומי אחריות וסמכות של בעלי תפקידים, אופן המענה והדיווח וההתנהלות מול גורמי חוץ. בנוסף, הבנק עורך אחת לשנה תרגיל חירום המדמה תרחיש קיצון שמשפיע גם על מצב הנזילות, ובוחן את תפקוד הבנק ואת יישום תכנית החירום.

יחס כיסוי נזילות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221

ביום 28 בספטמבר 2014 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל.

יחס כיסוי נזילות הינו תקן הנועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר, ומבטיח זאת באמצעות דרישה שתאגידים בנקאיים יחזיקו מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (High Quality Liquid Assets - HQLA) לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות בשווקים הפרטיים, כדי לענות על צרכי הנזילות בתרחיש קיצון של נזילות המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי, והנמשך 30 ימים קלנדריים.

התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית. היחס מונהג החל מ-1 באפריל 2015, כאשר הדרישה המזערית נקבעה על יחס כיסוי נזילות כולל ובמט"ח של 60% ותגדל ל-80% ב-1 בינואר 2016 ול-100% ב-1 בינואר 2017 ואילך. מצופה מתאגיד בנקאי העומד ביחס כיסוי נזילות של 100% כבר במועד תחילת יישום ההוראה, כי לא ירד מיחס זה בתקופת המעבר.

יחס כיסוי הנזילות מכיל שני רכיבים:

(א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),
(ב) סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש.

היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים.

יחס המימון היציב - NSFR, מכיל שני רכיבים:

(א) כמות זמינה של מקורות מימון יציבים,
(ב) כמות דרושה של מימון לשימושים.

היחס מחושב כשיעור של כמות זמינה של מקורות מימון יציבים מתוך הכמות הדרושה של מימון לשימושים.

יחס כיסוי הנזילות מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 221:

לשלושה חודשים שהסתיימו	
ביום 31 בדצמבר 2015	
באחוזים	
376%	יחס כיסוי הנזילות*
60%	יחס כיסוי הנזילות הנדרש על ידי המפקח על הבנקים**

* במונחים ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח הבנקים יגדל באופן הדרגתי מ-60% ביום 1 באפריל 2015, 80% ביום 1 בינואר 2016 ועד לשיעור של 100% ביום 1 בינואר 2017. יחד עם זאת מצופה כי בנק שיחס כיסוי הנזילות שלו עלה על 100% ביום יישום ההוראה לא ירד משיעור של 100% בתקופת המעבר.

מצב הנזילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

עיקר הנכסים הנזילים של הבנק, הכוללים מזומנים, פיקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופיקדונות מוניטריים) וניירות ערך, הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 6.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל- 4.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, מזה, יתרת המזומנים ופיקדונות בבנק ישראל הסתכמה ב- 4.4 מיליארד ש"ח וכ- 1.8 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל (ב- 2014 - 2.9 מיליארד ש"ח ו- 1.8 מיליארד ש"ח בהקבלה).

יחס הפיקדונות לאשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2015, עומד על 131% בהשוואה ל-115% ביום 31 בדצמבר 2014. בסוף דצמבר 2015 הסתכמו פיקדונות הציבור וכתבי התחייבות נדחים, בכ-16.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-13.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. היקף הנכסים שזמן פירעונם עד 3 חודשים מהווה כ- 44% מסך הפיקדונות בהשוואה ל- 38% ביום 31 בדצמבר 2014. והיקף ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר מהווה כ-87% בדומה ליחס ביום 31 בדצמבר 2014 אף שחל גידול משמעותי בהיקף הפיקדונות לפי דרישה. השינוי בהיקף הפיקדונות ובתקופה לפירעונם משקף את השפעת הירידה בשיעור הריבית על הפיקדונות וכן את ההאטה בפעילות שוק ההון המהווה תחליף להשקעה זו. הבנק מנטר את היקף וריכוזיות המקורות על פי קריטריונים שונים, כגון גודל ומח"מ באופן שוטף, ומציב יעדים ומגבלות להיקף הפיקדונות הגדולים ולתמהיל המקורות בכלל.

במהלך תקופת הדיווח (החל מחודש אפריל 2015) לא נדרש הבנק לבצע פעולות לעמידה ביחסי כסוי והיחסים שנמדדו גבוהים מהנדרש על פי הוראות ניהול בנקאי תקין ו-221 ו-342. למידע בדבר פירוט נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופות פירעון - ראה באור 30 לדוחות הכספיים.

סיכון מימון

כללי

סיכון מימון נובע מהתייקרות בלתי צפויה בעלות המימון כאשר מקורות מימון ממוחזרים או נפרעים ומוחלפים על ידי מקורות חדשים יקרים יותר או כאשר הבנק נאלץ לממש שימושים כתוצאה ממחסור במקורות זמינים. סיכון זה מנוטר באמצעות מודל קצר/ארוך המגביל את היקפי המימון הארוכים בשקלים ובמט"ח למרות שאלה ניתנים בריבית משתנה ו/או סיכון הריבית הגלום בהם מנוטרל באמצעות עסקאות להחלפת ריבית קבועה בריבית משתנה.

מודל "קצר ארוך" במגזר המט"ח

פעילות המערכת הבנקאית בתחום ניהול הנכסים וההתחייבויות במט"ח מאופיינת ביצירת שימושים ארוכי טווח הממומנים ממקורות קצרים. פעילות זו נובעת בעיקרה מחוסר זמינות של מקורות מט"ח ארוכי טווח. פעילות כנ"ל חושפת את הבנק לסיכונים פיננסיים משני סוגים - נזילות ומרווח. במסגרת המודל נקבעו מגבלות על היקף השימושים הארוכים כפונקציה של היקף המקורות הקצרים, תוך ניהול סיכוני נזילות ומרווח במט"ח, שיבחנו מעת לעת.

מודל "קצר ארוך" בשקלים בריבית משתנה

בשנים האחרונות קיימת חשיפה במגזר השקלי בריבית משתנה, עקב ביקוש למשכנתאות במגזר זה. פעילות זו ממומנת ממקורות קצרים בריבית משתנה. הסיכון העיקרי לבנק הוא עלייה במרווחי הגיוס במועדי גיוס המקורות. נקבעה מגבלה לסכום ההפסד המקסימלי כתוצאה מייקור עלות גיוס המקורות, שתבחן מעת לעת.

למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים נוספים ראה על דוח על ניהול הסיכונים באינטרנט וביאור בדוח הכספי השנתי בדבר נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון.

סיכון תפעולי

א. כללי

סיכון תפעולי הינו הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכונים מעילות והונאות וסיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין (החשיפה והניהול של הסיכון המשפטי על היבטיו השונים גדונים בפרק נפרד).

היחידה לניהול סיכונים הראשית ובכללה היחידה לניהול סיכונים תפעוליים, המהווה פונקציה בלתי תלויה כקו הגנה שני, אחראית לתכנון מתודולוגיה לזיהוי ולאומדן הסיכונים התפעוליים, להנחיה ולפיקוח על יישום כללי המתודולוגיה ביחידות הבנק ובקבוצת הבנק, לריכוז דיווחים ולהכנת דוחות חשיפה רבעוניים להנהלת הבנק ולדירקטוריון.

הסיכון התפעולי גלום בכל אחת מהפעילויות הבנקאיות והאחרות המתבצעות בבנק. משכך מושם עיקר הדגש בניהול החשיפה לסיכון התפעולי על מיופי, איתור וזיהוי מוקדם ככל שניתן של מוקדי הסיכון העיקריים, אומדן ומיזעור הסיכונים באמצעות הטמעת בקורות מונעות מפצות וביצוע מעקב קפדני אחר יישומן.

הסיכונים התפעוליים הם חלק בלתי נפרד ממערך הסיכונים הכולל בתהליכים העסקיים של הבנק. הבנק רואה בסיכונים אלו מציאות הכרחית הנלווית לפעילותו העסקית מאחר והסיכונים התפעוליים מובנים בכל סוגי הפעילויות העסקיות ותהליכי העבודה בבנק, בתהליכי הרוחב ובמערכות התומכות, הבנק יפעל למזעור הסיכונים התפעוליים ככל האפשר, ומשיקולים של עלות מול הפחתת הסיכון. הנהלת הבנק רואה חשיבות מיוחדת ביישום בקורות כנגד מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, כאשר סדרי העדיפות ליישומן יבוא בחשבון גם שיקולים של מוניטין, אתיקה ואי-סובלנות כלפי הפרת החוק.

מר אמנון בק מנכ"ל מתף משמש כמנהל טכנולוגיית המידע בבנק.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים בהתאם להוראת ניהול בנקאית תקין 350 ומבוססת על מדיניות החברה האם, הקובעת את תיאבון הסיכון, וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק. המדיניות כוללת התייחסות למבנה הארגוני של ניהול הסיכון ולשרשרת של תהליכי ניהול סיכונים, מרמת זיהוי הסיכונים, הערכה ומדידה – הפחתה וניטור הסיכונים. ניהול הסיכונים יבוצע במטרה להעריך ולנטר את הסיכונים התפעוליים בתהליכים העסקיים בתהליכי הרוחב וביחידות האירגוניות של הבנק, לרבות מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, למזער את הסיכונים הללו ולהפחית נזקים כספיים בגינם. עקרונות המדיניות נקבעו במטרה לקיים את הוראות ההסדרה, להנהיג ולהטמיע תרבות ארגונית של ניהול סיכונים ולהגדיר מסגרת עבודה וסביבת בקרה נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים. בנוסף, המדיניות באה להבטיח קיום מנגנוני דיווח אפקטיביים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון הבנק.

דירקטוריון הבנק מינה את מנהלת הסיכונים הראשית (CRO) של הבנק כמנהלת הסיכונים התפעוליים אשר באמצעות היחידה לניהול סיכונים תפעוליים, אחראית לעדכון ויישום של המדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון, להנחיית החטיבות השונות בבנק, לעיגון סטנדרטים של מעקב, דיווח ובקרה וליישום והטמעת המדיניות בבנק.

ג. ניהול החשיפות

המבנה הארגוני

מסגרת העבודה לניהול הסיכונים התפעוליים נשענת על כללי ממשל תאגידי נאות ומבוססת על מודל שלושת קווי ההגנה:

קו הגנה ראשון - החטיבות/היחידות העיסוקיות, הלשכה המשפטית ומת"ף, אחראים לניהול הסיכונים התפעוליים המובנים בתהליכים שבתחומי אחריותם. שירותים הניתנים לבנק וללקוחותיו ע"י חב' האם נכללים בקו הגנה זה.

קו הגנה שני – היחידה לניהול סיכונים תפעוליים, המהווה פונקציה בלתי תלויה האחראית ליישום מתודולוגיה לזיהוי ולאומדן הסיכונים התפעוליים, להנחיה ולפיקוח על יישום כללי המתודולוגיה ביחידות הבנק, לריכוז דיווחים ולהכנת דוחות חשיפה רבעוניים להנהלת הבנק ולדירקטוריון.
קו הגנה שלישי – הביקורת הפנימית, אשר אחראית לקיום סקירה בלתי תלויה של מסגרת העבודה ושל הבקורת כנגד הסיכונים התפעוליים.
הבנק הגדיר תפקידים וקבע סמכויות, תחומי אחריות וסדרי דיווח במטרה לקיים מסגרת עבודה לניהול הסיכונים התפעוליים.

איסוף ודיווח אירועי כשל

הבנק מקיים תהליך של איסוף ותיעוד אירועי כשל, כבסיס נתונים לניתוחים רבעוניים ושנתיים של מגמות ומוקדי סיכון להצגה בפני ההנהלה והדירקטוריון, לאימות הערכות של מומחי התוכן, לאומדן הסיכונים התפעוליים בתהליכים עסקיים וביחידות אירגוניות, להפקת לקחים, לבחינה מחדש ולשיפור בקורות קיימות, לעדכון מפת הסיכונים ולשמירת היסטוריה.
היחידה לניהול סיכונים תפעוליים אחראית לריכוז הדיווחים על אירועי כשל, לבחינת קישור האירועים למפת הסיכונים בתהליכים הייחודיים לבנק ועדכונה במידת הצורך, לקיום תהליכי הפקת לקחים ברמת הבנק, לדיווח אירועים בעלי משמעות רוחבית ולדיווח מידי על אירועים מהותיים, בהתאם לנהלי העבודה בנושא.
כמו כן, בהתאם לנהל, מונו נאמני דיווח בסניפים ובחטיבות והתקיימו ומתקיימות הדרכות לנאמנים. בנוסף, מקיים הבנק, באמצעות חב' האם, תהליך הפקת לקחים גם לגבי אירועים חיצוניים מהותיים שמידע לגביהם מופיע בתקשורת.

פיקוח, בקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים

היחידה לניהול סיכונים תפעוליים, הפועלת מטעמו של מנהל הסיכונים התפעוליים בבנק, אחראית על הטמעת מתודולוגיות למדידה, ניטור ובקרת הסיכונים התפעוליים באופן בלתי תלוי ביוצרי הסיכון וכן, לאכיפת הציות למדיניות הסיכונים התפעוליים
הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח וביקורת על תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים נבחן ומבוקר על ידי הדירקטוריון, ההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים במסגרת פורומים ודיווחים לרבות:
- הפורום לניהול סיכונים תפעוליים ומשפטיים, בראשותה של מנהלת הסיכונים הראשית, מקיים באמצעות היחידה לניהול סיכונים תפעוליים מעקב שוטף אחר מצב החשיפה לסיכונים תפעוליים, כפי שעולה מסקרי הסיכונים השונים וכן אחר הפעולות הננקטות ע"י היחידות השונות, למזעור חשיפות אלה. הפורום משמש גם כפורום בנושא מעילות והונאות.
- מנכ"ל הבנק ומנהלת הסיכונים הראשית משתתפים בפורום סיכונים תפעוליים קבוצתי בראשות מנכ"ל החברה האם ומנהל הסיכונים התפעוליים הקבוצתי.
- מנהל יחידת יישומים ואינטגרציה בחטיבה הקמעונאית משתתף בוועדה לאבטחת מידע בראשות מנכ"ל מתף.
- אחראית היחידה לניהול הסיכונים התפעוליים משתתפת בפורום הקבוצתי בנושא המשכיות עסקית בשעת חירום.

החשיפות לסיכונים תפעוליים מרוכזות ומדווחות לדירקטוריון הבנק במסגרת "מסמך הסיכונים" הרבעוני, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 310, 350. במסגרת מסמך הסיכונים מתוארות החשיפות התפעוליות הן על פי הקטגוריות שנקבעו על ידי באזל והן על פי המבנה הארגוני, בהתאם לתיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון, התפתחויות בנושא ניהול החשיפות ואירועי הכשל.

מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכונים תפעוליים

הבנק מנהל את מפת הסיכונים באמצעות כלי תוכנה. מאגר המידע המרכזי, של כלי התוכנה, כולל את נתוני המבנה האירגוני של הבנק וכן את מיפוי ותיעוד התהליכים העסקיים ותהליכי הרוחב ברמת תהליכים, תתי-תהליכים ופעילויות, קישור סיכונים לפעילויות, וקישור בקורות (קיימות ומומלצות) לסיכונים. בשנת 2014,

אימץ הבנק מודול בכלי התוכנה המסייע בניטור אירועים החשודים ככשלים תפעוליים. הכלי תומך במתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים, ומאפשר קישור תהליכים ותתי-תהליכים ליחידות אירגוניות, שיוך סיכונים ובקורות לקטגוריות הסיכון על פי באזל, אומדן הסיכון התפעולי הכולל בתהליכים עסקיים, בתהליכי רוחב וביחידות אירגוניות, עדכון שוטף של מאגר המידע ושל אומדני הסיכונים, מעקב אחרי תהליך הפחתת הסיכונים על-ידי יישום בקורות מומלצות והתאמה לתיאבון הסיכון, דיווח על אירועי כשל, והפקת דוחות בקרה שוטפים.

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון ואסטרטגיות ותהליכים לצורך מעקב אחר האפקטיביות המתמשכת של גידורים מפחיתי סיכון

סיכונים תפעוליים הם חלק בלתי נפרד מכל סוגי הפעילות העסקית של הבנק, ומתהליכי הרוחב והמערכות התומכות.

מרכיב בסיסי בתכנית ניהול הסיכונים של הבנק הוא ניהול אפקטיבי ופרו אקטיבי של הסיכונים התפעוליים לרבות מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית. אחד מהכלים המרכזיים למיפוי וזיהוי הסיכונים התפעוליים ולשליטה ובקרה עליהם הינו סקר הסיכונים התפעוליים, הכולל גם את נושא מיפוי החשיפה לסיכונים הונאות ומעילות, לפי הנחיית בנק ישראל. בשנת 2013 הבנק סיים עדכון שלישי של סקר סיכונים תפעוליים (תלת שנת). הבנק מבצע סקרי סיכונים בתהליכים חדשים וייחודיים לבנק. בעקבות ממצאי סקרי הסיכונים שמתבצעים, ממצאי הביקורת הפנימית ותהליכי הפקת לקחים בגין אירועי כשל, שולבו בקורות מיכוניות ואחרות בפעילויות הבנק השונות, וכן שופרו ושודרגו נהלי ותהליכי העבודה ונוספו מידע ניהולי ודיווחים המסייעים למנהלים בתהליכי הבקרה.

ניהול הסיכונים התפעוליים יבוצע על-ידי:

- מיפוי התהליכים העסקיים ותהליכי הרוחב ותיעוד תהליכי העבודה בבנק,

- זיהוי הסיכונים התפעוליים בכל התהליכים אל מול מאגר אירועי הכשל וממצאי ביקורת, זיהוי הבקורות הקיימות כנגד הסיכונים הללו והמלצה על בקורות חדשות,

- קביעת כללים למניעת תרחישי מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית.

- סיווג הסיכונים לפי שבע הקטגוריות של באזל,

- אומדן סיכונים באמצעות סדנאות דירוג (סיכון מובנה, סיכון שיורי, נזק חריג וסיכון מיטבי). האומדן יישען על ניתוח אירועים ונתוני הפסד, על אומדן מסקר קודם (במידה וקיים) ועל הערכות של מומחי תוכן,

- אומדן התרומה של בקורות מומלצות להפחתת הסיכונים וקביעת סדרי עדיפות ליישום הבקורות במטרה לנהל את תהליך הפחתת הסיכונים בצורה אפקטיבית ומתוך שיקולי עלות מול הפחתת סיכון,

- אומדן הסיכון התפעולי הכולל (סיכון מובנה, סיכון שיורי, נזק חריג וסיכון מיטבי) בתהליכים העסקיים, בתהליכי הרוחב וביחידות הארגוניות על-סמך דירוג הסיכונים ועל-פי כלי סטטיסטי,

- הפחתת הסיכונים על-ידי יישום בקורות חדשות וחזוק בקורות קיימות,

- שימוש בכלים ומערכות מידע הקיימים במחלקת אבטחת מידע ומחלקות נוספות בבנק למזעור הסיכונים התפעוליים ולזיהוי מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית.

- הגדרת אינדיקטורים לסיכונים מפתח (KRI).

- הגדרת מנהלי תהליכים האחראים לניהול הסיכון התפעולי, לרבות קיום הבקורות למזעור הסיכונים התפעוליים בתהליך.

ניהול הסיכונים התפעוליים יבוצע על-פי מתודולוגיה מקובלת, בשיתוף עם יועצים מומחים לפי הצורך.

ד. המשכיות עסקית

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חירום. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 355 בנושא, נערך הבנק להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות עסקית במצבי חירום שונים. מנהלת הסיכונים הראשית אחראית לניהול הנושא בבנק. בבנק מתבצעת היערכות הכוללת מספר נדבכים: גיבוש מסמך מדיניות מקיף בנושא המשכיות עסקית שאושר על ידי דירקטוריון הבנק, כתיבת מסמך מסגרת עבודה הכולל פירוט לגבי תשתיות טכנולוגיות נאותות וגיבוש והטמעת תוכניות פעולה מקיפות ותשתית נהלים תומכת וביצוע תרגילים המדמים מצבי חירום שונים. בבנק קיים פורום הערכות לשעת חירום בראשות מנהלת הסיכונים הראשית אשר מרכז פעילות זו כחלק מפורום והערכות דומה ברמת הקבוצה.

הפורום מופקד על יישום המדיניות, הנהלים והמעקב אחר היערכות הבנק למצבי חירום שונים ומתכנס לפחות אחת לרבעון. מתקיים דיווח רבעוני בהנהלה ובדירקטוריון בנושא המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום, כחלק ממסמך הסיכונים הרבעוני.

הבנק מקיים באופן שוטף תהליך לשיפור היערכות להמשכיות עסקית במסגרתו מעודכן המיפוי של כל הפעילויות והמשאבים הקריטיים אשר נדרשים בשעת חירום, ומעודכנים תרחישי החירום ומסמך המדיניות בהתאם. החברה האם העבירה במהלך 2015 את מתקן המחשב הראשי מתל אביב לאזור ראשון לציון, מהלך המהווה צעד משמעותי נוסף בשימור ההמשכיות העסקית, מאחר ומדובר במתקן חדיש וממוגן המרוחק מאתר הגיבוי שנמצא בתל אביב.

ה. אבטחת מידע

דירקטוריון הבנק מינה את מנהל אבטחת המידע הקבוצתי כמנהל אבטחת המידע של הבנק. ההנהלה ודירקטוריון הבנק קבעו מדיניות מפורטת בנושא אבטחת מידע המבוססת על מדיניות החברה האם. חברת מתף מבצעת בבנק את כל הסקרים והמיפוי כמתחייב מהוראת ניהול בנקאי תקין 357 ומכל הוראת הסדרה אחרת לעניין אבטחת מידע, מדיות חברתיות והתקפות סייבר והיא מדווחת להנהלת הבנק ולדירקטוריון.

השלכות של סיכוני אבטחת מידע ואירועי סייבר על הדוח לציבור

התקפות סייבר מבוצעות במטרה להסב נזק מאסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עלול לבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על פעילות לקוחותיו.

ביום 1 בספטמבר 2015 נכנסה לתוקף הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת סייבר. הוראה זו מסדירה את הדרישות והציפיות של הפיקוח על הבנקים מהתאגידים הבנקאיים בנושא זה, בהתאם לעקרונות יסוד להגנת הסייבר. בהוראה מפורטים תפקידי הדירקטוריון, ההנהלה הבכירה ומנהל הגנת הסייבר, להגדיר מדיניות הגנת סייבר ולגבש תכנית העבודה. בנוסף, ההוראה מדגישה את הצורך בניהול מסודר של סיכוני סייבר וביסוס מערך בקורות אפקטיבי כדי לצמצם את החשיפה לאיומי הסייבר.

ההנהלה ודירקטוריון החברה האם הגדירו את אסטרטגיית הגנת הסייבר ואת מדיניות הגנת הסייבר עבור הבנקים בקבוצה. מנהל אבטחת המידע של הקבוצה מונה גם כמנהל הגנת הסייבר בבנק בהתאם להיתר מבנק ישראל.

הבנק, באמצעות מת"ף, מקיים מערך הגנה כולל ויעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת מידע. מערך ההגנה כולל היבטים טכנולוגיים ותהליכיים שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהל הגנת הסייבר.

להלן תיאור הערכות הבנק:

- בחינת הסיכונים העיקריים וסקירת הסיכונים הרלוונטיים, תוך התייחסות לגורמי הסיכון, עלויות הסיכון והשלכותיו.
- ממצאי סקרים ותרגילים, אירועי התקפות סייבר על הבנק והערכת הסיכון הנובע מתקריות סייבר ידועות (שלא התממשו בבנק), נדונים בהנהלת הבנק ובדירקטוריון.
- אחת לשנה מתבצע סקר לבחינת העמידות בפני התקפות סייבר. בכלל זה תרגול מערך ההגנה, על פי תרחישי הבנק לצורך היערכות לשעת חרום.
- ברבעון השני של שנת 2015 בוצעה סימולציה מקיפה להתקפת סייבר מקיפה על מערכות הבנק ושירותיו אשר מטרתה היתה לבחון את תגובת צוותי המחשוב וחדרי המצב.

הבנק יעדכן מעת לעת את מאפייני ההתקפות המהותיות בגין יידרש לבצע דיווח/גילוי במסגרת דוח הדירקטוריון, תוך התייחסות לאופי הסיכונים המהותיים והשפעתם על הבנק. במהלך השנה התבצעו ניסיונות תקיפה אך הבנק לא חווה התקפות סייבר בעלות השפעה מהותית על תפקוד הבנק.

למידע המפורט האיכותי והכמותי על סיכון תפעולי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים אחרים

ניהול סיכונים בתיק ניירות הערך במטבע חוץ ובשקלים - סיכוני שוק וחבות

דירקטוריון הבנק קבע במסגרת מסמך מדיניות הסיכונים הפיננסיים מדיניות ותיאבון סיכון מפורטים ביחס לפעילות הבנק בתיק ניירות ערך במט"ח ובשקלים, וקבע מגבלות השקעה וקווים מנחים, הן בהיבט האשראי, הן בהיבט של חשיפה לסיכוני צד נגדי והן בהיבט של חשיפה לסיכוני שוק. מדיניות זו נבחנת על ידי הדירקטוריון וועדותיו לפחות אחת לשנה, ובאופן דינאמי יותר על בסיס השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים.

הבנק משקיע רק באגרות חוב של חברות שדורגו בדירוג השקעה מינימאלי ביום הרכישה, כפי שנקבע במדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים וזאת לאחר בחינת איכות האשראי של המנפיק, סיכוני השוק הגלומים בהשקעה ונזילות אגרות החוב.

לאחר ביצוע ההשקעה, מקיים הבנק באופן שוטף, כחלק מניהול הסיכונים השוטף בתיק ניירות הערך במט"ח ובשקלים מעקב מאקרו כלכלי וענפי הרלוונטי להשקעותיו השונות. הניתוח מתבצע ברמת הנייר, ברמת החברה הבודדת וברמת כלל התיק, תוך הסתמכות על פרסומים הנוגעים לחברה המנפיקה ולשוקי היעד, על תוצאות כספיות ועל פרמטרים אחרים מהם ניתן ללמוד על מצב החברה או ההשקעה. ניהול הסיכונים והמעקב אחר ההשקעות מתבצעים באופן שוטף, ובהתבסס על מערכות תומכות החלטה, המספקות ומנתחות מידע שוק ואחר.

כחלק ממנגנוני הפיקוח והבקרה על ניהול הסיכונים גובשה בבנק שגרת דיווח לגבי אופי והיקף החשיפות בתיק ניירות הערך המנוהל. הדיווחים נמסרים הן לגורמים מקבלי החלטה והן לגורמי הבקרה.

סיכונים משפטיים

א. כללי

סיכון משפטי מוגדר בהוראות נוהל בנקאי תקין כ"סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם". הגדרה זו הורחבה בנוהל בנקאי תקין מס' 350 – ניהול הסיכון התפעולי והיא כוללת אך אינה מוגבלת ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטיים (private settlements)". הבנק מתייחס להגדרה באופן מרחיב וכולל בסיכון המשפטי, בין היתר, סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/ או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

ב. תיאבון הסיכון

הבנק נוקט במדיניות שמרנית של תיאבון סיכון נמוך ביחס לקשירת הסכמים והתחייבויות משפטיות ומבצע את פעילותו העסקית בליווי וגיבוי משפטי הולם, תוך הקפדה יתרה על עמידה בכל הוראות החקיקה והרגולציה והמגבלות והחבוביות הנגזרות מהן. מבלי לגרוע מהאמור, הבנק ינקוט במדיניות של אפס סובלנות בכל הנוגע לסיכון שמקורו בהפרה של הוראות דין המהוות עבירה פלילית או הפרה מינהלית.

ג. מדיניות וניהול החשיפות

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי אשר מוגשת לאישור ההנהלה והדירקטוריון אחת לתקופה שלא תעלה על שנתיים, במסגרתה מתואר הסיכון המשפטי, הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו. הלשכה המשפטית של הבנק מקיימת מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק. הבנק פועל למזעור הסיכונים על בסיס התפתחויות אלו ובהתאם להשלכותיהן. כמו כן, הלשכה המשפטית מאמצת, על פי הצורך, עדכונים נדרשים במסמכים המשפטיים שבשימוש הבנק שנעשים במערך הייעוץ המשפטי בחברת האם ועורכת עדכונים במסמכים הייחודיים לבנק. כמו כן עורכת עדכונים לפי הצורך בחוות דעת משפטיות המהוות בסיס להתקשרויות ו/או קיום מנחים לפעילויות שונות.

בנוסף, פועלת הלשכה המשפטית לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר, שירות או פעילות חדשים ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות ככל שנדרש, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר.

כמו כן נקבעים בבנק נהלים לעבודת המטה והסניפים המבוססים על הנהלים המופצים ע"י חברת האם, ונהלים עצמאיים בנושאים ייחודיים לבנק. נעשות הדרכות שוטפות ליישום הנהלים תוך שימת דגש על הנושאים המשפטיים הכרוכים בפעילות הבנק.

במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים התקופתי נסקרות גם פעילויות המערך המשפטי בחברת האם, וסיכונים שאותרו מוערכים, נקבעים צעדים למזעורם ומופקים לקחים לשם מניעת הישנותם. הלשכה המשפטית מאמצת סקר זה בהתאמות הנדרשות.

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים משפטיים

החשיפות לסיכונים משפטיים מרכזות ומדווחות ב"מסמך הסיכונים" הרבעוני כנדרש בהוראה 310 להוראות ניהול בנקאי תקין. מסמך הסיכונים המשפטיים משולב במסמך הסיכונים הכולל של מנהל הסיכונים הראשי ונדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ובדירקטוריון.

בעת אירוע מהותי בעל אפיונים משפטיים, כגון תביעה או התממשות סיכון משפטי, מוגש למנהל הסיכונים המשפטיים דיווח מיידי ביחס לאירוע, מידת השפעתו ואופן השפעתו על הבנק. מנהל הסיכונים המשפטיים ממליצה לפי הצורך על האמצעים שיש לנקוט על מנת לצמצם את מידת החשיפה לסיכון המשפטי שנוצר ונעזרת לשם כך בעובדי הלשכה המשפטית, הביקורת הפנימית וקצין הציות והממונה על אכיפה פנימית בהתאם לצורך. אירועים מהותיים כאמור מדווחים מיידי למנכ"ל הבנק.

ה. ניהול על בסיס קבוצתי של הסיכונים המשפטיים
מערך הייעוץ המשפטי של חברת האם פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול הסיכונים המשפטיים, ובאחריותו הגדרת מדיניות ניהול הסיכונים המשפטיים הקבוצתית. סיכונים משפטיים מהותיים בבנק מדווחים למנהלת מערך הייעוץ המשפטי בחברת האם, הן כדיווחים מיידיים והן כדיווחים תקופתיים. כמו כן הוקמה ועדה קבוצתית לניהול סיכונים משפטיים הכוללת נציגים מכל חברות הבת המתכנסת תקופתית ונדונים בה בחברת האם – נושאים משפטיים מהותיים, וחשיפות מהותיות.

סיכון ציות

א. כללי

הוראת ניהול בנקאי תקין 308 של הפיקוח על הבנקים חייבה את הבנקים לפעול לקיום ההוראות הצרכניות החלות על יחסי הבנק עם לקוחותיו. ביום 3 ביוני 2015 הפיץ בנק ישראל תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 308 – "ציות ופונקציית הציות בתאגיד בנקאי" שנכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2016. ההוראה נועדה לעדכן ולערוך התאמות להוראה הקיימת, שפורסמה ביום 17 בינואר 2002. עיקרי השינויים מתבססים על הנחיות ועדת באזל מאפריל 2005 בעניין ציות ופונקציית הציות בבנקים, התאמה לרשויות במדינות אחרות והתאמה לרגולציה המקומית. כמו כן, ההוראה מרחיבה את חובת הציות לכלל הדינים וכללי ההתנהגות החלים על הפעילויות הבנקאיות השונות של התאגיד הבנקאי. סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את ההוראות הציות.

הוראות ציות כמוגדר בתיקון להוראה 308 האמור לעיל, הינן: חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לעניין זה, לרבות עמדות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות ציבור), תקדים משפטי מחייב, נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של התאגיד הבנקאי. ההוראה מאפשרת לתאגיד הבנקאי לקבוע כי הוראות ציות מתחומים שאינם בליבת הפעילות הבנקאית כגון דיני עבודה, הוראות הדיווח לציבור וכדומה ואו הוראות יציבותיות, יהיו באחריות ובפיקוח גורם בקרה בקו ההגנה השני, שאינו חלק מפונקציית הציות (להלן: "מנהל סיכון ציות").

- החובות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון נרחב של פעילויות, הליכים ומוצרים אותם מבצע הבנק מדי יום.

הבנק אימץ תוכנית אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, המבוססת על מיפוי מקיף של נהלי הבנק והתהליכים השונים בבנק, והמסדירה נהלים והנחיות ליישום מתמשך של התוכנית, וזאת בהתאם לקריטריונים שפורסמה רשות ניירות ערך בנושא. הבנק השלים ביצעו של סקר פערים בנושא ופועל לסגירת הפערים שעלו במהלך הסקר. הבנק מינה את מנהלת הסיכונים הראשית של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בבנק, והוא פועל, בין היתר, לבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תוכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק אישר את מסמך מדיניות הציות של הבנק, אשר עקרונותיו נגזרים ממסמך המדיניות הקבוצתי, לאחר שזו נדונה בועדה לניהול סיכונים. הבנק עדכן את מדיניות הציות בהתאם להוראה החדשה במסגרתה הוסדרו, בין היתר, מבנה פונקציית הציות, הגורמים השונים המעורבים ביישום המדיניות, חלוקת האחריות לביצוע בקורות בקו ההגנה השני אחר הוראות הציות השונות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה וכדומה. כמו, מאשר הדירקטוריון אחת לשנה את תוכנית העבודה של יחידת הציות.

ג. תאבון הסיכון

הבנק אימץ מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכון הציות. ביחס להפרת הוראות החוק ונהלי הבנק הקשורים להוראות החוק, הבנק ימלא אחר הוראות הציות החלות עליו ויפעל לשם הבטחת העמידה בהן על ידי כלל עובדי הבנק. כל עסקיו של הבנק יבוצעו על פי נהלי הבנק, הקוד האתי ובהתאם לכל החוקים והתקנות. הבנק פועל להטמעת תרבות ארגונית ואמות מידה ליושרה ואתיקה כבסיס הכרחי לקיום של תרבות ציות בכל דרגי הארגון.

ד. ניהול החשיפה

לשם קיום ההוראה הוקמה בבנק יחידת ציות (להלן: "פונקציית הציות" או "הפונקציה") הכפופה למנהלת הסיכונים הראשית כקצינת הציות הראשית וכממונה על איסור הלבנת הון, אשר אחראית גם ליישום החקיקה הקשורה במניעת הלבנת הון ומימון טרור, על האכיפה המינהלית בדיני ניירות ערך. כמו כן, מונתה מנהלת הסיכונים הראשית כ- RO (הממונה) על יישום הוראות FATCA בבנק.

- הפונקציה אחראית על ריכוז הבקרה בבנק לציות להוראות הציות שבאחריותה בהתאם למדיניות הציות ותוכנית העבודה השנתית ולדיווח על ליקויים או פערים, כולל על פערים שנמצאו ע"י מנהלי סיכון ציות לכל מדרג הסמכויות בבנק, בין היתר, ע"י בחינת מוצרים חדשים ו/או פעילויות חדשות וביצוע בקורות שוטפות על מוצרים ופעילויות קיימות על מנת לוודא כי הם תואמים את הוראות הציות השונות וע"י קבלת דיווחים ממנהלי סיכון הציות. כחלק מתפקידה, בוחנת הפונקציה חוזרים ונהלים טרם פרסומם.

הפונקציה, בודקת את קיום הוראות הציות שבאחריותה ובסיוע הלשכה המשפטית, עוקבת באופן שוטף אחר שינויים בחקיקה ובהוראות רגולטוריות.

הבנק נסמך על סקר התשתיות אשר נערך על ידי החברה האם במסגרתו מופו ההוראות הצרכניות, עפ"י הוראות בנק ישראל והוגדרו בקורות למניעת הסיכון שבהפרתן. בשנת 2014 השלימה החברה האם עדכון מקיף לסקר התשתיות. הבנק אימץ ואישר את הסקר בחודש פברואר 2015. על פי ממצאי הסקר עולה כי קיימת בבנק תשתית עניפה הכוללת מספר בלתי מבוטל של טפסים, נהלים, מערכות ומנגנוני בקרה והדרכה שמטרתם לסייע לבנק לעמוד בחובות הציות שחלות עליו.

- לצד מנהלת הסיכונים הראשית בתפקידה כקצינת ציות ראשי פועלים:

- נאמני ציות במטה ובכל אחד מסניפי הבנק, אשר מתפקדים, בין היתר, לזהות ולאתר אירועים המצריכים דיווח או טיפול מיוחד של היחידה.

- ועדת תיאום לאכיפת הציות אשר כוללת נציגים של יחידות הבנק השונות (הלשכה המשפטית, החטיבות העסקיות, נציגי הדרכה ועוד). - פורום מעקב אחר יישום הוראות סטטוטוריות מתכנס בראשות מנכ"ל מת"ף ומתפקידו לעקוב אחר יישום הוראות ציות חדשות ולדון בטיטת הוראות, הצעות חוק, תזכירי חוק וכדומה.

כמו כן, מסתייעת הפונקציה במערך הביקורת הפנימית של הבנק, ביחידה לפניות הציבור, במחלקת שיטות ותהליכים בחברה האם, בלשכה המשפטית של הבנק, במתן וביחידת ההדרכה.

- בבנק מבוצעים תהליכי הטמעה שוטפים בנושא הציות על ידי לומדה, קיום ימי עין והדרכות למטה ולסניפים.

ה. דיווח על החשיפה

- החשיפה לסיכונים ציות מרוכזת במסמך הסיכונים הרבעוני הנדון אחת לרבעון בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון. הדיווח כולל סיכום פעילות היחידה, פירוט המלצות, פרטים ביחס להפרות של הוראות ציות שזוהו במהלך התקופה המדווחת והמלצות לגבי צעדים שיש לנקוט בגין ההפרות ומניעת הישנותן והיערכות הבנק ליישום הוראת ציות חדשה.

- אחת לשנה מציגה מנהלת הסיכונים הראשית לדירקטוריון הבנק דיווח מפורט ובו הוא מסכם את פעילותו בשנה קודמת וכן מציגה את תוכנית העבודה השנתית לשנה הבאה, לאחר שזו נידונה בוועדה לניהול סיכונים. בנוסף, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני מתומצתת פעילות קצין הציות וממצאי העיקריים לרבעון שחלף.

בנוסף, במדיניות הציות שנקבעה על ידי הדירקטוריון הוגדרו דיווחים מידיים לדירקטוריון

ו. ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון ציות

- הבנק מבסס את מדיניות ניהול סיכון הציות ומתודולוגיית הניהול על מדיניות החברה האם.
- החברה האם מכוונת ומלווה את הבנק בבניית מערכות, בכתיבת נהלים, בהדרכה ובהטמעה של ההוראות.

ז. ניהול סיכונים חוצי גבולות

בחודש מרץ 2015, התקבל מכתב מהמפקח על הבנקים המורה על קביעת מדיניות לניהול סיכונים חוצי גבולות בעבודה מול תושבי חוץ ועל שורה של פעולות שיש לנקוט לצמצום הסיכון כגון החתמת לקוחות על הצהרות לעניין חבות המס שלהם, ויתור על סודיות, זיהוי לקוחות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות ועוד. הבנק, כחלק מקבוצת הבינלאומי נערך במועד ליישום הוראות המפקח על הבנקים. נקבעה מדיניות שאומצה ע"י הבנק והבנק עמד בשנת 2015 בהנחיות המפקח וממשיך לפעול ליישום הנחיות שיישומן נקבע לשנת 2016.

סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור

א. כללי

- סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "איסור הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עלולה לגרור התממשות של סיכון מוניטין.
- על המיגזר הבנקאי חלות הוראות שונות במסגרת איסור הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, את החוק לאיסור הלבנת הון, החוק לאיסור מימון טרור, צו איסור הלבנת הון, תקנות איסור מימון טרור, הוראת ניהול בנקאי תקין 411, חוזרים שונים ועוד.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק מאשר את מסמך מדיניות איסור הלבנת הון ומימון טרור של הבנק, אשר עקרונותיו נגזרים ממסמך המדיניות הקבוצתי, לאחר שזו נידונה בוועדה לניהול סיכונים.

ג. תיאבון הסיכון

- הבנק נוהג מדיניות מחמירה שנועדה להבטיח יישום דווקני של הוראות החוק והכרה נאותה של הלקוח אתו מנהל הבנק עסקים, ובכלל זה הבנת עסקיו המנוהלים עם הבנק או באמצעותו, החיוניים למניעת הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הבנק ולניהול התקין של הבנק.
- המדיניות בתחום מניעת הלבנת הון כוללת הגדרה ברורה של איסורים ביחס לפעילות מול גופים ומדינות מולם ישנן הגבלות.
- מדיניות ניהול הסיכון מתייחסת לדרישות "הכר את הלקוח" בהתאם לחקיקה מחייבת ומגדירה תהליכים וכלים הנדרשים לצורך עמידה מיטבית בדרישות אלו.

ד. ניהול החשיפה

- לשם קיום ההוראה מינה הבנק את מנהלת הסיכונים הראשית כממונה על ציות ואיסור הלבנת הון אשר אחראית גם על יישום הוראות הדין בנושא זה ועל הטמעתן. יחידת איסור הלבנת הון אחראית על:
- טיפול בדיווחי הסניפים על פעילות בלתי רגילה בחשבונות המתנהלים בבנק והעברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון.
- פיקוח ובקרה על פעילות הסניפים באמצעות המערכות הממוכנות והדוחות אשר בשימוש המחלקה, במטרה לאתר פעילות בלתי רגילה בחשבונות המתנהלים בבנק.
- הטמעה ויישום של דרישות וחובות איסור הלבנת הון ומימון טרור בקרב העובדים, וכן רענון הידע בנושא, באופן שוטף, באמצעות למידה ארגונית בכל הרבדים.

- לשם יישום החוק והטמעה קפדנית של הוראותיו מינה הבנק בסניפים ובכל אחת מהחטיבות. נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון האחראים על הפעילות השוטפת למניעת הלבנת הון ומימון טרור בהתאם למדיניות ולנהלים.

- הבנק עורך ימי עיון מפעם לפעם לכל נאמני איסור הלבנת הון, כנסים למנהלים, הרצאות בסניפים עצמם וכן השתלמויות והדרכות לכלל העובדים במסגרת הקורסים במחלקת ההדרכה של הבנק. בנוסף, מקיים הבנק מבדק שנתי לבחינת הטמעת הוראות החוק בקרב העובדים. מהלכי ההדרכה שבוצעו הגבירו את המודעות לנושא.

- הבנק נוקט באופן שוטף במהלכים לאיתור וטיוב נתונים באמצעות דוחות בקרה המופצים לסניפים בצירוף הנחיות מתאימות.

- הלשכה המשפטית מבצעת מעקב אחר עדכוני חקיקה, מסירתם לאחראי על ניהול סיכוני איסור הלבנת הון וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.

ה. דיווח על החשיפה

החשיפה לסיכוני איסור הלבנת הון מרוכזת במסמך הסיכונים הרבעוני הנדון אחת לרבעון בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון. הדיווח כולל בין היתר התייחסות למוקדי סיכון שאותרו על ידי האחראי ודרכי הטיפול בהם ודוח על יישום מדיניות "הכר את הלקוח".

אחת לשנה מדווחת מנהלת הסיכונים הראשית לדירקטוריון הבנק. הדיווח כולל, בין היתר, סיכום פעילות היחידה והתייחסות למוקדי סיכון שאותרו על ידי האחראי ודרכי הטיפול בהם. בנוסף, במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון הוגדרו דיווחים בקרות אירוע. אחת לשנה מציגה מנהלת הסיכונים הראשית לדירקטוריון הבנק את תוכנית העבודה השנתית לשנה הבאה, לאחר שזו נדונה בוועדה לניהול סיכונים.

ו. ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הלבנת הון ומימון טרור

- האחראי למילוי החבות בחברה האם לפי חוק איסור הלבנת הון פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור, באחריותו כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 411, לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור בחברות הבנות והבנק בכללן, לכוון וללוות את הבנק בבניית מערכות, בכתיבת נהלים, בהדרכה ובהטמעה של ההוראות.

ז. סיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או אויב

ביום 27 בנובמבר 2011 פרסמה רשות ניירות ערך הנחיות גילוי בנוגע לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם אירן או עם אויב. על פי הנחיות אלו, על תאגיד מדווח לכלול גילוי אודות הסיכונים והמגבלות אשר התאגיד חשוף להם עקב קשריו, במישרין או בעקיפין, עם אירן או עם האויב, לרבות מכוח הוראות הדין, ואשר יש להם או עשויה להיות להם השפעה מהותית על התאגיד.

בהמשך לפרסום הנחיות אלו פרסם בנק ישראל ביום 23 בדצמבר 2012 עדכון להוראות הדיווח לציבור. במסגרת עדכון זה נוספה דרישה לפיה על התאגידיים הבנקאיים לכלול בדוחות הכספיים לשנת 2012 ואילך גילוי בנוגע לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם אירן או עם האויב, בהתאם לאמור בהנחיית רשות ניירות ערך דלעיל.

מדיניות הבנק אינה מתירה קיום קשרים או פעילות במישרין או בעקיפין, עם אירן או עם גוף אשר הוגדר כ"אויב" על ידי רשויות החוק.

מערכות הבנק הותאמו כדי לתת מענה למדיניות זו בהתאם לרשימות שפורסמו בתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 411, מיום 26 בדצמבר 2011.

לאור ההערכות המתוארות לעיל, להערכת הבנק החשיפה לגורמי הסיכון הללו במידה וקיימת, נמוכה ביותר.

סיכונים אחרים

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הינו הסיכון ליציבות הבנק ולרווחיותו על רקע פרסומים שליליים, נכונים או שגויים המתייחסים לתאגיד הבנקאי, ושעלולים לגרום למצב של חוסר אמון באיתנותו, אמינותו, מהימנותו או ביושרו של התאגיד ואף יביאו לירידה בבסיס הלקוחות, או יגררו עלויות משפטיות גבוהות או ירידה בהכנסות. ידיעות בתקשורת על ערוציה השונים ו/או שמועות בשוק משפיעות על התפיסה הציבורית את הבנק ומהוות פקטורים משמעותיים בקביעת רמת הסיכון בקטגוריה זו.

סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים שונים כגון סיכון תפעולי, סיכונים שוק, סיכון אשראי, סיכון ציזות, הלבנת הון ועוד, ואשר דבר פרסומם גורר במקרים רבים התממשות של סיכון מוניטין (לדוגמא: השבתת אתר הבנק, סכסוך עבודה, אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, הפסד כספי על אירוע התממשות סיכונים אשראי או סיכונים שוק ועוד).

סיכון תחרות וסיכון אסטרטגי

סיכון התחרות נובע מחשיפת הבנק לתחרות בישראל בכל תחומי עיסוקו. במהלך פעילותו השוטפת מתמודד הבנק עם גורמים מתחרים בהם התאגידים הבנקאיים האחרים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידו, כגון: חברות ביטוח ובתי השקעות. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי, בין השאר של קבוצות מאורגנות של לווים, להקטנת גובה העמלות והמרווחים.

סיכון האסטרטגיה הינו הסיכון הנגזר מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. הסיכון נובע גם, בין היתר, מכניסה לתחומים חדשים, הרחבת שירותים קיימים, רכישות ומיזוגים והגדלת השקעה בתשתיות לשם מימוש האסטרטגיה העסקית. סיכון זה הינו פונקציה של ההתאמה בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, התוכניות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום.

מצב המשק בישראל משפיע ישירות על התוצאות העסקיות של הבנק וביצועיו. הרעה בתנאים הכלכליים במשק הישראלי, ו/או הרעה בתנאים הפוליטיים ו/או הביטחוניים עלולים להביא לפגיעה בהכנסות ובהון הבנק. עיקר פעילותו של הבנק הינה במדינת ישראל. לפיכך, מיתון במשק, הוצאה משמעותית של ההשקעות הזרות שהושקעו במשק בשנים האחרונות, האטה כלכלית מהותית וירידה ברמת החיים בישראל עלולים להשפיע באופן מהותי על תוצאות הבנק. מיתון במשק עשוי להגדיל את היקף החובות הבעייתיים, להקטין את מחזורי הפעילות בשוק ההון, להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים שוטפים שצורכים משקי הבית, להביא לירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי ועוד.

טבלת גורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון נקבעה בהתאם למתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים הרבעוני. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק אל מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה.

להלן דרוג גורמי הסיכון שפורטו לעיל בהתאם להשפעת הסיכון הכוללת הגלומה בהם:

סיכון	השפעה	רמת סיכון
1. סיכונים שוק	סיכונים קיימים או עתידיים לפגיעה בהכנסות והון הבנק כתוצאה משינויים במחירים, שערים ומרווחים בשווקים הפיננסיים בהם פועל הבנק והמשפיעים על ערך נכסי הבנק או על התחייבויותיו: שיעורי הריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות ערך, מחירי מוצרים, התנודתיות של פרמטרים אלה ושינויים במדדים כלכליים אחרים.	סיכון
1.1	כדי למזער את החשיפה לסיכונים שוק לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים שוק המפרטת, בין היתר: תיאבון כולל לסיכונים שוק ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, עקרונות לפעילות ומגבלות ברמת המכשירים והדסקים השונים, דיווח תקופתי להנהלה ולדירקטוריון על החשיפה לסיכונים שוק, הגדרת מערך סמכויות, כלי המדידה, הבקרה והפיקוח אחר החשיפה לסיכונים.	קטנה
1.2	סיכון הריבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית.	קטנה-בינונית
1.3	סיכון האינפלציה הינו סיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות והון הבנק שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בלתי צפויים במדד המחירים לצרכן עקב ההפרש בין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות (כולל השפעת עסקאות עתידיות ואופציות גלומות).	קטנה
1.3	סיכון שער החליפין הינו סיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות והון הבנק שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בלתי צפויים בשערי החליפין עקב ההפרש בין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות (כולל השפעת עסקאות עתידיות ואופציות גלומות).	קטנה
2. סיכון אשראי	סיכון האשראי הינו סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק עקב הרעה ביכולת הלווים לעמוד בהתחייבויותיהם לבנק ו/או הרעה באיכותם ו/או הרעה בשווי הביטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי. כדי למזער את החשיפה לסיכון אשראי מוגדרות בבנק מדיניות ניהול סיכונים אשראי ומגבלות חשיפה לגבי לווים/ענפים במגזרי הפעילות השונים.	קטנה-בינונית
2.1	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק שעלול להתרחש כתוצאה מהרעה באיכות הלווים על רקע פגיעה בכושר החזר שלהם, ו/או בשווי ובטיב הבטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי, כלהלן: - חוסנו הפיננסי של הלווה - איתנות, נזילות, רווחיות, כושר החזר, רמת המינוף וכו', ו/או פגיעה בהם כתוצאה מתמורות בפרמטרים כלכליים שונים (שע"ח, שערי הריבית וכו'), ו/או סיבות עסקיות ותמורות בענף פעילותו של הלווה. - שווי, איכות או תמהיל הבטחונות הניתנים על ידי הלווה להבטחת האשראי בחשבונותיו.	קטנה-בינונית

סיכון	השפעה	רמת סיכון
2.2 ריכוזיות ענפית	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסויים ו/או השקעות במוצרים הרגישים לענף. הרעה בפעילות העסקית בענף משק כזה, על רקע שינויים בביקוש או בהיצע, שינוי במחירי חומרי גלם, שינויים בטחוניים ו/או פוליטיים, שינויים רגולטוריים ועוד, עלולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ו/או בשווי הבטחונות שניתנו על ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה, וכתוצאה מכך, להשפיע לרעה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. כדי למזער את החשיפה לסיכון קבע דירקטוריון הבנק מגבלות חשיפה לגבי החשיפה לענפי המשק השונים שבחלקן מחמירות מהמגבלות של בנק ישראל. כמו כן, קיים תהליך של בקרת קיום המגבלות ודיווח להנהלה ולדירקטוריון.	קטנה
2.3 ריכוזיות לווים וקבוצת לווים	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק הנובע מהרעה במצב של לווה/קבוצת לווים גדולה יחסית לתיק האשראי, שעלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ובהתאמה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. השפעת הסיכון הינה נגזרת, בין היתר, של התמהיל הפנימי של הקבוצות, הקשר בין החברות המרכיבות אותן עסקית או ענפית, פיזורן, והשפעת הבעיות באחת מהן על היתר. כדי למזער את החשיפה לסיכון קבע דירקטוריון הבנק מגבלות חשיפה לגבי החשיפה ללווה/קבוצת לווים שבחלקן מחמירות מהמגבלות של בנק ישראל. כמו כן, קיים תהליך של בקרת קיום המגבלות ודיווח להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.	קטנה
3. סיכון תפעולי	סיכון תפעולי הינו סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק הנובע מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות לרבות מערכות יישומיות ותשתיות טכנולוגיות או כתוצאה מאירועים חיצוניים ובכלל זה איומים קיברנטיים (סייבר). ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין. כדי למזער את החשיפה לסיכון תפעולי מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול הסיכונים התפעוליים המתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים. כמו כן, מעוגנים במסגרת המדיניות מנגנוני המדידה, הבקרה והניטור וכן מערכי הדיווח. הבנק נערך לשיפור מתמיד של סביבת הבקרה והמסגרות הארגוניות לניהול הסיכון התפעולי בהתאם לנדרש בהוראות נב"ת של ב"י המתייחסות לסיכון התפעולי ול-Sound Practices של ועדת באזל שאומצו על ידי הפיקוח על הבנקים.	קטנה-בינונית
4. סיכון נזילות	סיכון הנזילות הינו סיכון קיים או עתידי שהבנק יתקשה לספק את צרכי נזילותו במצבי ביקוש והיצע חריגים, לרבות התחייבויות בלתי צפויות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים העומדים לרשות הבנק משיכות בלתי צפויות, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי וודאות לגבי זמינות המקורות. כדי למזער את החשיפה לסיכון נזילות מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמט"ח וצמוד מט"ח, בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 221 ו-342 של הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל. המדיניות כוללת, בין היתר: מגבלות על יחס הכיסוי (בהתאם לנב"ת 221), מגבלות על פער יחס הנזילות בתרחיש רגיל ובתרחיש קיצון, (בהתאם לנב"ת 342), וכן התייחסות לכלי המדידה השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף.	קטנה

רמת סיכון	השפעה	סיכון
קטנה		<p>5. סיכון משפטי סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)".</p> <p>במטרה למזער את הסיכון הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי אשר מוגשת לאישור ההנהלה והדירקטוריון, במסגרתה מתואר הסיכון המשפטי, הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו. במסגרת זאת פועל הבנק לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר/שירות או פעילות חדשה ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות ככל שנדרש, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר.</p>
קטנה		<p>6. סיכון מוניטין סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות.</p> <p>סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים משיקים כגון סיכון תפעולי, סיכון אשראי, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור ועוד, אשר דבר פרסומם עלול לגרור התממשות של סיכון המוניטין (לדוגמא: אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, הפסד כספי גבוה וכו').</p>
קטנה - בינונית		<p>7. סיכון חקיקה ורגולציה סיכון חקיקה ורגולציה הינו סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הבנק העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הבנק ועסקיו. הבנק, כתאגיד בנקאי, והחברה המוחזקת על ידו, כפופים להוראות רגולטוריות רבות הבאות לידי ביטוי בחקיקה, חקיקת משנה ומדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה כגון: הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון באוצר, הרשות לניירות ערך, הרשות להגבלים עסקיים, גופים סטאטוטוריים בתחום הגנת הצרכן וכיו"ב. תחום המחשוב רגיש אף הוא לשינויים בחקיקה וברגולציה, על רקע שדרוגים ושינויים שנדרש לעיתים לעשות במערכות המחשוב. בתחומים אלו קיימים שינויים ו/או חידושים תכופים בחקיקה ובמדיניות הרשויות השונות. שינויים כאמור בחקיקה ובמדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה השונות עלולים להשפיע על פעילות הבנק ועל עסקיו, וכן לרוב דורשים השקעות והקצאת משאבים על מנת להתאים את הפעילות אליהם, הן בהשקעה במערכות והן בכח אדם ובהכשרתו.</p>
קטנה - בינונית		<p>8. סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי -מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הציות. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין הצרכניות כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308, הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בהתאם לחוק יעול האכיפה בדיני ניירות ערך ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ.</p> <p>התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות עלולים להשליך על דפוס התנהגות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכונים ציות, סיכונים מוניטין ו- Cross border risk.</p> <p>ההשפעה של סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, האכיפה המנהלית, ורגולציה בינלאומית בתחומי מיסוי לרבות ה-FATCA.</p>

רמת סיכון	השפעה	סיכון
סיכון		<p>9. סיכון תחרות ואסטרטגיה - סיכון התחרות נובע מחשיפת הבנק לתחרות בישראל בכל תחומי עסקיו. במהלך פעילותו השוטפת מתמודד הבנק עם גורמים מתחרים, בהם התאגידים הבנקאיים האחרים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידו, כגון: חברות ביטוח ובתי השקעות. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי להקטנת גובה העמלות והמרווחים.</p> <p>- סיכון האסטרטגיה הינו "הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של התאגיד הבנקאי, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום."</p> <p>לאור אופי תהליך ניהול הסיכונים האסטרטגי הסדור בבנק, הכולל זיהוי, מיפוי, מדידה ונקיטת פעולות להפחתת הסיכון, בצד מדיניות שמרנית, מוערכת השפעת הסיכון כקטנה.</p>
קטנה		

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

100	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים
106	הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים.

הדוחות הכספיים כוללים תוצאות של חישובים, הנחות ואומדנים המתייחסים לפעילויות, אירועים והתפתחויות שונות, המשפיעים על רווחיותו של הבנק. הנהלת הבנק מתבססת בהערכתה על הנחות סובייקטיביות והערכות של עובדים וגורמים חיצוניים בעלי מיומנויות והתמחויות בתחומים בהם נדרשים האומדנים השונים.

לבעלי המקצוע החיצוניים ולעובדים העוסקים בפיקוח, בקרה והכנת האומדנים והערכות בנושאים המוגדרים כבעלי השפעה קריטית על התוצאות הכספיות של הבנק, אין, ככל שהדבר מתאפשר, מעורבות וקשר עסקי שוטף עם הגורם או הסוגיה נשוא האומדן.

הנהלת הבנק והדירקטוריון סבורים כי האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק.

להלן סקירה תמציתית של התחומים בהם נדרשת הנהלת הבנק לבצע הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים שהשפעתם על הרווח והפסד עשויה להיות קריטית ומהותית. לשינויים באומדנים ובהערכות בנושאים שיתוארו להלן ובכלל זה התממשות שונה של האירוע מהאומדן שנעשה לגביו, יכולה להיות השפעה מהותית על תוצאותיו העסקיות של הבנק ועל מבנה הנכסים וההתחייבויות שלו (לרבות – תלויות).

א. הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את הוראת הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" המאמצת את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב.

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. כמו כן, הבנק קבע מדיניות למדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

ההפרשה הפרטנית, הרלוונטית לחובות בעייתיים בסיווג פגום, נעשית בהתבסס על הערכות הנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי המאזני והחוץ מאזני. הפרשה זו נאמדת באמצעות הפער שבין יתרת החוב הרשומה לבין הערך הנוכחי של התקבולים הצפויים לפירעון החוב, או השווי ההוגן של הבטוחות.

אמידת התקבולים הצפויים לפירעון החוב, המתבססת על מגוון מקורות ההחזר הרלוונטיים, לרבות פעילות העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה, מקורות פרעון פרטיים וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים, מחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה כי הינם סבירים במועד ההערכה, אולם, מטבע הדברים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו.

בנוסף, הבנק בוחן את החובות ומבצע מחיקה חשבונאית בחובות אשר עומדים בתנאי המחיקה החשבונאית. ההפרשה הקבוצתית, הרלוונטית לכלל החובות שלא סווגו כפגומים, מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית, הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי בגין סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני. בשל מיעוט יחסי של מספר מקרי הכשל ביחס לאוכלוסיית החייבים בכל ענף ובשל מדגם סטטיסטי לא מייצג החליט הבנק להשתמש בתוצאות חישוב המקדמים המתקבלות בחברה האם, למעט בענף משק פרטיים ובענפי משק "שירותים ציבוריים" ו"חשמל ומים". בענפים אלו משתמש הבנק במקדמים המבוססים על נתוני הבנק. השימוש בנתוני הבנק בענפים אלו נעשה על מנת לשקף בהפרשה את האופי העיסוקי השונה של הבנק בפעילות ענפים אלו. ההפרשה מחושבת על בסיס שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים (משנת 2010 ואילך), תוך חלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי. שיעורי הפסד העבר מחושבים על בסיס מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל בשנים אלו (החל מיום 1 בינואר 2011) או שיעורי ההפרשה (שנת 2010) ביחס ליתרה הממוצעת של החובות. הבנק משתמש בממוצע שיעורי ההפסד ההיסטוריים בענפי המשק השונים בטווח השנים כאמור לעיל, ובנוסף, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות בקשר לאשראי לציבור הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים (התאמות איכותיות).

לעניין זה, נקבע בחוזר של הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015 כי בקשר לאשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי, למעט סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית, לא יפחת שיעור ההתאמות האיכותיות בגין גורמים איכותיים הרלוונטיים לסיכוי הגביה מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי לאנשים פרטיים במועד הדיווח וכי בנקים ששיעור ההפסד השנתי שלהם נמוך מ-0.3% בכל אחת מחמש השנים שהסתיימו במועד הדיווח רשאים לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים בשיעור של לא פחות מ-0.5%. הבנק פועל בהתאם לאישור שנתקבל מבנק ישראל במסגרת המותר לבנקים בעלי שיעור הפסד שנתי נמוך כאמור. בהלוואות לדיור מחושבת הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי הפסד גדלים ככל שמעמיק הפיגור. כמו כן, על יתרת ההלוואות לדיור שאין בהן פיגור מבוצעת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בשיעור שלא יפחת מ-0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח.

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, החל מיום 1 ביולי 2015 קבע הבנק כי לאשראי שניתן במסגרת קרנות מדינה לעידוד עסקים קטנים ובינוניים המובטח בערבות מדינה, נמדד במסלול הקבוצתי ונמצא בפיגור של מ-150 יום ועד שנתיים, ינתן מקדם מחיקה חשבונאית המתאים לשיעור מימוש הערבות בתקופה. לאחר תקופה זו תמחק יתרת החוב הרשומה במלואה. ההפרשה בגין חובות מובטחים כאמור הנמדדים במסלול פרטני הותאמה לשיעור המימוש האמור. שינוי המדיניות החשבונאית כאמור, יושם בדרך של יישום למפרע לרבות תיקון של מספרי השוואה. מידע נוסף ראה בביאור 2.ג.1 (לדוחות הכספיים).

ב. תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות

הערכת הסיכון ומתן ביטוי חשבונאי לתביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, נעשית על ידי הבנק וזאת על סמך חוות דעת משפטית של עורך הדין המטפל, על סמך בקיאותו וידיעתו את החוק והפסיקה, ניסיונו בעבודה המשפטית, הכרת הפעילות הבנקאית, וכן בנושאים של אי וודאות מובהקת – גם על סמך "חוש המומחיות של המשפטן". הערכת הסיכון נתמכת ומבוקרת על ידי הלשכה המשפטית של הבנק.

לשם השגת מטרה זו פועלת הלשכה ליעוץ משפטי במספר מישורים:

1. הכרת הדין הכללי

קיימת הקפדה, שיש לה אף ביטוי בנהלים הפנימיים של הלשכה המשפטית, על עדכון שוטף בחקיקה ובפסיקה. תשומת לב מיוחדת ניתנת לנושאים שיש להם השלכה על פעילות הבנק לענפיה ולגווניה השונים, לרבות הסקת מסקנות והמלצה על היערכויות בעקבות אירועים שאירעו בבנקים אחרים.

2. טיפול בתביעות ותלונות נגד הבנק

כנגד הבנק תלויות ועומדות מספר תביעות משפטיות (לרבות בקשות להכיר בשלוש כתובעות ייצוגיות) בנושאים השונים. (לפירוט נוסף ראה ביאור 24.ב.)

כל התביעות נגד הבנק עוברות לטיפול של הלשכה המשפטית, המטפלת בתביעות באמצעות יועץ משפטי בכיר, שזו התמחותו. חלקן של התביעות מטופלות על ידי הלשכה המשפטית וחלקן מועברות לטיפולם של עורכי דין חיצוניים, תוך ליווי ופיקוח יועץ משפטי בכיר ובאישור היועצת המשפטית הראשית. לכל תביעה משפטית (ללא רצפת סכום) מבוצעת הערכת סיכון על ידי עורך הדין המטפל, באישור היועץ המשפטי הבכיר. בתיקים בסכומים גבוהים, קיימת גם בקרה של היועצת המשפטית הראשית של הבנק. אומדנים לחשיפות שיש לבנק בתביעות ובתלויות לגביהן נדרשה הפרשה או נדרש גילוי לגבי רמת החשיפה הגלומה בהם, נעשים בשיתוף פעולה עם הגורמים המקצועיים הרלבנטיים בבנק. המנכ"ל, חברי ההנהלה, ומנהלת הסיכונים הראשית מקבלים דוח רבעוני על עדכונים ושינויים מהותיים בתיקי התביעות ותלונות נגד הבנק.

אחת לרבעון מתכנס צוות לבחינת סבירות ההפרשות לתביעות משפטיות. חוות הדעת המתקבלות מידי רבעון לגבי הסיכון הגלום לבנק בתלונות ובתביעות נגדו, הינן סובייקטיביות ומתייחסות בחלקן לניסיון העבר בתביעות מסוג דומה, ובחלקן לנושאים שהניסיון והידע שנצטברו בהם עד כה, אינם מספיקים על מנת שניתן יהיה לחוות דעה לגביהן, כגון בקשות מסוימות לאישור תובענות ייצוגיות. יחד עם זאת, לגבי כל התביעות והתלויות שסיכון התממשות החשיפה לגביהן עולה על 70% נערכו הפרשות מתאימות. בדוחות הכספיים ניתן גילוי לרמת החשיפה שיש לבנק ביחס לתביעות ותלויות מהותיות שהאומדן להתממשותן נע בין 20% ל- 70% ואשר לא נעשתה בגין הפרשה. בתביעות ותלויות שהתממשותן מוערכת כקלושה (פחות מ- 20%) ניתן גילוי אם החשיפה הגלומה בהן הינה מהותית, בהתייחס להון העצמי של הבנק.

כמו כן ניתן גילוי לתלויות מהותיות בגין תביעות ייצוגיות או תביעות להכרה באותן תביעות כייצוגיות, לרבות לגבי חלק מהן שאין ביכולתם של היועצים המשפטיים לחוות דעה לגבי רמת החשיפה של הבנק.

ג. זכויות עובדים

עובדי הבנק, זכאים להטבות מסוימות בתקופת עבודתם, בעת פרישתם ולאחר פרישתם לגמלאות. הטבות אלו כוללות, בין השאר:

- תוכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה - פיצויי פרישה והטבות לגמלאים
- הטבות אחרות כגון מענקי ותק.

ההתחייבות בגין הטבות אלו מחושבת על בסיס אקטוארי בהתאם להוראות המפקח על הבנקים המאמצות החל מיום 1 בינואר 2015 את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים.

לצורך עריכת החישובים האקטואריים נעזר הבנק באקטואר חיצוני. החישובים האקטואריים מבוססים על מספר פרמטרים ובכלל זה, ההסתברות שיתמלאו כל התנאים לתשלום, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה, שיעורי הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה, שיעור ניצול ימי מחלה ושיעור ההיוון. פרמטרים אלו נקבעו, בין היתר, על פי תצפיות בנוגע לשיעור עליית השכר בבנק ושיעורי עזיבה בבנק והחלטות הנהלת ודירקטוריון הבנק בקשר עם הזכויות השונות. שיעור ההיוון מחושב על בסיס תשואות אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב.

חישובי ההפרשות האקטואריות לתוכניות ההטבה השונות רגישים לשינויים בכל אחד מהערכים של הפרמטרים שצוינו לעיל.

להלן ניתוחי רגישות לסכום ההתחייבות ביחס לשינוי של 1% בריבית להיוון

31 בדצמבר 2015		
ירידה של 1%	עליה של 1%	
במיליוני ש"ח		
השפעת השינוי בשיעור ההיוון על		
		פיצויים
4.8	(2.4)	הטבות לפנסיונרים
6.1	(4.5)	מענק מחלה
2.0	(1.6)	מענק ותק
0.2	(0.2)	נופש 25 שנה
1.1	(1.1)	
השפעת השינוי בשכר על		
		פיצויים
(2.4)	4.7	הטבות לפנסיונרים
(4.2)	5.7	מענק מחלה
(1.6)	2.0	מענק ותק
(0.2)	0.2	נופש 25 שנה
(1.1)	1.1	
השפעת השינוי בשיעור העובדים שעוזבים על		
		פיצויים
(6.9)	6.6	הטבות לפנסיונרים
2.1	(1.7)	מענק מחלה
2.1	(1.7)	מענק ותק
0.2	(0.2)	נופש 25 שנה
1.1	(1.1)	

לעניין היישום לראשונה מיום 1 בינואר 2015 של הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, המעדכנת את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים, ראה באור 1.ג.1 לדוחות הכספיים.

ד. מדידות שווי הוגן

1. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה. הבנק מיישם את כללי FAS 157 למדידת השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים החל משנת 2012. FAS 157 מגדיר את השווי ההוגן כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. התקן מחייב לעשות שימוש מירבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים, לצורך הערכת שווי הוגן. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק אשר מתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג של שווי הוגן כלהלן:

- נתוני רמה 1 - מחירים מצוטטים משוק פעיל.
- נתוני רמה 2 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר הנתונים המשמעותיים בהם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.

- נתוני רמה 3 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים בהם אינם נצפים. מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק עיקרי הוערכו לפי שווי שוק, שנקבע בשוק העיקרי ובהעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכדומה). חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין מרכיב המט"ח שלהם, מתבססים על הנתונים השוררים בשוקי הכספים הבינלאומיים ובשוק המקומי, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי ריבית לא צמודה וריבית צמודת מדד, בהתחשב במחירי השוק, הנזילות והסחירות הקיימת בשוק המקומי בהתחשב בסוג המכשיר ובתקופת העסקה.

בהתאם להוראות FAS 157 שעורי הריבית הם אחידים, בין אם שווי המכשירים מהווה נכס בבנק ובין אם הוא מהווה התחייבות (אין מרווח בין ריבית הקניה לריבית המכירה). סיכון האשראי הגלום במכשירים הפיננסיים הנגזרים בא לידי ביטוי בשווי ההוגן, על ידי הכללת פרמיית סיכון בחישוב השווי. פרמיית סיכון נכללה בחישוב כל העסקאות. בעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה נכס נכללה פרמיית סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ובעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה התחייבות נכללה פרמיית הסיכון של הבנק.

פרמיית סיכון האשראי של הבנקים בארץ התקבלה מגורמים חיצוניים המסתמכים על מכשירי חוב ונגזרי אשראי הנסחרים בשוק פעיל. לגבי יתר הלקוחות, פרמיית הסיכון נקבעה לפי מודל פנימי המדרג את טיב הלקוחות וסיכון האשראי שלהם.

השווי ההוגן של אופציות לסוגיהן השונים מתבסס ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה בשערי החליפין, הריבית והמדדים הרלבנטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל ונתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-מט"ח נקבעים על ידי חברה חיצונית המתמחה בשערוך אופציות על פי הנתונים הנגזרים משוקי הכספים בארץ ובעולם. לגבי מכשירים פיננסיים נגזרים מורכבים שאין להם שוק סחיר, מתקבלים, בדרך כלל, ציטוטי שווי הוגן מגורמים בחו"ל, וסבירותם נבחנת על ידי חדרי העסקאות של החברה האם.

להלן נתוני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ליום 31 בדצמבר 2015:

ליום 31 בדצמבר 2015		
נכסים פיננסיים	התחייבויות פיננסיות	
במיליוני ש"ח		
5.3	5.3	מחירים מצוטטים בשוק פעיל
26.3	4.7	מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר הנתונים המשמעותיים בהם נצפים בשוק
1.1	0.2	מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר הנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים בשוק
32.7	10.2	סך הכל

2. שווי הוגן של ניירות ערך

פעילות הבנק בניירות הערך בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר נמדדת במאזן על פי שוויים ההוגן. השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

ירידת ערך בעל אופי אחר מזמני

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו;
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת דיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור העולה על 40% מהעלות (לגבי איגרות חוב - העלות המופחתת) ומשך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו הינה מעל 3 רבעונים ברציפות. זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיחות ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בדבר קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
 - הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון;
 - במקרה של איגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון;
 - במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.
- כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקק בעבר לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).
- לבעלי המקצוע החיצוניים ולעובדים העוסקים בפיקוח, בקרה והכנת האומדנים והערכות בנושאים המוגדרים כבעלי השפעה קריטית על התוצאות הכספיות של הבנק, אין, ככל שהדבר מתאפשר, מעורבות וקשר עסקי שוטף עם הגורם או הסוגיה נשוא האומדן.
- הנהלת הבנק והדירקטוריון סבורים כי האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש דצמבר 2008, הבנק מקיים זה מספר שנים בקרות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, שיושם לראשונה בדוח כספי, לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008. ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם Sarbanes-Oxley Act שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר ע"י ה-PCAOB. לדוחות צורפו הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחת בנפרד, בנושא הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי.

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2015 את אפקטיביות הבקרות והנהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

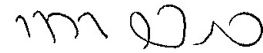
במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2015 לא חל כל שינוי בבקרה הפנימית על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

עופר סלפטר – סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

יעקב מלכין מנכ"ל הבנק

סמדר ברבר צדיק יו"ר הדירקטוריון

רמת גן, 25 בפברואר 2016

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי הצהרה

אני, יעקב מלכין מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אוצר החייל בע"מ (להלן: "הבנק"), לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על הדוח הכספי⁽¹⁾. וכן:
- א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
- ב. קבענו בקרה פנימית על דוח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דוח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדוח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
- ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו.
- ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הראשון שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי; וכן,
- א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
- ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יעקב מלכין - מנכ"ל

25 בפברואר 2016

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון".

הצהרה

אני, עופר סלפטר, מצהיר כי:

1. סקרת את הדוח השנתי של בנק אוצר החייל בע"מ (להלן: "הבנק"), לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על הדוח הכספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח.
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דוח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דוח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדוח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו.
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הראשון שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי; וכן,
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

עופר סלפטר – סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

25 בפברואר 2016

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון".

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק אוצר החייל בע"מ (להלן - "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2015, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ה"ה סומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד 113 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015.

עופר סלפטר חשבונאי ראשי

יעקב מלכין מנכ"ל הבנק

סמדר ברבר צדיק יו"ר הדירקטוריון

דוחות כספיים

תוכן העניינים

113	חוות דעת רואה החשבון המבקר
117	דוח רווח והפסד
118	דוח על הרווח הכולל
119	מאזן
120	דוח על השינויים בהון
121	דוח על תזרימי המזומנים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אוצר החייל בע"מ - בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק אוצר החייל בע"מ וחברת הבת (להלן ביחד - "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- (PCAOB) Public Company Accounting Oversight Board בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה. לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוחזדים - לימים 31 בדצמבר 2015 ו- 2014 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחזדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015, והדוח שלנו, מיום 25 בפברואר 2016, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניית תשומת לב לאמור בביאור 24 ב' (2) לדוחות הכספיים בדבר בקשה לאשר תובענה ייצוגית כנגד הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

תל אביב, 25 בפברואר 2016

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אוצר החייל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק אוצר החייל בע"מ וחברת הבת (להלן ביחד - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון העצמי והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידי בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמיוחד לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמיוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לביאור 24 ב' (2) לדוחות הכספיים בדבר בקשה לאשר תובענה ייצוגית כנגד הבנק.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה- Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) של ה- Committee of Sponsoring Organizations Commission of (COSO) the Treadway, והדוח שלנו מיום 23 בפברואר 2016, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

25 בפברואר 2016

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

2013	2014	2015	ביאור
587.2	483.2	408.1	2 הכנסות ריבית
154.7	67.2	30.0	2 הוצאות ריבית
432.5	416.0	378.1	2 הכנסות ריבית, נטו
* 35.9	* 60.2	2.5	13,28 הוצאות בגין הפסדי אשראי
396.6	355.8	375.6	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית			
40.8	10.0	20.4	3 הכנסות מימון שאינן מריבית
234.2	226.1	226.9	4 עמלות
1.5	1.8	3.9	5 הכנסות אחרות
276.5	237.9	251.2	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות			
* 292.1	* 296.7	293.3	6 משכורות והוצאות נלוות
81.7	82.3	81.8	16 אחזקה ופחת בניינים וציוד
146.2	153.5	143.0	7 הוצאות אחרות
520.0	532.5	518.1	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
153.1	61.2	108.7	רווח לפני מיסים
* 53.3	* 23.6	43.1	8 הפרשה למסים על הרווח
רווח נקי:			
* 99.8	* 37.6	65.6	המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח בסיסי למניה בש"ח			
9			
רווח למניה רגילה בת 0.0001 ש"ח			
* 0.79	* 0.30	0.52	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניית בכורה בת 0.001 ש"ח			
* 7.88	* 2.97	5.18	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניית יסוד בת 0.005 ש"ח			
* 39.38	* 14.84	25.89	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ובגין יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור 1. ג. 1) ו- (2) להלן.

עופר סלפטר
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

יעקב מלכין
מנהל כללי

סמדר ברבר-צדיק
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח: 25 בפברואר 2016

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על הרווח הכולל לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

	2013	2014	2015	
(1)	99.8	(1) 37.6	65.6	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
				רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים: התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
	(39.1)	(22.8)	(16.2)	
(1)	(4.8)	(1) 0.1	3.2	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים (2)
(1)	14.9	(1) 8.5	4.9	השפעת המס המתייחס
	(29.0)	(14.2)	(8.1)	הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מיסים
(1)	70.8	(1) 23.4	57.5	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ובגין יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור 1. ג. (1) ו-2 להלן.

(2) משקף בעיקר התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף תקופה של תכניות פיצויים להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן ליום 31 בדצמבר סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	ביאור	
			נכסים
3,356.2	5,196.4	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
1,821.4	1,809.0	12	ניירות ערך(1)
* 11,489.2	11,921.1	13,28	אשראי לציבור
* (142.1)	(129.7)		הפרשה להפסדי אשראי
11,347.1	11,791.4		אשראי לציבור, נטו
37.0	51.5	14	אשראי לממשלה
85.6	81.2	16	בניינים וציוד
29.8	10.2	א,26	נכסים בגין מכשירים נגזרים
* 215.0	232.3	17	נכסים אחרים
16,892.1	19,172.0		סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
13,072.7	15,454.3	18	פקדונות הציבור
201.5	185.2	19	פקדונות מבנקים
290.0	233.0		פקדונות הממשלה
777.1	665.9	20	כתבי התחייבות נדחים
50.2	31.6	א,26	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
* 1,393.4	1,437.3	21,28	התחייבויות אחרות(2)
15,784.9	18,007.3		סך כל ההתחייבויות
* 1,107.2	1,164.7	א23	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
16,892.1	19,172.0		סך כל ההתחייבויות והון

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ובגין יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור 1. ג. 1) ו-2) להלן.

(1) לפרטים על ניירות ערך הנמדדים לפי שווי הוגן וניירות ערך אשר שועבדו למלווים, ראה ביאור 12, ניירות ערך, להלן.

(2) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפים חוץ מאזניים בסך 8.0 מיליון ש"ח ו-17.5 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2015 ו-31 בדצמבר 2014, בהתאמה.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015
(כסומים מדווחים (במיליוני ש"ח))

סך כל ההון	עודפים (גרעונות)	רווח כולל אחר מצטבר	סך כל הון המניות הנפרע וקרנות הון	קרן הון מפרמיה	הון המניות הנפרע	
* 1,027.8	* 598.2	51.8	377.8	358.7	19.1	יתרה ליום 1 בינואר 2013
(4.8)	(1.4)	(3.4)	-	-	-	השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים*
1,023.0	596.8	48.4	377.8	358.7	19.1	יתרה ליום 1 בינואר 2013 לאחר היישום לראשונה של הכללים החדשים*
99.8	99.8	-	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון*
(10.0)	(10.0)	-	-	-	-	דיבידנד
(29.0)	-	(29.0)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס*
1,083.8	686.6	19.4	377.8	358.7	19.1	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013*
37.6	37.6	-	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון*
(14.2)	-	(14.2)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס*
1,107.2	724.2	5.2	377.8	358.7	19.1	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014*
65.6	65.6	-	-	-	-	רווח נקי בשנת החשבון
(8.1)	-	(8.1)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
1,164.7	789.8	(2.9)	377.8	358.7	19.1	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ובגין יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור. 1 ג. 1) ו- (2) להלן.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת		
*	99.8	*
37.6	65.6	רווח נקי לתקופה
התאמות:		
14.3	13.6	12.4
*	35.9	*
2.5	60.2	2.5
(22.5)	(31.3)	35.1
(1.8)	(0.9)	(0.5)
-	0.1	(2.7)
*	(10.7)	*
*	(0.8)	*
48.0	33.4	22.5
0.3	(0.3)	(0.9)
שינוי נטו בנכסים שוטפים:		
(95.8)	2.4	3.3
(100.8)	(0.7)	(456.3)
(20.7)	(13.5)	(14.5)
146.1	(3.5)	(1.7)
4.2	(23.6)	19.4
*	(15.3)	*
(15.3)	(42.6)	(13.9)
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:		
(37.4)	(3.7)	(16.3)
(203.9)	514.4	2,381.6
34.6	35.7	(57.0)
(22.8)	(3.8)	(17.9)
*	25.6	*
25.6	(7.6)	50.8
(123.7)	558.3	2,018.8
מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) שוטפת		

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ובגין יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור. ג. 1 ו- (2) להלן.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)
סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה		
5.1	0.9	66.9
(1,700.8)	(1,497.3)	(1,527.4)
2,097.4	934.6	1,146.9
210.0	13.7	276.4
(5.5)	(8.2)	(8.3)
-	-	3.0
606.2	(556.3)	(42.5)
תזרימי מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) השקעה		
תזרימי מזומנים לפעילות מימון		
94.0	-	-
(10.0)	-	-
(76.4)	(70.6)	(133.7)
7.6	(70.6)	(133.7)
גידול (קיטון) במזומנים		
490.1	(68.6)	1,842.6
2,684.0	3,173.8	3,105.5
(0.3)	0.3	0.9
3,173.8	3,105.5	4,949.0
ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו:		
685.6	569.2	476.9
251.6	191.7	140.4
71.4	90.1	58.2
10.0	4.3	4.8

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

תוכן עניינים

125	עיקרי המדיניות החשבונאית	.1
155	הכנסות והוצאות ריבית	.2
156	הכנסות מימון שאינן ריבית	.3
157	עמלות	.4
157	הכנסות אחרות	.5
157	משכורות והוצאות נלוות	.6
158	הוצאות אחרות	.7
159	הפרשה למיסים על הרווח	.8
163	רווח למניה רגילה	.9
163	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	.10
164	מזומנים ופיקדונות בבנקים	.11
165	ניירות ערך	.12
168	סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	.13
169	אשראי לממשלות	.14
169	השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה	.15
170	בניינים וציוד	.16
171	נכסים אחרים	.17
171	פיקדונות הציבור	.18
172	פיקדונות מבנקים	.19
172	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	.20
173	התחייבויות אחרות	.21
174	זכויות עובדים	.22
184	הון עצמי	א.23
186	הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים	ב.23
192	התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	.24
195	שעבודים, תנאים מגבילים וביטחונות	.25
196	מכשירים נגזרים ופעילויות גידור	א.26
197	פעילויות במכשירים נגזרים – היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון	ב.26
203	מגזרי פעילות	.27
209	סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	.28
209	א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים – הפרשה להפסדי אשראי	
	ב. חובות:	
211	1. איכות אשראי ופיגורים	
	2. מידע נוסף על חובות פגומים:	
212	א. חובות פגומים והפרשה פרטנית	
214	ב. יתרות ממוצעות והכנסות ריבית	
215	ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש	
218	ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של הלווה	
219	ד. מכשירים פיננסיים חוץ – מאזניים	

ביאורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015

תוכן העניינים

220	נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	.29
222	נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפרעון	.30
227	יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים	.א.31
231	פריטים הנמדדים בשווי הוגן	.ב.31
234	שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3	.ג.31
237	בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק	.32
242	חוות דעת אקטואר	

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

(1) בנק אוצר החייל בע"מ הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. פרסום הדוחות הכספיים הינו על בסיס דוחות מאוחדים בלבד. הבנק נשלט שליטה ישירה על ידי הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן "הבנק הבינלאומי" או "החברה האם" לפי העניין) ועל ידי חבר משרתי הקבע והגימלאים בע"מ (להלן "חבר"). בהיתר השליטה שקיבלו הבנק הבינלאומי וחבר הותר שיתוף פעולה ביניהם בתנאים מגבילים ונקבעו תנאים נוספים באשר לשליטה, למניעת תחרות ולשירותים אותם יקבל הבנק. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 23 בפברואר 2016.

(2) הגדרות

דוחות כספיים אלה:

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים הנסחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ני"ע בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 168 (ASC 105-10), הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים - תקן המחליף את תקן חשבונאות אמריקאי FAS 162. בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה התאגיד מפיק ומוציא את עיקר המזומנים. מטבע הפעילות של הבנק הינו שקל.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

צדדים קשורים - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

בעלי עניין - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי החשבון בישראל.
סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.
עלות - עלות בסכום מדווח.
דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח

דוחות כספיים אלה הוכנו באופן המפורט להלן:

- בנושאים שבליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתבסס על כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב כפי שאומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. נושאים בליבת העסק הבנקאי הוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים כמכשירים פיננסיים כולל, בין היתר, חשבונאות גידור, הכרה בהכנסה כולל תוכניות נאמנות לקוחות, הפרשה להפסדי אשראי, זכויות עובדים, התחייבויות תלויות והפרשות, עסקאות עם צדדים קשורים, הצגת דוחות כספיים ודיווח מגזרי.

- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי מבוסס על כללי חשבונאות מקובלים בישראל ועל תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים ופרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) המתייחסות אליהם. בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, התקינה הבינלאומית מיושמת על פי העקרונות המפורטים להלן:

(א) במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הקבוצה מטפלת בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על נושאים אלו;

(ב) במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הקבוצה פועלת לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח;

(ג) במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות התקן הבינלאומי;

(ד) במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;

(ה) במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של הבנק, ומעוגלים למאות אלפים קרובים, למעט אם צוין אחרת. השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(3) בסיס המדידה

- הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:
- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון): השקעות בניירות ערך בתיק למסחר);
 - מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
 - נכסי והתחייבויות מסים נדחים;
 - הפרשות;
 - נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 ערך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(4) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכת אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיזוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ג. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

בשנת 2015 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות חדשות בנושאים המפורטים להלן:

1. אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים.
2. יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה.
3. דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנוגע להבחנה בין התחייבויות והון.
4. גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים.
5. עדכון מבנה הדוח לציבור.
6. סיכון אשראי לפי ענפי משק.
7. קובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים.
8. מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גאוגרפיים.

להלן תיאור מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית בדוחות כספיים אלה ותיאור של אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה:

(1) אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים

ביום 9 באפריל 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. החוזר מעדכן את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. החוזר קובע כי התיקונים להוראות הדיווח הציבורי יחולו מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

היישום לראשונה בנק יתקן למפרע את מספרי השוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור.

כמו כן, ביום 11 בינואר 2015 פורסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא זכויות עובדים, לרבות מתכונת גילוי והוראות מעבר. בחוזר מצוין כי בנק ישראל הגיע למסקנה שבישראל לא קיים שוק עמוק לאיגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה. בהתאם, שיעור ההיוון להטבות לעובדים יחושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות פירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכול במועד הדיווח. בנק הסבור ששינויים במרווח המתקבל לעיל בתקופה מסוימת נובעים מתנודות חריגות בשווקים, באופן שהמרווחים המתקבלים על פיהן אינם מתאימים לשמש להיוון כאמור לעיל, נדרש לפנות לקבל הנחיה מקדמית מהפיקוח על הבנקים. בהתאם לחוזר, דוגמאות למצבים אלה יכולים לכלול, בין היתר, שינויים בגינם המרווח המתקבל יהיה גבוה מהמרווח על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (מקומי) בישראל.

הבנק נדרש לתקן למפרע מספרי השוואה לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 ואילך. באשר לטיפול החשבונאי ברווחים והפסדים אקטואריים, נקבע כדלקמן:

- ההפסד האקטוארי ליום 1 בינואר 2013 הנובע מהפער שבין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן שנקבע על פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%) לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים צמודות למדד, שנקבעו על פי הכללים החדשים כמוסבר לעיל (להלן - ההפסד), ייכלל במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.

- רווחים אקטואריים שירשמו מיום 1 בינואר 2013 ואילך, כתוצאה משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת דיווח, יירשמו ברווח הכולל האחר המצטבר, ויקטינו את יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, עד שיתרה זו תתאפס.

- הפסדים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח, ורווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח לאחר איפוס יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, יופחתו בשיטת קו ישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.

- רווחים והפסדים אקטואריים אחרים (שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון) ליום 1.1.2013, ובתקופות לאחר מכן, ייכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ויפחתו בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.

- השפעת היישום לראשונה על הטבות אחרות לעובדים, אשר כל השינויים בהן נזקפים באופן שוטף לרווח והפסד (כגון מענקי יובל), תיזקף לעודפים.

בנוסף, מעדכן החוזר את דרישות הגילוי בנושא זכויות עובדים ובנושא תשלומים מבוססי מניות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

כמו כן, ביום 12 בינואר 2015 פורסם קובץ שאלות ותשובות בנושא הטבות לעובדים, אשר כולל, בין היתר, דוגמאות לאופן הטיפול בהטבות שכיחות במערכת הבנקאית בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.

א. עיקרי ההוראות החדשות בנושא זכויות עובדים
הטבות לאחר פרישה - פנסיה, פיצויים והטבות אחרות - תכניות להטבה מוגדרת

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- הבנק מכיר בסכומים המתייחסים לתכניות פנסיה ותכניות אחרות לאחר פרישה על בסיס חישובים הכוללים הנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעורי היוון, תמותה, שיעור תשואה חזוי לטווח ארוך על נכסי תכנית, גידול בתגמול ותחלופה. הבנק בוחן את הנחותיו על בסיס שנתי ומעדכן הנחות אליו בעת הצורך.
 - שינויים בהנחות מוכרים ככלל, ובכפוף להוראות שפורטו לעיל, תחילה ברווח כולל אחר מצטבר ומופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות.
 - ההתחייבות נצברת לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים המפורטים בנושא 715 לקודיפיקציה.
 - הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים.
- הטבות לאחר פרישה - תכניות להפקדה מוגדרת
- תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית שלפיה הבנק משלם תשלומים קבועים לישות נפרדת מבלי שתהיה לו מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים. התכנית מספקת חשבון אישי לכל משתתף ומספקת הטבות המבוססות ככלל על ההפקדות ותשואת ההשקעות. מחויבויות הבנק להפקיד בתכנית הפקדה מוגדרת, נזקפות כהוצאה לרווח והפסד בתקופות שבמהלכן סיפקו העובדים שירותים קשורים.
- הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים
- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה.
 - לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות.
 - כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים, נזקפים מידי לידוח רווח והפסד.
- היעדרויות מזכות בפיצוי - חופשה ומחלה
- ההתחייבות בגין ימי חופשה נמדדת על בסיס שוטף, ללא שימוש בשיעורי היוון ובהנחות אקטואריות.
 - הבנק לא צובר התחייבות בגין ימי מחלה שינוצלו במהלך השירות השוטף.
- הטבות אחרות לאחר סיום העסקה – מענק בגין אי ניצול ימי מחלה
- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה.
 - לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות.
 - שינויים בהנחות מוכרים ככלל, ובכפוף להוראות שפורטו לעיל, תחילה ברווח כולל אחר מצטבר מופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות.
- ב. המדיניות החשבונאית טרם יישום הכללים החדשים
- שיעור ההיוון של העתודות הינו 4% בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים.
 - רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים מידי לידוח רווח והפסד.
 - בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, התחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין מוצגת בסכום הגבוה מבין (1) סכום ההתחייבות המחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שתיגרם בגין מתן הטבות כאמור, לבין (2) סכום ההתחייבות המחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הותק שלו, כנדרש בגילוי דעת 20 של לשכת רואי חשבון בישראל.
 - למידע נוסף באשר למדיניות החשבונאית שיישם הבנק טרם יישום הכללים החדשים בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד.ד.1 (16) לדוחות הכספיים לשנת 2014.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. דרישות גילוי בדוחות לשנת 2015:

בדוחות הכספיים לשנת 2015 נכלל גילוי בדבר השפעת החוזר על תקופות השוואה לשנים 2013 ו- 2014 המוצגות בדוח. כמו כן, ניתן גילוי על השפעת האימוץ לראשונה ליום 1 בינואר 2013 בשורה נפרדת בדוח על השינויים בהון העצמי ובביאור 10 על רווח כולל אחר מצטבר. שורה זו מבהירה בין היתר את ההשפעה המצטברת על העודפים ואת ההשפעה המצטברת שנרשמה ברווח כולל אחר מצטבר במסגרת "התאמות בגין הטבות לעובדים". בנוסף, נכלל גילוי בביאור 22 בדבר זכויות עובדים בהתאם למתכונת שנקבעה על ידי הפיקוח על הבנקים. לצורך הצגת מספרי השוואה לשנים 2013 ו- 2014 השתמש הבנק משיקולים פרקטיים בשיעורי התשואה בפועל בשנים אלה לצורך קביעת שיעורי התשואה החזויים.

2) חובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה

בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, קבע הבנק כי החל מיום 1 ביולי 2015 לאשראי שניתן במסגרת קרנות מדינה לעידוד עסקים קטנים ובינוניים המובטח בערבות מדינה, הנמדד במסלול הקבוצתי ונמצא בפיגור של מ-150 יום ועד שנתיים, יינתן מקדם מחיקה חשבונאית מתאים לשיעור מימוש הערבות בתקופה. לאחר תקופה זו תמחק יתרת החוב הרשומה במלואה. ההפרשה בגין חובות מובטחים כאמור הנמדדים במסלול פרטני הותאמה לשיעור המימוש האמור. שינוי המדיניות החשבונאית, כאמור יושמה בדרך של יישום למפרע, לרבות תיקון של מספרי השוואה. להלן השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים והנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, כאמור בסעיפים 1) ו-2) לעיל.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
ההשפעה מיישום הכללים				ההשפעה מיישום הכללים				
השפעת היישום בהתאם להוראות הדיווח הקודמות	החדשים בנושא זכויות עובדים	כפי שדווח בדוחות אלה	כפי שדווח בדוחות אלה	השפעת היישום בהתאם להוראות הדיווח הקודמות	החדשים בנושא זכויות עובדים	כפי שדווח בדוחות אלה	כפי שדווח בדוחות אלה	
26.3	9.6	-	35.9	56.9	3.3	-	60.2	רווח והפסד
296.0	-	(3.9)	292.1	289.3	-	7.4	296.7	הוצאות בגין הפסדי אשראי משכורות והוצאות נלוות
55.7	(3.9)	1.5	53.3	27.7	(1.3)	(2.8)	23.6	הפרשה למיסים על הרווח
103.1	(5.7)	2.4	99.8	44.2	(2.0)	(4.6)	37.6	רווח נקי
								רווח המיוחס לבעלי מניות הבנק:
								רווח בסיסי למניה בש"ח
0.81	(0.03)	0.01	0.79	0.35	(0.02)	(0.03)	0.30	רווח למניה רגילה בת 0.0001 ש"ח
8.14	(0.45)	0.19	7.88	3.49	(0.16)	(0.36)	2.97	רווח למניית בכורה בת 0.001 ש"ח
40.68	(2.25)	0.95	39.38	17.44	(0.79)	(1.81)	14.84	רווח למניית יסוד בת 0.005 ש"ח
								רווח כולל אחר
-	-	(4.8)	(4.8)	-	-	0.1	0.1	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים
12.9	-	2.0	14.9	8.6	-	(0.1)	8.5	השפעת המס המתייחס
76.9	(5.7)	(0.4)	70.8	30.0	(2.0)	(4.6)	23.4	רווח (הפסד) כולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014					
כפי שדווח בדוחות אלה	ההשפעה מיישום הכללים החדשים בנושא זכויות עובדים	השפעת היישום למפרע חובות מובטחים	בהתאם להוראות הדיווח הקודמות		
11,489.2	-	(24.5)	11,513.7	אשראי לציבור	
(142.1)	-	(1.7)	(140.4)	הפרשה להפסדי אשראי	
11,347.1	-	(26.2)	11,373.3	אשראי לציבור, נטו	
215.0	6.0	9.9	199.1	נכסים אחרים	
1,393.4	15.8	-	1,377.6	התחייבויות אחרות	
724.2	(3.6)	(16.3)	744.1	עודפים	
5.2	(6.2)	-	11.4	רווח כולל אחר מצטבר	
1,107.2	(9.8)	(16.3)	1,133.3	סך כל ההון	
9.59%	-	(0.11%)	9.70%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	
9.59%	-	(0.11%)	9.70%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	
14.13%	-	(0.08%)	14.21%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	

השפעת היישום לראשונה של הכללים החדשים לתקופות שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2014 ו-2013:

הבנק יישם את הכללים החדשים בדרך של יישום למפרע והציג מחדש את מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 ואילך. ההשפעה המצטברת של האימוץ לראשונה של כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים ליום 1 בינואר 2013: קיטון בעודפים בסך 1.4 מיליוני ש"ח, הכרה בקרן הון בסך של 3.5 מיליוני ש"ח שנרשמה ברווח כולל אחר מצטבר במסגרת "התאמות בגין הטבות לעובדים", מסכום זה 3.5 מיליוני ש"ח קרן הון בגין הפסד אקטוארי הנובע מהפער שבין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן שנקבע על פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%) לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים צמודות למדד, שנקבעו על פי כללי החשבונאות בארה"ב. סך הקיטון בהון 4.9 מיליוני ש"ח.

לצורך חישוב דרישות הון בהתאם להוראות באזל ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, יתרת רווח או הפסד מצטבר בגין מדידות מחדש של התחייבויות נטו או נכסים נטו בגין הטבה מגודרת לעובדים לא הובאה בחשבון באופן מיידי אלא כפופה להוראות מעבר, כך שהשפעתם נפרסת בשיעורים שווים של 20% החל מיום 1 בינואר 2014, 40% מיום 1 בינואר 2015, 60% מיום 1 בינואר 2016 ועד ליישום מלא החל מיום 1 בינואר 2018.

דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב הנוגעים להבחנה בין התחייבויות והון

ביום 30 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב הנוגעים להבחנה בין התחייבויות והון. זאת, בהמשך למדיניות הפיקוח על הבנקים, לאמץ בנושאים מהותיים את מערך הדיווח הכספי שחל על בנקים בארה"ב. בהתאם להוראה, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא סיווג כהון או כהתחייבות של מכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים מורכבים. הבנק מיישם, בין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי, שנקבעו במסגרת הנושאים הבאים בקודיפיקציה:

- נושא 480, בדבר "הבחנה בין התחייבות והון";
- נושא 20-470, בדבר "חוב עם אפשרות להמרה ואפשרויות אחרות"; וכן
- נושא 30-505, בדבר "מניות באוצר".

בנוסף, ביישום ההבחנה בין התחייבויות והון, הבנק מתייחס להוראות הדיווח לציבור בנושא נגזרים משובצים. במקביל לפרסום החוזר כאמור, פורסם קובץ שאלות ותשובות בנושא שתחולתו החל מיום 1 בינואר 2015, במסגרתו הובהר כי יש לסווג מכשירי חוב קיימים עם רכיב המרה מותנה למניות (אשר נכלל בהון עצמי רובד 1 לפי הוראות באזל ולפי

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הוראות המעבר עונה על הגדרת מכשיר הון מורכב, או שנכלל כרכיב הון פיקוחי בהתאם להוראות באזל) כהתחייבות שתימדד לפי עלות מופחתת, מבלי להפריד נגזר משובץ. ליישום החוזר לא היתה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

4 גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים

ביום 10 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בדבר "גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים". החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור העוסקות בגילוי בנושא זה לשינויים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 בדבר "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". כמו כן, החוזר מתאים את הגילוי בנושא זה לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב המפורטים בנושא 850 בקודיפיקציה.

לאחר התיקון, המידע בנושא זה בדוח לציבור ניתן לגבי כל בעל עניין לפי תקנות ניירות ערך, איש קשור לפי הוראה 312, וכל צד קשור אחר לפי כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. הבנק מיישם הוראות אלה החל מיום 1.1.2015. ליישום החוזר לא הייתה השפעה מהותית על הבנק למעט עדכון הגילוי בנושא צדדים קשורים. ראה גם ביאור 32 בדבר בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק.

5 עדכון מבנה הדוח לציבור

ביום 28 באפריל 2015 פרסם חוזר בנושא עדכון מבנה הדוח השנתי לציבור של תאגיד בנקאי. מטרת הנחיות החוזר הן בין השאר: שיפור איכות הדיווח לציבור על ידי הפיכת המידע בדוח לציבור לשימושי ונגיש יותר; הגברת האחידות במערכת הבנקאית באופן הצגת הדוחות השנתיים; וכן גיבוש מתכונת דוח השנתי לציבור שתהיה מבוססת על פרקטיקות הצגה מובילות של בנקים מובילים בארה"ב ואירופה. החוזר מתייחס בין השאר לשינוי סדר ההצגה בדוח הכספי: הצגת דוח רווח והפסד לפני המאזן; הצגת ביאורים תוצאתיים לפני ביאורים מאזניים; פיצול ביאור 4 בדבר "סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי" לתמצית ברמת סך הכל לפי סוגי אשראי עיקריים, ולמידע רחב יותר שייכלל במסגרת פרק סיכונים בדוח הכספי. כמו כן, החוזר מעדכן בצורה משמעותית את מתכונת הגילוי של דוח הדיקטוריון, מבטל את פרק סקירת ההנהלה, תוך שילוב הגילויים שנכללו בו בפרקים אחרים במסגרת הדוח לציבור, וכן קובע דרישות לדיווח מפורט באינטרנט בדבר סיכונים. הבנק מיישם את הנחיות החוזר החל מהדוח לציבור לשנת 2015. ליישום החוזר לא הייתה השפעה על הבנק למעט השפעה הצגתית של עדכון מבנה הדוח הכספי כאמור לעיל.

6 סיכון אשראי לפי ענפי משק

ביום 9 באפריל 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא "סיכון אשראי לפני ענפי משק". החוזר מאמץ את הסיווג האחד של ענפי הכלכלה - 2011 שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. בהתאם לחוזר התאים הבנק את הגילוי בדבר חשיפות האשראי לפי ענפי משק במטרה להתאים לשיטת הסיווג ולהגדרות החדשות בנוגע לענפים השונים. הבנק יישם את ההוראה החל מיום 1 בינואר 2015 בדרך של יישום למפרע. ליישום ההוראה לא הייתה השפעה מהותית.

7 קובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים

ביום 10 בספטמבר 2015 פרסם קובץ שאלות ותשובות מעודכן בנושא יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. בקובץ השאלות והתשובות הובהרו הדרישות לקביעת הרף לצורך ביצוע בחינה פרטנית לירידת ערך וכן הובהר כי לא ניתן לשנות את אופן בחינת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חוב מסוים, למעט במצב של ארגון מחדש של חוב בעייתי. בנוסף, נקבעו הכללים לביצוע מחיקה חשבונאית בגין חוב בעייתי בארגון מחדש שכשל. הבנק יישם את ההוראות באופן של מכאן ואילך. הבנק יישם את ההוראות באופן של מכאן ואילך. ליישום לראשונה של ההנחיות שנקבעו בקובץ השאלות ותשובות המעודכן לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

8) דיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גאוגרפיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פורסם חוזר בנושא דיווח על מגזרי פעילות אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור בכל הנוגע לדרישת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים ובין השאר כולל שינוי הגדרות מסוימות והנחיות על פיהם יידרשו הבנקים לבצע סיווג לקוחות למגזרים פיקוחיים ולעדכן את דיווחיהם.

התיקונים להוראות נועדו לחייב דיווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים. בנוסף, בחוזר נקבע כי הגילוי על "מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה" יינתן בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב- ASC 280) ככל שקיים הבדל מהותי בין גישת ההנהלה לבין מגזרי הדיווח על פי הנחיות הפיקוח.

הכללים החדשים יחולו מהדוחות הכספיים לשנת 2015 ואילך באופן המפורט להלן:

- בדוחות לשנת 2015 תחול דרישת הגילוי בקשר לנתונים מאזניים ביחס למגזרי פעילות פיקוחיים כמוגדר בהוראות החדשות. בהתאם להוראות החדשות ניתן שלא לתת גילוי למספרי השוואה לנתונים המאזניים על מגזרי הפעילות הפיקוחיים. כמו כן, נדרש לתת גילוי על מגזרי פעילות בהתאם להוראות הדיווח לציבור שהיו בתוקף ערב כניסת החוזר ולא נדרש גילוי נפרד על מגזר הניהול הפיננסי.

- החל מהדוח הכספי לרבעון הראשון של שנת 2016 נדרש גילוי מלא לפי הכללים החדשים, למעט הגילוי על מגזר ניהול פיננסי. מספרי השוואה יותאמו למפרע. ניתן להציג בדוחות בשנת 2016 מספרי השוואה של שנה אחת בלבד בהתייחס לביאור על מגזרי פעילות פיקוחיים. לצורך הצגת מספרי השוואה ניתן יהיה להסתמך על סיווג הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים נכון ליום 1 בינואר 2016.

- החל מהדוחות לרבעון הראשון לשנת 2017 נדרש ליישם את הנחיות החוזר במלואן. יישום ההוראות החדשות אינו צפוי להביא להשפעה מהותית למעט אופן ההצגה והגילוי. ביאור 27 הותאם כדי לכלול את הגילוי החדש בכפוף להוראות המעבר כמפורט לעיל.

ד. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1) מטבע חוץ והצמדה

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינם הפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהיא מתואמת לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הבאים אשר מוכרים ברווח כולל אחר, הנובעים מתרגום של:

- מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמינים למכירה (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד);

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
%	%	%				
(7.0)	12.0	0.28	3.47	3.89	3.90	שער החליפין של הדולר של ארה"ב (בש"ח)
(2.8)	(1.2)	(10.05)	4.78	4.73	4.25	שער החליפין של האירו (בש"ח)
(4.9)	5.6	(4.68)	5.74	6.06	5.78	שער החליפין של הלירה שטרלינג (בש"ח)
(4.4)	0.8	(0.23)	3.9	3.93	3.92	שער החליפין של הפרנק השוויצרי (בש"ח)
						מדד המחירים לצרכן -
1.9	(0.1)	(0.9)	102.2	102.1	101.2	לחודש נובמבר (בנקודות)
1.8	(0.2)	(1.0)	102.3	102.1	101.1	לחודש דצמבר (בנקודות)

(2) בסיס האיחוד

הבנק מיישם לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת. הקבוצה שולטת בנרכשת כאשר היא חשופה, או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על ידי הקבוצה ועל ידי אחרים. להנחיות בנושא צירופי עסקים אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הקבוצה. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של החברה הבת שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק.

עסקאות בין חברתיות

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה קיימת ראייה לירידת ערך.

(3) בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

- (א) הכנסות והוצאות ריבית נכללות על בסיס צבירה, למעט:
- ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.
 - (ב) הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן.
 - (ג) ניירות ערך - ראה סעיף ד. (5) להלן.
 - (ד) מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף ד. (6) להלן.
 - (ה) הכנסות והוצאות אחרות - מוכרות על בסיס צבירה.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

4) חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקן חשבונאות אמריקאי ASC 310 ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. בנוסף, החל מאותו מועד מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי.

בנוסף, בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015, הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנוגע לחישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שאינו לדירור ובפרט בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים.

אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: פיקדונות בבנקים, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. יובהר כי לפני 1 בינואר 2011 הבנק יישם כללים שונים לפיהם יתרת החוב בספרי הבנק כללה את מרכיב הריבית שנצברה לפני שהחוב סווג כחוב בעייתי שאינו נושא הכנסה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: אגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה.

זיהוי וסיווג חובות פגומים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. חוב מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.

בכל מקרה חוב מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. לצורך כך הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. חובות (לרבות אגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם. החל ממועד הסיווג כפגום החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית (חוב כאמור ייקרא "חוב שאינו מבצע").

כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

- (1) אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
- (2) כאשר החייב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.

כללי ההחזרה מסיווג פגום כאמור לא יחולו על חובות שסווגו כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר

חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, כך שלאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב ייפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפירעון לפי התנאים החדשים.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ההערכה מבוססת על ביצועי הפירעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים ורק לאחר שהתקבלו תשלומים שהפחיתו באופן מהותי (לפחות 20%) את יתרת החוב הרשומה שנקבעה לאחר הארגון מחדש.

מדיניות הסדרי חוב וטיפול בחוב בעייתי בארגון מחדש

במטרה לשפר את ניהול האשראי וגבייתו, וכן במטרה למנוע מצבי כשל או תפיסת הנכסים המשועבדים, הבנק קבע ומיישם מדיניות לביצוע הסדרי חוב בעייתיים וביצוע שינוי תנאי חובות שלא זוהו כבעייתיים. שיטות לשינוי בתנאי החובות עשויות לכלול, בין היתר, דחיית מועדי תשלומים, הפחתת שיעורי ריבית או סכומי התשלומים התקופתיים, שינוי תנאי החוב במטרה להתאימם למבנה המימון של הלווה, איחוד חובות הלווה, העברת חובות ללווים אחרים תחת קבוצת לוויים בשליטה משותפת, בחינה מחודשת של האמות המידה הפיננסיות המוטלות על הלווה ועוד.

מדיניות הבנק מבוססת על קריטריונים אשר מאפשרים להנהלת הבנק להפעיל שיקול דעת האם הפירעון של החוב צפוי והיא מיושמת רק אם הלווה הוכיח את יכולתו ורצונו לפרוע את החוב והוא צפוי לעמוד בתנאי ההסדר החדש.

חוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או קבע כי יפרע בחלקו או במלואו בדרך של קבלת נכסים אחרים מוגדר חוב שאורגן מחדש.

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל;
- לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה יקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב;
- החייב הוכרז כפושט רגל, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק ח"י; וכן
- ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.

הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:

- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים);
- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.

בנוסף, הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית. חובות שתנאיהם שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים. למרות האמור לעיל, לגבי החובות שנבחנו על בסיס קבוצתי שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר כשל, נבחן הצורך במחיקה חשבונאית מיידית. בכל מקרה, לגבי חובות כאמור מבוצעת מחיקה חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הופך לחוב בפיגור של 60 ימים או יותר.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים כחשבון התחייבותי נפרד (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות). ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

הבחינה כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות בהתאם לרף הכמותי ומדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין המסלול הבחינה הפרטנית לבין המסלול לבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי

הבנק בחר לזהות לצורך בחינה פרטנית חובות שסך יתרם החוזית הינה מעל 1 מיליוני ש"ח. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן על בסיס פרטני ואשר סווג כפגום. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

לעניין זה הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות החזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

הלוואות לדיור

ההפרשה המזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה החדשה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות, המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל הלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים של קרן וריבית והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי. בנוסף, הבנק מיישם את הוראות נב"ת 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור".

הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות החדשות וכי החל מיום 30 ביוני 2013 יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

אשראי אחר

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450), טיפול חשבונאי בתלויות, בהתבסס על הנחיות המפורטות בהוראות הדיווח לציבור. חישוב ההפרשה מבוסס על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים, תוך חלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של 5 שנים שהסתיימו במועד הדיווח.

בנוסף לממוצע שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים, כאמור לעיל, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות בקשר לאשראי לציבור הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים (התאמות איכותיות). לעניין זה, בקשר לאשראי לאנשים פרטיים שאינם בעייתיים, למעט סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית, נקבע כי שיעור ההתאמות האיכותיות בגין גורמים איכותיים הרלוונטיים לסיכוי הגבייה לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינם בעייתיים לאנשים פרטיים במועד הדיווח בהתייחס לממוצע שיעורי הפסד בטווח השנים. עוד נקבע כי בנקים ששיעור הפסד השנתי שלהם נמוך מ-0.3% בכל אחת מחמש השנים שהסתיימו במועד הדיווח רשאים לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים בשיעור של לא פחות מ-0.5%. הבנק פועל בהתאם לאישור שנתקבל מבנק ישראל במסגרת המותר לבנקים בעלי שיעור הפסד שנתי נמוך כאמור. מהאמור מוחרג אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

ביום 19 בינואר 2015 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים לעדכון הוראות הדיווח בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים". בהתאם לאמור בחוזר, הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות החדשות ונערך לפיתוח ויישום מתודולוגיית חישוב ההפרשה הקבוצתית המביאה בחשבון מקדם ההתאמה האיכותי כנדרש בהוראות.

החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק לא שומר הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממס.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

אשראי חוץ מאזני

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב- FAS 5 (ASC 450). ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית.

בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי ובשיטות ההערכה שמושמות על ידי הבנק לקביעת ההפרשה.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שגבייתו מותנית בביטחון, הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית של כל יתרת ההפרשה להפסדי אשראי. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים אחרים של בעייתיות. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, קבע הבנק כי החל מיום 1 ביולי 2015 לאשראי שניתן במסגרת קרנות מדינה לעידוד עסקים קטנים ובינוניים המובטח בערבות מדינה, הנמדד במסלול הקבוצתי ונמצא בפיגור של מ-150 יום ועד שנתיים, ינתן מקדם מחיקה חשבונאית מתאים לשיעור מימוש הערבות בתקופה. לאחר תקופה זו תמחק יתרת החוב הרשומה במלואה. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק. למרות האמור לעיל, לגבי חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי נבחן הצורך במחיקה המיידית. בכל אופן, חובות כאמור נמחקים חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאליית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה סעיף ד. (3) לעיל.

לגבי חובות שנבחנים ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

דרישות הגילוי

הבנק מיישם את דרישות הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי כפי שנקבעו במסגרת עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20. הדרישות מחייבות את הבנק לספק גילוי רחב בקשר ליתרות חוב, תנועות ביתרות ההפרשה להפסדי אשראי, אינדיקציות לאיכות האשראי, רכישות ומכירות מהותיות של חובות במהלך התקופה. כמו כן, החל משנת 2015, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בדבר שינוי מבנה דוחות הכספיים הבנק מציג ריכוז מידע עיקרי בדבר סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (ראה ביאור 13) ומידע נוסף על סיכון אשראי כאמור (ראה ביאור 28).

5) ניירות ערך

- ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כלהלן:
- אגרות חוב מוחזקות לפדיון - אגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.
- ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך אשר לא סווגו כאגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר.
- ניירות ערך למסחר - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.
- הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
- השקעותיו של הבנק בקרנות השקעה פרטיות מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.
- עלות ניירות ערך שמומשו מחושבת על בסיס "נכנס ראשון יוצא ראשון".
- לעניין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף ד. (7) להלן.
- לעניין טיפול בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני - ראה סעיף ד. (8) להלן.

6) מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע חוץ וסיכונים ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים שהופרדו.

חשבונאות גידור

במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

גידור שווי הוגן

כאשר נגזר משמש כמכשיר המגדר את החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של נכס או התחייבות, או חלק מזוהה שלהם, שניתן לייחס אותה לסיכון מסוים, שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.

גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

נגזרים שאינם משמשים לגידור

שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.

נגזרים משובצים שהופרדו ושאינם משמשים לגידור

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכונים אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים; (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו-(ג) המכשיר המשולב אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

7 קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

החל מיום 1 בינואר 2011 הקבוצה מיישמת את הכללים שנקבעו ב-FAS 157 (ASC 820-10) אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן, המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית -ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן (ASC 820): תיקונים להשגת מדידת שווי הוגן ודרישות גילוי אחידות ב-U.S. GAAP וב-IFRS.

שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
- נתוני רמה 2: נתונים הנצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את המחילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

לצורך מדידת שווי הוגן, לא מיושמת הנחת היסוד "בשימוש" (in-use) לגבי מכשירים פיננסיים. בנוסף, מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כמו כן, במקרים מסוימים, לצורך מדידת שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות לא סחירות, הבנק מיישם הנחיות שנקבעו ב-ASU 2009-05 מדידת התחייבויות לפי שווי הוגן. בפרט, הבנק מעריך את שוויים ההוגן תוך שימוש במחירים מצוטטים של ההתחייבויות (או של התחייבויות דומות) אשר נסחרות כנכסים.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

FAS 157 דורש לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידי הבנק ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 18, "יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים".

8) ירידת ערך מכשירים פיננסיים

ניירות ערך

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשוויים ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני.

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו. לעניין זה, ירידת דירוג משמעותית תחשב כירידת דירוג הנייר מתחת לדירוג השקעה;
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת דיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור העולה על 40% מהעלות (לגבי אגרות חוב - העלות המופחתת), ומשך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו הינה מעל 3 רבעונים ברציפות. זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיחות ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בנושא קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון;
- במקרה של אגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון;
- במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.

כמו כן, הבנק מכיר בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בגין זכויות מוטב שנרכשו ובגין זכויות מוטב שהמשיכו להיות מוחזקות על ידי הבנק באיגוח נכסים פיננסיים, כאשר מידע עדכני או אירועים אחרים מצביעים על שינוי לרעה צפוי (probable) בתחזית תזרימי המזומנים הנובעים מהמכשיר הפיננסי.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשוויו ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה, שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס עלות חדש).

אשראי לציבור ויתרות חוב

ראה באור ד. 4 לעיל.

9 קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012 אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. התיקונים המפורטים בחוזר זה נועדו להתאים את סעיף 15א בהוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בהתאם להוראות, הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;

- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;

- גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts).

הבנק מקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות, לקיזוז. כמו כן, הבנק מקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

הבנק לא מקזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים אלא אם מתקיימים כל התנאים המצטברים שלעיל. עם זאת בהוראות נקבע כי במקרים מסוימים בנק רשאי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן (חייבים) או המחויבות להשיב בטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבנות נטו (master netting arrangement).

עם זאת, בהתאם להוראות בנק אינו רשאי לקזז מאזנית סכומים אלא אם קיבל לכך אישור מראש של המפקח על הבנקים. לאור זאת, הבנק לא מקזז מאזנית סכומים אלו.

10 העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

לשעבר או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה. החל מיום 1 בינואר 2012 הבנק מיישם את עדכון תקינה חשבונאית -ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, שמהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC) (860). בהתאם לעדכון הערכת קיום שליטה אפקטיבית מתמקדת בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא מובאים בחשבון: (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר; וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון הנ"ל.

בעסקאות העברת נכסים פיננסיים הבנק קובע כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו;
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה; וכן
- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם.

טיפול בהשאלה ובשאילה כאמור מטופלות כאשראי או כפיקדון אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס. הכנסות על בסיס צבירה בגין ניירות ערך אלו נרשמות כהכנסות ריבית מאשראי ושינויים בשווי ההוגן (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) נרשמים במסגרת הכנסות מימון שאינן מריבית כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר בניירות ערך זמינים למכירה.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

11) רכוש קבוע (בניינים וציוד)

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. רווח או הפסד מגרעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגרעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף הכנסות אחרות בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס. פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריט הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות. נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות השוואה הינו:

- בניינים ומקרקעין - 25-50 שנים.
- ריהוט וציוד - 7-17 שנים.
- כלי רכב - 5 שנים.
- שיפורים במושכר - 7-18 שנים.
- ציוד IT - 3-8 שנים.

האומדנים בנושא שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

12) חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. תשלומים עתידיים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר והם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משווי ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הבנק.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

דמי חכירה ששולמו מראש למינהל מקרקעי ישראל בגין חכירות של קרקעות המסווגות כחכירות תפעוליות מוצגים במאזן כהוצאות מראש, ונזקפים לדוח רווח והפסד לאורך תקופת החכירה. תקופת החכירה וסכומי ההפחתות מביאים בחשבון אופציה להארכת תקופת החכירה, במידה ובמועד ההתקשרות בחכירה היה וודאי באופן סביר שהאופציה תמומש. תשלומים במסגרת חכירה תפעולית נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תשלומי חכירה מינימאליים, המשתלמים במסגרת חכירה מימונית, נחלקים בין הוצאות המימון לבין הפחתת יתרת ההתחייבות. הוצאת המימון מוקצית לכל תקופה מתקופת החכירה, כך שמתקבל שיעור ריבית תקופתית קבוע על היתרה הנותרת של ההתחייבות. תשלומי החכירה המינימאליים מתעדכנים, בגין דמי חכירה מותנים, כאשר ההתניה מתבררת.

13) נכסים בלתי מוחשיים

עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או למותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, לרבות נכסי התוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש. אומדן אורך החיים השימושי לתקופה השוטפת ולתקופות השוואה לגבי עלויות תוכנה הינו - 5 שנים. האומדנים בדבר שיטת ההפחתה, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בסוף כל שנת דיווח ומותאמים בעת הצורך.

14) ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הבנק, למעט נכסי מסים נדחים ולרבות השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר השבה של הנכס. הסכום בר השבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה).

בקביעת שווי השימוש, מהוונת הקבוצה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים ומשרתים יותר מיחידה מניבת מזומנים אחת. חלק מנכסי המטה מוקצים ליחידות מניבות מזומנים על בסיס סביר ועקבי ונבחנים לירידת ערך כחלק מבחינת ירידת ערך בגין יחידות מניבות המזומנים להן הם מוקצים.

נכסי מטה אחרים, אותם לא ניתן להקצות באופן סביר ועקבי ליחידות מניבות מזומנים, מוקצים לקבוצת יחידות מניבות מזומנים במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה הבנק או כאשר קיימים סממנים לירידת ערך בקבוצת היחידות מניבות המזומנים. במקרה זה, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים אליה הנכס משתייך עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה, ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

הפסד מירידת ערך מוקצה בין בעלי מניות הבנק ובין בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה לפי אותו בסיס שהרווח או ההפסד מוקצה.

הפסדים מירידת ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

15) עסקאות תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל.

16) התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיות. מתכונת הגילוי הינה על פי הוראות המפקח על הבנקים, באופן שהתביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות:

1. סיכון צפוי (Probable) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.
2. סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.
3. סיכון קלוש (Remote) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מתחת ל- 20%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

תביעה שלגביה יש קביעה של המפקח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, מסווגת כצפויה ונערכת בגינה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

במקרים נדירים הבנק קבע, שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיות, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית ולכן לא בוצעה הפרשה.

בביאור 24 בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשותן אינה קלושה שלא בוצעה בגינן הפרשה. בתביעות ותלויות שהתממשותן מוערכת כקלושה (פחות מ-20%) ניתן גילוי אם החשיפה הגלומה בהן הינה מהותית, בהתייחס להון של הבנק.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

17) הוצאות מיסים על ההכנסה

מיסים על הכנסה כוללים מיסים שוטפים ונדחים. מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המסים נובעים מצירוף עסקים, או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון.

מיסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מיסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מיסים. אולם, הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי הפרשים הזמניים הבאים:

- ההכרה לאשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס;

- הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות ובחברות כלולות, במידה והקבוצה שולטת במועד היפוך הפרש, וכן צפוי שהם לא יתהפכו בעתיד הנראה לעין, בין אם בדרך של מימוש ההשקעה ובין אם בדרך של חלוקת דיבידנדים בגין ההשקעה.

המדידה של מיסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

לצורך הקביעה כי ניתן להכיר בנכס מס נדחה, הקבוצה מביאה בחשבון את כל הראיות הזמינות - הן הראיות החיוביות, התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות השוללות הכרה בנכס מס נדחה.

במידה ואין זה צפוי שלקבוצה תהיה הכנסה חייבת מספיקה נכסי מיסים נדחים נטו לא יעלו על סכום הפרשים זמניים החייבים במס.

קיצוז נכסי והתחייבויות מיסים נדחים

הבנק מקזז נכסי והתחייבות מיסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיצוז של נכסים והתחייבויות מיסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה ישות נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים מיושבים בו זמנית.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

18) רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

19) דיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים

מגזר פעילות פיקוחי הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות מסוימות או אשר מאגד לקוחות בסיווגים מסוימים, שהוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. בנוסף, הבנק נדרש ליישם את דרישות הדיווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה כאשר מגזרי הפעילות לפי גישה זו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים. הגילוי הנוסף בהתאם לגישת ההנהלה הינו בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב ASC 280. (ראה ביאור 27 לדיווח).

מתכונת הדיווח החדשה יושמה לראשונה החל מהדוח לשנת 2015, זאת בכפוף להקלות והוראות מעבר שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים, לפירוט ראה ביאור 1 ג.8).

מגזר פעילות המוגדר לפי גישת ההנהלה הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

20) עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה.

נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

נטילת התחייבות או ויתור

הבנק גורע את ההתחייבות מהדוחות הכספיים לפי שוויה ההוגן במועד הסילוק. ההפרש בין הערך בספרים של ההתחייבות לבין שוויה ההוגן במועד הסילוק נזקף כרווח או כהפסד. במקרה של נטילת התחייבות ההפרש בין השווי ההוגן של ההתחייבות במועד הסילוק לבין סכום התמורה שנקבעה נזקף להון. במקרה של ויתור השווי ההוגן של ההתחייבות שנמחלה נזקף להון.

שיפוי

סכום השיפוי נזקף להון.

הלוואות, לרבות פיקדונות

במועד ההכרה לראשונה, ההלוואה שניתנה לבעל השליטה או פיקדון שהתקבל מבעל השליטה, מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק לפי שוויים ההוגן כנכס או כהתחייבות, לפי העניין. ההפרש בין סכום ההלוואה שניתנה או פיקדון שהתקבל לבין שוויים ההוגן במועד ההכרה לראשונה נזקף להון.

בתקופות הדיווח שלאחר מועד ההכרה לראשונה ההלוואה או הפיקדון כאמור מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק בעלותם המופחתת תוך יישום שיטת הריבית האפקטיבית, למעט מקרים בהם בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים הם מוצגים בשווי הוגן.

21) הוראה בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית

החל מיום 1 בינואר 2014, הבנק מיישם את ההנחיות שנקבעו בחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית (ASC 310-20), אשר, בין היתר, קובע כללים לטיפול בעמלות יצירת אשראי, התחייבויות למתן אשראי, שינוי בתנאי חוב ועמלות פירעון מוקדם.

עמלות ליצירת אשראי

עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, לא מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדוחות כחלק מהכנסות ריבית.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

עמלות הקצאת אשראי

עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות.

שינוי בתנאי חוב

במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, בוחן הבנק אם תנאי ההלוואה שונו באופן מהותי. בהתאם לכך, בוחן הבנק האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של ההלוואה שונה לפחות ב-10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים שנותרו בהתאם לתנאים הנוכחיים, או האם מדובר בשינוי מטבע של ההלוואה. במקרים כאמור, כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל.

עמלות פירעון מוקדם

עמלות פירעון מוקדם שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לפני 1 בינואר 2014 ושטרם הופחתו, מוכרות על פני תקופה של שלוש שנים או התקופה הנותרת של ההלוואה, לפי הקצר מביניהם. עמלות שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לאחר 1 בינואר 2014 מוכרות מיידית במסגרת הכנסות ריבית.

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1) הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בינואר 2015 פורסם חוזר בנושא אימוץ עדכון כללי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות". החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה. התקן קובע כי הכנסה תוכר בסכום שצפוי שיתקבל בתמורה להעברת הסחורות או מתן שירותים ללקוח. בהתאם לטיטת הוראות המעבר לשנת 2015, נדרש ליישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור בהתאם לחוזר בדבר אימוץ עדכון כללי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות" החל מיום 1.1.2018.

בעת היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום למפרע תוך הצגה מחדש של מספרי ההשוואה או בחלופה של יישום בדרך של מכאן ולהבא תוך זקיפת ההשפעה המצטברת להון במועד היישום לראשונה. התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת פרק 310 לקודיפיקציה. הבנק טרם החל לבחון את ההשפעה של התקן על דוחותיו הכספיים, וטרם בחר בחלופה ליישום הוראות המעבר.

2) דיווח של תאגידים בנקאיים וחברת כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות

ביום 10 ביוני 2015 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות. בהתאם לחוזר נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים אלו כמפורט להלן:

- כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 805 בקודיפיקציה בדבר "צירופי עסקים".
- הוראות נושא 810 בקודיפיקציה בדבר "איחוד".

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- הוראות נושא 20-350 בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ונכסים אחרים" בקשר לטיפול החשבונאי בירידת ערך מוניטין שנרכש בצירוף עסקים.

- כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא חברות מוחזקות, לרבות כללי ההצגה, המדידה והגילוי וכן את ההנחיות הנוגעות לירידת ערך שנקבעו בהוראות נושא 323 בקודיפיקציה בדבר "השקעות - שיטת השווי המאזני ועסקאות משותפות".

- הטיפול שנקבע בסעיף 74.ב.ב בהוראות הדיווח לציבור בדבר נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה לפי IFRS 5 לא יחול על השקעות בחברות כלולות.

- יודגש כי הוראת המעבר שאפשרה לא לבצע תיאומים למדיניות חשבונאית, המתייחסת לנושאים בליבת העסק הבנקאי, שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית, לצורך יישום מדיניות חשבונאית אחידה עם זו של הבנק בוטלה. במקומה נוסף סעיף בהוראות המעבר לשנת 2015 שמאפשר לבנק משיקולים פרקטיים בשנים 2016 ו- 2017 לא לבצע תיאומים למדיניות חשבונאית שמושמת על ידי חברה כלולה ריאלית, העורכת את דוחותיה הכספיים בהתאם ל-IFRS.

ההוראות שנקבעו בחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה, נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בתקינה האמריקאית בשינויים המתחייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש על פי כללי התקינה האמריקאית בנושאים אלו. ההוראות בנושא "push down accounting" יחולו על צירופי עסקים שיבוצעו החל מיום 1 בינואר 2016.

הבנק בוחן את ההשפעה של החוזר על דוחותיו הכספיים.

3) דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים ארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים. בהתאם לחוזר נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים – מוניטין ואחרים".

בנקים נדרשים ליישם את ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה, יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקינה האמריקאית באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון לנתונים המתייחסים לתקופות קודמות, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה.

ליישום החוזר לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

4) מיסים על הכנסה

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מיסים על הכנסה. בהתאם לחוזר נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מיסים על הכנסה, ובין היתר את כללי ההצגה, המדידה והגילוי בהתאם לפרק 740 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ – מיסים על הכנסה".

בהתאם לחוזר נדרש ליישם את הכללים החדשים החל מיום 1 בינואר 2017. בעת היישום לראשונה יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקינה האמריקאית לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש. אין חובה לתת בדוחות בשנת 2017 את הגילוי בדבר הטבות מס שלא הוכרו.

הבנק בוחן את השלכות החוזר על דוחותיו הכספיים.

ביאור 1- עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

5) תיקון מספר 2014-11 לקודיפיקציה של ה-FASB לגבי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר במימון
ביום 15 ביולי 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בדבר "תיקון מספר 2014-11 לקודיפיקציה של ה-FASB לגבי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר במימון". בהתאם לטיוטה, בחודש יוני 2014 פרסם ה-FASB את תיקון מספר 2014-11 לקודיפיקציה לגבי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר במימון. בין היתר, התיקון מבהיר כי עסקאות רכש חוזר לפדיון יטופלו מבחינה חשבונאית כחוב מובטח, בעקביות לטיפול החשבונאי בעסקאות רכש חוזר אחרות. בנוסף, התיקון מבהיר את הטיפול החשבונאי בעסקאות רכש חוזר במימון, בהן צד אחד מעביר לצד נגדי נכס פיננסי, ובו זמנית מתקשר עם הצד הנגדי בהסכם לרכישה ומכירה חוזרת של הנכס הפיננסי, וכן כולל דרישות גילוי מסוימות. בנקים נדרשים ליישם את התיקונים החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בארה"ב, בשינויים המתחייבים.
ליישום הטיוטה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 2 – הכנסות והוצאות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
א. הכנסות ריבית (1)			
496.3	438.1	382.6	מאשראי לציבור
26.8	13.6	3.2	מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים
10.6	7.6	4.2	מפקדונות בבנקים
52.8	23.3	15.5	מאגרות חוב
0.7	0.6	2.6	מנכסים אחרים
587.2	483.2	408.1	סך כל ההכנסות מריבית
ב. (הכנסות) הוצאות ריבית			
103.0	32.5	7.9	על פקדונות הציבור
2.2	0.7	0.2	על פקדונות הממשלה
1.3	0.5	(0.3)	על פקדונות מבנקים
48.0	33.4	22.5	על כתבי התחייבות נדחים
0.2	0.1	(0.3)	על התחייבויות אחרות
154.7	67.2	30.0	סך כל הוצאות הריבית
432.5	416.0	378.1	סך הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית (2)			
(1.2)	(2.3)	(2.8)	הכנסות ריבית
-	-	-	הוצאות ריבית
(1.2)	(2.3)	(2.8)	סך הכל בגין מכשירים נגזרים ופעולות גידור
ד. פרוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב			
8.4	4.1	1.9	מוחזקות לפידיון
43.6	19.1	13.5	זמינות למכירה
0.8	0.1	0.1	למסחר
52.8	23.3	15.5	סך הכל כלול בהכנסות ריבית

(1) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

(2) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א' וב'.

ביאור 3- הכנסות מימון שאינן מריבית

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר		
א.1. מפעילות במכשירים נגזרים		
(35.9)	56.7	(4.0)
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים (1) ALM		
(35.9)	56.7	(4.0)
סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים		
א.2. מהשקעות באיגרות חוב		
41.5	23.1	18.4
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה (2)		
41.5	23.1	18.4
סך הכל מהשקעה באג"ח		
33.0	(72.2)	3.4
א.3. הפרשי שער, נטו		
סך כל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר		
38.6	7.6	17.8
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר		
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים		
1.2	1.6	2.2
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו (3)		
1.0	0.8	0.4
סך הכל מפעילויות מסחר (4)		
פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר,		
לפי חשיפת הסיכון		
2.2	2.4	2.6
חשיפת ריבית		
40.8	10.0	20.4
סך הכל		

- (1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
 (2) סווג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר.
 (3) מזה חלק הרווחים/ (ההפסדים) (0.2) (בשנים 2014 ו-2013 היה- 0) הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך 12.0 מיליון ש"ח (בשנים 2014 ו-2013 – 9.8 מיליון ש"ח ו- 5.4 מיליון ש"ח, בהתאמה).
 (4) להכנסות מריבית מהשקעה באגרות חוב למסחר, ראה באור 12.

ביאור 4 - עמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
55.5	51.0	48.0	ניהול חשבון
31.3	28.1	25.6	כרטיסי אשראי
65.8	68.1	69.4	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים
15.6	23.7	24.9	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
44.1	31.4	33.8	טיפול באשראי
12.7	13.3	14.8	הפרשי המרה
2.9	4.2	3.8	פעילות סחר חוץ
6.3	6.3	6.6	עמלות אחרות
234.2	226.1	226.9	סך כל העמלות

ביאור 5 – הכנסות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
-	0.1	2.7	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
1.5	1.7	1.2	אחרות
1.5	1.8	3.9	סך כל הכנסות האחרות

ביאור 6 – משכורות והוצאות נלוות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
*2013	*2014	2015	
191.5	183.3	189.5	משכורות
20.4	20.5	20.1	הוצאות נלוות לרבות קרן השתלמות וחופשה
2.1	4.8	2.5	הטבות לזמן ארוך
58.3	59.4	57.5	ביטוח לאומי ומס שכר
			הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים):
1.4	9.3	4.0	הטבה מוגדרת
15.5	16.6	16.4	הפקדה מוגדרת
2.9	2.8	3.3	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה שאינן פנסיה
292.1	296.7	293.3	סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות

*הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.ג.1).

ביאור 7 – הוצאות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
17.7	14.2	15.0	שיווק ופרסום
9.4	9.2	10.0	תקשורת (דואר, טלפון, משלוחים וכו')
91.7	100.7	89.2	מחשב (למעט משכורות, פחת והפחתות)
2.4	2.5	2.4	משרדיות
1.4	2.4	1.9	ביטוח
4.8	4.4	4.9	שירותים מקצועיים (ייעוץ משפטי ואחר, ביקורת, שמאות וכו')
2.7	2.5	2.6	שכר חבר הדירקטוריון והחזר הוצאות לדירקטורים
1.8	1.8	1.3	הדרכה, השתלמויות וכו'
5.2	5.9	4.9	עמלות
9.1	9.9	10.8	אחרות
146.2	153.5	143.0	סך כל ההוצאות האחרות

ביאור 8 – הפרשה למסים על הרווח

1. הרכב הסעיף

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
* 64.0 *	38.6	42.7	מיסים שוטפים בגין שנת החשבון (1)
-	(1.1)	(1.1)	מיסים שוטפים בגין שנים קודמות
64.0	37.5	41.6	סך כל המיסים השוטפים
			בתוספת (בניכוי):
* (10.6) *	(14.5)	0.4	מיסים נדחים בגין שנת החשבון
(0.1)	0.6	1.1	מיסים נדחים בגין שנים קודמות
* (10.7) *	(13.9)	1.5	סך כל המיסים הנדחים**
53.3	23.6	43.1	הפרשה למיסים על ההכנסה
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
* (5.8) *	(14.2)	0.1	**מיסים נדחים
* (5.3)	-	1.2	יצירה והיפוך של הפרשים זמניים (2)
0.4	0.3	0.2	שינוי בשיעור המס
(10.7)	(13.9)	1.5	מיסים נדחים שסווגו מחדש מהון לרווח והפסד
			סך כל המיסים הנדחים

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ובגין יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור 1. ג. 1 (1 ו-2).

1. שומות סופיות הוצאו לתאגיד הבנקאי עד וכולל שנת המס 2011.

2. א) מימוש המיסים הנדחים מבוסס על פירעון ההתחייבויות העתידיות בכפוף להכרה של רשויות המס בהוצאות, והם מחושבים לפי שיעורי המס הצפויים במועד ההיפוך (37.18%).

ב) שינויים בשנת הדיווח ביתרת מיסים נדחים שאינם כלולים בדוח רווח והפסד הסתכמו ב- 1.2 מיליון ש"ח.

ביאור 8 – הפרשה למסים על הרווח

2. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל בישראל על תאגיד בנקאי ובין הפרשה למיסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31			
2013	2014	2015	
סכום המס	סכום המס	סכום המס	
36.21%	37.71%	37.58%	שיעור המס החל בישראל על תאגיד בנקאי
* 55.4	23.1	40.8	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
מס (חסכון במס) בגין:			
(5.3)	-	1.2	שינוי יתרת מיסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס
(0.1)	(0.5)	-	מיסים בגין שנים קודמות
3.3	1.4	1.4	הוצאות אחרות לא מוכרות (קנסות, הוצאות עודפות)
(0.1)	(0.1)	(0.4)	הפרשי פחת, תאום פחת ורווח הון
0.1	(0.3)	0.1	אחר
53.3	23.6	43.1	הפרשה למיסים על ההכנסה

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ובגין יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור 1. ג. 1 (1 ו-2) להלן.

3. יתרות מיסים נדחים לקבל ועתודה למיסים נדחים

א. היתרה

מיסים נדחים לקבל				
שיעור מס ממוצע		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
37.7%	37.2%	49.5	50.1	מהפרשה להפסדי אשראי
37.7%	37.2% *	27.8	27.3	מהפרשה לחופשה ומענקים
37.7%	37.2% *	9.1	6.8	מעודף התחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית
23.9%	23.6%	0.6	0.7	מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת
37.7%	37.2%	3.4	2.8	אחר - מפריטים כספיים
36.7%	36.1%	90.4	87.7	סך הכל

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1. ג. 1.

ביאור 8 – הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ב. התנועה בנכסי והתחייבויות המיסים הנדחים מיוחסת לפריטים הבאים:

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2015

סך הכל	אחרים	עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית	הפרשה לחופשה ומענקים	התאמת נכסים		יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2015
				לא כספיים בני פחת	הפרשה להפסדי אשראי	
90.4	3.4	9.1	27.8	0.6	49.5	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2015
(0.1)	(0.6)	(2.7)	1.5	0.1	1.6	שינויים אשר נזקפו לרוו"ה
(1.2)	-	0.4	(1.6)	-	-	שינויים אשר נזקפו להון
(0.2)	-	0.1	0.1	-	(0.4)	שינויים אשר נזקפו מהון לרוו"ה
(1.2)	-	(0.1)	(0.5)	-	(0.6)	השפעת השינוי בשיעור המס
87.7	2.8	6.8	27.3	0.7	50.1	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015
87.7	2.8	6.8	27.3	0.7	50.1	נכס מס נדחה
-	-	-	-	-	-	יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015
87.7	-	-	-	-	-	נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015
-	-	-	-	-	-	התחייבויות מס נדחה
-	-	-	-	-	-	יתרות הניתנות לקיזוז התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015
-	-	-	-	-	-	התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015

לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2014

סך הכל	אחרים	עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית	הפרשה לחופשה ומענקים	התאמת נכסים		יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2014
				לא כספיים בני פחת	הפרשה להפסדי אשראי	
76.5	4.6 *	9.7 *	24.8	0.8	36.6	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2014
14.2	(1.2) *	(0.7) *	3.0	(0.2)	13.3	שינויים אשר נזקפו לרוו"ה
-	-	-	-	-	-	שינויים אשר נזקפו להון
(0.3)	- *	0.1	-	-	(0.4)	שינויים אשר נזקפו מהון לרוו"ה
-	-	-	-	-	-	השפעת השינוי בשיעור המס
90.4	3.4 *	9.1 *	27.8	0.6	49.5	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014
90.4	3.4 *	9.1 *	27.8	0.6	49.5	נכס מס נדחה
-	-	-	-	-	-	יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014
90.4	-	-	-	-	-	נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014
-	-	-	-	-	-	התחייבויות מס נדחה
-	-	-	-	-	-	יתרות הניתנות לקיזוז התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014
-	-	-	-	-	-	התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1. ג. 1).

ביאור 8 – הפרשה למסים על הרווח (המשך)

4. שינויי חקיקה בתחום המס

א. מס חברות

להלן שיעורי מס החברות הרלוונטיים לבנק בשנים 2013-2015:

2013 – 25%
2014 – 26.5%
2015 – 26.5%

ביום 5 בינואר 2016 פורסם ברשומות תיקון מס 216 לפקודת מס הכנסה הקובע הורדת מס חברות בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25% החל מ-1 בינואר 2016. אילו החקיקה היתה מושלמת למעשה עד ליום 31 בדצמבר 2015, השפעת השינוי על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר היתה מתבטאת בקיטון ביתרות נכסי המיסים הנידחים בסך של 3.0 מיליוני ש"ח. עדכון יתרות המיסים הנידחים היה מוכר כנגד הוצאות מיסים נדחים בסך 3.0 מיליון ש"ח.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה לעיל.

ב. עדכון מס ערך מוסף, מס רווח ומס שכר

ביום 2 ביוני 2013 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ג-2013, אשר מעדכן את שיעור מס שכר ומס רווח, כך שיעמוד על 18% החל מיום 2 ביוני 2013. כתוצאה מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים עלה בשנת 2013 לשיעור של 36.21%, ובשנת 2014 ואילך עלה לשיעור של 37.71%.

ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (התיקון), התשע"ו-2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים יירד מ-18% ל-17%, וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2015. כתוצאה מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים יירד מ-37.71% ל-37.58% בשנת 2015 ול-35.9% משנת 2016 ואילך. (שיעור המס לשנת 2016 כולל קיטון בשיעור מס החברות ל-25% משנת 2016 ואילך כמפורט בסעיף 4 לעיל). השינוי בשיעור מס הרווח ומס השכר המפורט לעיל הביא לקיטון בסעיף נכסי מסים נדחים בסך של כ-1.4 מיליון ש"ח, ולקיטון בסעיף התחייבויות בשל הטבות לעובדים בסך של כ-0.9 אלפי ש"ח. עדכון יתרות המסים הנדחים הוכר כנגד הוצאות מסים נדחים בסך של כ-1.2 מיליון ש"ח וכנגד רווח כולל אחר בסך של 0.2 מיליון ש"ח.

ביאור 9 – רווח למניה רגילה

רווח בסיסי למניה

(1) רווח המיוחס לבעלי המניות של הבנק

חישוב הרווח הבסיסי למניה ליום 31 בדצמבר 2015 התבסס על הרווח המיוחס לבעלי המניות של הבנק מחולק בממוצע המשוקלל של מספר המניות, באופן הבא:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
99.8 *	37.6	65.6
רווח בסיסי		
סך כל הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק		

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ובגין יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור 1. ג. 1 (1 ו-2).

(2) ממוצע משוקלל של מספר המניות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
54,337	54,337	54,337
12,671.2	12,671.2	12,671.2
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי למניה		
ליום 31 בדצמבר (מניות בנות 0.0001, 0.001, 0.005) באלפים		
ממוצע משוקלל של ערך נקוב בש"ח		

ביאור 10 – רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת המס

רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
סך הכל רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	התאמות בגין התחייבויות בגין הטבות לעובדים	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
51.8	-	51.8
(3.4)	(3.4)	-
48.4	(3.4)	51.8
(29.0)	(2.8)	(26.2)
19.4	(6.2)	25.6
(14.2)	-	(14.2)
5.2	(6.2)	11.4
(8.1)	2.0	(10.1)
(2.9)	(4.2)	1.3

יתרה ליום 1 בינואר 2013
השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים*
יתרה ליום 1 בינואר 2013 לאחר היישום לראשונה של הכללים החדשים
שינוי נטו במהלך השנה
יתרה ליום 1 בינואר 2014
שינוי נטו במהלך השנה
יתרה ליום 1 בינואר 2015
שינוי נטו במהלך השנה
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
* למידע נוסף ראה ביאור 1. ג. 1.

ביאור 10 – רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013*			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		
לפני	השפעת לאחר	מס	לפני	השפעת לאחר	מס	לפני	השפעת לאחר	מס
2.4	(0.8)	1.6	0.3	(0.1)	0.2	2.2	(0.8)	1.4
(41.5)	13.7	(27.8)	(23.1)	8.7	(14.4)	(18.4)	6.9	(11.5)
(39.1)	12.9	(26.2)	(22.8)	8.6	(14.2)	(16.2)	6.1	(10.1)
השינויים במרכיבי רווח כולל אחר:								
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן (רווחים) הפסדים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד (1) סך כל השינוי נטו במהלך התקופה								
2.4	(0.8)	1.6	0.3	(0.1)	0.2	2.2	(0.8)	1.4
(41.5)	13.7	(27.8)	(23.1)	8.7	(14.4)	(18.4)	6.9	(11.5)
(39.1)	12.9	(26.2)	(22.8)	8.6	(14.2)	(16.2)	6.1	(10.1)
הטבות לעובדים								
(הפסד) רווח אקטוארי נטו בתקופה (רווחים) הפסדים נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד (2) שינוי נטו במהלך התקופה								
(4.8)	2.0	(2.8)	(0.2)	0.1	(0.1)	(1.2)	3.1	1.9
(4.8)	2.0	(2.8)	(0.1)	0.1	(0.1)	(1.2)	3.2	2.0
(43.9)	14.9	(29.0)	(22.7)	8.5	(14.2)	(13.0)	4.9	(8.1)
השינויים במרכיבי רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק; סה"כ השינוי נטו במהלך התקופה								

- הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. לפירוט נוסף ראה ביאור 3.
- הסכום לפני מס מסווג בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין זכויות עובדים. פירוט נוסף ראה בביאור 22 זכויות עובדים.

* למידע נוסף, ראה ביאור 1.ג.1.

באור 11- מזומנים ופיקדונות בבנקים

31 בדצמבר		
2014	2015	
2,857.5	4,366.3	מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל
498.7	830.1	פיקדונות בבנקים מסחריים
3,356.2	5,196.4	סך הכל
מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנק ישראל לתקופה מקורית של עד 3 חודשים		
3,105.5	4,949.0	

הערה: בנושא שעבודים ראה ביאור 25 "שעבודים, תנאים מגבילים וביטחונות".

ביאור 12- ניירות ערך

31 בדצמבר 2015

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
א. אגרות חוב המוחזקות לפדיון				
85.9	85.9	8.0	-	93.9
0.6	0.6	-	-	0.6
37.1	37.1	3.6	(0.1)	40.6
123.6	123.6	11.6	(0.1)	135.1

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾
ב. ניירות ערך זמינים למכירה אגרות חוב -				
1,446.3	1,442.7	10.1	(6.5)	1,446.3
195.7	199.1	-	(3.4)	195.7
27.3	29.3	-	(2.0)	27.3
1,669.3	1,671.1	10.1	(11.9)	1,669.3
4.1	-	4.1	-	4.1
1,673.4	1,671.1	14.2	(11.9)	1,673.4

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
ג. ניירות ערך למסחר				
3.6	3.6	-	(4)	3.6
8.4	8.6	-	(0.2)	8.4
12.0	12.2	-	(0.2)	12.0
1,809.0	1,806.9	25.8	(12.2)	1,820.5

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין בסך 4.1 מיליון ש"ח.

(3) כוללים בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו".

(4) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

- פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב וכן, פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות – ראה ביאור 2 ו-3.
- בנושא שעבודים ראה ביאור 25, "שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות".

ביאור 12 – ניירות ערך (המשך)

31 בדצמבר 2014

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים		הפסדים	
		שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן
157.4	157.4	9.5	-	166.9	(1)
1.4	1.4	-	-	1.4	
38.2	38.2	3.6	-	41.8	
197.0	197.0	13.1	-	210.1	

א. אגרות חוב המוחזקות לפדיון

של ממשלת ישראל	157.4	157.4	9.5	-	166.9
של מוסדות פיננסיים בישראל	1.4	1.4	-	-	1.4
של אחרים בישראל	38.2	38.2	3.6	-	41.8
סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון	197.0	197.0	13.1	-	210.1

רווח כולל אחר מצטבר

הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים		הפסדים	
		רווחים	הפסדים	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן
1,403.3	1,387.2	17.8	(1.7)	1,403.3	(1)
130.7	130.7	0.1	(0.1)	130.7	
75.8	77.5	0.4	(2.1)	75.8	
1,609.8	1,595.4	18.3	(3.9)	1,609.8	
4.8	0.7	4.1	-	4.8	(2)
1,614.6	1,596.1	22.4	(3.9)	1,614.6	(2)

ב. ניירות ערך זמינים למכירה

של ממשלת ישראל	1,403.3	1,387.2	17.8	(1.7)	1,403.3
של מוסדות פיננסיים בישראל	130.7	130.7	0.1	(0.1)	130.7
של אחרים בישראל	75.8	77.5	0.4	(2.1)	75.8
סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה	1,609.8	1,595.4	18.3	(3.9)	1,609.8
מניות	4.8	0.7	4.1	-	4.8
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	1,614.6	1,596.1	22.4	(3.9)	1,614.6

הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים		הפסדים	
		שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן
4.8	4.7	0.1	(4)	4.8	(4)
5.0	5.1	-	(4)	5.0	(4)
9.8	9.8	0.1	(4)	9.8	(4)
1,821.4	1,802.9	35.6	(4.0)	1,834.5	

ג. ניירות ערך למסחר

אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל	4.8	4.7	0.1	(4)	4.8
אגרות חוב של אחרים בישראל	5.0	5.1	-	(4)	5.0
סך כל ניירות הערך למסחר	9.8	9.8	0.1	(4)	9.8
סך כל ניירות הערך	1,821.4	1,802.9	35.6	(4.0)	1,834.5

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין בסך 4.8 מיליון ש"ח.

(3) כלולים בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(4) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

- פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב וכן, פרוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות – ראה ביאור 2 ו-3.
- בנושא שעבודים ראה ביאור 25, "שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות".

ביאור 12 – ניירות ערך (המשך)
ד. מידע לגבי אגרות חוב פגומות

31 בדצמבר	
2014	2015
3.8	3.9

יתרת חוב רשומה של אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית

ה. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומשו (*)

31 בדצמבר 2015								
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים				
הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו				
סה"כ	20%-40%	0-20%	שווי הוגן	סה"כ	20%-40%	0-20%	שווי הוגן	
אגרות חוב								
-	-	-	-	6.5	-	6.5	814.1	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	3.4	-	3.4	195.7	של מוסדות פיננסיים בישראל
2.0	1.0	1.0	27.4	-	-	-	-	של אחרים בישראל
2.0	1.0	1.0	27.4	9.9	-	9.9	1,009.8	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

31 בדצמבר 2014								
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים				
הפסדים שטרם מומשו				הפסדים שטרם מומשו				
סה"כ	20%-40%	0-20%	שווי הוגן	סה"כ	20%-40%	0-20%	שווי הוגן	
אגרות חוב								
-	-	-	-	1.7	-	1.7	655.1	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	0.1	-	0.1	50.3	של מוסדות פיננסיים בישראל
-	-	-	-	2.1	1.3	0.8	68.1	של אחרים בישראל
-	-	-	-	3.9	1.3	2.6	773.5	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

ביאור 13 – סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2014					31 בדצמבר 2015				
בנקים		אשראי לציבור			בנקים		אשראי לציבור		
וממשלות סך הכל	סך הכל	פרטי	מסחרי	וממשלות סך הכל	סך הכל	פרטי	מסחרי	וממשלות סך הכל	
יתרת חוב רשומה:									
3,325.9	535.7	2,790.2	103.1	2,687.1	3,131.1	881.6	2,249.5	96.8	2,152.7
8,699.0	-	8,699.0	7,587.0	1,112.0	9,671.6	-	9,671.6	8,094.5	1,577.1
12,024.9	535.7	11,489.2	7,690.1	3,799.1	12,802.7	881.6	11,921.1	8,191.3	3,729.8
*מזה:									
41.7	-	41.7	15.4	26.3	49.6	-	49.6	20.6	29.0
117.3	-	117.3	20.4	96.9	49.7	-	49.7	3.2	46.5
159.0	-	159.0	35.8	123.2	99.3	-	99.3	23.8	75.5
חובות בפיגור 90 ימים או יותר									
1.6	-	1.6	1.0	0.6	9.9	-	9.9	5.5	4.4
104.6	-	104.6	40.2	64.4	144.4	-	144.4	57.1	87.3
265.2	-	265.2	77.0	188.2	253.6	-	253.6	86.4	167.2
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:									
65.5	-	65.5	9.4	56.1	51.1	-	51.1	3.8	47.3
76.6	-	76.6	57.6	19.0	78.6	-	78.6	56.9	21.7
142.1	-	142.1	67.0	75.1	129.7	-	129.7	60.7	69.0
39.8	-	39.8	8.2	31.6	25.5	-	25.5	2.1	23.4

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2012					31 בדצמבר 2013					31 בדצמבר 2014					31 בדצמבר 2015				
בנקים		סך הכל			בנקים		סך הכל			בנקים		סך הכל			בנקים		סך הכל		
וממשלות סך הכל	סך הכל	ציבור	פרטי	מסחרי	וממשלות סך הכל	סך הכל	ציבור	פרטי	מסחרי	וממשלות סך הכל	סך הכל	ציבור	פרטי	מסחרי	וממשלות סך הכל	סך הכל	ציבור	פרטי	מסחרי
139.7	-	139.7	56.5	83.2	139.7	-	139.7	56.5	83.2	139.7	-	139.7	56.5	83.2	139.7	-	139.7	56.5	83.2
35.9	-	35.9	(1.6)	37.5	35.9	-	35.9	(1.6)	37.5	35.9	-	35.9	(1.6)	37.5	35.9	-	35.9	(1.6)	37.5
(122.9)	-	(122.9)	(37.9)	(85.0)	(122.9)	-	(122.9)	(37.9)	(85.0)	(122.9)	-	(122.9)	(37.9)	(85.0)	(122.9)	-	(122.9)	(37.9)	(85.0)
62.1	-	62.1	28.2	33.9	62.1	-	62.1	28.2	33.9	62.1	-	62.1	28.2	33.9	62.1	-	62.1	28.2	33.9
(60.8)	-	(60.8)	(9.7)	(51.1)	(60.8)	-	(60.8)	(9.7)	(51.1)	(60.8)	-	(60.8)	(9.7)	(51.1)	(60.8)	-	(60.8)	(9.7)	(51.1)
114.8	-	114.8	45.2	69.6	114.8	-	114.8	45.2	69.6	114.8	-	114.8	45.2	69.6	114.8	-	114.8	45.2	69.6
60.2	-	60.2	28.3	31.9	60.2	-	60.2	28.3	31.9	60.2	-	60.2	28.3	31.9	60.2	-	60.2	28.3	31.9
(78.1)	-	(78.1)	(37.3)	(40.8)	(78.1)	-	(78.1)	(37.3)	(40.8)	(78.1)	-	(78.1)	(37.3)	(40.8)	(78.1)	-	(78.1)	(37.3)	(40.8)
62.7	-	62.7	33.3	29.4	62.7	-	62.7	33.3	29.4	62.7	-	62.7	33.3	29.4	62.7	-	62.7	33.3	29.4
(15.4)	-	(15.4)	(4.0)	(11.4)	(15.4)	-	(15.4)	(4.0)	(11.4)	(15.4)	-	(15.4)	(4.0)	(11.4)	(15.4)	-	(15.4)	(4.0)	(11.4)
159.6	-	159.6	69.5	90.1	159.6	-	159.6	69.5	90.1	159.6	-	159.6	69.5	90.1	159.6	-	159.6	69.5	90.1
2.5	-	2.5	(2.7)	5.2	2.5	-	2.5	(2.7)	5.2	2.5	-	2.5	(2.7)	5.2	2.5	-	2.5	(2.7)	5.2
(91.3)	-	(91.3)	(41.9)	(49.4)	(91.3)	-	(91.3)	(41.9)	(49.4)	(91.3)	-	(91.3)	(41.9)	(49.4)	(91.3)	-	(91.3)	(41.9)	(49.4)
66.9	-	66.9	37.7	29.2	66.9	-	66.9	37.7	29.2	66.9	-	66.9	37.7	29.2	66.9	-	66.9	37.7	29.2
(24.4)	-	(24.4)	(4.2)	(20.2)	(24.4)	-	(24.4)	(4.2)	(20.2)	(24.4)	-	(24.4)	(4.2)	(20.2)	(24.4)	-	(24.4)	(4.2)	(20.2)
137.7	-	137.7	62.6	75.1	137.7	-	137.7	62.6	75.1	137.7	-	137.7	62.6	75.1	137.7	-	137.7	62.6	75.1
מזה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים																			
14.5	-	14.5	1.2	13.3	14.5	-	14.5	1.2	13.3	14.5	-	14.5	1.2	13.3	14.5	-	14.5	1.2	13.3
17.5	-	17.5	2.5	15.0	17.5	-	17.5	2.5	15.0	17.5	-	17.5	2.5	15.0	17.5	-	17.5	2.5	15.0
8.0	-	8.0	1.9	6.1	8.0	-	8.0	1.9	6.1	8.0	-	8.0	1.9	6.1	8.0	-	8.0	1.9	6.1

*לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר קובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים ראה ביאור 1. ג. 7.

ביאור 14 – אשראי לממשלה

31 בדצמבר		
2014	2015	
37.0	51.5	אשראי אחר
37.0	51.5	סך כל האשראי לממשלת ישראל

ביאור 15 – השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה
א. הרכב

חברה מאוחדת		
31 בדצמבר		
2014	2015	
31.8	34.8	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני
		השקעות אחרות
7.5	2.5	כתבי התחייבות נדחים
39.3	37.3	סך כל ההשקעות

ב. פרטים על חברה בת מאוחדת

תרומה לרווח הנקי מפעולות רגילות המינוס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	השקעה במניות לפי שווי מאזני		החלק בזכויות ההצבעה		חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים		פרטים על החברה	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
					%	%	%	%
								חברה בת שאוחדה בדוח הכספי של הבנק
								השקעות בנכסים
2.9	3.0	31.8	34.8	100	100	100	100	חברת נכסים של אוצר החייל בע"מ והשכרתם לבנק
2.9	3.0	31.8	34.8					סך הכל

ביאור 16 – בניינים וציוד

1.

בנינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)			עלות נכסים		
סך הכל	ציד, ריהוט וכלי רכב		יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	תוספות	גריעות
421.8	152.8	269.0	429.8	8.3	(3.3)
8.2	0.8	7.4	434.8	154.7	280.1
(0.2)	(0.1)	(0.1)	פחת		
429.8	153.5	276.3	330.7	143.6	187.1
8.3	1.2	7.1	13.6	2.6	11.0
(3.3)	-	(3.3)	(0.1)	(0.1)	-
434.8	154.7	280.1	344.2	146.1	198.1
			12.4	2.3	10.1
			(3.0)	-	(3.0)
			353.6	148.4	205.2
			הערך בספרים		
			91.1	9.2	81.9
			85.6	7.4	78.2
			81.2	6.3	74.9
			10.23%	8.07%	שיעור פחת ממוצע משוקלל ליום 31 בדצמבר 2015
			10.69%	7.48%	שיעור פחת ממוצע משוקלל ליום 31 בדצמבר 2014

2. פרטים בדבר זכויות במקרקעין בבנק

מועדי סיום תקופת החכירה (בשנים)			זכויות בבעלות(1)
ליום 31 בדצמבר 2014	ליום 31 בדצמבר 2015		זכויות החכורות בחכירה מימונית:
50.0	47.3		מהונת
0.5	0.5	2025-2042	

(1) חלק מזכויות מקרקעין בבעלות בישראל בסך של 42.7 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2014 - 44.9 מיליוני ש"ח), טרם נרשמו על שם הבנק בלשכות רישום המקרקעין.

ביאור 17 – נכסים אחרים

הרכב:

31 בדצמבר		
2014	2015	
* 90.4	87.7	מסים נדחים לקבל, נטו (ראה באור 8)
* 74.7	94.8	עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות
22.9	24.7	הוצאות מראש
25.5	24.5	הכנסות לקבל
0.3	0.2	הוצאות הנפקה של כתבי התחייבות נדחים
1.2	0.4	חייבים אחרים ויתרות חובה
* 215.0	232.3	סך כל הנכסים האחרים

* הוצג מחדש, ראה ביאור 1.ג. 1. ו-2.

ביאור 18 – פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד בישראל

31 בדצמבר		
2014	2015	
5,315.4	7,686.2	פקדונות לפי דרישה
138.2	193.0	אינם נושאים ריבית
5,453.6	7,879.2	נושאים ריבית
7,619.1	7,575.1	סה"כ לפי דרישה
13,072.7	15,454.3	לזמן קצוב ⁽¹⁾
-	-	סך כל פיקדונות הציבור⁽²⁾
11,013.4	13,468.0	(1) מזה: פיקדונות שאינם נושאים ריבית
12.5	9.2	(2) מזה:
2,046.8	1,977.1	פיקדונות של אנשים פרטיים
		פיקדונות של גופים מוסדיים
		פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר		
2014	2015	
יתרה	יתרה	
9,747.0	11,359.8	תקרת הפיקדון במיליוני ש"ח
2,286.0	3,314.4	עד 1
823.1	780.1	מעל 1 עד 10
216.6	-	מעל 10 עד 100
13,072.7	15,454.3	מעל 100 עד 170
		סך הכל

ביאור 19 – פיקדונות מבנקים

31 בדצמבר		
2014	2015	בישראל
177.8	182.1	בנקים מסחריים:
20.4	-	פקדונות לפי דרישה
3.3	3.1	פקדונות לזמן קצוב
201.5	185.2	קיבולים
		סך כל הפקדונות מבנקים

ביאור 20 – כתבי התחייבות נדחים

א. הרכב:

31 בדצמבר		שיעור תשואה פנימי**	משך חיים ממוצע*	
2014	2015			
87.3	82.1	7.58%	1.09	כתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות (1):
689.8	583.8	3.25%	3.10	במטבע ישראלי לא צמוד
777.1	665.9			במטבע ישראלי צמוד למדד
777.1	665.9			סך כל כתבי ההתחייבות הנדחים
777.1	665.9			מזה כתבי התחייבות נדחים

* משך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי.
 ** שיעור תשואה פנימי הינו שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.

(1) מזה: רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בסך 163.4 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2014 – 246.9 מיליוני ש"ח).

ב. פרטים נוספים לגבי כתבי התחייבות נדחים

כתבי ההתחייבות שהנפיק הבנק אינם ניתנים להמרה במניות ואינם מקנים זכות לרכישת מניות. זכויותיהם בעת פירוק נדחות מפני התחייבויות אחרות.
 כתבי התחייבות רשומים למסחר- בהתאם להסכם עם הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (להלן: "הבינלאומי הנפקות") חברה בת בבעלות מלאה של הבנק הבינלאומי, התחייב הבנק לשאת בכל התשלומים למחזיקי תעודות ההתחייבות שתנפיק הבינלאומי הנפקות לציבור עבור הבנק וכל ההוצאות הכרוכות בהנפקה כאמור. כמו כן התחייב הבנק כי תמורת ההנפקה תופקד בבנק בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם. יתרת כתבי ההתחייבות הרשומים למסחר ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב- 163.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל 246.9 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

כתבי התחייבות שאינם רשומים למסחר- מריבית מחזיקי כתבי ההתחייבות שאינם סחירים הינם גופים מוסדיים, כגון קופות גמל וקרנות השתלמות. סך כל כתבי ההתחייבות אלו הגיע ביום 31 בדצמבר 2015 ל- 295.9 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2014 ל- 322.2 מיליון ש"ח). סך כתבי ההתחייבות שהונפקו לחברה האם ואינם רשומים למסחר הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 ב- 206.6 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2014 – 208.0 מיליון ש"ח).

ביאור 20 – כתבי התחייבות נדחים (המשך)

הנפקת כתבי התחייבות נדחים

בשנת 2015 לא הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים. יתרת כתבי ההתחייבויות הנדחים שנכללו ברובד השני של ההון בחישוב יחס ההון המזערי ליום 31 בדצמבר 2015 משוקללים, בהתאם להוראת בנק ישראל, בהתחשב בתקופה שנותרה לפירעונם הסתכמה ב- 291.4 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 407.6 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014.

ביאור 21 – התחייבויות אחרות

הרכב:

31 בדצמבר		
2014	2015	
28.9	27.3	הפרשה למשכורות ולהוצאות נלוות (ראה באור 22)
56.2	55.8	התחייבויות אקטואריות (ראה באור 22)
25.3	19.1	עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי התוכנית (ראה באור 22)
8.6	6.9	הכנסות מראש
1,183.2	1,233.6	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
91.2	94.6	זכאים אחרים ויתרות זכות
1,393.4	1,437.3	סך כל ההתחייבויות האחרות

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1. ג. 1).

ביאור 22- זכויות עובדים

א. תיאור ההטבות

1. אוכלוסיית העובדים

עובדים קבועים וזמניים – אשר תנאי עבודתם מוסדרים באופן קולקטיבי, בהסכמים ובהסדרים קיבוציים המגובשים מעת לעת בין הבנק ובין ארגון עובדי הבנק.
עובדים בחוזה אישי – עובדים אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.
עובדים בכירים בחוזה אישי – חברי הנהלת הבנק, אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.

2. תנאי העבודה של עובדים קבועים וזמניים

מעבר לשכר השוטף זכאים עובדי הבנק להטבות הבאות:

א. הסכמים עם ארגון העובדים

יחסי העבודה בבנק מוסדרים באמצעות הסכם קיבוצי מורחב שנחתם ב-1965 עם נציגות העובדים - ועד העובדים הארצי והסתדרות העובדים הכללית החדשה, המתעדכן מדי תקופה בהסכמי שכר שנתיים. לבנק "ספר תפקוד" הקובע את רשימת התפקידים בטווחי השכר שלהם ונלווי השכר הצמודים אליהם.
בחודש מרץ 2014 הגיעו הנהלת הבנק ונציגות העובדים להסכם על תנאי העסקה בבנק. תוקף ההסכם עד 31 במרץ 2016 ובמסגרתו התחייבה נציגות העובדים לשקט תעסוקתי עד למועד זה.

ב. מענק שנתי

עד וכולל שנת 2013 שילם הבנק מענקים לפי הסכם קיבוצי שנחתם בשנת 2010. בהתאם להסכם, זכאים היו עובדי הבנק למענק שנתי הנקבע על פי תשואת הרווח הנקי להון. המדרגה הבסיסית לחלוקת המענק הינה החל משיעור תשואה של 7.5%, והוא יחולק בהתאם לביצועי העובדים ובהתאם למודל הצטיינות. בדוחות הכספיים לשנת 2015 ו-2014 לא נכללה הפרשה למענק.

ג. תנאי העסקת עובדים בחוזים אישיים

במסגרת ההסכמים נקבע שכר העבודה הבסיסי, הפרשות לפנסיה ולקרן השתלמות, הטבות שונות, מענקים ותנאי פרישה. פרטים על תנאי הפרישה בחוזים לעובדים בכירים ראה להלן.

ד. פיצויי פרישה ופנסיה

1. פנסיה צוברת

זכויות הפנסיה של העובדים מובטחות מאז 1994 בתוכניות פנסיה מקיפה בשיתוף עם קרנות פנסיה מוכרות באמצעות הפקדות שוטפות על שם העובד. זכויות הפנסיה הנצברות בקרנות הפנסיה תלויות בגילו של העובד במועד ההפקדה ובוותק שצבר. לגבי התקופה עד הצטרפות הבנק ועובדיו להסדר הפנסיה חייב הבנק בפיצויי פרישה בהתאם לחוק פיצויי פטורין.

2. פיצויים

(א) פיצויי פרישה

1. התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו מכוסה על ידי הפקדות חודשיות סדירות על שם העובדים בקופות גמל לקצבה ולפיצויים, על ידי הפקדות שהופקדו בעבר על שם הבנק בקופות גמל למקרים בהם נדרש הבנק לשאת בתשלומים נוספים, ועל ידי יתרת ההפרשה לפיצויי פרישה הכלולה במאזן. הסכומים שהופקדו על שם העובדים אינם כלולים במאזן מאחר שאינם בשליטת הבנק. פרטים נוספים בדבר האוכלוסייה הזכאית, המשתנים אשר שימשו לחישוב ורגישות התוצאה המחושבת לשינויים בפרמטרים, כלולים בחוות דעת האקטואר המצורפת לדוחות כספיים אלו.

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

2. יחסי עבודה של מספר עובדים וביניהם חברי הנהלת הבנק מעוגנים בחוזים אישיים. התנאים העיקריים הכלולים בחוזים האישיים של חמשת העובדים הבכירים או בעלי השכר הגבוה מפורטים בדוח הדירקטוריון בפרק "שכר יו"ר הדירקטוריון והעובדים הבכירים". התנאים הכלליים המפורטים להלן משותפים לחוזים של חברי ההנהלה (למעט חוזה העסקת המנכ"ל):

- עם סיום העסקתם בבנק, זכאים עובדים אלה לשיחרור כספי הפיצויים שנצברו לזכותם והשלמתם, אם נדרש, לשיעור של 100% משכרם האחרון וכן במקרה של פיטורין לתוספת בשיעור 100% נוספים משכרם האחרון. עפ"י המלצת המנכ"ל, הדירקטוריון מוסמך להגדיל את שיעור פיצויי הפיטורין שישולמו במקרה של פיטורין ב- 50% נוספים.

- במקרה של התפטרות יהיה זכאי המנהל לשחרור כספי הפיצויים שנצברו לזכותו. הדירקטוריון יוכל לאשר הגדלת פיצויי הפיטורין בשיעור של 100% נוספים.

- בעת פיטורין זכאים עובדים אלה לשכר בגין 6 חודשי הסתגלות.

- דין פרישת עובדים אלה, עקב שינוי במעמדם, הנובע משינוי המבנה הארגוני של הבנק או פרישה עקב סיבות בריאות מהותיות או עקב פטירה, יהיה כדין פיטורין.

- סיום החוזה בגיל פרישה לא יחשב פיטורין.

3. הסכם ההעסקה של מנכ"ל הבנק נחתם לתקופה לא קצובה. תנאי העסקתו אושרו על ידי הדירקטוריון בחודש נובמבר 2013.

התנאים אשר אושרו כוללים את השכר השוטף והנלווה. במקרה של סיום העסקה זכאי המנכ"ל לשחרור כספי הפיצויים וכן לתשלום בעד תקופה של 3 חודשי הגבלת תחרות.

4. הסכום הנדרש עפ"י החוזים האמורים להשלמת פיצויים לעובדים הבכירים ולמנכ"ל מעבר לנצבר להם בקופת הגמל והקצבה, במקרה של פיטורין, כלול במלואו בעתודה אקטוארית לפיצויי פרישה.

ב) פיצויים מוגדלים

העתודה לפיצויי פיטורין חושבה לגבי פיצויים מוגדלים שישולמו לעובדים קבועים שיפוטרו, מעבר להתחייבות הבסיסית של הבנק המכוסה בהפקדות בקופות פיצויים אישיות על שמם. שיעור מקבלי הפיצויים המוגדלים הוערך על ידי ההנהלה בכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון. ההפרשה הוצגה על בסיס חישוב אקטוארי. פרטים נוספים בדבר האוכלוסייה הזכאית, המשתנים אשר שימשו לחישוב ורגישות התוצאה המחושבת לשינויים בפרמטרים, כלולים בחוות דעת האקטואר המצורפת לדוחות כספיים אלו.

ה. הטבות אחרות

עובדי הבנק זכאים להטבות מסוימות בתקופת עבודתם ולאחר פרישתם. התחייבות הבנק בשל הטבות אלו (למעט הפרשה לחופשה) חושבה על בסיס אקטוארי.

1. הפרשה לחופשה

עובדי הבנק זכאים על פי החוק לימי חופשה שנתיים. ההפרשה לחופשה מחושבת על בסיס שכרם האחרון ועל בסיס ימי החופשה שנצברו לזכותם בתוספת ההוצאות הנלוות.

2. מענקי ותק

עובדים קבועים זכאים למענק חד פעמי עם השלמת 20 שנות עבודה. ההפרשה הוצגה על בסיס חישוב אקטוארי. פרטים נוספים בדבר האוכלוסייה הזכאית, המשתנים אשר שימשו לחישוב ורגישות התוצאה המחושבת לשינויים בפרמטרים, מצורפים בחוות דעת האקטואר המצורפת לדוחות אלו.

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

במלאת לעובד 25 שנות ותק זכאים העובדים ובני זוגם להשתתפות בנופש שנתי ובמימון הבנק. ההפרשה הוצגה על בסיס חישוב אקטוארי. פרטים נוספים בדבר האוכלוסייה הזכאית, המשתנים אשר שימשו לחישוב ורגישות התוצאה המחושבת לשינויים בפרמטרים, כלולים בחוות דעת האקטואר המצורפת לדוחות כספיים אלו.

3. הטבות אחרות בתום תקופת ההעסקה ולאחריה

עובדים שהגיעו לגיל פרישה זכאים לתשלום חד פעמי במועד הפרישה בגין פדיון ימי מחלה על פי מפתח נהוג של המרת ימי מחלה בפדיון וכן להטבות כספיות בכל שנה ממועד הפרישה הכוללות: תלושי ביגוד, שי לחג, נופש שנתי ומינוי לתיאטרון. ההפרשה למענק בגין פדיון ימי מחלה וההטבות הכספיות הנוספות חושבה על בסיס חישוב אקטוארי. פרטים נוספים בדבר האוכלוסייה הזכאית, המשתנים אשר שימשו לחישוב ורגישות התוצאה המחושבת לשינויים בפרמטרים, כלולים בחוות דעת האקטואר המצורפת לדוחות כספיים אלו.

ו. מדיניות התגמול

עובדי הבנק מועסקים בהתאם להסכם קיבוצי מיוחד משנת 1965, אשר מתעדכן מעת לעת בהסכמי שכר תקופתיים. עובדי הבנק זכאים להטבות שונות מעבר לשכרם וביניהן: השתתפות בשכר לימוד, השתתפות בביטוח רפואי, שי לחגים ולאירועים אישיים, ומענקי וותק. בנוסף, מדיניות הבנק הינה לקשור בין ביצועי הבנק לבין תגמול העובדים בהתאם להסכם הקיבוצי שנחתם עם ארגון העובדים.

וועדת התגמול של הדירקטוריון הינה הגוף העיקרי שפיקח בשנת 2014 על נושא התגמול בבנק. בחודש ספטמבר 2014 אישר דירקטוריון הבנק את מדיניות התגמול של כלל עובדי הבנק ונושאי המשרה.

מדיניות התגמול שאושרה אימצה את הוראת בנק ישראל בנושא מדיניות התגמול בתאגיד בנקאי (הוראת ניהול בנקאי תקין 301A) והובאה לדיון בוועדת התגמול של הדירקטוריון. ועדת התגמול המליצה על מדיניות תגמול ביחס לכלל העובדים בהתאם לנדרש על פי ההוראה, כאשר מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק מהווה חלק ממנה. בבנק 22 נושאי משרה בכירה כהגדרתם בהוראה 301A בהם 14 דירקטורים, מנכל, 4 חברי הנהלה ו-3 נושאי משרה בכירה נוספים כהגדרתם בהוראה 301A מהם שניים שהינם מנהלים שכל תגמולם נקבע על פי הסכם קיבוצי והורגו מהגדרת עובדים מרכזיים.

במדיניות התגמול נקבעו כללים שמטרתם להבטיח כי הסדרי התגמול בבנק יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים, עם המטרות ארוכות הטווח של הבנק ועם הצורך להבטיח את יכולתו של הבנק לגייס ולשמר את כח האדם הניהולי האיכותי הדרוש לו להמשך פיתוחו והצלחתו העסקיים.

שיעור התשואה להון בשנת 2015 הסתכם ב- 5.78%. תשלום המענק מותנה בתשואה להון בשיעור מינימלי של 7.5% לכלל העובדים, ו-8.5% לעובדים הבכירים. בדוחות אלה לא נכללו הפרשות למענקים בגין השנים 2015 - 2014 וכל שפורט לעיל מתייחס אל הכללים שנקבעו ויושמו עם הבשלת התנאים.

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ב. הרכב

31 בדצמבר		
2014	2015	
		פיצויים
162.6	155.2	סכום ההתחייבות
(137.3)	(136.1)	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
25.3	19.1	
25.3	19.1	עודף ההתחייבויות שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
-	-	עודף נכסי התוכנית שנכלל בסעיף "נכסים אחרים"
25.8	26.6	הטבות לפנסיונרים - סכום ההתחייבות
14.5	12.7	מענק מחלה - סכום ההתחייבות
15.9	16.5	נופש 25 שנה - סכום ההתחייבות
8.9	9.5	חופשה
20.0	17.8	אחר - שכר לשלם
110.4	102.2	סך הכל
		עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית
110.4	102.2	שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
		עודף נכסי התוכנית מעל ההתחייבויות בגין הטבות
-	-	לעובדים שנכלל בסעיף "נכסים אחרים"

ג. תכניות פיצויים להטבה מוגדרת

(1) מחויבויות ומצב המימון

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה

הטבות אחרות לאחר פרישה*		תכניות פיצויים		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
38.0	40.3	160.3	162.6	מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת שנה
1.4	2.0	5.5	6.1	עלות שירות
2.3	1.9	7.0	5.4	עלות ריבית
(0.5)	(4.1)	0.7	(0.2)	הפסד אקטוארי (רווח)
(0.9)	(0.8)	(13.7)	(15.6)	הטבות ששולמו
-	-	2.8	(3.1)	צמצומים, סילוקים, הטבות מיוחדות וחוזיות בגין פיטורין
40.3	39.3	162.6	155.2	מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף שנה
36.4	35.3	161.2	152.8	מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף שנה

* כולל מענק פדיון ימי מחלה המשולם לאחר פרישה לגמלאות בסך 12.7 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2015 (ב-31 בדצמבר 2014 – 14.5 מיליון ש"ח).

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ג. תכניות פיצויים להטבה מוגדרת (המשך)

(1) מחויבויות ומצב המימון (המשך)

ב. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית

תכניות פיצויים		
31 בדצמבר		
2014	2015	
133.1	137.3	שווי הוגן של נכסי התוכנית בתחילת השנה
5.4	3.5	תשואה בפועל על נכסי התוכנית
3.6	3.8	הפקדות לתוכנית על ידי התאגיד הבנקאי
(4.8)	(8.5)	הטבות ששולמו
137.3	136.1	שווי הוגן של נכסי התוכנית בסוף שנה
(25.3)	(19.1)	מצב המימון - התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופה*

* נכלל בסעיף התחייבויות אחרות.

ג. סכומים שהוכרו במאזן

תכניות פיצויים		
31 בדצמבר		
2014	2015	
-	-	סכומים שהוכרו בסעיף נכסים אחרים
25.3	19.1	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות
25.3	19.1	התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופה

ד. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת המס

הטבות אחרות לאחר פרישה*		תכניות פיצויים		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
5.0	0.7	5.1	6.2	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
5.0	0.7	5.1	6.2	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

ה. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת עולה על נכסי התכנית

תכניות פיצויים		
31 בדצמבר		
2014	2015	
162.6	155.2	מחויבות בגין הטבה חזויה
161.2	152.8	מחויבות בגין הטבה מצטברת
137.3	136.1	שווי הוגן של נכסי התוכנית

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ג. תכניות פיצויים להטבה מוגדרת (המשך)

(1) מחויבויות ומצב המימון (המשך)

ו. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה חזויה עולה נכסי התכנית

תכניות פיצויים		מחויבות בגין הטבה חזויה שווי הוגן של נכסי התוכנית
31 בדצמבר		
2014	2015	
162.6	155.2	
137.3	136.1	

(2) הוצאה לתקופה

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

הטבות אחרות לאחר פרישה			תכניות פיצויים			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
1.3	1.4	2.0	6.6	5.5	6.1	עלות שירות
2.2	2.3	1.9	5.7	7.0	5.4	עלות ריבית
-	-	-	(13.4)	(5.4)	(5.0)	תשואה חזויה על נכסי התוכנית* הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
-	-	0.2	-	0.3	0.2	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
-	-	-	2.4	2.8	(3.1)	אחר, לרבות הפסד (רווח) מצמצום או סילוק
3.5	3.7	4.1	1.3	10.2	3.6	סך עלות ההטבה, נטו

ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

הטבות אחרות לאחר פרישה			תכניות פיצויים			
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
(0.6)	(0.5)	(4.1)	5.4	0.7	1.3	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
-	-	(0.2)	-	(0.3)	(0.2)	הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי
(0.6)	(0.5)	(4.3)	5.4	0.4	1.1	סך הכל הוכר ברווח כולל אחר
3.5	3.7	4.1	1.3	10.2	3.6	סך עלות ההטבה, נטו
2.9	3.2	(0.2)	6.7	10.6	4.7	סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר

* משיקולים פרקטיים הבנק בחר להשתמש בשיעורי התשואה בפועל לצורך קביעת שיעורי התשואה החזויים בשנים 2014 ו-2013 ראה גם ביאור 1.ג. לעיל.

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ג. תכניות פיצויים להטבה מוגדרת (המשך)

(2) הוצאה לתקופה (המשך)

ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד ההוצאה (כהכנסה) בשנת 2016 לפני השפעת המס

הטבות אחרות לאחר פרישה	תכניות פיצויים	
0.1	(0.1)	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
0.1	(0.1)	סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר

(3) הנחות

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה:

הטבות אחרות לאחר פרישה		תכניות פיצויים		
2014	2015	2014	2015	
2.23%	2.25%	1.80%	1.68%	שיעור ההיוון**
2.00%	2.48%	2.01%	2.60%	שיעור עזיבה ממוצע
0.47%	0.22%	1.33%	0.67%	שיעור גידול ממוצע בתגמול**

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

תכניות פיצויים									
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
2.54%	2.67%	2.08%	2.54%	2.67%	1.01%	2.54%	2.67%	1.80%	שיעור ההיוון*
11.81%	4.31%	3.90%	11.81%	4.31%	3.90%	11.81%	4.31%	3.90%	תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התוכנית*
1.41%	1.33%	1.33%	1.41%	1.33%	1.33%	1.41%	1.33%	1.33%	שיעור גידול ממוצע בתגמול**

תכניות פיצויים			
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
2.54%	2.67%	2.02%	שיעור ההיוון*
11.81%	4.31%	3.90%	תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התוכנית*
1.41%	1.33%	0.67%	שיעור גידול ממוצע בתגמול**

* משיקולים פרקטיים הבנק בחר להשתמש בשיעורי התשואה בפועל לצורך קביעת שיעורי התשואה החזויים בשנים 2013 ו-2014 ראה גם ביאור 1. ג. 1. לעיל.
** במונחים ריאליים.

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ג. תכניות פיצויים להטבה מוגדרת (המשך)

(3) הנחות (המשך)

א. הנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר (המשך)

2. הנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה (המשך)

הטבות לאחר פרישה									
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
2.94%	2.95%	2.36%	2.94%	2.95%	1.37%	2.94%	2.95%	2.23%	שיעור ההיוון*
0.47%	0.47%	0.47%	0.47%	0.47%	0.47%	0.47%	0.47%	0.47%	שיעור גידול ממוצע בתגמול**

הטבות לאחר פרישה			
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
2.94%	2.95%	2.45%	שיעור ההיוון*
0.47%	0.47%	0.22%	שיעור גידול ממוצע בתגמול**

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

הטבות אחרות לאחר פרישה		תכניות פיצויים		
גידול בנקודת אחוז אחת ב-31 בדצמבר		גידול בנקודת אחוז אחת ב-31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
(6.2)	(6.1)	(2.4)	(2.4)	שיעור ההיוון
(3.9)	(3.4)	4.7	6.6	שיעור עזיבה
8.1	7.7	4.1	4.7	שיעור גידול בתגמול
קיטון בנקודת אחוז אחת ב-31 בדצמבר		קיטון בנקודת אחוז אחת ב-31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
8.2	8.1	4.0	4.8	שיעור ההיוון
4.9	4.2	(5.7)	(6.9)	שיעור עזיבה
(6.3)	(5.8)	(2.4)	(2.4)	שיעור גידול בתגמול

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ג. תכניות פיצויים להטבה מוגדרת (המשך)

(4) נכסי תכנית

א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תכנית

31 בדצמבר 2015				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
4.0	-	-	4.0	סוג נכס
38.1	-	-	38.1	מזומנים ופקדונות בבנקים
				מניות
43.8	-	-	43.8	אגרות חוב:
25.9	-	9.1	16.8	ממשלתיות
69.7	-	9.1	60.6	קונצרניות
24.3	3.6	10.3	10.4	סך הכל
136.1	3.6	19.4	113.1	אחר
				סך הכל

31 בדצמבר 2014				
סה"כ	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
10.5	-	-	10.5	סוג נכס
30.5	0.6	-	29.9	מזומנים ופקדונות בבנקים
				מניות
52.9	-	-	52.9	אגרות חוב:
24.0	-	10.5	13.5	ממשלתיות
76.9	-	10.5	66.4	קונצרניות
19.4	3.4	6.4	9.6	סך הכל
137.3	4.0	16.9	116.4	אחר
				סך הכל

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2016

31 בדצמבר			
2014	2015	יעד הקצאה	
			2016
7.6%	2.9%	5.3%	מזומנים ופקדונות בבנקים
22.2%	28.0%	25.1%	מניות
			אגרות חוב:
38.6%	32.2%	35.4%	ממשלתיות
17.5%	19.0%	18.3%	קונצרניות
56.1%	51.2%	53.7%	סך הכל
14.1%	17.9%	15.9%	אחר
100.0%	100.0%	100.0%	סך הכל

ביאור 22- זכויות עובדים (המשך)

ג. תכניות פיצויים להטבה מוגדרת (המשך)

(4) נכסי תכנית (המשך)

ג. תזרימי מזומנים

(1) הפקדות

1. הפקדות

תכניות פיצויים			תחזית *2016
הפקדות בפועל			
לשנה שהסתיימה ביום 31			
בדצמבר			
2014	2015		
3.6	3.8	3.8	הפקדות

* אומדן הפקדות שצפוי לשלמן לתכניות פיצויים להטבה מוגדרת במהלך שנת הכספים הבאה.

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	
5.7	2016
8.4	2017
10.2	2018
7.8	2019
11.4	2020
55.3	2021-2025
109.3	2026 ואילך
208.1	סך הכל

הסכומים משקפים התחייבות ליום 31 בדצמבר 2015.

ביאור 23א – הון עצמי

א. הון המניות

להלן פרטים בנושא הון המניות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 וליום 31 בדצמבר 2014 (בשקלים חדשים):

מונפק ונפרע	רשום		
0.0002	0.0002	בת 0.0002 ש"ח	מנית הכרעה
0.0002	0.0002	בנות 0.0001 ש"ח	מניות נדחות
1.5000	1.5000	בנות 0.0050 ש"ח	מניות מיסדים
4,629.7066	4,641.7398	בנות 0.0001 ש"ח	מניות רגילות
8,040.0000	8,040.0000	בנות 0.001 ש"ח	מניות בכורה 30% צוברות ומשתתפות
12,671.2070	12,683.2402		סך כל הון המניות

כל המניות שהונפקו רשומות על שם.

ב. הזכויות הנלוות למניות

מנית הכרעה

מוחזקת בידי שר הביטחון, אינה ניתנה להעברה, מקנה זכות ל- 240 קולות באסיפת בעלי מניות (מייסדים). בנושאים מהותיים השנויים במחלוקת וכן זכות לקבל את ערכה הנקוב בעת פירוק הבנק.

מניה נדחית

מקנה זכות לקבל את ערכה הנקוב בעת פירוק הבנק וללא כל זכות נלווית אחרת.

מניות מיסדים

מקנה זכות להצביע באסיפות בעלי מניות, למנות את חברי הדירקטוריון, לקבל דיבידנד באופן שוטף ובעת פירוק לפי חלקה היחסי בהון המניות הנפרע של הבנק.

מניה רגילה

מקנה זכות לקבל דיבידנד באופן שוטף ובעת פירוק לפי חלקה היחסי בהון המניות הנפרע של הבנק.

מנית בכורה, 30% צוברת ומשתתפת

אינה ניתנת לפידין ומקנה זכות לקבל דיבידנד בכורה ומצטבר בשיעור של 30% לשנה מערכה הנקוב (לפני חלוקת כל דיבידנד אחר), מעבר לדיבידנד הבכורה האמור, כמוה כמניה רגילה לכל ענין.

ג. דיבידנדים

(1) מגבלות בחלוקת הדיבידנדים

בנוסף למגבלות על פי חוק החברות, חלוקת דיבידנד על ידי תאגיד בנקאי כפופה לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים בישראל.

ביום 15 בינואר 2013 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 בנושא חלוקת דיבידנד על ידי תאגידים בנקאיים. לאור דרישות שנוספו בשנים האחרונות להוראות הדיווח לציבור המחייבות לרשום רווחים והפסדים מסוימים של הבנק ברווח כולל אחר ולא ברווח והפסד, עודכנו המבחנים לחלוקת דיבידנד. בהתאם לעדכון, "רווחים ראויים לחלוקה" כוללים את מרכיבי רווח כולל אחר והבנק לא יבצע חלוקת דיבידנד (אלא אם קיבל מראש את אישור המפקח) בין היתר כאשר:

- יתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר אינה חיובית או כאשר הסכום המוצע לחלוקה יגרום ליתרת עודפים כאמור.

- אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל.

- כאשר התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל.

בתיקון אף נקבע כי הבנק לא יבצע חלוקה מתוך קרנות הון, או מתוך הפרשים בזכות שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר. התיקון נכנס לתוקף החל מיום 1 בינואר 2013.

ביאור 23 א – הון עצמי (המשך)

במכתב הפיקוח על הבנקים בנושא מסגרת באזל - יחסי הון ליבה מינימאליים נדרשו הבנקים, בין היתר, להימנע מחלוקת דיבידנד אם בעטייה הוא עלול שלא לעמוד בדרישות ליעדי הון שנקבעו בו (לפירוט נוסף ראה ביאור 23 ב להלן).

על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש או בכתב את אישורו של המפקח של הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

(2) דיבידנדים

להלן פרוט הדיבידנד שהוכרז ושולם על ידי הבנק:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2013	2014	2015
0.79 ש"ח למניה רגילה	10.0	-	-
0.002 ש"ח למניות בכורה	-	-	-
סך הכל	10.0	-	-

* סכום קטן מ-0.05 מיליון ש"ח.

ביאור 23 – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, על מנת להתאימן להנחיות באזל.

הוראות באזל קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור ל:

- רכיבי ההון הפיקוחי
- ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות
- טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים
- טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים
- הקצאת הון בגין סיכון CVA.

התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר, וזאת על מנת לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל. בפרט, בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי ינוכו מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי הון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב- 10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022.

נכון לשנת 2015 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 40% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 70%.

ביאור 23 – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

א. בנתוני המאוחד

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 בדבר "מדידה והלימות הון".

31 בדצמבר		
2014	2015	
		1. הון לצורך חישוב יחס ההון
1,114.1	1,165.3	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
527.3	404.9	הון רובד 2, לאחר ניכויים
1,641.4	1,570.2	סך הכל הון כולל
		2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
10,470.5	10,761.7	סיכון אשראי
57.5	47.5	סיכונים שוק
1,090.0	1,045.0	סיכון תפעולי
11,618.0	11,854.2	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
		3. יחס ההון לרכיבי סיכון
(2) 9.59%	9.83%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
(2) 14.13%	13.25%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
(3) 9.00%	9.02%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
(3) 12.50%	12.52%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

(1) הוצג מחדש, ראה ביאור 1.ג.2).

(2) ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015.

(3) דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015.

(4) לרבות דרישת הון בשיעור המבטאת 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה

בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 9.02% ו-12.52%, בהתאמה.

הערה:

התאמות פיקוחיות וניכויים – בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", נכסי הסיכון וההתאמות הפיקוחיות מוצגים בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299.

ביאור 23ב – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)
ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר		
2014	2015	
(1),(2)		
		1. הון עצמי רובד 1
1,117.0	1,164.7	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
(2.5)	(2.5)	מניות בכורה צוברות ומשתתפות שלא הוכרו כהון רובד 1
-	3.4	יישום הוראות המעבר בגין אימוץ כללי חשבונאות מקובלים בנושא זכויות עובד 3.4
(2.5)	0.9	סך ההבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1
1,114.5	1,165.6	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
		התאמות פיקוחיות וניכויים:
(0.4)	(0.3)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(0.4)	(0.3)	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1
1,114.1	1,165.3	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
		2. הון רובד 2
410.1	293.9	הון רובד 2: מכשירים לפני ניכויים
117.2	111.0	הון רובד 2: הפרשות לפני ניכויים
527.3	404.9	סך הכל רובד 2
1,641.4	1,570.2	

(1) הוצג מחדש, ראה ביאור 2.ג.1.

(2) ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015.

הערה:

התאמות פיקוחיות וניכויים – בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", נכסי הסיכון וההתאמות הפיקוחיות מוצגים בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299.

ג. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר		
*2014	2015	
באחוזים	באחוזים	
9.49%	9.80%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר בהוראה 299
0.10%	0.03%	השפעת הוראות המעבר
9.59%	9.83%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לאחר יישום השפעת הוראות המעבר בהוראה 299

* הוצג מחדש, ראה ביאור 2.ג.1.

** לרבות השפעה צפויה של אימוץ לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים.

ביאור 23 – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ד. יעד הלימות ההון

כחלק מתהליך הדרגתי של אימוץ הוראות באזל, בישראל, ביום 28 במרץ 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב הנחיה בנושא מסגרת באזל – יחסי הון ליבה מינימאליים הדורש מבנקים ומחברות כרטיסי אשראי לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 בשיעור של 9% וביחס הון כולל בשיעור של 12.5% עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, נקבע כי בנק אשר סך נכסיו המאזניים, על בסיס מאוחד, מהווה לפחות 20% מסך נכסי המערכת הבנקאית, יידרש להגדיל את היחסים הנ"ל בנקודת אחוז אחת ולעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 של 10% וביחס הון כולל של 13.5% עד ליום 1 בינואר 2017. בנוסף, בעקבות הדרישות שנקבעו בהוראה 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" נדרש הבנק להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל באחוז אחד מיתרת הלוואות לדיור. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנדרש הבנק לעמוד לתאריך הדיווח הינו 9.02% ויחס ההון הכולל המזערי שנדרש הבנק לעמוד לתאריך הדיווח הינו 12.52%.

לבנק מדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון וההנהלה, לשמור על הלימות הון בהתאם ליעד ההון הנדרש לצרכי העיסוקים ובכפוף למגבלות שהוגדרו על ידי המפקח על הבנקים. יעד ההון שנקבע על ידי הדירקטוריון וההנהלה משקף, לדעת הבנק, את רמת ההון הנאותה הנדרשת בהתחשב בפרופיל הסיכון ובתאבון הסיכון שלו. במהלך חודש דצמבר 2014 אישרו ההנהלה והדירקטוריון של הבנק את המסמך המרכז את ממצאי תהליך בחינת הנאותות ההונית (מסמך ה-ICAAP) על בסיס נתוני ה-30 ביוני 2014. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בחברה האם שימשה בסיס לתהליך הפנימי שבוצע בבנק בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי של הבנק. במסגרת תהליך זה, העריך הבנק את רמת ההון הנדרשת ממנו על מנת להלום את פרופיל הסיכון בפעילותו העסקית הנוכחית ובזו המתוכננת. המסמך הינו תוצר של מגוון תהליכים שבוצעו בבנק להעמקת זיהוי הסיכונים וצרכי ההון בגינם. תוצאות הערכת הנאותות ההונית שביצע הבנק מצביעות כי לבנק הון מספק כדי לתמוך בסיכונים אליהם הוא חשוף הן במהלך עסקים רגיל והן תחת תרחישי קיצון.

בהמשך לבחינה החליט דירקטוריון הבנק כי בשנת 2015 לא יפחת יחס ההון הכולל של הבנק מ-12.5%, לא כולל דרישות הון שנקבעו כהוראה 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור", כאמור לעיל, וכי יחס ההון הראשוני לא יפחת מ-9.3%. לאימוץ הוראות באזל 3 בישראל והוראות ניהול בנקאי תקין 329 בדבר "מגבלות למתן הלוואות לדיור", כאמור לעיל אין השפעה משמעותית על יחסי ההון החלים על הבנק.

ביאור 23ב – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ו. דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר סופי בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים". החוזר מתקן את הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-204 במטרה להתאימן להמלצות ועדת באזל בכל הקשור לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידים בנקאיים לצדדים נגדיים מרכזיים. החוזר מפרט את ההנחיות החדשות, אשר יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקאות נגזרים סחירים בבורסה ועסקאות מימון ניירות ערך. ההנחיות מבדילות בין צד נגדי מרכזי שאינו כשיר לבין צד נגדי מרכזי כשיר, כאשר לאחרון נקבעו דרישות הון מופחתות. ההנחיות מסדירות, בין היתר, את סוגי החשיפות הבאים:

- חשיפות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לצד נגדי מרכזי. ככלל, לחשיפות אלה יש לייחס משקל סיכון של 2% (לעומת ערך חשיפה אפס ערב התיקון)

- חשיפות של תאגיד בנקאי ללקוח הפעיל בבורסה. על פי התיקון יש לחשב את דרישות ההון לחשיפות אלה כאילו מדובר בעסקה דו-צדדית, לרבות הקצאת הון בגין סיכון CVA

שיטת החישוב שהייתה נהוגה עד כה על-פי ההוראה – חישוב לפי כללי הבורסה – תבוטל

- חשיפות של תאגיד ללקוח הפועל באמצעות חבר מסלקה

- העברות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לקרן הסיכונים

- ביטחונות שהפקיד תאגיד בנקאי אצל חבר מסלקה או אצל צד נגדי מרכזי

- חשיפות לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר ישוקללו בהתאם למשקל הסיכון הרלוונטי לצד הנגדי בעוד העברות לקרן סיכונים ישוקללו ב-1250%

האמור בחוזר יחול מיום 1 ביולי 2016, כאשר עד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר.

הבנק פועל לעדכן את אופן חישוב יחסי ההון ויחס המינוף בהתאם לעדכון ההוראה כאמור. כמו כן הבנק בוחן את השפעת העדכון כאמור על תכנון ההון, יעדי ההון ויעד המינוף שלו.

ההוראות הנ"ל עשויות להעלות את דרישות ההון של הבנק בגין חשיפות כאמור, אם כי בשלב זה הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את ההשפעה מיישומה.

ז. יחס המינוף לפי הוראת המפקח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, הבנק לא מורשה להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה הבנק מחשב את החשיפה בגין נגזרים בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, ואת החשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%.

יחס המינוף מונהג על ידי הבנק החל מיום 1 באפריל 2015. בהתאם להוראות, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע על פי ההוראה. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, נדרש להגדיל את יחס המינוף בשיעורים רבעונים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018.

יחס המינוף של הבנק מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר "יחס מינוף".

ביאור 23 – הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ז. יחס המינוף לפי הוראת המפקח על הבנקים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015	
1,165.3	הון רובד 1
20,348.5	סך החשיפות
5.73%	יחס המינוף
5.00%	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

ח. דיווח על יחס כיסוי הנזילות

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין - 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה). תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי ובמסגרתו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות.

יחס כיסוי הנזילות מונהג החל מיום 1 באפריל 2015. בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית תיקבע על 60% ותגדל ל-80% ב-1 בינואר 2016 ול-100% ב-1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימאליות אלו.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2015	
באחוזים	
376%	יחס כיסוי הנזילות*
60%	יחס כיסוי הנזילות הנדרש על ידי המפקח על הבנקים**

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים יגדל באופן הדרגתי מ-60% ליום 1 באפריל 2015, 80% ליום 1 בינואר 2016 ולשיעור של 100% ביום 1 בינואר 2017. יחד עם זאת מצופה כי בנק שיחס כיסוי הנזילות שלו עלה על 100% ביום יישום ההוראה לא ירד משיעור של 100% בתקופת המעבר.

ביאור 24 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

לבנק קיימות התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות, לסוף תקופת הדיווח כדלהלן:
(1) חוזי שכירות לזמן ארוך – דמי שכירות של בניינים

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
18.0	16.4	בשנה הראשונה
15.8	15.9	בשנה השנייה
14.0	14.2	בשנה השלישית
11.5	14.0	בשנה הרביעית
11.3	12.6	בשנה החמישית
52.0	87.4	מעל חמש שנים
122.6	160.5	סך הכל

ב. תביעות משפטיות ובקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד הבנק

הבנק צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדו לקוחותיו, לקוחותיו בעבר וכן צדדים שלישיים שונים שראו עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותו במהלך עסקים רגיל. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות של יועצים משפטיים באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות ולגבי תביעות אשר לא תדחנה או תבוטלנה, נכללו בתמצית דוחות כספיים אלה הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק בנושאים שונים ואשר סבירות התממשותן אינה קלושה ולא בוצעה בגין הפרשה מסתכם ביום 31 בדצמבר בכ- 0.7 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014 - 1.9 מיליון ש"ח).

(1) להלן פירוט של תובענות נגד הבנק שהסכום הנטען בהן הוא מהותי:

(א). בחודש מארס 2014 הוגשה בקשה לאשר תובענה כתובענה ייצוגית בסכום של כ- 2 מיליארד ש"ח נגד הבנק ועוד ארבעה בנקים נוספים (מרכנתיל, מזרחי, איגוד ויהב).

סכום התביעה מתייחס לכל הבנקים. לטענת המבקשים הבנקים לא מספקים גילוי נאות ואף מטעים את לקוחותיהם בנוגע לעלויות הכרוכות בשירותי ההמרה אותם הם מספקים, כאשר הם מוכרים ללקוח מט"ח בשער הגבוה משער הקניה. ההפרש בין שער הקניה של הבנקים לשער המכירה ללקוח (המכונה בבקשה כ- "עמלת ייקור"), מהווה לטענת המבקשים "עמלת תיווך" הנגבית ללא גילוי באיזה מתעריפוני הבנקים. עוד טוענים המבקשים כי הבנקים פועלים כמקשה אחת על מנת להסתיר את "עמלת הייקור" הנטענת וכי קיים ביניהם הסדר כובל.

בקשה זהה בסכום של 10.5 מיליארד ש"ח הוגשה גם כנגד חמשת הבנקים הגדולים ובהם החברה האם. ביום 30 בספטמבר 2015 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה בתיק וזה קיבל תוקף של פסק דין ביום 21 בדצמבר 2015. המשמעות הכספית של ההסדר לגבי הבנק זניחה.

(ב). ביום 20 באוקטובר 2014 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כייצוגית שעניינה דמי הניהול הנגבים בכל הבנקים בקבוצת הבינלאומי (להלן כולם ביחד: "הבנק") בגין ניהול פיקדון ניירות ערך בארץ ובחו"ל (להלן: "דמי הניהול"). לטענת המבקשים, בשנים 2007-2012, הנוסחה בה עשה הבנק שימוש לצורך גביית דמי הניהול (להלן: "הנוסחה הראשונה"), שונה מהנוסחה בה היה עליו לעשות שימוש ועליה ניתן גילוי, בתעריפון הבנק.

לטענת המבקשים, כתוצאה משימוש בנוסחה הראשונה, נוצרו עיוותים חוזרים ונשנים לרעת הלקוחות, כך שבפועל הבנק חייב את הלקוחות בדמי ניהול, אשר שיעורם האפקטיבי עלה על שיעור דמי הניהול הרבעוני אותו מותר היה לבנק לגבות בהתאם לתעריפון.

לטענת המבקשים, ברבעון השלישי לשנת 2013, חדל הבנק לעשות שימוש בנוסחה הראשונה והחל מאותו מועד, אינו גובה דמי ניהול ביתר.

הנזק הכספי המצרפי הנומינאלי שנגרם לחברי הקבוצה בצירוף נזקים לא ממוניים עולה, לטענת המבקשים, על 40 מיליון ש"ח, אולם הם העמידו את הבקשה על סך של 30 מיליון ש"ח בלבד.

ביאור 24 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

ב. תביעות משפטיות ובקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד הבנק (המשך)

(1). להלן פירוט של תובענות נגד הבנק שהסכום הנטען בהן הוא מהותי (המשך):

(ג) ביום 1 באפריל 2015 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה בסך 661 מיליון ש"ח כתובענה ייצוגית שעניינה הטעיית לקוחות בנוגע למהות ערבות מדינה בהלוואות הניתנות לעסקים על ידי הבנק בערבות מדינה. לטענת המבקשים לא הוסבר להם כערבים להלוואות אלו כי ערבות המדינה היא ערבות שיורית אשר תמומש על ידי הבנק רק לאחר מימוש בטחונות ומיצוי הליכים נגד הערבים להלוואה.

(2) כמו כן, תלויה ועומדת נגד הבנק תובענה ובקשה לאישור תביעה ייצוגית המפורטת להלן, אשר לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטית באשר לסיכויי הליך משפטי זה, בשלב זה, לא ניתן להעריך את סיכוייה ומטעם זה לא בוצעה בגינה הפרשה.

ביום 31 בינואר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית בסך של כ- 698 מיליון ש"ח אשר הוגשה נגד הבנק, החברה האם ושלושה בנקים נוספים (להלן כולם ביחד: "הבנקים"), מתוכו סך של כ- 658 מיליון ש"ח בגין נזק לא ממוני וסך של כ- 40 מיליון ש"ח בגין נזק ממוני.

לטענת המבקשים הבנקים אינם מחזיקים סניפים (או אינם מחזיקים מספיק סניפים) בקרב האוכלוסייה הערבית ואינם מנגישים את שירותיהם הבנקאיים לאוכלוסייה זו. בכך, טוענים המבקשים, מפרים הבנקים את סעיף 3 (א) לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א – 2000, סעיף 2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א – 1981 וחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

הקבוצה אותה מבקשים המבקשים לייצג היא כל אזרחי מדינת ישראל מוסלמים נוצרים, ודרוזים, אשר סובלים מהפליה בנגישות לשירותים בנקאיים של הבנקים, עקב אי נוכחות סניפי בנק של הבנקים במקומות יישובם.

ביאור 24 – התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. הסכמים מהותיים-

שירותי תפעול

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע

שירותי המחשב הבנקאיים ללקוחות הבנק ניתנים באמצעות חברת מת"ף- חברה בת בשליטה מלאה של הבנק הבינלאומי. חלק מהשירותים הבנקאיים ללקוחות הבנק ניתנים באמצעות הבנק הבינלאומי. מת"ף נותנת שירותי מיחשוב (פיתוח, תחזוקה, ציוד, קווי נתונים ועוד), שיטות ותהליכים (נהלים, חוזרים ועוד) ותפעול (מסלקה דואר ועוד). שירותי המיחשוב ניתנים לכל הבנקים בקבוצת הבנק הבינלאומי. מת"ף מספקת במסגרת ההתקשרות את שירותי המיחשוב והתפעול בהיקף ובסטנדרטים הנהוגים בקבוצת הבנק הבינלאומי. השירות כולל את כל שירותי המחשב, הן בתכנה והן בחומרה, עדכוני גרסאות, תמיכה בהוראות הרגולציה ודווחים לציבור ולמפקח על הבנקים, תחזוקה וחיידוש הציוד בכל אתרי הבנק, אבטחת מידע והשקעות בפרוייקטים עתידיים.

הבנק משלם לחברת מת"ף חלק מהוצאותיה הכוללות את עלויות התפעול והפחת השוטפים המיוחס לו על פי חלקו בהיקף הפעילות בקבוצה ואת עלויות הסבת מערך המיחשוב המיוחסות לו בהתאם לפריסה רב שנתית. החל ממועד ההסבה הבנק אינו משקיע ואינו מהוון השקעות בחומרה ובפיתוח למעט מקרים בהם מבוצע פיתוח על ידי מת"ף על פי דרישת הבנק ולשימוש הבלעדי.

הוצאות המחשב ששולמו לחברת מת"ף בגין שירות עיבוד הנתונים כאמור, הסתכמו בשנת 2015 ב- 82.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 91.3 מיליון ש"ח בשנת 2014.

הסכם "חבר"

הבנק רואה באוכלוסיית מערכת הביטחון את ליבת העסקים בבנקאות האישית. הסכם שנחתם עם אירגון חבר מסדיר את התנאים לניהול חשבונותיהם של עמיתי האירגון בבנק. בחודש פברואר 2014 חודש ההסכם עם האירגון לתקופה של ארבע וחצי שנים עד אמצע שנת 2018.

מכרז למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הביטחון

בחודש נובמבר 2015 זכה הבנק במכרז למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הביטחון. במכרז נקבעו, בין היתר, התנאים למתן אשראי ולניהול חשבון לעובדי מערכת הביטחון, אוכלוסייה הכוללת את אנשי הקבע וגמלאי צה"ל, אזרחים עובדי צה"ל, עובדי משרד הביטחון וגמלאיו, יחידות הסמך של משרד הביטחון וגמלאיהן ואת הזכאים לקיצבאות שיקום.

תקופת ההסכם על פי המכרז הינה ל- 7 שנים החל מחודש יוני 2016.

במכרז נקבע, בין היתר, כי הבנק יעמיד הלוואות לאוכלוסייה שצוינה לעיל בהתאם להפניות שיפנה משרד הביטחון. תנאי הריבית ללקוח יקבעו על ידי משרד הביטחון ועל פי תנאי המכרז הוא זה שיישא בכל הפסדי האשראי. משרד הביטחון ישלם לבנק או יקבל ממנו את ההפרש בין הריבית שישלם הלקוח ובין הריבית שהציע הבנק במכרז לגבי כל סוג של הלוואות.

כחלק מתנאי המכרז, נכללו גם הזכויות להפעלת סניפי הבנק במחנות צה"ל. למשרד הביטחון ניתנה האפשרות לבחור בהפעלתם של חלק מן הסניפים.

הזכיה במכרז מאפשרת לבנק הזדמנויות עסקיות להרחבת פעילותו בקרב אוכלוסיית המכרז והגדלת חלקו באוכלוסיות נוספות.

ביאור 25 – שעבודים, תנאים מגבילים וביטחונות

א. להבטחת אשראי מבנק ישראל שיעבד הבנק לטובת בנק ישראל בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום, את כל הנכסים והזכויות אשר הפקיד ו/או רשם לזכות ו/או יפקיד ו/או ירשום לזכות חשבונות הבטוחות המתנהלים על שם בנק ישראל במסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ. להלן נתונים המתייחסים להסדר שיעבוד זה:

2014		2015		
אגרות חוב פקדונות	אגרות חוב משועבדות	פקדונות בבנק ישראל	אגרות חוב משועבדות	
2,728.5	49.9	4,224.5	49.7	יתרה ליום 31 בדצמבר
2,607.4	49.7	3,266.1	49.9	יתרה שנתית ממוצעת
3,664.4	49.9	4,760.5	49.9	היתרה המירבית במשך השנה

ב. קיימת התחייבות תלויה מכח הסכם בין מסלוקת הבורסה וחברי הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ, הן במתן שיפוי באופן הדדי בין החברים למסלוקת הבורסה כנגד כל הפסד, שעלול להיגרם לה, אם חבר כלשהו לא ישלם או לא ימסור למסלוקת הבורסה את חובו, כולו או מקצתו, או את ניירות הערך הנסלקים, כולם או מקצתם, שהוא חייב לשלם או למסור, וכן אם המסלקה שילמה את החוב, שלא שולם כאמור, או רכשה את ניירות הערך הנסלקים שלא נמסרו ומסרה אותם למקבל המיועד שהם מגיעים לו. החל מחודש יוני 2010 חדל הבנק מלשמש כחבר במסלוקת הבורסה וכחבר במסלוקת מעו"ף.

הואיל והבנק חדל מלשמש כחבר מסלוקת הבורסה, נחתם בינו לבין הבנק הבינלאומי הסכם, לפיו הבנק הבינלאומי יתן לבנק את השירותים הקשורים בני"ע וסליקות עבורו ועבור לקוחותיו. במסגרת זו הבנק הבינלאומי אחראי כלפי הבורסה לסליקת ני"ע של הבנק ולקוחותיו ולהתחייבויות הכספיות הנובעות מהן. הבנק התחייב כלפי הבינלאומי בערבות בלתי מוגבלת לתשלום כל סכום הנובע מחובות או התחייבויות הבנק הבינלאומי לבורסה, בגין פעילות הבנק ולקוחותיו, התחייבות זו תעמוד בתוקפה בכל עת שתהיה התחייבות כאמור כלפי מסלוקת הבורסה.

ג. מסלוקת מעו"ף הקימה קרן סיכונים (להלן-"הקרן") שסכומה יקבע מעת לעת על ידי דירקטוריון המסלקה. חלקו של כל חבר מסלקה בקרן, לרבות הבנק, נגזר מהיקף פעילותו במסלקה עבור לקוחותיו (ועבור עצמו במידה שהייתה כזאת). כל אחד מהבנקים החברים במסלקת מעו"ף התחייב כלפי המסלקה, לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו. הסכום ליום המאזן הנובע מעסקאות עבור לקוחות הבנק וחברות מאוחדות שלו בגין אופציות מעו"ף מוצג במאזן בסעיפים נכסים אחרים והתחייבויות אחרות בסכום זהה על פי השווי ההוגן.

הואיל והבנק חדל להיות חבר במסלוקת המעו"ף, מבוצעת פעילותו ופעילות לקוחותיו באמצעות הבנק הבינלאומי על פי הסכם שנחתם בין הצדדים.

להבטחת הסיכונים שתוארו לעיל בגין פעילותו ופעילות לקוחותיו באמצעות הבנק הבינלאומי התחייב הבנק לבנק הבינלאומי, במסגרת הסכם שרותי סליקה במעו"ף, בערבות בלתי מוגבלת בסכום, להשלים כל סכום הנובע מהתחייבות הבנק הבינלאומי למסלקת המעו"ף, בגין פעילות הבנק ולקוחותיו. ההתחייבות תעמוד בתוקף בכל עת שתעמוד התחייבות הבנק הבינלאומי בגין הסיכונים לעיל.

ד. הבנק התחייב לשפות נושאי משרה בבנק כמשמעו בחוק החברות התשנ"ט - 1999. סכום השיפוי שיעמיד הבנק מכח ההתחייבות כאמור, לכל נושאי המשרה בו, במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי לא יעלה על 33% מההון העצמי של הבנק לפי דוחותיו הכספיים האחרונים שפורסמו בסמוך לפי מועד השיפוי בפועל.

ביאור 26 – מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

א. כללי

1. הבנק חשוף לשינויים בשווי הוגן של מכשירים פיננסיים ולסיכונים נזילות הנובעים משינויים בשעורי הריבית ומשינויים בשערי מטבע.

כחלק מן האסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים יש לבנק מכשיר פיננסי מיועד וכשיר לגידור וכן מכשירים נגזרים שונים שאינם מיועדים ליחס גידור כשיר.

2. נגזר שאינו מיועד ליחס גידור כשיר, נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. בין המכשירים נכללות עסקות מטבע FORWARD, אופציות על מטבע ועסקות החלפת ריבית.

3. ייתכן והבנק יתקשר בחוזה שבפני עצמו אינו מכשיר נגזר אך הוא מכיל נגזר משובץ. לגבי כל חוזה, הבנק מעריך אם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח וקובע אם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. כאשר נקבע שהנגזר המשובץ בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, וכן שמכשיר נפרד עם אותם תנאים היה כשיר כמכשיר נגזר, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח. כאשר החוזה המארח נמדד לפי שווי הוגן ושינויים בשווי ההוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד או כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נרשם במאזן לפי שווי הוגן.

4. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת יחסי הגידור השונים. התיעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס, ההתחייבות, ההתקשרות האיתנה או העסקה החזויה אשר יועדו כפריט המגודר וציון האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. מאחר והתנאים הקריטיים של הפריט המגודר והפריט המגדר תואמים וכן יתר התנאים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מתקיימים, הגידור נחשב אפקטיבי במלואו ביחס לשינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר הנובעים משינויים בריבית ה- benchmark, הבנק מיישם את שיטת הגידור המקוצרת לעניין גידור שווי הוגן על פי הוראות המפקח על הבנקים.

5. הבנק קבע כי יפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:

(א) נקבע שהנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי ההוגן או תזרימי המזומנים של פריט מגודר.

(ב) הנגזר פוקע, נמכר, מבטל או ממומש.

(ג) הנגזר מפסיק להיות מיועד כמכשיר מגדר, כיון שקרוב לוודאי שהעסקה החזויה לא תתבצע

(ד) התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה

(ה) ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.

כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי ההוגן. כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שהפריט המגודר אינו מקיים עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי ההוגן, וכל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה ייגרעו מהמאזן ויוכרו כרווח או כהפסד בדוח רווח והפסד לתקופה השוטפת.

ביאור 26 – פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון

א. היקף הפעילות

1. סכום נקוב של מכשירים פיננסיים נגזרים

31 בדצמבר 2015					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				שקל מדד	אחר
א. נגזרים מגדרים¹					
186.4	-	-	-	186.4	-
186.4	-	-	-	186.4	-
מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
186.4	-	-	-	186.4	-
ב. נגזרים ALM^{1,2}					
895.9	-	-	795.7	-	100.2
239.1	-	-	-	239.1	-
1,135.0	-	-	795.7	239.1	100.2
מזה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
239.1	-	-	-	239.1	-
ג. נגזרים אחרים¹					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
431.9	-	426.3	5.6	-	-
431.9	-	426.3	5.6	-	-
חוזי אופציה אחרים					
84.8	-	40.8	44.0	-	-
83.5	-	40.8	42.7	-	-
-	-	-	-	-	-
1,032.1	-	934.2	97.9	-	-
ד. חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
-	-	-	-	-	-
2,353.5	-	934.2	893.6	425.5	100.2
סך הכל					

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
 (2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 26- פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות (המשך)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2015					
סך הכל	חוזי סחורות		חוזי מטבע חוץ	אחר	חוזי ריבית שקל מדד
	חוזי ואחרים	חוזים בגין מניות			
-	-	-	-	-	-
7.7	-	-	-	7.7	-
א. נגזרים מגדרים¹					
שווי הוגן ברוטו חיובי					
שווי הוגן ברוטו שלילי					
ב. נגזרים ALM^{1,2}					
שווי הוגן ברוטו חיובי					
3.6	-	-	3.6	-	-
18.3	-	-	1.0	16.2	1.1
שווי הוגן ברוטו שלילי					
ג. נגזרים אחרים¹					
שווי הוגן ברוטו חיובי					
6.6	-	6.2	0.4	-	-
6.7	-	6.2	0.5	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי					
10.2	-	6.2	4.0	-	-
סך הכל שווי הוגן ברוטו חיובי^{3,4}					
32.7	-	6.2	1.5	23.9	1.1
סך הכל שווי הוגן ברוטו שלילי^{3,4}					

(1) למעט חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי בגין מכשירים נגזרים משובצים 1.1 מיליון ש"ח.

(4) היתרה מאזנית של נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים אינה כפופה להסדרי התחשבות נטו או הסדרים דומים.

ביאור 26- פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות (המשך)

1. סכום נקוב של מכשירים פיננסיים נגזרים

31 בדצמבר 2014					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				שקל מדד	אחר
א. נגזרים מגדרים 1					
172.0	-	-	-	172.0	-
172.0	-	-	-	172.0	-
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
172.0	-	-	-	172.0	-
ב. נגזרים ALM^{1,2}					
1,234.5	-	-	884.0	-	350.5
חוזי Forward					
452.8	-	-	-	452.8	-
Swaps					
1,687.3	-	-	884.0	452.8	350.5
סך הכל					
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
452.8	-	-	-	452.8	-
ג. נגזרים אחרים 1					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
531.1	-	454.9	76.2	-	-
אופציות שנכתבו					
531.1	-	454.9	76.2	-	-
אופציות שנקנו					
חוזי אופציה אחרים					
40.8	-	18.9	21.9	-	-
אופציות שנכתבו					
40.4	-	18.9	21.5	-	-
אופציות שנקנו					
1,143.4	-	947.6	195.8	-	-
סך הכל					
ד. חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
0.1	-	-	0.1	-	-
סך הכל					
3,002.8	-	947.6	1,079.9	624.8	350.5

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 26- פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות (המשך)

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2014					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי ריבית	
				אחר	שקל מדד
א. נגזרים מגדרים 1					
0.2	-	-	-	0.2	-
8.4	-	-	-	8.4	-
ב. נגזרים ALM^{1,2}					
24.6	-	-	24.6	-	-
37.7	-	-	6.9	26.5	4.3
ג. נגזרים אחרים 1					
5.0	-	4.0	1.0	-	-
5.0	-	4.0	1.0	-	-
29.8	-	4.0	25.6	0.2	-
51.1	-	4.0	7.9	34.9	4.3

- (1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.
 (2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
 (3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי בגין מכשירים נגזרים משובצים 0.9 מיליון ש"ח.
 (4) היתרה מאזנית של נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים אינה כפופה להסדרי התחשבות נטו או הסדרים דומים.^{3,4}

ביאור 26- פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)
ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2015			
סך הכל	אחרים	בנקים	בורסה
10.2	4.0	6.2	-
-	-	-	-
10.2	4.0	6.2	-
16.7	2.8	13.9	-
26.9	6.8	20.1	-
32.7	3.0	29.7	-
יתרות מאזניות ברוטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים			
הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל			
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים			
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים ¹			
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים			
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
31 בדצמבר 2014			
סך הכל	אחרים	בנקים	בורסה
29.8	2.0	27.8	-
-	-	-	-
29.8	2.0	27.8	-
18.2	4.2	14.0	-
48.0	6.2	41.8	-
יתרות מאזניות ברוטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים			
הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל			
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים			
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין נגזרים ¹			
סך כל סיכון האשראי בגין מכשירים נגזרים			

בשנים 2015, 2014 ו-2013 לא הוכרו הפסדי אשראי בגין מכשירים נגזרים.

1. ההפרש אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

ביאור 26- פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. פרוט מועדי פירעון- סכומים נקובים: יתרות לסוף תקופה

31 בדצמבר 2015					
סך הכל	מעל חמש שנים	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	עד שלושה חודשים	
100.2	-	-	50.2	50.0	חוזי ריבית
425.5	167.4	90.4	167.7	-	-שקל מדד
893.6	-	-	69.6	824.0	אחר
934.2	-	75.4	13.5	845.3	חוזי מטבע חוץ
2,353.5	167.4	165.8	301.0	1,719.3	חוזים בגין מניות
					סך הכל
31 בדצמבר 2014					
3,002.8	188.5	295.1	730.0	1,789.2	סך הכל

ביאור 27 - מיגזרי פעילות

א. כללי

הפעילות העיסקית של הבנק מתנהלת בישראל בלבד.

בשנת 2015 הבנק זיהה את מגזרי הפעילות בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים והוראות הדיווח שהיו קיימות עד לפרסום ההוראות החדשות בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים (לפירוט ראה ביאור 1.ג.(7)).

ב. להלן פירוט מיגזרי הפעילות של הבנק

הפעילות העיסקית מנוהלת באמצעות חמישה מיגזרי פעילות עיקריים, חלוקה המבוססת על פי מאפייני הלקוחות הנכללים בכל אחד מן המיגזרים.

חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לניתוח התוצאות העיסקיות של הבנק ולצורך קבלת החלטות. נתוני תוצאות המיגזרים נערכו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "מיגזרי פעילות עיקריים".

להלן מאפייני הלקוחות והפעילות המרוכזים במסגרת מיגזרי הפעילות:

מיגזר בנקאות אישית – מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית.

מיגזר בנקאות פרטית – מספק מגוון שירותי בנקאות וייעוץ השקעות ללקוחות פרטיים בעלי עושר ופוטנציאל פיננסי המוערך כבינוני עד גבוה.

מיגזר עסקים קטנים – מספק שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לחברות ולעסקים קטנים, המנצלים מסגרות אשראי בהיקף של עד כ- 5 מיליוני ש"ח.

מיגזר בנקאות עסקית – מספק שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים, המנצלים מסגרות אשראי בהיקף של מעל כ- 5 מיליוני ש"ח.

מיגזר ניהול פיננסי - המגזר כולל את תוצאות הפעילות מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק – לרבות ניהול סיכוני השוק והנזילות בכללותם, את השינוי בשווי ההוגן של מכשירים נגזרים, ואת התוצאות מניהול תיק הנוסטרו לרבות פעילות מול בנקים ובנק ישראל.

ביאור 27 – מגזרי פעילות (המשך)

מידע על מגזרי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	בנקאות אישית	
378.1	15.7	74.8	84.3	16.5	186.8	הכנסות ריבית, נטו:
-	24.5	(9.6)	(3.8)	5.7	(16.8)	- מחיצוניים
						- בינמגזרי
251.2	20.7	13.6	24.8	101.7	90.4	הכנסות שאין מריבית:
629.3	60.9	78.8	105.3	123.9	260.4	- מחיצוניים
2.5	-	1.2	3.8	(0.7)	(1.8)	סך ההכנסות
						הוצאות בגין הפסדי אשראי
518.1	7.1	36.0	78.7	120.8	275.5	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות (לרבות פחת)
-	-	9.3	(9.3)	-	-	לחיצוניים
-	-	9.3	(9.3)	-	-	בינמגזרי
108.7	53.8	32.3	32.1	3.8	(13.3)	רווח לפני מיסים
43.1	21.4	12.8	12.7	1.5	(5.3)	הפרשה למיסים על הרווח
65.6	32.4	19.5	19.4	2.3	(8.0)	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
5.78%	31.47%	8.51%	15.20%	1.54%	(1.61%)	תשואה להון (אחוז רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי מההון הממוצע) ⁽¹⁾
17,422.2	5,822.3	2,128.3	1,640.7	1,642.2	6,188.7	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽²⁾
16,317.1	2,234.8	713.6	1,093.5	6,416.0	5,859.2	יתרה ממוצעת של התחייבויות
11,879.7	1,106.9	2,463.1	1,372.6	1,604.6	5,332.5	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
13,806.0	-	423.0	343.0	11,456.0	1,584.0	יתרה ממוצעת של ניירות ערך ⁽²⁾
319.7	-	66.2	79.8	12.0	161.7	הכנסות ריבית, נטו:
25.9	-	0.8	1.7	11.3	12.1	מרווח מפעילות מתן אשראי
32.5	40.2	(1.8)	(1.0)	(1.1)	(3.8)	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
378.1	40.2	65.2	80.5	22.2	170.0	אחר
						סך כל ההכנסות מריבית, נטו

- (1) החל משנת 2014, מחושב בהתאם להון שיוחס למגזר על פי רכיבי סיכון שיוחסו לו לפי הוראות באזל.
(2) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

ביאור 27 – מגזרי פעילות (המשך)

מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*					
סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	בנקאות אישית
הכנסות ריבית, נטו:					
416.0	24.8	78.6	87.0	22.6	203.0
-	18.0	(11.3)	(6.8)	17.6	(17.5)
הכנסות שאינן מריבית:					
237.9	8.1	13.7	24.3	99.8	92.0
653.9	50.9	81.0	104.5	140.0	277.5
60.2	-	12.4	21.2	5.2	21.4
סך ההכנסות					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
532.5	9.4	37.7	79.4	122.4	283.6
סך ההוצאות התפעוליות והאחרות (לרבות פחת)					
-	-	9.2	(9.2)	-	-
לחיצוניים					
61.2	41.5	21.7	13.1	12.4	(27.5)
23.6	16.0	8.4	5.0	4.8	(10.6)
37.6	25.5	13.3	8.1	7.6	(16.9)
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי					
תשואה להון (אחוז רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי מההון הממוצע)					
3.40%	32.70%	5.82%	5.93%	5.34%	(3.45%)
16,060.8	4,687.7	2,190.6	1,661.3	1,560.3	5,960.9
14,964.4	2,659.6	710.1	1,005.2	5,417.2	5,172.3
11,567.2	838.6	2,459.0	1,469.5	1,529.2	5,270.9
13,782.0	-	463.0	350.0	11,312.0	1,657.0
הכנסות ריבית, נטו:					
327.2	-	69.0	77.8	17.4	163.0
61.2	-	1.8	4.5	25.0	29.9
27.6	42.8	(3.5)	(2.1)	(2.2)	(7.4)
416.0	42.8	67.3	80.2	40.2	185.5
סך כל ההכנסות מריבית, נטו					

* הוצג מחדש, ראה ביאור 1.1 ו-2.

** סווג מחדש

(1) החל משנת 2014, מחושב בהתאם להון שיוחס למגזר על פי רכיבי סיכון שיוחסו לו לפי הוראות באזל.

(2) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

ביאור 27 – מגזרי פעילות (המשך)

מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013*					
סך הכל מאוחד	ניהול פיננסי	בנקאות עסקית	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	בנקאות אישית
432.5	38.0	100.3	102.0	(2.6)	194.8
-	1.1	(40.2)	(13.9)	52.4	0.6
הכנסות ריבית, נטו:					
- מחיצוניים					
- בינמגזרי					
הכנסות שאינן מריבית:					
- מחיצוניים					
276.5	39.1	19.6	31.2	90.0	96.6
709.0	78.2	79.7	119.3	139.8	292.0
סך ההכנסות					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
35.9	-	9.2	29.4	0.6	(3.3)
סך הכל הוצאות תפעוליות ואחרות (לרבות פחת)					
לחיצוניים					
520.0	8.7	33.6	75.1	119.2	283.4
בינמגזרי					
-	-	9.5	(9.5)	-	-
153.1	69.5	27.4	24.3	20.0	11.9
רווח לפני מיסים					
53.3	24.2	9.5	8.5	7.0	4.1
הפרשה למיסים על הרווח					
99.8	45.3	17.9	15.8	13.0	7.8
המינוס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי					
תשואה להון (אחוז רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי מההון הממוצע)					
9.47%	53.81%	5.36%	8.50%	7.57%	1.16%
יתרה ממוצעת של נכסים					
16,019.3	4,638.5	2,283.2	1,762.2	1,425.5	5,909.9
יתרה ממוצעת של התחייבויות**					
14,997.4	2,714.8	658.4	1,008.5	5,400.6	5,215.1
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון (1)(2)					
11,150.2	647.6	2,568.4	1,429.1	1,321.7	5,183.4
יתרה ממוצעת של ניירות ערך (2)					
12,610.0	-	1,379.0	282.0	9,477.0	1,472.0
הכנסות ריבית, נטו:					
מרווח מפעילות מתן אשראי					
291.9	-	58.5	80.3	10.7	142.4
מרווח מפעילות קבלת פקדונות					
106.3	-	2.8	8.4	39.7	55.4
אחר					
34.3	39.1	(1.2)	(0.6)	(0.6)	(2.4)
432.5	39.1	60.1	88.1	49.8	195.4
סך כל ההכנסות מריבית, נטו					

* הוצג מחדש, ראה ביאור 1.ג1. ו-2.

** סווג מחדש

(1) החל משנת 2014, מחושב בהתאם להון שיוחס למגזר על פי רכיבי סיכון שיוחסו לו לפי הוראות באזל.

(2) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

ביאור 27 – מגזרי פעילות פיקוחיים

א. כללי

כאמור לעיל, בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 7 בנובמבר 2014, החל מהדוח הכספי לשנת 2015, הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים מתבצע בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים.

ב. ההגדרות כפי שנקבעו בהוראה

- אנשים פרטיים - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר".
- מגזר בנקאות פרטית – אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- עסק – לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.
- מחזור פעילות - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.
- עסק זעיר - עסק שמחזור פעילותו קטן מ- 10 מיליוני ש"ח.
- עסק קטן - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 10 מיליוני ש"ח וקטן מ- 50 מיליוני ש"ח.
- עסק בינוני - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 50 מיליוני ש"ח וקטן מ- 250 מיליוני ש"ח.
- עסק גדול - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 250 מיליוני ש"ח.

מגזר ניהול פיננסי - יכול את הפעילויות הבאות: פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של התאגיד הבנקאי, עסקות רכש חוזר ושאליה של ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך; פעילות ניהול נכסים והתחייבויות – לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי פעילות אחרים (כאשר ללווה אין חבות לבנק מלבד ניירות ערך), מכשירים נגזרים מגדרים ומכשירים נגזרים שהם חלק מניהול נכסים והתחייבויות, פיקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, גידור או הגנה על הפרשי שער של השקעות בשלוחות בחו"ל, פקדונות בממשלות ושל ממשלות; פעילות השקעה ריאלית- השקעה במניות זמינות למכירה והשקעות בחברות כלולות של עסקים; אחר - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילויות פיתוח מוצרים פיננסיים.

מגזר אחר - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך כל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.

נכסים בניהול- לרבות נכסי קופות גמל, קרנות נאמנות, קרנות השתלמות, ניירות ערך של לקוחות, הלוואות בניהול הבנק ונכסים הנובעים מפעילות לפי מידת גבייה.

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

ליום 31 בדצמבר 2015									
סך פעילות בישראל	אחר	ניהול מוסדיים פיננסי	גופים מוסדיים פיננסי	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים		בנקאות פרטית	
						משקי בית	משקי בית	משקי בית	משקי בית
11,921.1	-	-	1.9	935.1	755.3	2,048.9	17.9	8,162.0	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
99.3	-	-	-	-	30.4	45.2	-	23.7	יתרת חובות פגומים
9.9	-	-	-	-	-	4.4	-	5.5	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
15,454.3	-	-	9.2	408.8	421.0	1,526.5	799.8	12,289.0	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
11,854.2	-	1,077.1	3.6	1,047.7	692.5	1,868.4	17.4	7,147.5	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופה

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסים משוקללים בסיכון – כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 201).

ביאור 27 – מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

אנשים פרטיים – משקי בית ובנקאות פרטית

ליום 31 בדצמבר 2015									
אנשים פרטיים - בנקאות אישית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל, מאוחד									
מגזר בנקאות פרטית					מגזר בנקאות אישית				
סך הכל					סך הכל				
הלוואות כרטיסי					הלוואות כרטיסי				
בנקאות					בנקאות				
פרטית					אישית				
סך הכל					סך הכל				
8,179.9	17.9	10.7	7.2	-	8,162.0	6,701.6	1,265.9	194.5	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
23.7	-	-	-	-	23.7	23.7	-	-	יתרת חובות פגומים
5.5	-	-	-	-	5.5	5.5	-	-	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
13,088.8	799.8	799.8	-	-	12,289.0	12,289.0	-	-	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
7,164.9	17.4	9.8	7.6	-	7,147.5	6,016.3	1,131.2	-	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופה

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים

ליום 31 בדצמבר 2015										
עסקים קטנים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל										
עסקים גדולים			עסקים בינוניים			עסקים קטנים וזעירים				
סך הכל			סך הכל			סך הכל				
בינוני ונדלן			בינוני ונדלן			בינוני ונדלן				
אחר			אחר			אחר				
3,739.3	935.1	820.9	114.2	755.3	708.9	46.4	2,048.9	1,780.5	268.4	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
75.6	-	-	-	30.4	30.4	-	45.2	41.2	3.8	יתרת חובות פגומים
4.4	-	-	-	-	-	-	4.4	2.7	1.7	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
2,356.3	408.8	368.9	39.9	421.0	335.5	85.5	1,526.5	1,359.1	167.4	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
3,608.6	1,047.7	820.9	226.8	692.5	498.1	194.4	1,868.4	1,503.0	365.4	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופה

1. יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
2. נכסים משוקללים בסיכון – כפי שחושבו לצורך הלימות הון (הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 201).

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות** ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי***

*2013			*2014			2015			
הפרשה להפסדי אשראי			הפרשה להפסדי אשראי			הפרשה להפסדי אשראי			
אשראי לציבור			אשראי לציבור			אשראי לציבור			
מסחרי	פרטי	סך הכל	מסחרי	פרטי	סך הכל	מסחרי	פרטי	סך הכל	
74.5	55.1	129.6	56.3	44.0	100.3	75.1	67.0	142.1	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
32.9	(1.4)	31.5	30.2	27.0	57.2	14.1	(2.1)	12.0	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(85.0)	(37.9)	(122.9)	(40.8)	(37.3)	(78.1)	(49.4)	(41.9)	(91.3)	מחיקות חשבונאיות
33.9	28.2	62.1	29.4	33.3	62.7	29.2	37.7	66.9	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(51.1)	(9.7)	(60.8)	(11.4)	(4.0)	(15.4)	(20.2)	(4.2)	(24.4)	מחיקות חשבונאיות נטו
56.3	44.0	100.3	75.1	67.0	142.1	69.0	60.7	129.7	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה

תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

8.7	1.4	10.1	13.3	1.2	14.5	15.0	2.5	17.5	יתרת הפרשה לתחילת שנה
4.6	(0.2)	4.4	1.7	1.3	3.0	(8.9)	(0.6)	(9.5)	גידול (קיטון) בהפרשה
13.3	1.2	14.5	15.0	2.5	17.5	6.1	1.9	8.0	יתרת הפרשה לסוף השנה בגין מכשירי
									אשראי חוץ מאזניים
69.6	45.2	114.8	90.1	69.5	159.6	75.1	62.6	137.7	סה"כ הפרשה להפסדי אשראי - חובות
									ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

* הוצג מחדש בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא חובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור 1.ג.2).
 **אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
 ***לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי וקובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים ראה ביאור 1.ג.7 ו-1.ג.8.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות** ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

הפרשה להפסדי אשראי

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות * ועל החובות* בגינם היא חושבה:

31 בדצמבר 2014					31 בדצמבר 2015***				
בנקים		אשראי לציבור			בנקים		אשראי לציבור		
וממשלות סך הכל	סך הכל	פרטי	מסחרי	וממשלות סך הכל	סך הכל	פרטי	מסחרי	וממשלות סך הכל	
יתרת חוב רשומה של חובות**									
* 3,325.9	535.7	2,790.2	103.1	2,687.1	3,131.1	881.6	2,249.5	96.8	2,152.7
8,699.0	-	8,699.0	7,587.0	1,112.0	9,671.6	-	9,671.6	8,094.5	1,577.1
12,024.9	535.7	11,489.2	7,690.1	3,799.1	12,802.7	881.6	11,921.1	8,191.3	3,729.8
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות**									
* 65.5	-	65.5	9.4	56.1	51.1	-	51.1	3.8	47.3
76.6	-	76.6	57.6	19.0	78.6	-	78.6	56.9	21.7
142.1	-	142.1	67.0	75.1	129.7	-	129.7	60.7	69.0

* הוצג מחדש בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא חובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור 1.ג.2).

**אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

***לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר קובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים ראה

ביאור 1.ג.7.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹

1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2015						פעילות לווים בישראל
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים (2)				
בפיגור של 30 ימים או יותר (4) ועד 89 ימים (5)	בפיגור של 90 ימים או יותר (4)	סך הכל	לא פגומים (3)		לא בעייתיים	ציבורי - מסחרי
			לא פגומים	לא		
3.5	0.8	241.8	2.7	9.2	229.9	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	0.1	183.6	1.1	0.6	181.9	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
0.1	-	68.2	1.8	0.3	66.1	שרותים פיננסיים
24.6	3.5	3,236.2	69.9	81.6	3,084.7	מסחרי אחר
28.2	4.4	3,729.8	75.5	91.7	3,562.6	סך הכל מסחרי
-	-	209.2	0.3	1.8	207.1	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
17.8	5.5	7,982.1	23.5	60.8	7,897.8	אנשים פרטיים - אחר
46.0	9.9	11,921.1	99.3	154.3	11,667.5	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	830.1	-	-	830.1	בנקים בישראל
-	-	51.5	-	-	51.5	ממשלת ישראל
46.0	9.9	12,802.7	99.3	154.3	12,549.1	סך הכל פעילות בישראל

31 בדצמבר 2014*						פעילות לווים בישראל
חובות לא פגומים* - מידע נוסף		בעייתיים (2)				
בפיגור של 30 ימים או יותר (4) ועד 89 ימים (5)	בפיגור של 90 ימים או יותר (4)	סך הכל	לא פגומים (3)		לא בעייתיים	ציבורי - מסחרי
			לא פגומים	לא		
0.4	-	348.2	6.1	2.6	339.5	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	0.1	145.2	2.0	0.3	142.9	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
-	-	17.3	0.5	-	16.8	שרותים פיננסיים
8.8	0.5	3,288.4	114.6	62.1	3,111.7	מסחרי אחר
9.2	0.6	3,799.1	123.2	65.0	3,610.9	סך הכל מסחרי
-	-	196.1	0.9	0.8	194.4	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
12.8	1.0	7,494.0	34.9	40.4	7,418.7	אנשים פרטיים - אחר
22.0	1.6	11,489.2	159.0	106.2	11,224.0	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	498.7	-	-	498.7	בנקים בישראל
-	-	37.0	-	-	37.0	ממשלת ישראל
22.0	1.6	12,024.9	159.0	106.2	11,759.7	סך הכל פעילות בישראל

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
 - (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
 - (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית, למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי - ראה ביאור 28.ב.ג. להלן.
 - (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
 - (5) צוברים הכנסות ריבית. כל החובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- * הוצג מחדש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור 2.ג.1.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹

איכות האשראי- מצב פיגור החובות

מדיניות ניהול סיכון האשראי בבנק מגדירה סממנים עיקריים לבחינת איכות האשראי, ביניהם מצב הפיגור, דירוג הלקוח, מצב הבטחונות ועוד. מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות האשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות רבית) לאחר 90 ימי פיגור. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב למעט במקרים בהם הועבר לטיפול באמצעים משפטיים, נבחן באופן פרטני ונמצא כי לא צפויים ממנו הפסדי אשראי מעבר לסכום שנמחק או הופרש. הבנק משתמש באינדיקציות נוספות כגון דירוג לקוחות ומצב הבטחונות המנוהלים במערכות ממוכנות בהתאם למדיניות ניהול סיכון האשראי שקבע הדירקטוריון.

2. מידע נוסף על חובות פגומים

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית פעילות לווים בישראל

31 בדצמבר 2015					ציבורי - מסחרי
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל (יתרת (2) חובות פגומים)	יתרת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (3)		יתרת הפרשה פרטנית (3)	
		יתרת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (3)			
		יתרת חובות פגומים	יתרת חובות פגומים		
145.8	2.7	2.3	0.2	0.4	בינוי ונדל"ן - בינוי
1.1	1.1	1.1	-	-	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
2.4	1.8	0.3	0.5	1.5	שרותים פיננסיים
181.0	69.9	30.3	22.7	39.6	מסחרי אחר
330.3	75.5	34.0	23.4	41.5	סך הכל מסחרי
0.3	0.3	0.3	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
60.5	23.5	21.2	2.1	2.3	אנשים פרטיים - אחר
391.1	99.3	55.5	25.5	43.8	סך הכל פעילות בישראל*
					*מזה
385.3	98.0	54.2	25.5	43.8	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
99.5	49.6	43.9	4.6	5.7	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (2) יתרת חוב רשומה.
- (3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹

2. מידע נוסף על חובות פגומים

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 בדצמבר 2014					פעילות לווים בישראל
יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת (2)(4) חובות פגומים	יתרת (2) חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית (3)(4)		יתרת (2) חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית (3)	
		פרטנית (3)	פרטנית (4)	פרטנית (3)	פרטנית (4)
					ציבורי - מסחרי
131.2	6.1	4.7	0.7	1.4	בינוי ונדל"ן - בינוי
2.9	2.0	2.0	-	-	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
2.1	0.5	0.2	0.2	0.3	שרותים פיננסיים
270.8	114.6	52.2	30.7	62.4	מסחרי אחר
407.0	123.2	59.1	31.6	64.1	סך הכל מסחרי
0.9	0.9	0.9	-	-	אנשים פרטיים - הלואות לדיור
143.3	34.9	25.6	8.2	9.3	אנשים פרטיים - אחר
551.2	159.0	85.6	39.8	73.4	סך הכל ציבור - פעילות בישראל*
					*מזה
543.8	155.6	82.2	39.8	73.4	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
90.0	41.7	38.4	2.9	3.3	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(2) יתרת חוב רשומה.

(3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

(4) הוצג מחדש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה

ביאור 2.ג.1

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹

2. מידע נוסף על חובות פגומים

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			פעילות לווים בישראל
יתרה ממוצעת של חובות פגומים ²	הכנסות ריבית שנרשמו ³	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ²	הכנסות ריבית שנרשמו ³	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	
-	-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
-	-	-	-	-	-	שרותים פיננסיים
3.0	3.0	3.0	5.9	5.9	5.9	מסחרי אחר
3.0	3.0	3.0	5.9	5.9	5.9	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	אנשים פרטיים - אחר
3.6⁽⁴⁾	3.6	129.8	6.5⁽⁴⁾	6.5	163.7	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			פעילות לווים בישראל
יתרה ממוצעת של חובות פגומים ²	הכנסות ריבית שנרשמו ³	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים ²	הכנסות ריבית שנרשמו ³	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	
-	-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
-	-	-	-	-	-	שרותים פיננסיים
4.8	4.8	4.8	5.2	5.2	5.2	מסחרי אחר
5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	5.2	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	אנשים פרטיים - אחר
7.7⁽⁴⁾	7.7	164.7	7.7⁽⁴⁾	7.7	164.7	סך הכל ציבור - פעילות בישראל

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
- (3) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.
- (4) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 18.6 מיליוני ש"ח (בשנת 2014 – 20.0 מיליוני ש"ח, בשנת 2013 – 17.6 מיליוני ש"ח).

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש

31 בדצמבר 2015					פעילות לווים בישראל
סך הכל (3)	צובר (2) לא בפיגור	צובר (2) בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר (2) בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית	ציבורי - מסחרי
1.7	0.3	-	-	1.4	בינוי ונדל"ן - בינוי
1.1	1.0	-	-	0.1	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
1.8	0.1	-	-	1.7	שרותים פיננסיים
24.4	4.9	-	-	19.5	מסחרי אחר
29.0	6.3	-	-	22.7	סך הכל מסחרי
20.6	3.9	-	-	16.7	אנשים פרטיים - אחר
49.6	10.2	-	-	39.4	סך הכל פעילות בישראל

31 בדצמבר 2014					פעילות לווים בישראל
סך הכל (3)	צובר (2) לא בפיגור	צובר (2) בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר (2) בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית	ציבורי - מסחרי
1.8	0.2	-	-	1.6	בינוי ונדל"ן - בינוי
1.8	1.7	-	-	0.1	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
0.2	0.1	-	-	0.1	שרותים פיננסיים
22.5	2.5	-	-	20.0	מסחרי אחר
26.3	4.5	-	-	21.8	סך הכל מסחרי
15.4	2.1	-	-	13.3	אנשים פרטיים - אחר
41.7	6.6	-	-	35.1	סך הכל פעילות בישראל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(2) צובר הכנסות ריבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

לא קיימות התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹(המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים(המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו בשנת הדיווח					
2014			2015		
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מס' חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מס' חוזים
0.9	1.2	5	1.2	1.2	11
0.1	0.1	1	0.1	0.1	1
-	-	-	1.7	1.8	3
14.2	18.2	117	19.8	23.4	148
15.2	19.5	123	22.8	26.5	163
11.2	11.7	236	13.6	14.6	279
26.4	31.2	359	36.4	41.1	442

פעילות לווים בישראל
ציבורי- מסחרי

בינוי ונדל"ן - בינוי

בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן

שרותים פיננסיים

מסחרי - אחר

סך הכל מסחרי

אנשים פרטיים - אחר

סך הכל ציבור - פעילות בישראל

ארגונים מחדש שבוצעו בשנת הדיווח		
2013		
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מס' חוזים
4.1	4.2	8
-	-	-
0.1	0.1	1
22.8	26.5	100
27.0	30.8	109
6.5	7.5	266
33.5	38.3	375

פעילות לווים בישראל

ציבורי- מסחרי

בינוי ונדל"ן - בינוי

בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן

שרותים פיננסיים

מסחרי - אחר

סך הכל מסחרי

אנשים פרטיים - אחר

סך הכל ציבור - פעילות בישראל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות¹ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים באירגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שכשלו ²				
2014		2015		
יתרת חוב	מס' חוזים	יתרת חוב	מס' חוזים	
רשומה		רשומה		
				פעילות לווים בישראל
				ציבורי- מסחרי
0.4	4	0.1	1	בינוי ונדל"ן - בינוי
6.8	37	3.8	22	מסחרי - אחר
7.2	41	3.9	23	סך הכל מסחרי
0.8	18 (3)	0.3	9	אנשים פרטיים - אחר
8.0	59	4.2	32	סך הכל ציבור - פעילות בישראל

ארגונים מחדש שכשלו ²			
2013			
יתרת חוב	מס' חוזים		
רשומה			
			פעילות לווים בישראל
			ציבורי- מסחרי
-	1		בינוי ונדל"ן - בינוי
2.5	25		מסחרי - אחר
2.5	26		סך הכל מסחרי
0.4	13		אנשים פרטיים - אחר
2.9	39		סך הכל ציבור - פעילות בישראל

- 1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- 2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.
- 3) החל מהדוחות לשנת 2015 מיישם הבנק עדכון לקובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, אשר מחייב, בין היתר, כי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי שאורגנו מחדש וארגון מחדש כשל יימחקו לכל המאוחר תוך 60 יום. הבנק יישם את ההוראה בדרך של מכאן ולהבא. לפירוט נוסף ראה ביאור 8.ג.1.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה

31 בדצמבר 2014 (*)			31 בדצמבר 2015			תקרת האשראי - באלפי ש"ח	
סיכון אשראי חוץ מאזני (1,3)	אשראי (1)	מספר לווים (2)	סיכון אשראי חוץ מאזני (1,3)	אשראי (1)	מספר לווים (2)		
99.7	71.9	39,635	103.3	68.1	40,061	עד 10	
217.8	155.3	23,337	221.9	149.8	23,517	עד 20	מעל 10
543.6	437.9	31,799	542.0	414.5	31,364	עד 40	מעל 20
1,004.3	1,130.0	35,705	987.1	1,084.6	34,972	עד 80	מעל 40
1,087.1	1,941.5	26,952	1,088.9	1,989.7	27,591	עד 150	מעל 80
823.8	2,640.2	16,585	907.6	2,868.7	18,080	עד 300	מעל 150
285.8	1,684.9	4,934	320.2	1,904.6	5,442	עד 600	מעל 300
180.8	959.9	1,404	162.0	1,064.5	1,540	עד 1,200	מעל 600
107.4	280.5	249	76.1	343.6	274	עד 2,000	מעל 1,200
125.9	421.6	194	103.1	413.0	180	עד 4,000	מעל 2,000
140.3	342.9	88	125.2	350.7	86	עד 8,000	מעל 4,000
108.1	492.7	51	182.2	601.8	61	עד 20,000	מעל 8,000
143.6	660.8	30	128.2	583.1	26	עד 40,000	מעל 20,000
384.7	390.1	11	165.2	161.2	5	עד 118,500 (4)	מעל 40,000
5,252.9	11,610.2	180,974	5,113.0	11,997.9	183,199		סך הכל

(1) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת החבות של לווה.

(4) בשנת 2014 עד 169,400.

(*) הוצג מחדש בהתאם להוראות המפקח בנושא חובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, ראה ביאור 2.ג.1.

ביאור 28- מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. מכשירים פיננסיים חוץ – מאזניים
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרות החוזים (1)		
				עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:
-	-	9.4	6.5	אשראי תעודות
3.2	1.8	74.8	63.9	ערבויות להבטחת אשראי
4.2	1.9	326.9	337.8	ערבויות לרוכשי דירות
2.0	0.8	167.6	185.6	ערבויות והתחייבויות אחרות
0.9	0.9	2,437.1	2,675.0	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
				מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי
1.0	1.4	1,471.3	1,597.0	דרישה שלא נוצלו
1.9	0.8	715.5	382.3	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
4.3	0.4	400.5	84.4	התחייבויות להוצאת ערבויות
-	-	150.9	156.9	מסגרות לפעולות למכשירים נגזרים שלא נוצלו

(1) יתרת החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי.

ביאור 29 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

31 בדצמבר 2015						
נכסים	מטבע חוץ (1)		מטבע ישראלי		לא צמוד	צמוד למדד המחירים
	פריטים שאינם כספיים (2)	סך הכל	דולר ארה"ב			
			אחר	דולר ארה"ב		
מזומנים ופקדונות בבנקים	-	5,196.4	216.2	42.2	349.4	4,588.6
ניירות ערך	4.1	1,809.0	134.0	173.1	416.1	1,081.7
אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾	-	11,791.4	71.2	211.4	427.2	11,081.6
אשראי לממשלה	-	51.5	-	0.6	-	50.9
בניינים וציוד	81.2	81.2	-	-	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים	6.2	10.2	0.2	3.7	-	0.1
נכסים אחרים	24.9	232.3	-	-	95.3	112.1
סך כל הנכסים	116.4	19,172.0	421.6	431.0	1,288.0	16,915.0
התחייבויות						
פקדונות הציבור	-	15,454.3	433.0	1,060.5	921.9	13,038.9
פקדונות מבנקים	-	185.2	1.1	2.8	-	181.3
פקדונות הממשלה	-	233.0	4.3	6.6	-	222.1
כתבי התחייבות נדחים	-	665.9	-	-	583.8	82.1
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	5.2	31.6	11.6	10.2	-	4.6
התחייבויות אחרות	6.9	1,437.3	-	9.7	54.3	1,366.4
סך כל ההתחייבויות	12.1	18,007.3	450.0	1,089.8	1,560.0	14,895.4
הפרש	104.3	1,164.7	(28.4)	(658.8)	(272.0)	2,019.6
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
	-	-	31.4	667.2	99.6	(798.2)
סך הכל	104.3	1,164.7	3.0	8.4	(172.4)	1,221.4

- (1) כולל צמודי מטבע חוץ.
 (2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 (3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה. (לא צמוד – 120.3 מיליוני ש"ח, צמוד – 5.0 מיליוני ש"ח, דולר – 3.2 מיליוני ש"ח, אחר – 1.2 מיליוני ש"ח).

ביאור 29 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

*31 בדצמבר 2014							
סך הכל	פריטים שאינם כספיים (2)	מטבע חוץ(1)		מטבע ישראלי		נכסים	
		אחר	דולר ארה"ב	צמוד למדד המחירים	לא צמוד		נכסים
3,356.2	-	35.5	58.7	253.2	3,008.8	מזומנים ופקדונות בבנקים	
1,821.4	4.8	186.8	176.2	478.5	975.1	ניירות ערך	
11,347.1	-	87.9	210.9	648.8	* 10,399.5	אשראי לציבור, נטו ⁽³⁾	
37.0	-	-	-	-	37.0	אשראי לממשלה	
85.6	85.6	-	-	-	-	בניינים וציוד	
29.8	4.0	0.1	25.1	-	0.6	נכסים בגין מכשירים נגזרים	
215.0	23.2	-	-	65.3	* 126.5	נכסים אחרים	
16,892.1	117.6	310.3	470.9	1,445.8	14,547.5	סך כל הנכסים	
התחייבויות							
13,072.7	-	367.5	994.3	1,133.2	10,577.7	פקדונות הציבור	
201.5	-	0.3	3.5	20.5	177.2	פקדונות מבנקים	
290.0	-	3.5	32.6	-	253.9	פקדונות הממשלה	
777.1	-	-	-	689.8	87.3	כתבי התחייבות נדחים	
50.2	3.1	17.2	16.4	-	13.5	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	
1,393.4	8.6	-	12.0	35.4	* 1,337.4	התחייבויות אחרות	
15,784.9	11.7	388.5	1,058.8	1,878.9	12,447.0	סך כל ההתחייבויות	
1,107.2	105.9	(78.2)	(587.9)	(433.1)	2,100.5	הפרש	
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים							
-	-	87.2	588.6	349.6	(1,025.4)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	
1,107.2	105.9	9.0	0.7	(83.5)	1,075.1	סך הכל	

- (1) כולל צמודי מטבע חוץ.
 (2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 (3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה. (לא צמוד – 136.5 מיליוני ש"ח, צמוד – 2.9 מיליוני ש"ח, דולר – 2.2 מיליוני ש"ח, אחר – 0.5 מיליוני ש"ח).

* הוצג מחדש, ראה ביאור 1.ג.1 (1-ו-2).

ביאור 30 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון(1)

31 בדצמבר 2015							
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים							
מעל שלוש מעל ארבע			מעל שלושה				
ועד	ועד	מעל שנתיים ועד	מעל שנה ועד	חודשים ועד	ועד	ועד	עם דרישה ועד חודש (6)
חמש שנים	ארבע שנים	שלוש שנים	שנתיים	שנה (6)	חודשים (6)	שלושה חודשים	
1,216.0	1,237.5	1,512.7	2,075.6	2,626.3	1,813.0	6,061.4	מטבע ישראלי (לרבות צמוד מדד וצמוד מט"ח)
90.7	284.3	139.9	286.6	1,279.1	609.2	13,603.6	נכסים התחייבויות הפרש
1,125.3	953.2	1,372.8	1,789.0	1,347.2	1,203.8	(7,542.2)	
-	-	-	-	-	(620.3)	(78.1)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
1,125.3	953.2	1,372.8	1,789.0	1,347.2	583.5	(7,620.3)	הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
							מטבע חוץ⁽³⁾
43.8	72.4	16.4	17.5	76.6	244.4	269.8	נכסים התחייבויות הפרש
4.1	5.0	9.6	8.8	116.8	76.5	1,328.3	
39.7	67.4	6.8	8.7	(40.2)	167.9	(1,058.5)	
2.6	64.7	4.3	6.3	(4.9)	121.6	(896.9)	מזה : הפרש - בדולר
-	-	-	-	-	620.3	78.1	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
39.7	67.4	6.8	8.7	(40.2)	788.2	(980.4)	הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים

הערות לעמודים 222 עד 225 ראה עמוד 226

ביאור 30 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון(1) (המשך)

יתרה מאזנית(4)						
שיעור תשואה חוזי(5) באחוזים	סך הכל	ללא תקופת פרעון(2)	סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשר ועד עשרים		מעל חמש ועד עשר
				מעל עשרים שנה	מעל עשרים שנה	מעל עשרים שנה
2.54%	18,209.6	138.3	18,979.4	3.5	499.3	1,934.1
1.95%	16,458.8	-	16,539.1	5.5	64.4	175.8
	1,750.8	138.3	2,440.3	(2.0)	434.9	1,758.3
	(698.6)	-	(698.4)	-	-	-
	1,052.2	138.3	1,741.9	(2.0)	434.9	1,758.3
3.00%	846.0	1.1	923.7	-	-	182.8
0.16%	1,536.4	-	1,558.3	-	-	9.2
	(690.4)	1.1	(634.6)	-	-	173.6
3.90%	(658.8)	1.0	(630.3)	-	-	72.0
	698.6	-	698.4	-	-	-
	8.2	1.1	63.8	-	-	173.6

ביאור 30 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון(1) (המשך)

31 בדצמבר 2015							
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים							
מעל שלוש מעל ארבע			מעל שלושה		מעל חודש		
ועד	ועד	מעל שנתיים	מעל שנה	חודשים	ועד	ועד	עם דרישה
חמש	ארבע	ועד	ועד	ועד	שלושה	ועד	ועד חודש (6)
שנים	שנים	שלוש	שנתיים	שנה (6)	חודשים (6)		
1,259.8	1,309.9	1,529.1	2,093.1	2,702.9	2,057.4	6,331.2	סך הכל
94.8	289.3	149.5	295.4	1,395.9	685.7	14,931.9	נכסים*
1,165.0	1,020.6	1,379.6	1,797.7	1,307.0	1,371.7	(8,600.7)	התחייבויות**
735.7	1,034.5	1,415.3	1,890.8	2,276.3	1,837.7	1,425.0	הפרש
43.5	25.6	100.4	133.4	992.7	442.6	13,643.7	*מזה: אשראי לציבור
							**מזה: פיקדונות הציבור

31 בדצמבר 2014***							
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים							
מעל שלוש מעל ארבע			מעל שלושה		מעל חודש		
ועד	ועד	מעל שנתיים	מעל שנה	חודשים	ועד	ועד	עם דרישה
חמש	ארבע	ועד	ועד	ועד	שלושה	ועד	ועד חודש (6)
שנים	שנים	שלוש	שנתיים	שנה (6)	חודשים (6)		
1,007.7	1,080.9	1,482.2	1,969.3	2,618.7	1,917.1	4,456.7	סך הכל
284.5	98.1	195.7	491.9	1,058.6	733.2	12,750.0	נכסים*
723.2	982.8	1,286.5	1,477.4	1,560.1	1,183.9	(8,293.3)	התחייבויות**
667.9	939.7	1,377.9	1,802.7	2,206.5	1,876.6	1,279.5	הפרש
(20.1)	(57.3)	(58.2)	(243.5)	(708.0)	(492.9)	(11,391.4)	*מזה: אשראי לציבור
							**מזה: פיקדונות הציבור

***הוצג מחדש, ראה ביאור 1.ג.1 (1-ו-2).

הערות לעמודים 222 עד 225 ראה עמוד 226

ביאור 30 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון(1) (המשך)

שיעור תשואה חוזי(5)	יתרה מאזנית(4)		סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעל עשר ועד עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים
	סך הכל	ללא תקופת פרעון(2)				
	סך	ללא תקופת פרעון(2)				
2.56%	19,055.6	139.4	19,903.1	3.5	499.3	2,116.9
1.92%	17,995.2	-	18,097.4	5.5	64.4	185.0
	1,060.4	139.4	1,805.7	(2.0)	434.9	1,931.9
2.87%	11,791.4	47.7	12,569.7	3.0	444.2	1,507.3
0.52%	15,454.3	0.0	15,465.5	-	15.3	68.3

שיעור תשואה חוזי(5)	יתרה מאזנית(4)		סך הכל תזרימי מזומנים	מעל עשרים שנה	מעל חמש ועד עשרים שנה	מעל חמש ועד עשר שנים
	סך הכל	ללא תקופת פרעון(2)				
	סך	ללא תקופת פרעון(2)				
2.77% **	16,774.5	227.7	17,546.5	5.1	424.0	2,584.8
2.24% **	15,773.2	37.1	15,881.1	-	41.6	227.5
	1,001.3	190.6	1,665.4	5.1	382.4	2,357.3
3.10% **	11,347.1	143.4	12,028.7	4.0	412.3	1,435.4
0.46%	13,072.7	-	(13,069.9)		(17.8)	(80.7)

ביאור 30 – נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון (1) (המשך)

הערות לעמודים 222 עד 225

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החזוי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) נכסים ללא תקופת פירעון כולל נכסים בסך 47.7 מיליון ש"ח שזמן פירעונם עבר (בשנת 2014 – 143.8 מיליון ש"ח).
- (3) לא כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (4) כפי שנכללה בביאור מס' 29 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.
- (5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (6) סכומי אשראי בתנאי חח"ד וסכומי החריגה ממסגרת חח"ד שנכללו הם 963.3 מיליוני ש"ח ו-19.3 מיליוני ש"ח בהתאמה (ביום 31 בדצמבר 2014 – 999.7 מיליוני ש"ח ו-48.7 מיליוני ש"ח בהתאמה). סכומי האשראי בתנאי חח"ד מוינו לפי תקופת המסגרת שנקבעה וסכומי החריגה ממסגרת החח"ד מוינו לטור "ללא תקופת פירעון".

ביאור 31א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

31 בדצמבר 2015					
סה"כ	שווי הוגן (1)			יתרה במאזן	
	רמה 3	רמה 2	רמה 1		
5,219.3	266.4	4,811.1	141.8	5,196.4	נכסים פיננסיים
1,820.5	4.1	347.6	1,468.8	1,809.0	מזומנים ופקדונות בבנקים
11,537.7	10,783.3	754.4	-	11,791.4	ניירות ערך (2)
51.8	-	51.8	-	51.5	אשראי לציבור, נטו
10.2	0.2	4.7	5.3	10.2	אשראי לממשלה
24.9	24.9	-	-	24.9	נכסים בגין מכשירים נגזרים
18,664.4	11,078.9	5,969.6	1,615.9 (3)	18,883.4	נכסים פיננסיים אחרים
					סך כל הנכסים הפיננסיים
					התחייבות פיננסית
15,427.3	1,494.6	13,932.7	-	15,454.3	פקדונות הציבור
185.1	-	185.1	-	185.2	פקדונות מבנקים
233.0	1.0	232.0	-	233.0	פקדונות הממשלה
708.0	540.5	-	167.5	665.9	כתבי התחייבות נדחים
31.6	1.1	25.2	5.3	31.6	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,326.3	571.9	754.4	-	1,327.2	התחייבויות פיננסיות אחרות
17,911.3	2,609.1	15,129.4	172.8 (3)	17,897.2	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
					מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
4.0	4.0			4.0	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

31 בדצמבר 2014 *					
סה"כ	שווי הוגן (1)			יתרה במאזן	
	רמה 3	רמה 2	רמה 1		
3,367.8	261.9	2,976.9	129.0	3,356.2	נכסים פיננסיים
1,834.5	4.8	410.2	1,419.5	1,821.4	מזומנים ופקדונות בבנקים
11,073.1	* 10,369.4	703.7	-	11,347.1	ניירות ערך (2)
37.0	-	37.0	-	37.0	אשראי לציבור, נטו
29.8	0.8	25.5	3.5	29.8	אשראי לממשלה
26.5	* 26.5	-	-	26.5	נכסים בגין מכשירים נגזרים
16,368.7	10,663.4	4,153.3	1,552.0 (3)	16,618.0	נכסים פיננסיים אחרים
					סך כל הנכסים הפיננסיים
					התחייבות פיננסית
13,064.7	1,393.3	11,671.4	-	13,072.7	פקדונות הציבור
205.3	23.6	181.7	-	201.5	פקדונות מבנקים
290.0	-	290.0	-	290.0	פקדונות הממשלה
840.4	581.0	-	259.4	777.1	כתבי התחייבות נדחים
50.2	4.3	42.4	3.5	50.2	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1,270.9	* 567.2	703.7	-	1,272.1	התחייבויות פיננסיות אחרות
15,721.5	2,569.4	12,889.2	262.9 (3)	15,663.6	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
					מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
4.2	4.2			4.2	עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

* הוצג מחדש, ראה ביאור 1.ג.1 ו-2. הערות בעמוד הבא

ביאור 31א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

הערות לעמוד 227 :

- (1) רמה 1 – מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2 – מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3 – מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך, ראה ביאור 12, "ניירות ערך".
- (3) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 2,873.0 מיליוני ש"ח ובסך 8,421.5 מיליוני ש"ח, בהתאמה (שנת 2014-2,846.2 מיליוני ש"ח ו- 6,064.4 מיליוני ש"ח, בהתאמה), אשר היתרה במאזן שלהם זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה ביאורים 31ד-ו'.

ביאור 31א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בנושא הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת הזכויות שאינן מקנות שליטה ואת השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי הבנק כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, איגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח;

ניירות ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר.

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלה הווננו בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה. בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח.

תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

פיקדונות, איגרות חוב וכתבי התחייבות - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על ידי הבנק, ביום הדיווח. לגבי איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת ההפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפירעון בסוף התקופה.

ביאור 31 א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי וכן התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

הערכת השווי ההוגן של "התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן" כללה התייחסות להפרש בין הריבית שנקבעה בהסכם לבין הריבית בעסקאות דומות במועד הדיווח.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.
מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא בזה).

מכשירים פיננסיים (למעט מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים סחירים) לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים היתרה במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן כפוף לשינויים בסיכונים אשראי ובמרווח הבנק.

ביאור 31- פריטים הנמדדים בשווי הוגן

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2015					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
יתרה מאזנית	סך הכל שווי הוגן	השפעת הסכמי קיזוז	נתונים		מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
			נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	
נכסים					
ניירות ערך זמינים למכירה:					
1,446.3	1,446.3	-	-	279.7	1,166.6
אגרות חוב של ממשלת ישראל					
195.7	195.7	-	-	-	195.7
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל					
27.3	27.3	-	-	27.3	-
אגרות חוב של אחרים בישראל					
1,669.3	1,669.3	-	-	307.0	1,362.3
סך כל ניירות ערך זמינים למכירה					
3.6	3.6	-	-	-	3.6
אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל					
8.4	8.4	-	-	-	8.4
אגרות חוב של אחרים בישראל					
12.0	12.0	-	-	-	12.0
סך כל ניירות ערך למסחר					
נכסים בגין מכשירים נגזרים :					
-	-	-	-	-	-
חוזי ריבית שקל מדד					
-	-	-	-	-	-
חוזי ריבית אחרים					
4.0	4.0	-	0.2	3.8	-
חוזי מטבע חוץ					
6.2	6.2	-	-	0.9	5.3
חוזי מניות					
10.2	10.2	-	0.2	4.7	5.3
סך כל הנכסים בגין מכשירים נגזרים					
1,691.5	1,691.5	-	0.2	311.7	1,379.6
סך כל הנכסים					
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים :					
1.1	1.1	-	1.1	-	-
חוזי ריבית שקל מדד					
23.9	23.9	-	-	23.9	-
חוזי ריבית אחרים					
1.5	1.5	-	-	1.5	-
חוזי מטבע חוץ					
6.2	6.2	-	-	0.9	5.3
חוזי מניות					
32.7	32.7	-	1.1	26.3	5.3
סך כל ההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
32.7	32.7	-	1.1	26.3	5.3
סך כל התחייבויות					

ביאור 31ב- פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2014						
מדירות שווי הוגן המשתמשות ב-						
			נתונים נצפים	נתונים משמעותיים	מחירים מצוטטים	
יתרה מאזנית	סך הכל שווי הוגן	השפעת הסכמי קיזוז	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	אחרים (רמה 2)	בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים						
ניירות ערך זמינים למכירה:						
						אגרות חוב של ממשלת ישראל
1,403.3	1,403.3	-	-	335.8	1,067.5	
130.7	130.7	-	-	-	130.7	אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
75.8	75.8	-	-	32.6	43.2	אגרות חוב של אחרים בישראל
1,609.8	1,609.8	-	-	368.4	1,241.4	סך כל ניירות ערך זמינים למכירה
4.8	4.8	-	-	-	4.8	אגרות חוב של מוסדות פיננסיים בישראל
5.0	5.0	-	-	-	5.0	אגרות חוב של אחרים בישראל
9.8	9.8	-	-	-	9.8	אגרות חוב של ממשלת ישראל למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים:						
						חוזי ריבית שקל מדד
-	-	-	-	-	-	
0.2	0.2	-	-	0.2	-	חוזי ריבית אחרים
25.6	25.6	-	0.8	24.4	0.4	חוזי מטבע חוץ
4.0	4.0	-	-	0.9	3.1	חוזי מניות
29.8	29.8	-	0.8	25.5	3.5	סך כל הנכסים בגין מכשירים נגזרים
1,649.4	1,649.4	-	0.8	393.9	1,254.7	סך כל הנכסים
התחייבויות						
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:						
						חוזי ריבית שקל מדד
4.3	4.3	-	4.3	-	-	
34.9	34.9	-	-	34.9	-	חוזי ריבית אחרים
7.9	7.9	-	-	7.5	0.4	חוזי מטבע חוץ
4.0	4.0	-	-	0.9	3.1	חוזי מניות
51.1	51.1	-	4.3	43.3	3.5	סך כל ההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים
51.1	51.1	-	4.3	43.3	3.5	סך כל התחייבויות

ביאור 31- פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2015					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
נתונים					
סך כל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	נצפים	מחירים מצוטטים בשוק פעיל	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון השקעות במניות
		משמעותיים רמה 3	אחרים רמה 2	רמה 1	
-	1.3	1.3	-	-	
-	4.1	4.1			

31 בדצמבר 2014					
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-					
נתונים					
סך כל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	נצפים	מחירים מצוטטים בשוק פעיל	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון השקעות במניות
		משמעותיים רמה 3	אחרים רמה 2	רמה 1	
-	3.4	3.4	-	-	
-	4.1	4.1			

ג. העברות בין רמות 1 ו-2 בהיררכיית השווי ההוגן

במהלך השנים 2015 ו-2014 לא היו העברות בין רמות 1 ו-2 בהיררכיית השווי ההוגן.

ביאור 31ג – שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

רווחים (הפסדים) בתקופה שטרם מומשו, בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2015 (1)				רווחים (הפסדים) שמומשו וטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽²⁾⁽¹⁾			
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015	סילוקים	רכישות	שווי הוגן ליום 1 בינואר 2015	שמומשו וטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽²⁾⁽¹⁾		
						נכסים	
						נכסים בגין מכשירים נגזרים :	
						חוזי מטבע חוץ	
(0.1)	0.2	(4.3)	0.1	0.8	3.6		
-	-	-	-	-	-	חוזי ריבית שקל - מדד	
(0.1)	0.2	(4.3)	0.1	0.8	3.6	סך כל הנכסים	
						התחייבויות	
						התחייבויות בגין מכשירים נגזרים :	
						חוזי ריבית שקל - מדד	
1.1	1.1	(5.8)	-	4.3	2.6		
1.1	1.1	(5.8)	-	4.3	2.6	סך כל ההתחייבויות	

לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

רווחים (הפסדים) בשנת 2013 שטרם מומשו, בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2014 (1)				רווחים (הפסדים) שמומשו וטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽²⁾⁽¹⁾			
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014	סילוקים	רכישות	שווי הוגן ליום 1 בינואר 2014	שמומשו וטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽²⁾⁽¹⁾		
						נכסים	
						נכסים בגין מכשירים נגזרים :	
						חוזי מטבע חוץ	
0.8	0.8	(4.2)	0.2	0.7	4.1		
-	-	(0.3)	-	0.6	(0.3)	חוזי ריבית שקל - מדד	
0.8	0.8	(4.5)	0.2	0.7	3.8	סך כל הנכסים	
						התחייבויות	
						התחייבויות בגין מכשירים נגזרים :	
						חוזי ריבית שקל - מדד	
4.3	4.3	(5.0)	-	0.1	9.2		
4.3	4.3	(5.0)	-	0.1	9.2	סך כל ההתחייבויות	

(1) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן ריבית". רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו נכללו בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

(2) נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".

ביאור 31ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2015				
ממוצעים	טווח	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי
נכסים				
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
1.79%	1.05%-7.45%	0.2	סיכון אשראי צד נגדי	היוון תזרימי מזומנים חוזי מטבע חוץ התחייבויות
2.32%	0.1%-7.2%	1.1	ריבית צמודה למדד	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים: היוון תזרימי מזומנים חוזי ריבית שקל - מדד
31 בדצמבר 2014				
ממוצעים	טווח	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי
נכסים				
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
2.05%	1.25%-5.71%	0.8	סיכון אשראי צד נגדי	היוון תזרימי מזומנים חוזי מטבע חוץ התחייבויות
0.74%	(0.20%)-4.04%	4.3	ריבית צמודה למדד	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים: היוון תזרימי מזומנים חוזי ריבית שקל - מדד

ביאור 31ה - מידע בדבר רגישות מדידות השווי ההוגן לשינויים בנתונים לא נצפים

לשם מדידת שוויים ההוגן של נכסים והתחייבויות שנכללו ברמה 3, משתמש הבנק בטכניקת הערכה של היוון תזרימי מזומנים. שיעור ההיוון המשמש את הבנק מורכב מריבית חסרת סיכון הנצפית בשוק, כגון: ריבית ליבור, ריבית בנק ישראל וריבית של אג"ח ממשלתית בתוספת פרמיית הסיכון המשקפת את סיכון האשראי של הצד הנגדי והנקבעת בהתאם להנחות הבנק. גידול/קטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי מן הערך בו הוצגה.

ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו**

חברות אמ, בעל שליטה וחברות בנות

א. יתרות*

31 בדצמבר 2015												
בעלי עניין (1)												
מחזיקי מניות						מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה						
אחרים (7)		העסקה		אחרים (5,6)		נושאי משרה (4)		אחרים (3)		בעלי שליטה (2)		
יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 בדצמבר	יתרה ליום 31 בדצמבר	
-	-	43.4	43.4	3.5	2.3	-	-	69.4	17.9	579.5	579.5	נכסים
2.1	1.3	16.1	-	5.7	4.4	2.5	2.1	-	-	-	-	פקדונות בבנקים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אשראי לציבור
2.1	1.3	16.1	-	5.7	4.4	2.5	2.1	-	-	-	-	הפרשה להפסדי אשראי
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	8.2	6.3	-	-	-	-	37.8	6.1	נכסים אחרים - חייבים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אחרים ויתרות חובה
2.9	1.1	-	-	106.8	61.2	16.2	4.9	-	-	55.7	4.0	התחייבויות
-	-	-	-	3.0	1.8	-	-	17.1	17.1	193.8	27.3	פקדונות הציבור
-	-	-	-	245.8	163.4	-	-	-	-	208.6	206.6	פקדונות מבנקים
-	-	-	-	0.4	-	12.2	12.2	-	-	84.2	47.2	כתבי התחייבות נדחים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	377.8	377.8	התחייבויות אחרות -
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	זכאים אחרים ויתרות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מניות (כלול בהון) (8)
0.6	0.5	-	-	3.0	1.6	2.1	1.2	-	-	14.8	13.9	סיכון אשראי במכשירים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	פיננסיים חוץ מאזניים (9)

- (1) בעל עניין, צד קשור, איש קשור – כהגדרתו בסעיף 80.ד בהוראות הדיווח לציבור.
- (2) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם - בהתאם לסעיף 80.ד(1) בהוראות הדיווח לציבור.
- (3) מחזיקים אחרים - לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי- בהתאם לסעיף 80.ד(2) בהוראות הדיווח לציבור.
- (4) נושא משרה – בהתאם לסעיף 80.ד(3) בהוראות הדיווח לציבור.
- (5) בהתאם לסעיף 80.ד(4) בהוראות הדיווח לציבור.
- (6) מזה: סך הכל נכסים לתאריך המאזן בסך 10.6 מיליון ש"ח וסך הכל התחייבויות לתאריך המאזן בסך 224.1 מיליון ש"ח, בגין תאגידים, שאדם או תאגיד, שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין לעיל לפי חוק ניירות ערך, מחזיק עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או רשאי למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.
- (7) בהתאם לסעיף 80.ד(8) בהוראות הדיווח לציבור.
- (8) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון התאגיד הבנקאי.
- (9) סיכון אשראי במכשירים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה.
- (10) על בסיס היתרות לסופי החודשים.

*למידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה ביאור 32.ה להלן.
**מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 4.ג.1.

ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)**

א. יתרות* (המשך)

31 בדצמבר 2014									
מי שהיה בעל עניין		בעלי עניין							
בעת שנעשתה העסקה		מחזיקי מניות							
		בעלי השפעה							
אחרים		אחרים (2)		אנשי מפתח ניהוליים (1)		מהותית או שליטה		בעלי שליטה	
יתרה	היתרה	יתרה	היתרה	יתרה ליום	היתרה ליום	יתרה ליום	היתרה ליום	יתרה ליום	היתרה ליום
ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31	ליום 31
הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה	הגבוהה
בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר	בדצמבר
(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)
									נכסים
43.4	43.4	3.5	2.4	-	-	67.1	64.4	615.5	פקדונות בבנקים
0.3	0.3	17.6	17.2	2.4	2.1	-	-	-	אשראי לציבור
-	-	(0.1)	(0.1)	-	-	-	-	-	הפרשה להפסדי אשראי
0.3	0.3	17.5	17.1	2.4	2.1	-	-	-	אשראי לציבור, נטו
-	-	9.2	5.1	-	-	-	-	66.9	נכסים אחרים - חייבים
-	-	-	-	-	-	-	-	27.9	אחרים ויתרות חובה
									התחייבויות
-	-	70.7	47.9	19.3	11.4	-	-	11.4	פקדונות הציבור
-	-	12.6	12.1	-	-	17.8	13.3	102.0	פקדונות מבנקים
-	-	249.1	246.9	-	-	-	-	210.0	כתבי התחייבות נדחים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	התחייבויות אחרות -
-	-	0.4	0.3	14.5	14.5	-	-	75.9	זכאים אחרים ויתרות
-	-	-	-	-	-	-	-	377.8	מניות (כלול בהון) (4)
									סיכון אשראי במכשירים
0.1	0.1	8.6	8.5	1.3	1.2	-	-	14.7	פיננסיים חוץ מאזניים (5)

(1) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS 24.

(2) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

(3) על בסיס היתרות לסופי החודשים.

(4) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק.

(5) סיכונים אשראי במכשירים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה.

* למידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה ביאור 32.ה להלן.

** מתכונת הגילוי בביאור לשנת 2015 עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ג.4. מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)**
ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים*

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
בעלי עניין (1)				
מחזיקי מניות				
אחרים (5)	נושאי משרה (4)	אחרים (3)	בעלי שליטה (2)	
(5.9)	-	0.1	(2.7)	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו (***)
20.2	-	-	(3.9)	הכנסות שאינן מריבית
(0.1)	(9.6)	-	(95.3)	הוצאות תפעוליות ואחרות (****)
14.2	(9.6)	0.1	(101.9)	סך הכל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
בעלי עניין				
מחזיקי מניות				
אחרים (2)	אנשי מפתח ניהוליים (1)	בעלי השפעה מהותית או שליטה		בעלי שליטה
		בעלי השפעה	שליטה	
(11.3)	-	2.4	(0.1)	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו (***)
19.4	-	-	56.6	הכנסות שאינן מריבית
(0.4)	(12.3)	-	(104.4)	הוצאות תפעוליות ואחרות (****)
7.7	(12.3)	2.4	(47.9)	סך הכל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
בעלי עניין				
מחזיקי מניות				
אחרים (2)	אנשי מפתח ניהוליים (1)	בעלי השפעה מהותית או שליטה		בעלי שליטה
		בעלי השפעה	שליטה	
(16.1)	(0.1)	1.3	(4.1)	הכנסות (הוצאות) ריבית נטו (***)
15.5	-	-	3.0	הכנסות שאינן מריבית
(0.4)	(15.6)	-	(95.1)	הוצאות תפעוליות ואחרות (****)
(1.0)	(15.7)	1.3	(96.2)	סך הכל

* למידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה 32.ה להלן.
** מתכונת הגילוי בביאור לשנת 2015 עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 4.ג.1. מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

*** פירוט בביאור 35.ד.
**** פירוט בביאור 35.ג.

הערות בעמוד 240

ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)**

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין מהבנק*

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
בעלי עניין (1)				
מחזיקי מניות				
אחרים (5)	נושאי משרה (4)	אחרים (3)	בעלי שליטה (2)	
-	7.0	-	-	בעלי עניין המועסקים בבנק
-	9	-	-	סך ההטבות
-	2.6	-	-	מספר מקבלי ההטבות
-	15	-	-	דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
-	-	-	-	סך ההטבות
-	-	-	-	מספר מקבלי ההטבות
0.1	-	-	95.3	בעל עניין אחר שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו
1	-	-	1	סך ההטבות
-	-	-	-	מספר מקבלי ההטבות
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
בעלי עניין				
מחזיקי מניות				
אחרים (2)	אנשי מפתח ניהוליים (1)	מהותית או שליטה משותפת	בעלי שליטה	
-	9.8	-	-	בעלי עניין המועסקים בבנק
-	9	-	-	סך ההטבות
-	2.5	-	-	מספר מקבלי ההטבות
-	17	-	-	דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
-	-	-	-	סך ההטבות
-	-	-	-	מספר מקבלי ההטבות
0.4	-	-	104.4	בעל עניין אחר שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו
1	-	-	1	סך ההטבות
-	-	-	-	מספר מקבלי ההטבות
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
בעלי עניין				
מחזיקי מניות				
אחרים (2)	אנשי מפתח ניהוליים (1)	בעלי השפעה מהותית או שליטה	בעלי שליטה	
-	12.9	-	-	בעלי עניין המועסקים בבנק
-	10	-	-	סך ההטבות
-	2.7	-	-	מספר מקבלי ההטבות
-	17	-	-	דירקטורים שאינם מועסקים בבנק
-	-	-	-	סך ההטבות
-	-	-	-	מספר מקבלי ההטבות
0.4	-	-	95.1	בעל עניין אחר שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו
1	-	-	1	סך ההטבות
-	-	-	-	מספר מקבלי ההטבות

* למידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה ה.32 להלן.

** מתכונת הגילוי בביאור לשנת 2015 עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 4.ג.1. מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

הערות בעמוד 240

ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

הערות לשנת 2015:

- (1) בעל עניין, צד קשור, איש קשור- כהגדרתו בסעיף 80.ד בהוראות הדיווח לציבור.
- (2) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם- בהתאם לסעיף 80.ד(1) בהוראות הדיווח לציבור.
- (3) מחזיקים אחרים - לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי- בהתאם לסעיף 80.ד(2) בהוראות הדיווח לציבור.
- (4) נושאי משרה – בהתאם לסעיף 80.ד(3) בהוראות הדיווח לציבור
- (5) בהתאם לסעיף 80.ד(4) בהוראות הדיווח לציבור.

הערות לשנים 2013-2014

- (1) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS 24.
- (2) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

ביאור 32 – בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

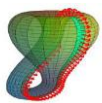
ד. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים*

	2013	2014	2015	
א. בגין נכסים				
מאשראי לציבור	0.1	0.1	-	
מפקדונות בבנקים	4.8	7.9	2.3	
ב. בגין התחייבויות				
על פקדונות הציבור	(0.3)	(0.1)	-	
על פיקדונות מבנקים	(1.4)	(1.0)	(1.6)	
על כתבי התחייבות נדחים	(22.2)	(15.9)	(9.2)	
סך כל הכנסות ריבית, נטו	(19.0)	(9.0)	(8.5)	

*למידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה ביאור 32.ה להלן.

ה. מידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין

עסקאות ויתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים נעשו כולן במהלך העסקים הרגיל ובתנאים הדומים לתנאי העסקאות עם גופים שאינם קשורים לבנק ולחברות המאוחדות שלו. הריבית המחויבת והריבית המשולמת בגין יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים הינן בשיעורים הרגילים הנהוגים בעסקאות במהלך העסקים הרגיל עם צדדים שאינם קשורים לבנק. היתרות עם צדדים קשורים אינן מובטחות למעט הלוואות משכנתא והלוואות למימון המובטחות בשיעבוד על הנכס הממומן. לא בוצעו הפרשות פרטניות להפסדי אשראי על יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

25 בפברואר 2016

הצהרת אקטואר – מר אליאור וייסברג

נתבקשתי על ידי בנק אוצר החייל בע"מ להעריך את התחייבויותיו בגין מענקי ותק, פדיון ימי מחלה, פיצויים ופיצויים מוגדלים, נופש והטבות לפנסיונרים ליום 31 בדצמבר 2015 (להלן – "ההתחייבות"), בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים וכללי חשבונאות מקובלים בישראל. פרט לביצוע הערכה אקטוארית זאת אין לי קשרים עסקיים עם הבנק, עם בעל עניין בבנק או עם בן משפחה של בעל עניין, עם חברה בת של הבנק או עם חברה קשורה לבנק. עבודתי לא לוותה בהגבלות ובהתניות שהיה בהן כדי להשפיע עליה או להטותה.

אני משמש כאקטואר חיצוני של הבנק החל משנת 2001. אני בעל תואר במתמטיקה וסטטיסטיקה, חבר באגודה האקטוארית האנגלית ובאגודת האקטוארים בישראל, בעל 35 שנות ניסיון בתחום הערכות אקטואריות. אני נותן שירותי אקטואריה לחברות גדולות במשק ובכללן משטרת ישראל, חברת החשמל, רשות שדות התעופה, נמל אשדוד, בנק המזרחי וחברות רבות אחרות.

היקף חוות הדעת האקטוארית

1. לצורך חישוב ההתחייבות של התאגיד הבנקאי, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי הבנק. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההתחייבות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויי את הנתונים האמורים לנתוני התקופה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
2. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על הנתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
3. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההתחייבות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוט המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 4 להלן.

חוות הדעת

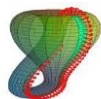
4. הערכתי את ההתחייבות בהתאם לכללים אקטואריים מקובלים, הוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים.
5. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בסעיפים 1 ו-2 לעיל, הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
6. ההנחות והשיטות להערכת ההתחייבות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
7. ההתחייבות המופרטת בדיון וחשבון האקטוארי, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי התחייבות הולמת לכיסוי התחייבויות התאגיד הבנקאי בגין מחויבויות שונות של הבנק לעובדיו, כמתואר בחוות דעתי המפורטת.

אני מסכים שחוות דעתי זו תפורסם כחלק מהדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015.

חתימה

אליאור וייסברג
שם האקטואר

25/02/2016
תאריך

לכבוד

בנק אוצר החייל בע"מ
רחוב מנחם בגין 11
רמת – גן 52521

**הנדון: הערכה אקטוארית בהתאם להוראות המפקח על הבנקים
בנושא זכויות עובדים בבנק אוצר החייל – לתאריך 31 בדצמבר 2015**

כללי

1. הערכה אקטוארית זו הוכנה לבקשתו של בנק אוצר החייל בע"מ (להלן: "הבנק") לצורך יישום הנחיות בנק ישראל בדבר דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההערכה כוללת חישובים אקטואריים של התחייבויות שונות לעובדים, למסיימים עבודתם ולגמלאים, לצורך הכללתם בדוחות הכספיים, ל-31 בדצמבר 2015.

2. ההנחות האקטואריות בבסיס החישובים הן בגישת best estimate ולא שמרניות, כלומר – מטרת ההערכה להציג תחזיות מדויקות ככל האפשר. תוצאות דומות (אך לא זהות) היו יכולות להתקבל ע"י בחירת הנחות אחרות בטווח סביר.

3. דוח זה מפרט את הנתונים, ההנחות ושיטות העבודה בהם עשינו שימוש. הדוח כולל טבלאות מסכמות של הנתונים הרלוונטים השונים ופירוט המחויבויות השונות.

4. פירוט קבוצות העובדים הקיימות בבנק ליום 31 בדצמבר 2015:

4.1 **עובדים פעילים** – קבוצה זו מהווה את כל העובדים המועסקים על ידי הבנק נכון ליום ההערכה האקטוארית. קבוצה זו נחלקת ל-4 תתי קבוצות:

4.1.1 **עובדים זמניים** – עובדים חדשים בבנק אשר תקופת העסקתם המרבית הינה עד 4 שנים (לאחר תקופה זו עובדים אלו מסיימים את עבודתם או הופכים לעובדים קבועים).

4.1.2 **עובדים קבועים** – עובדים קבועים אשר תנאי עבודתם מוסדרים באופן קולקטיבי, בהסכמים ובהסדרים קיבוציים המגובשים מעת לעת בין הבנק ובין ארגון עובדי הבנק.

4.1.3 **עובדים בחוזה אישי** – עובדים אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.

4.1.4 **עובדים בכירים בחוזה אישי** – חברי הנהלת הבנק, אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.

4.2 **פנסיונרים** – עובדים שפרשו מהבנק. קבוצה זו נחלקת ל-3 תתי קבוצות:

4.2.1 **פנסיונרים לפי חוק** – עובדים שפרשו בגיל הפרישה הקבוע בחוק.

4.2.2 **פנסיונרים בפרישה מוקדמת** – עובדים שפרשו לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק.

4.2.3 **שארים** – בן/בת זוגו של הפנסיונר/רית.

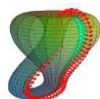
5. קבלתי מהבנק מסמך ובו מיפוי של ההסכמים והנוהגים בבנק. בנוסף קיימתי עם אנשי החטיבה לחשבונאות פגישות ושיחות נוספות להבהרת מהות ההטבות השונות.

להלן פירוט ההטבות עבורן בוצעה ההערכה האקטוארית:

6. פדיון ימי מחלה צבורים

נהלי הבנק, מגדירים כללי זכאות לקבלת פדיון בכסף של ימי מחלה שלא נוצלו במועד פרישה לגמלאות בגיל הפרישה לפי החוק.

עובדים זכאים ל-25 ימי מחלה בשנה. אין תקרה לימי המחלה הצבורים. בעת הפרישה ניתן על פי ההסכמים בבנק לקבל מענק בגין יתרת ימי המחלה שלא נוצלה. המענק הינו פונקציה של אחוז הניצול.

7. מענק ותק

- 7.1. עובדים פעילים זכאים למענק חד פעמי עם השלמת 20 שנות עבודה.
- 7.2. עבור כל עובד מחושבת המחויבות בהתחשב בהסתברות להשלים 20 שנות עבודה בבנק (תוך התחשבות בלוחות תמותה ונכות ובשיעורי עזיבה חזויים).
- 7.3. המחויבות נצברת באופן לינארי לאורך 20 שנות העבודה הנדרשות לקבלת המענק.
- 7.4. זכאים למענק רק עובדים פעילים שמגיעים לוותק הרלוונטי לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק.
- 7.5. גובה המענק כולל מרכיב קבוע ומרכיב הנגזר משכרו של העובד וכולל צפי לעליית השכר הריאלית השנתית.

8. הטבות לפנסיונרים

- 8.1. עובדים המסיימים עבודתם בבנק אשר מוגדרים במסגרת הפרישה כגמלאים של הבנק, זכאים להטבות כספיות בכל שנה. הטבות אלה כוללות: תלושי ביגוד, שי לחג, נופש שנתי ומינוי לתיאטרון.
- 8.2. החישוב האקטוארי מבוצע הן עבור הפנסיונרים של הבנק, והן עבור עובדי הבנק, בגין האפשרות שיהנו מהטבות אלו בעתיד.
- 8.3. המחויבות עבור עובדים נצברת באופן לינארי לאורך שנות העבודה.
- 8.4. ההטבות משולמות לפנסיונרים או לשארים עד יום מותם.
- 8.5. ההנחה היא ששווי ההטבות יוצמד למדד ללא עלייה ריאלית בשוויין.

9. פיצויים

עובדים

התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לעובדיו מכוסה החל משנת 1994 על ידי הפקדות חודשיות סדירות על שם העובדים בקופות גמל לקצבה ולפיצויים. הסכומים שהופקדו על שם העובדים לכיסוי מחייבות זו אינם כלולים במאזן הבנק מכיון שאינם בשליטת הבנק. החבות עד שנת 1994 וחלק מהחבות לפיצויים בשיעור של 8.33% / 2.33% מן השכר לפיצויים מופקד באופן שוטף בהפקדה נפרדת על שם העובד. ההתחייבות הכלולה בדוחות משקפת את מחויבותו של הבנק בגין חלק זה.

- 9.1. עובד שהתפטר יקבל את הכספים שנצברו לזכותו בקופת הפיצויים.
- 9.2. עובד בעל ותק של שנה ומעלה שפוטר מעבודתו יהיה זכאי לפיצויי פיטורין כנדרש בחוק פיצויי פיטורין.

בכירים

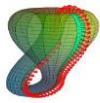
עם סיום ההעסקה בבנק, זכאים נושאי משרה בהסכם העסקה אישי לפיצויי פיטורין רגילים בסך 100% משכרם האחרון בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקופות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתם או ערך פדיון הפיצויים, כגובה ביניהם. במקרה של פיטורין יהיה זכאים לעוד 100% משכרם האחרון.

10. פיצויים מוגדלים

בגין עובדים פעילים שבהתאם להערכת ההנהלה, צפוי שיפרשו לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק, במסלול פיצויים מוגדלים, חושבה התחייבות בהתבסס על צפי הפיצויים שישולמו ו על ניסיון העבר.

11. מענק נופש

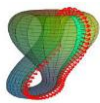
במלאת לעובד 25 שנות ותק זכאים העובדים הפעילים ובני זוגם להשתתפות בנופש שנתי המאורגן על ידי הבנק במימון מלא של הבנק.

הנחות, שיטות עבודה ומתודולוגיה אקטוארית

12. הנחות החישוב:

- 12.1 **שיעור ההיוון** – שיעור ההיוון להטבות לעובדים חושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על איגרות חוב קונצרניות בארה"ב בדירוג AA, על פי הוראות המפקח על הבנקים.
 - 12.2 **שיעור תמורתה ונכות** – מבוססים על לוחות תמורתה ב' של חברות הביטוח.
 - 12.3 **שיעורי עזיבה** – שיעורי העזיבה חושבו על ידי הבנק כפונקציה של הוותק. שיעורי העזיבה משקפים את ציפיות ההנהלה והחלטותיה בדבר פרישת עובדים בתנאים מועדפים ומבוססים על מידע שנאסף בבנק ונתוני עזיבה החל משנת 2009.
 - 12.4 **גיל פרישה** - גברים ונשים - 67.
 - 11.5 **שיעורי הגידול בשכר** – שיעורי הגידול בשכר חושבו על ידי הבנק כפונקציה של הוותק. שיעורי גידול השכר מבוססים על מידע שנאגר בבנק וכולל נתוני גידול בשכר עובדים קבועים זמניים משנת 2009.
 - 12.6 **עלות ההטבה** – מוערכת על בסיס עלויות בפועל וכוללת תחזית לגידול ריאלי.
13. שיטת החישוב האקטוארית ששימשה כדי להעריך את ההתחייבות הינה שיטת יחידת הזכאות החזויה. לפי שיטה זו, ההערכה כוללת את כל ההטבות שצפוי כל עובד לקבל, נצברות על בסיס הקו הישר יחסית לוותק שנצבר בהשוואה לתקופת השירות הצפויה.

14. תוצאות ההערכה האקטוארית

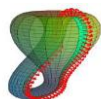
להלן ריכוז ההתחייבות האקטוארית:

ליום 31 בדצמבר 2014	ליום 31 בדצמבר 2015	
		הטבות לאחר פרישה
29.1	28.9	פיצויים
25.8	26.6	הטבות לפנסיונרים
14.5	12.7	מענק מחלה
		הטבות אחרות לזמן ארוך
3.5	3.3	מענק ותק
15.9	16.5	נפש 25 שנה
88.8	88.0	סך הכל

15. הערכה אקטוארית זו מסכמת פרטים חשבונאיים ואקטואריים הקשורים בהתחייבות של הבנק לעובדים במהלך שנות עבודתם ולאחר שיימו עבודתם בבנק בעתיד. הביאורים האקטואריים המצורפים לתאריכים השונים מצורפים לדוח זה. העבודה הוכנה על פי הנחיות וסטנדרטים חשבונאיים ואקטואריים מקצועיים מקובלים לעבודות מסוג זה.

בכבוד רב,

אליאור וייסברג
אקטואר

נספח א' – ניתוחי רגישות

להלן ניתוחי רגישות לסכום ההתחייבות ביחס לשינוי של 1% בריבית להיוון, בשיעור עליית השכר ובשיעורי העזיבה

רגישות לשינויים בשיעורי העזיבה		רגישות לשינויים בשיעורי ההיוון		התחייבות אקטוארית ליום 31 בדצמבר 2015		הטבות לאחר פרישה	
קיטון ב-1% השינוי	גידול ב-1% השינוי	קיטון ב-1% השינוי	גידול ב-1% השינוי	אחוז השינוי	גידול ב-1% השינוי	פיצויים	הטבות לפנסיונרים
(23.9%)	22.8%	16.6%	6.6	(8.3%)	(2.4)	28.9	26.6
(6.9)	6.6	4.8	16.6%	(16.9%)	(4.5)	26.6	12.7
2.1	(1.7)	6.1	22.9%	(12.6%)	(1.6)	12.7	3.3
16.5%	(1.7)	2.0	15.7%	(11.1%)	(9.8)	88.0	88.0
2.1	(1.7)	15.7%	2.0	(11.1%)	(9.8)	88.0	88.0

רגישות לשינויים בשיעורי התגמול		התחייבות אקטוארית ליום 31 בדצמבר 2015		הטבות לאחר פרישה	
קיטון ב-1% השינוי	גידול ב-1% השינוי	אחוז השינוי	גידול ב-1% השינוי	פיצויים	הטבות לפנסיונרים
(8.3%)	16.3%	4.7	28.9	26.6	12.7
(2.4)	4.7	5.7	26.6	12.7	3.3
(4.2)	21.4%	5.7	26.6	12.7	3.3
(12.6%)	15.7%	2.0	12.7	3.3	16.5
(1.6)	2.0	12.7	3.3	16.5	88.0
(12.6%)	15.7%	2.0	12.7	3.3	16.5
(1.6)	2.0	12.7	3.3	16.5	88.0

ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי

תוכן עניינים

249	הדירקטוריון וההנהלה
259	גילוי בדבר מבקר פנימי בתאגיד
261	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
262	שכר רואה החשבון המבקר
262	שכר בכירים
266	עסקאות עם בעלי עניין

חברי הדירקטוריון

סמדר ברבר צדיק, יו"ר הדירקטוריון

אירית שלומי

אריה פורת

גיל בן שאול

דפנה פלי

יהודה בוצר

יורם הסל

ירון מגל

מוטי בר דגן

מוטי לוי

מוטי בירן

נחמן ניצן

סמדר אלחנני

רותם רודן

פרטים אודות הדירקטורים של הבנק בהתאם להוראות הדווח לציבור של בנק ישראל בנושא דוח הדירקטוריון

- 1. שם הדירקטור: סמדר ברבר-צדיק**
תאריך תחילת כהונה: 18.10.2010 כדירקטור, 31.10.2010 כיו"ר הדירקטוריון.
חברות בועדות הדירקטוריון: ניהול סיכונים, מינהל (בעבר שכר ותגמול) ותגמול כהונה כדח"צ: לא.
עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: כן.
השכלה: תואר שני במנהל עסקים (MBA) התמחות במימון וחשבונאות האוניברסיטה העברית ירושלים, תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה האוניברסיטה העברית ירושלים.
בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא
בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: כן
עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:
משנת 2007 מנכ"ל הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.
יו"ר דירקטוריון FIBI BANK (SWITZERLAND) Ltd, דירקטורית בחברת שי.ש.י.ס. אחזקות (1999) בע"מ, חברה באיגוד הבנקים וחברת הועד המנהל בעמותת "מתן".
- 2. שם הדירקטור: יורם הסל**
תאריך תחילת כהונה: 24.11.2011
נתינות: ישראלית
חברות בועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת ומאזן, ניהול סיכונים, מינהל (בעבר שכר ותגמול), תגמול ומכרז משהב"ט.
כהונה כדח"צ: כן
עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא
השכלה: B.Sc. בכלכלה, M.Sc. ביחסים בינלאומיים ובכלכלה בינלאומית London School of Economics and Political Science, University of London
בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: כן
עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:
איש עסקים פרטי (החל מ-2003), מנכ"ל וינטג' קראון בע"מ, יו"ר ועדת הביקורת בדירקטוריון בנק אוצר החייל, כיהן כחבר דירקטוריון במעריב החזקות בע"מ, מעריב הוצאת מודיעין בע"מ, מספנות ישראל בע"מ, לוג'יק אינדוסטריז בע"מ, אשדל בע"מ, ג'א.ק.-מרכז ירושלים לבוררות (חלצ), אשטרום נכסים בע"מ, בחברת קווינקו להזר אינטרנשיונל בע"מ ובתדיראן החזקות בע"מ.
חבר דירקטוריון בחברת אפקון החזקות בע"מ. מכהן כדח"צ בחברת גול פרטנרס בע"מ.
- 3. שם הדירקטור: ירון מגל**
תאריך תחילת כהונה: 22.12.2011
נתינות: ישראלית
חברות בועדות הדירקטוריון: ביקורת ומאזן, אשראי, ניהול סיכונים ומינהל
כהונה כדח"צ: כן
עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא
השכלה: B.A. בכלכלה וסטטיסטיקה מאוניברסיטת חיפה.
בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: כן
עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: כיהן כדח"צ בחברת גוליבר אנרג'י בע"מ (עד מרץ 2015), כדח"צ בחברת דש קרנות נאמנות (2009-2011), דירקטור בחברת כפי – קופת גמל מרכזית לקיצבה (2005-2010). שימש כמנהל אגף הכספים בחברת החשמל (2006-2008).

4. שם הדירקטור: רותם רודן

תאריך תחילת כהונה: 15.1.2012

נתינות: ישראלית

חברות בועדות הדירקטוריון: ביקורת ומאזן, אשראי, ניהול סיכונים, תגמול.

כהונה כדח"צ: כן

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא

השכלה: M.A. במדיניות ציבורית מאוניברסיטת תל-אביב, B.A. בכלכלה ובמדע המדינה מאוניברסיטת תל-אביב

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: כן

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: שימש בתפקיד מנכ"ל חברת עלי שלכת

בע"מ מאפריל 2013 עד שנת 2015. שימש כסמנכ"ל כספים בחברת ואהו קוסמטיקס עד 9.3.2012 וכסמנכ"ל כספים

ותפעול בחברת מרקורי מוצרי מדע (2006-2011).

5. שם הדירקטור: דפנה פלי

תאריך תחילת כהונה: 2.7.2002

חברות בועדות הדירקטוריון: אשראי, ניהול סיכונים ומכרז משהב"ט.

כהונה כדח"צ: לא

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא

השכלה: B.A. בכלכלה ויחסים בינלאומיים, האוניברסיטה העברית

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: לא

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:

חברת דירקטוריון בחברות: חברה בועד המנהל ובוועדת הכספים של עזריאלי המכללה האקדמית להנדסה בירושלים

וחברה בועד המנהל של קרן גבריאלי שרובר וחברת מרכז שרובר.

כיהנה כחברת דירקטוריון בחברת ישראלכרט בע"מ ובירופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ עד ליום 31.12.2009.

6. שם הדירקטור: ארית שלומי

תאריך תחילת כהונה: 17.8.06

חברות בועדות הדירקטוריון: ביקורת ומאזן, ניהול סיכונים

כהונה כדח"צ: לא

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא.

השכלה: B.A. בכלכלה, אוניברסיטת חיפה ו- MBA התמחות באסטרטגיה מהמרכז הבינתחומי הרצליה ו- Wharton

פילדלפיה.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: כן

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:

מכהנת כדירקטורית בבנק מסד ובחברת אמיליה פיתוח בע"מ, כדירקטורית חיצונית בחברת ריט 1 וכדירקטורית בלתי

תלויה בחברת קרסו מוטורס בע"מ. משמשת כמנכ"ל חברת א. שלומי יעוץ בע"מ. כיהנה בעבר כדירקטורית מטעם

הבינלאומי בויזה כ.א.ל. שימשה כסמנכ"ל, חברת הנהלה וראש חטיבת בנקאות בבנק הבינלאומי.

7. שם הדירקטור: אריה (אריק) פורת

תאריך תחילת כהונה: 13.11.2014

חברות בוועדות הדירקטוריון: אשראי, ביקורת ומאזן, תגמול ומרכז משהב"ט.
כהונה כדח"צ: כן

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא.

השכלה: בעל תואר בוגר בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב ותואר Master of Science בניהול מ-
Polytechnic University New York. בעל רישיון רואה-חשבון.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: כן

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:

מכהן כמנכ"ל וכדירקטור בחברת יואיט מערכות בע"מ וכדירקטור בחברות: אי.א.ר.אי מידטאון החזקות בע"מ, אפלון
טכנולוגיות בע"מ וב- קיפה בע"מ (חברה זרה – רשומה בקפריסין).

8. שם הדירקטור: גיל בן שאול*

תאריך תחילת כהונה: 18.9.2014

חברות בוועדות הדירקטוריון: אשראי

כהונה כדח"צ: לא

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא*

השכלה: תואר שני במדעי החברה מאוניברסיטת חיפה, MBA במנהל עסקים ו- BA בניהול משאבי אנוש מאוניברסיטת
בן-גוריון.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: לא

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:

קצין שלישות פיקוד העורף, מפקד מערך הגיוס, ראש מחלקת פרט ויו"ר דירקטוריון "חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ".
מכהן כיו"ר דירקטוריון מועדון חבר צרכנות בע"מ, מכהן כדירקטור באגודה למען החייל (ע.ר.), בא.ש.ל.ח (2000) מיסוד
האגודה למען החייל בע"מ, ובחברת ארגון וניהול פנסיית קבע ייחודית מקיפה בע"מ.

* מכהן כיו"ר דירקטוריון "חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ" - בעל עניין בבנק

9. שם הדירקטור: סמדר אלחנני

תאריך תחילת כהונה: 23.4.2009

חברות בוועדות הדירקטוריון: ביקורת ומאזן, מינהל (בעבר שכר ותגמול), תגמול

כהונה כדח"צ: כן

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא

השכלה: BA בכלכלה ובהיסטוריה כללית מהאוניברסיטה העברית.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: לא

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:

חברת הדירקטוריון של YMCA ירושלים ובחברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה. חברת הוועד המנהל של מיח"א
(מחנכי ילדים חרשים) תל אביב, חברת הוועד המנהל וועדת הביקורת של תיאטרון דימונה חברת ועדת הביקורת במועצה
ציבורית יד בן צבי.

10. שם הדירקטור: יהודה בוצר

תאריך תחילת כהונה: 4.3.2010

חברות בוועדות הדירקטוריון: אשראי

כהונה כדח"צ: לא.

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא.

השכלה: BA בכלכלה וסטטיסטיקה מאוניברסיטת תל-אביב.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: כן

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: שימש כסמנכ"ל, מנהל מחלקת אשראי

בחטיבה העסקית בבנק הבינלאומי. כיהן כדירקטור ביובנק החל מינואר 2007 ועד 4.3.2010 - מועד מינויו לדירקטור

בבנק אוצר החייל.

11. שם הדירקטור: נחמן ניצן

תאריך תחילת כהונה: 24.5.2012

חברות בוועדות הדירקטוריון: ביקורת ומאזן, מינהל (בעבר שכר ותגמול) ומרכז משהב"ט.

כהונה כדח"צ: לא

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: כן. סמנכ"ל, חשבונאי ראשי וחבר

הנהלת הבנק הבינלאומי.

השכלה: B.A בכלכלה - חשבונאות מורחב ו- E.M.B.A במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: כן.

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: שימש כחשבונאי ראשי בבנק ירושלים עד

שנת 2008, שימש כסמנכ"ל כספים בחברת ביטוח ישיר (IDI חברה לביטוח) עד שנת 2010, כמ"מ מנכ"ל ומנהל החטיבה

הפיננסית בבנק ירושלים עד 30.6.2011. החל מ- 1.9.2011 ועד היום משמש כחשבונאי ראשי וחבר הנהלה בבנק

הבינלאומי.

מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברת הבינלאומי הנפקות בע"מ וכדירקטור בחברת מתף מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ ובחברת

ויזה כ.א.ל (כרטיסי אשראי לישראל).

13. שם הדירקטור: מוטי (מרדכי) בר דגן

תאריך תחילת כהונה: 1.10.2013

חברות בוועדות הדירקטוריון: מינהל (בעבר שכר ותגמול)

כהונה כדח"צ: לא

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא*

השכלה: הכשרה למנהלים בכירים וניהול עסקים – לונדון, תל"מ בפקולטה למנהל עסקים באוניברסיטת תל-אביב, קורס

דירקטורים בשלטון המקומי בישראל, הכשרת נגידים בארגון הרוטרי העולמי.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: לא

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור:

יו"ר "צוות" ארגון גמלאי צה"ל במחוז השרון, סגן יו"ר "צוות" ארגון גמלאי צה"ל, נגיד ארגון הרוטרי בישראל.

* יו"ר "צוות" ארגון גמלאי צה"ל במחוז השרון וסגן יו"ר "צוות" - "צוות" מחזיק באמצעי שליטה ב"חבר", שהינו

בעל עניין בבנק.

14. שם הדירקטור: מוטי לוי*

תאריך תחילת כהונה: 13.10.2013

חברות בוועדות הדירקטוריון: ניהול סיכונים.

כהונה כדח"צ: לא

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: לא*

השכלה: תואר ראשון בכלכלה וניהול ותואר שני במנהל עסקים מהאוניברסיטה הפתוחה, קורס דירקטורים ונושאי משרה בכירה לה"ב באוניברסיטת תל-אביב.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: לא

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: שימש כראש מדור תכנון תקציבים וראש ענף ניהוליים כלכליים בצה"ל.

מנכ"ל "חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ" ומנכ"ל מועדון "חבר" צרכנות. מכהן כדירקטור בחברת תנובה פיננסית ומגדלי הים התיכון גני תקווה בע"מ.

* מנכ"ל "חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ" - בעל עניין בבנק.

15. שם הדירקטור: מוטי בירן¹

תאריך תחילת כהונה: 19.2.2015

חברות בוועדות הדירקטוריון: אשראי

כהונה כדח"צ: לא.

עובד של הבנק, של חברה בת שלו, של חברה קשורה שלו או של בעל עניין בו: כן. ראש סקטור תחבורה, מסחר ותיירות בחטיבה העסקית בבנק הבינלאומי.

השכלה: תואר מוסמך במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן ו-BA במנהל עסקים מהמכללה למנהל.

בן משפחה של בעל עניין אחר בבנק: לא

בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית: לא

עיסוק ב- 5 שנים אחרונות ופירוט התאגידים בהם הוא משמש כדירקטור: ראש סקטור תחבורה, מסחר ותיירות בחטיבה העסקית בבנק הבינלאומי.

שינויים בדירקטוריון

מוטי בירן¹
נגה יציב²

¹ מוטי בירן מונה כדירקטור ביום 19.2.2015
² נגה יציב סיימה כהונתה כדירקטורית ביום 14.5.2015

דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית

בהתאם להוראות בנק ישראל בחוזר מיום 11 בדצמבר 2004 נדרש הבנק ליישם הנחייה של הרשות לניירות ערך בדבר "דיווח על דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית" (להלן: "ההנחיה").

על פי ההנחיה, על כל חברה לקבוע את המספר המזערי הראוי של דירקטורים שהנם "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", בהתייחס, בין היתר, לגודל החברה, סוג פעילותה ומידת מורכבותה, באופן שיאפשר לדירקטוריון לעמוד בחובות המוטלות עליו ובמיוחד לאחריותו לבדיקת מצבו הכספי של התאגיד ולעריכת הדוחות הכספיים ואישורם.

בהנחיה הוגדר "דירקטור בעל מיומנות חשבונאית ופיננסית", כדירקטור שאינו ממלא תפקיד נוסף בחברה, ואשר בשל השכלתו, נסיונו או כישוריו, כפי שיפורטו בדיווח, הינו בעל מיומנות גבוהה והבנה בנושאים עסקיים, חשבונאיים, בקרה פנימית ודוחות כספיים, באופן המאפשר לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של החברה ולהעלות על סדר היום של הדירקטוריון סוגיות ושאלות בקשר לדיווח הכספי של החברה במטרה להביא לאישור ולפרסום דוחות כספיים נאותים.

בהנחיה הודגש, כי אין היא מיועדת להקנות מעמד מיוחד לדירקטורים שהוגדרו כ"בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", ואין בה כדי לשנות מן האחריות המוטלת עליהם ועל הדירקטורים האחרים, כאמור בכל דין. עוד קובעת ההנחיה, כי בדוח הדירקטוריון יצוין מיהם הדירקטורים "בעלי המיומנות החשבונאית והפיננסית" מכלל חברי הדירקטוריון, אף אם מספרם עולה על המספר המזערי הראוי שנקבע על-ידי החברה.

דירקטוריון הבנק, בישיבתו מיום 29 במרס 2005, קבע כי המספר המזערי הראוי של דירקטורים "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", יהיה שני דירקטורים, בדומה למספר הדירקטורים החיצוניים שיש למנות בחברה ציבורית עפ"י חוק החברות, התשנ"ט 1999.

להלן פרטים אודות חברי הדירקטוריון שהנם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית לפי הצהרתם, השכלתם ונסיונם, כהגדרתה בהוראת בנק ישראל דלעיל:

יו"ר הדירקטוריון

סמדר ברבר-צדיק: מנכ"ל הבנק הבינלאומי, בעלת תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות באוניברסיטה העברית, תואר מוסמך במנהל עסקים התמחות במימון באוניברסיטה העברית, רואת-חשבון, יו"ר דירקטוריון FIBI BANK (SWITZERLAND) Ltd., מכהנת כדירקטורית בחברת ש.י.ש.י.ס. אחזקות (1999) בע"מ חברה באיגוד הבנקים. חברה בועד המנהל של עמותת "מתן".

יהודה בוצר: בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה מאוניברסיטת תל-אביב ולימודי תעודה במנהל עסקים. ממלא תפקידים במערכת הבנקאית מאז שנת 1975. כיהן כסמנכ"ל, מנהל מחלקת אשראי בחטיבה העסקית בבנק הבינלאומי.

אירית שלומי: בעלת תואר ראשון בכלכלה מאוניברסיטת חיפה ותואר MBA התמחות באסטרטגיה מהמרכז הבינתחומי הרצליה ו-Wharton פילדלפיה.

שימשה בתפקיד סמנכ"ל – ראש אגף בנקאות בבנק הבינלאומי.

מכהנת כדירקטורית בבנק מסד ובחברת אמיליה פיתוח בע"מ, כדירקטורית חיצונית בחברת ריט 1 וכדירקטורית בלתי תלויה בחברת קרסו מוטורס בע"מ.

משמשת בתפקיד מנכ"ל בחברת א. שלומי יעוץ בע"מ.

בעבר כיהנה כדירקטורית מטעם הבנק הבינלאומי בויזה כ.א.ל.

יורם הסל: בעל תואר B.Sc. בכלכלה, M.Sc. ביחסים בינלאומיים

London School of Economics and Political Science, University of London

שימש כראש אגף במשרד ראש הממשלה, ממלא תפקיד מנכ"ל וינטג' קראון בע"מ מכהן כחבר דירקטוריון בחברת אפקון החזקות בע"מ. מכהן כדח"צ בחברת גול פרטנרס בע"מ.

ירון מגל: בעל תואר B.A בכלכלה וסטטיסטיקה מאוניברסיטת חיפה. כיהן כדח"צ בחברת דש קרנות נאמנות, ובחברת כפי – קופת גמל מרכזית לקיצבה. שימש כגזבר חברת החשמל וכמנהל אגף הכספים בחברת החשמל כיהן כדח"צ בחברת גוליבר אנרג'י בע"מ.

נחמן ניצן: בעל תואר B.A בכלכלה וחשבונאות ו-E.M.B.A במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן. בעל רישיון רואה-חשבון.

משמש כחשבונאי ראשי וחבר הנהלה בבנק הבינלאומי. שימש כמ"מ מנכ"ל בנק ירושלים בתפקיד מנהל החטיבה הפיננסית, סמנכ"ל כספים באי.די.אי חברה לביטוח בע"מ (ביטוח ישיר) וכחשבונאי ראשי בבנק ירושלים. מכהן כיו"ר דירקטוריון בחברת הבינלאומי הנפקות בע"מ וכדירקטור במתף מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ ובחברת ויזה כ.א.ל (כרטיסי אשראי לישראל).

אריה (אריק) פורת: בעל תואר בוגר בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב ותואר Master of Science בניהול מ-Polytechnic University New York. בעל רישיון רואה-חשבון.

מכהן כמנכ"ל וכדירקטור בחברת יואיט מערכות בע"מ וכדירקטור בחברות: אי.א.ר.אי מידטאון החזקות בע"מ, אפלון טכנולוגיות בע"מ וב- קיפה בע"מ (חברה זרה – רשומה בקפריסין)

רותם רודן: בעל תואר B.A בכלכלה ובמדע המדינה, בעל תואר M.A במדיניות ציבורית מאוניברסיטת תל-אביב.

שימש כסמנכ"ל כספים ותפעול בחברת וואו קוסמטיקס ובחברת מרקורי מוצרי מדע וכאחראי תקציב ובקרה בחברת אלוריון. כיהן כמנכ"ל חברת עלי שלכת בע"מ.

חברי הנהלה הבכירה ותחומי אחריותם

יעקב מלכין – מנהל כללי
נועם קוטאי – משנה למנכ"ל הבנק, מנהל החטיבה הקמעונאית
דורון כליף – סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה העסקית
גילה יחזקאלי – סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית ומזכירת הבנק
עופר סלפטר - סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

רות לפיד - מנהלת סיכונים ראשית (CRO)

יעל רונן רוי"ח – מבקרת פנימית ראשית
סומך חייקין רואי חשבון – רואי החשבון המבקרים של הבנק

פרטים נוספים על חברי ההנהלה:

1. שם: יעקב מלכין

תאריך תחילת כהונה: 1.12.2013

התפקיד שנושא המשרה ממלא בבנק, בחברה- בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו: מנכ"ל הבנק השכלה: B.A בכלכלה ומנהל עסקים אוניברסיטת בן-גוריון, MBA במנהל עסקים אוניברסיטת בן-גוריון. בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר, או של בעל עניין בבנק: לא ניסיון עסקי ב- 5 השנים האחרונות: מנכ"ל בנק מסד, ראש החטיבה הבנקאית בבנק הבינלאומי.

2. שם: נועם קוטאי

תאריך תחילת כהונה: 27.3.2006

התפקיד שנושא המשרה ממלא בבנק, בחברה- בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו: משנה למנכ"ל הבנק, מנהל החטיבה הקמעונאית בבנק השכלה: עו"ד, L.L.B מכללת שערי משפט, הוד השרון בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר, או של בעל עניין בבנק: לא ניסיון עסקי ב- 5 השנים האחרונות: משנה למנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית בבנק

4. שם: דורון כליף

תאריך תחילת כהונה: 1.4.2002

התפקיד שנושא המשרה ממלא בבנק, בחברה- בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו: סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה העסקית לימודי חשבונאות וכלכלה – אוניברסיטת תל-אביב בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר, או של בעל עניין בבנק: לא ניסיון עסקי ב- 5 השנים האחרונות: סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה העסקית בבנק

5. שם: גילה יחזקאלי

תאריך תחילת כהונה: 1.8.2000

התפקיד שנושא המשרה ממלא בבנק, בחברה- בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו: סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית ומזכיר הבנק השכלה: עו"ד, L.L.B אוניברסיטת תל-אביב בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר, או של בעל עניין בבנק: לא ניסיון עסקי ב- 5 השנים האחרונות: סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית ומזכיר הבנק

6. שם: עופר סלפטר

תאריך תחילת כהונה: 17.1.2008

התפקיד שנושא המשרה ממלא בבנק, בחברה- בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו: סמנכ"ל, חשבונאי ראשי בבנק, מנהל יחידת המידע הניהולי וניהול תקציב הבנק ומנהל היחידה המטפלת בנושא באזל השכלה: רו"ח מוסמך, B.A – בחשבונאות וכלכלה, האוניברסיטה העברית בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר, או של בעל עניין בבנק: לא ניסיון עסקי ב- 5 השנים האחרונות: סמנכ"ל (החל מ- 2008), חשבונאי ראשי

שינויים בהנהלה

ברוך גרנות

סיים כהונתו כמנהל החטיבה הפיננסית בבנק ביום 12.5.2015

מבקר פנימי

שם: יעל רונן

תאריך תחילת כהונה: 22.5.2011

התפקיד שנושא המשרה ממלא בבנק, בחברה- בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו: מבקר פנימי ראשי של הבנק, מבקר קבוצת הבנק הבינלאומי ממאי 2011.

השכלה: רואה חשבון מוסמך, B.A בכלכלה ופסיכולוגיה מאוניברסיטת תל-אביב, לימודי חשבונאות באוניברסיטת תל-אביב, הסמכה בינלאומית בביקורת מערכות מידע - CISA, הסמכה בינלאומית בביקורת פנימית - CIA.

בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר, או של בעל עניין בבנק: לא

ניסיון עסקי ב- 5 השנים האחרונות: מנהלת מחלקת SOX ב"כלל חברה לביטוח בע"מ" משנת 2007.

רואי החשבון המבקרים - KPMG סומך-חייקין, רואי חשבון

גילוי בדבר מבקר פנימי בתאגיד

גב' יעל רונן, רו"ח מכהנת כמבקרת הפנימית הראשית של הבנק הבינלאומי החל מחודש מאי 2011, ומשמשת כמבקרת פנימית בכל החברות הבנקאיות בקבוצת הבינלאומי.

פרטי המבקרת הפנימית

גב' יעל רונן, רו"ח מכהנת כמבקרת הפנימית הראשית של הבנק החל מיום 23 במאי 2011, ומשמשת כמבקרת פנימית בכל התאגידים הבנקאיים בישראל בקבוצת הבינלאומי.

המבקרת הפנימית הנה בעלת תואר ראשון בכלכלה ופסיכולוגיה ומסלול בחשבונאות לבעלי תואר מטעם אוניברסיטת ת"א. בתפקידה הקודמים עסקה בניהול מחלקת סרבנס אוקסלי של חברת כלל ביטוח בע"מ והייתה מנהלת במחלקת ניהול סיכונים מערכות מידע במשרד רואי החשבון KPMG סומך חייקין, עם דגש על פעילויות ביקורת וייעוץ בתחום הבנקאי.

המבקרת הפנימית הנה עובדת הבנק הבינלאומי ועומדת בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית. המבקרת הפנימית ועובדיה משמשים בתפקידי ביקורת בלבד, ללא ניגוד עניינים, ופועלים בהתאם להוראות המבקר הפנימי כאמור בסעיף 146 (ב) לחוק החברות, הוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן "חוק הביקורת הפנימית"), והוראות ניהול בנקאי 307.

דרך המינוי וכפיפות ארגונית

מינוי המבקרת הפנימית אושר בוועדת הביקורת של הבנק ביום 15 במאי 2011 ובדירקטוריון הבנק ביום 22 במאי 2011. הממונה בארגון על המבקרת הפנימית הינה יו"ר הדירקטוריון.

תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה רב שנתית לתקופה של ארבע שנים ותכנית עבודה שנתית הנגזרת ממנה, הכוללת את כל הפעילויות והישויות של הבנק. תכנית העבודה מבוססת על מתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ומביאה בחשבון, בין היתר, את הערכת הסיכונים כפי שבאה לידי ביטוי במסמך ה-ICAAP והערכות של הביקורת הפנימית בנוגע למוקדי הסיכון בפעילות הבנק, לרבות מוקדי סיכון לסיכונים תפעוליים, מעילות והונאות, ולמצאים שהועלו בביקורות קודמות שבוצעו על ידי ועל ידי גורמים חיצוניים. תכנית העבודה כוללת את הקצאת התשומות ואת התדירות לביצוע הביקורת בהתאמה לרמת הסיכון של הישות/הפעילות המבוקרת.

תכנית העבודה מובאת לדיון בוועדת הביקורת אשר ממליצה בפני הדירקטוריון על אישורה ומאושרת על ידי הדירקטוריון. תכנית העבודה מותירה בידי המבקרת הפנימית הראשית את שיקול הדעת לסטות ממנה וכן לבצע ביקורות בלתי מתוכננות. שינויים מהותיים מתוכנית העבודה שאושרה, מובאים לדיון בפני ועדת הביקורת.

היקף משרות

כאמור, המבקרת הפנימית הינה עובדת הבנק הבינלאומי ומועסקת במשרה מלאה. מספר העובדים העוסקים בביקורת הפנימית של הבנק עמד בשנת 2015 על כ-9 משרות בממוצע. היקף משרות זה, נגזר מתוכנית העבודה הרב שנתית ותגבור על ידי מיקור חוץ.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי הבנקאות (הביקורת הפנימית), הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 307 והנחיות של גופים רגולטוריים אחרים.

הביקורת הפנימית מבצעת את עבודתה בהתאם לתקנים מקצועיים מקובלים שנקבעו על ידי לשכת המבקרים הפנימיים בישראל ושל הלשכה העולמית למבקרים פנימיים.

הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, הניחו את דעתם כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות האמורות.

גישה למידע

למבקרת הפנימית ניתנת גישה מלאה לכל המידע הנדרש על ידה, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים.

דין וחשבון המבקרת הפנימית הראשית

דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב. דוחות הביקורת הפנימית מוגשים לחברי ההנהלה הממונים על היחידות/הנושאים המבוקרים למנכ"ל ולחברי הנהלת הבנק, ועל פי קריטריונים שנקבעו בנהלי הדירקטוריון ו"ר ועדת הביקורת, קובע בהתייעצות עם המבקרת הפנימית הראשית, אלו דוחות ביקורת יוצגו בשלמותם לדיון בוועדת הביקורת. כמו כן, מוגשים לעיונם של חברי ועדת הביקורת תקצירים של דוחות הביקורת שהופצו בחודש שחלף, שאינם נדונים בוועדה. והם רשאים לעיין בכל דוח ביקורת שהם מוצאים לנכון ולבקש מהיו"ר להציגו לדיון בשלמותו בוועדת הביקורת.

הדיווחים התקופתיים של הביקורת הפנימית כוללים דיווח חצי שנתי ודיווח שנתי. הדיווח החצי שנתי והדיווח השנתי של הביקורת הפנימית כוללים דיווח בדבר ביצוע תכנית העבודה למול התכנון, רשימה של כל דוחות הביקורת שהופצו בתקופה המדווחת, דיווח בדבר ממצאי המעקב אחר תיקון הליקויים העולים מדוחות הביקורת ותמצית מהממצאים המהותיים שהועלו בדוחות הביקורת ובדיווח השנתי הערכה של אפקטיביות הבקרה הפנימית, ודיווח בדבר ממצאי המעקב אחר תיקון הליקויים העולים מדוחות הביקורת. לחברי הדירקטוריון נמסרים עותקי פרוטוקולים של ועדות הביקורת, על מנת להביא את תוכן הדיונים לידיעת חברי הדירקטוריון, שאינם חברים בוועדת הביקורת.

במקרים של ממצאים חמורים במיוחד, נמסר דוח מיידי למנכ"ל, ליו"ר ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2014 נדון בוועדת הביקורת של הבנק ביום 15 במרץ 2015. הדיווח של הביקורת הפנימית למחצית הראשונה של שנת 2015 נדון בוועדת הביקורת של הבנק ביום 10 בספטמבר 2015. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2015 ידון בחודש מרס 2016.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקרת הפנימית

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקרת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בתאגיד.

תגמול

המבקרת הפנימית מועסקת על ידי החברה האם המשלמת לה את שכרה. הבנק נושא בחלקו בעלות תשומות הביקורת המושקעות הכוללות בין היתר את עלות שכרה של המבקרת הפנימית הראשית.

להערכת הדירקטוריון תגמול המבקרת הולם את משרתה. להערכת הדירקטוריון, אין בתגמול המבקרת הפנימית כדי לגרום להטייה בשיקול דעתה המקצועי.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

נושאי המשרה העוסקים בהכנת הדוחות הכספיים הינם מנכ"ל הבנק מר יעקב מלכין והחשבונאי הראשי מר עופר סלפטר האחראי על החטיבה לחשבונאות.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים המכילות את הוראות SOX 302 ו-404 מתכנסת ועדת גילוי, בראשות המנכ"ל ובהשתתפות כל מנהלי החטיבות בבנק ורואי החשבון המבקרים של הבנק. הועדה דנה בנושאים מהותיים שעשויה להיות להם השלכה על הנתונים בדוחות הכספיים וכן בליקויים שנתגלו במערך הבקרה על דוח כספי ומעקב אחר תיקונם. הדוחות הכספיים מוצגים לחברי וועדת הגילוי במלואם ומתקיים דיון בסוגיות מהותיות ובמדיניות החשבונאית שיש ליישם.

דירקטוריון הבנק אחראי על בקרת העל בבנק ומאשר את הדוחות הכספיים של הבנק. דירקטוריון הבנק קבע כי ועדת ביקורת ומאזן (להלן: "ועדת הביקורת"), תבחן את הדוחות הכספיים ותמליץ בפניו על אישור הדוחות. הוועדה מונה 7 חברים, מהם 5 דירקטורים חיצוניים. 6 מחברי הוועדה הם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית. בדיוני הוועדה בנושא דוחות כספיים משתתפים, בנוסף לחבריה, גם רואי החשבון המבקרים של הבנק, סומך חייקין רואי חשבון ומופיעים בפניה המנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי.

ועדת הביקורת דנה בנושאים הנוגעים לדוחות הכספיים של הבנק ובכלל זה, בהיקף ההפרשות להפסדי אשראי, בדוח הסקירה של רואי החשבון המבקרים, המדיניות החשבונאית, שלמות הגילוי ונאותות הדיווח ועוד. במסגרת הליך אישור הדוחות, מקבלים הדירקטורים חברי ועדת הביקורת את טיוטת הדוחות הכספיים ודו"ח הדירקטוריון לפני ישיבת הוועדה וכן חומר עזר, מצגות ומידע נוסף. במהלך הישיבה המתכנסת לדיון בדוחות הכספיים, ניתנת לדירקטורים האפשרות להפנות שאלות לחברי ההנהלה המופיעים בפניה ולרואי החשבון המבקרים של הבנק, ולהעיר את הערותיהם לדוחות קודם שימליצו בפני הדירקטוריון לאשר את הדוחות הכספיים.

בין היתר, מקבלת ועדת הביקורת דוח ומקיימת דיון, על ליקויים וחולשות מהותיות בבקרה הפנימית על הדוחות הכספיים, אם וככל שנמצאו. כמו כן, מקבלת הוועדה דוח על כל תרמית, אם וככל שנמצאה, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, מידע זה נמסר גם ליו"ר הדירקטוריון, כנדרש בהוראה 645 להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים (הצהרה לגבי גילוי). בתום הדיון ממליצה הוועדה בפני הדירקטוריון לאשר את הדוחות הכספיים.

חברי הדירקטוריון מקבלים טיוטת הדוחות הכספיים מספר ימים לפני הישיבה הדנה בדוחות הכספיים. בישיבה זו, משתתפים כל חברי הנהלת הבנק ורואי החשבון המבקרים. במסגרת הדיון במליאה מציג המנכ"ל את תוצאות הפעילות שהוצגו בדוחות הכספיים וכן מידע מפורט ונתוני עזר נוספים. בדיון משיבים נושאי המשרה בבנק לשאלות הדירקטורים ככל שנשאלו. בתום הדיון מתקבלת החלטת הדירקטוריון בדבר אישור הדוחות הכספיים של הבנק והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים.

שכר רואי החשבון המבקרים (1) (2) (3)

2014	2015
אלפי ש"ח	
1,366	1,245
286	170

עבור פעילות הביקורת (4):
 רואה חשבון המבקרים
 עבור שירותים אחרים:
 רואה חשבון המבקרים

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואה החשבון המבקר עבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט – 1999.
 (2) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.
 (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
 (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, ביקורת הבקרה הפנימית על הדוח הכספי, ביקורת דוחות מס וסקירת דוחות ביניים.

שכר יו"ר הדירקטוריון והעובדים הבכירים

- א. יו"ר הדירקטוריון מכהנת בתפקידה ללא שכר.
 ב. שכר המבקרת הפנימית של הקבוצה והבנק בכללה משולם ע"י החברה האם. בדוחות נכללה הוצאה המשקפת את עלות הביקורת המבוצעת על ידי גורמים שאינם עובדי הבנק והמבקרת הפנימית בכללם, בסך של 201 אלפי ש"ח.

ג. להלן פרוט השכר, שווי ההטבות ותשלומי המעביד לחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק בשנים 2015 ו-2014 באלפי ש"ח בסכומים מדווחים:

2015									
שם	תפקיד	היקף משרה שכר	מענק	שווי רכב	הטבות נוספות	סך הכל שכר והוצאות נלוות (1)	הלוואות שניתנו בתנאים (2)	תגמולים, פיצויים, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל ומחלה, ביטוח לאומי	
מלכין יעקב	מנהל כללי	1,184	-	91	266	1,541	-		
קוטאי נועם	מנהל למנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית	1,046	-	65	336	1,447	610		
כליף דורון	סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה העסקית	930	-	58	307	1,295	78		
יחזקאלי גילה	ראשית	807	-	57	287	1,151	37		
סלפטר עופר	סמנכ"ל, חשבונאי ראשי	773	-	57	253	1,083	8		
שנת 2014									
שם	תפקיד	היקף משרה שכר	מענק	שווי רכב	הטבות נוספות	סך הכל שכר והוצאות נלוות (1)	הלוואות שניתנו בתנאים (2)	תגמולים, פיצויים, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל ומחלה, ביטוח לאומי	
מלכין יעקב	מנהל כללי	1,198	0	91	252	1,541	-		
קוטאי נועם	מנהל למנכ"ל, מנהל החטיבה הקמעונאית	1,025	0	67	193	1,285	601		
גרנות ברוך	סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה הפיננסית (3)	920	0	65	247	1,232	46		
כליף דורון	סמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה העסקית	940	0	62	228	1,230	112		
טראוב דן	סמנכ"ל בכיר, מנהל חטיבת המשאבים (4)	796	0	51	317	1,164	-		

(1) לא כולל מס שכר.

(2) כולל הלוואות שניתנו לנושאי המשרה הבכירה בתנאים שתאמו להלוואות שניתנו לכלל העובדים וסכומיהם נקבעו על

פי קריטריונים אחידים.

(3) פרש ביום 03 בספטמבר 2015.

(4) פרש ביום 31 באוגוסט 2014.

הערה: התנאים לניהול החשבונות נושאי המשרה בבנק, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים ללקוחות אחרים בעלי מאפיינים דומים.

פרוט הסכמי השכר האישיים עם נושאי המשרה

יעקב מלכין – מכהן כמנכ"ל הבנק מיום 1 בדצמבר 2013. בתנאי העבודה שאושרו על ידי הדירקטוריון נקבע כי תקופת ההעסקה הינה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 6 חודשים. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר מלכין לשחרור כספי הפיצויים שהפקיד הבנק בקופת פיצויים לטובתו. תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו מהם שלושה בתשלום. משכורתו של מר מלכין צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן, במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת אותה.

נועם קוטאי – מועסק בבנק מיום 1 באוקטובר 1986 בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 9/2005 לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 90 יום ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר קוטאי לפיצויי פיטורין רגילים בסך 100% משכרו האחרון בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקופות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתו או ערך פדיון הפיצויים, כגובה ביניהם. במקרה של פיטורין יהיה זכאי לעוד 100% משכרו האחרון. עפ"י המלצת המנכ"ל, הדירקטוריון מוסמך להגדיל את שיעור פיצויי הפיטורין שישולמו במקרה של פיטורין ב- 50% נוספים.

במקרה של התפטרות, הדירקטוריון יוכל לאשר הגדלת פיצויי הפיטורין בשיעור של 100% נוספים

במקרה של פיטורים, יהיה זכאי לתקופת הסתגלות של 6 חודשים מעבר לתקופת ההודעה המוקדמת.

משכורתו של מר קוטאי צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד.

סיום החוזה בגיל פרישה לא יחשב פיטורין.

דורון כליף – מועסק בבנק מיום 4 במאי 1986 בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 4/2002 לתקופה בלתי קצובה.

כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 90 יום ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה.

עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר כליף לפיצויי פיטורין רגילים בסך 100% משכרו האחרון בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקופות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתו או ערך פדיון הפיצויים, כגובה ביניהם. במקרה של פיטורין יהיה זכאי לעוד 100% משכרו האחרון. עפ"י המלצת המנכ"ל הדירקטוריון מוסמך להגדיל את שיעור פיצויי הפיטורין שישולמו במקרה של פיטורין ב- 50% נוספים.

במקרה של התפטרות, הדירקטוריון יוכל לאשר הגדלת פיצויי הפיטורין בשיעור של 100% נוספים.

במקרה של פיטורים, יהיה זכאי לתקופת הסתגלות של 6 חודשים מעבר לתקופת ההודעה המוקדמת.

משכורתו של מר כליף צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד.

סיום החוזה בגיל פרישה לא יחשב פיטורין.

גילה יחזקאלי – מועסקת בבנק מיום 26 ביוני 1980 בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 9/2002 לתקופה בלתי קצובה.

כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 90 יום ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה.

עם סיום העסקתה בבנק, זכאית גב' יחזקאלי לפיצויי פיטורין רגילים בסך 100% משכרה האחרון בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקופות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתה או ערך פדיון הפיצויים, כגבוה ביניהם. במקרה של פיטורין תהיה זכאית לעוד 100% משכרה האחרון. עפ"י המלצת המנכ"ל, הדירקטוריון מוסמך להגדיל את שיעור פיצויי הפיטורין שישולמו במקרה של פיטורין ב- 50% נוספים.

במקרה של התפטרות, הדירקטוריון יוכל לאשר הגדלת פיצויי הפיטורין בשיעור של 100% נוספים.

במקרה של פיטורים, תהיה זכאית לתקופת הסתגלות של 6 חודשים מעבר לתקופת ההודעה המוקדמת.

משכורתה של גב' יחזקאלי צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד.

סיום החוזה בגיל פרישה לא יחשב פיטורין.

עופר סלפטר – מועסק בבנק מיום 1 בפברואר 1987 בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 בינואר 2008 לתקופה בלתי קצובה.

כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 90 יום ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה.

עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר סלפטר לפיצויי פיטורין רגילים בסך 100% משכרו האחרון בניכוי ערך פדיון הפיצויים בקופות אליהן הפריש הבנק כספים לטובתו או ערך פדיון הפיצויים, כגבוה ביניהם. במקרה של פיטורין יהיה זכאי לעוד 100% משכרו האחרון. עפ"י המלצת המנכ"ל הדירקטוריון מוסמך להגדיל את שיעור פיצויי הפיטורין שישולמו במקרה של פיטורין ב- 50% נוספים.

במקרה של התפטרות, הדירקטוריון יוכל לאשר הגדלת פיצויי הפיטורין בשיעור של 100% נוספים.

במקרה של פיטורים, יהיה זכאי לתקופת הסתגלות של 6 חודשים מעבר לתקופת ההודעה המוקדמת.

משכורתו של מר סלפטר צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד.

סיום החוזה בגיל פרישה לא יחשב פיטורין.

עסקאות עם בעלי עניין

- מגבלות "אנשים קשורים" לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 ביום 10 ביולי 2014 פירסם בנק ישראל תיקון לניהול בנקאי תקין מס' 312 בעניין "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים", שנכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2015. נוהל אנשים קשורים מעודכן אושר על ידי הדירקטוריון בינואר 2015.
- ביום 10 בינואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר שהתקבלו אישור ועדת הביקורת, ועדת התגמול והדירקטוריון, את ההחלטות הבאות, בעניין ביטוח דירקטורים ונושאי משרה:
חידוש פוליסת ביטוח "דירקטורים ונושאי משרה" לתקופה של 18 חודשים החל מיום 1 בינואר 2016 ("תקופת הביטוח") באמצעות מנורה חברה לביטוח בע"מ עבור הבנק כחלק מקבוצת הבנק הבינלאומי, אשר תחול לגבי נושאי המשרה, כפי שיכהנו בבנק ובחברות הקבוצה מעת לעת, לרבות המנכ"ל ונושאי משרה.
 - מתן התחייבויות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק, ועדכנו בשנת 2011, מפורט בביאור 24 "התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות" לדוחות הכספיים.
 - מידע נוסף לגבי עסקאות עם בעלי עניין

- לפירוט יתרות ותמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ראה גם באור 32 לדוחות הכספיים.
- הקבוצה והבנק בכללה, רוכשת במשותף פוליסות ביטוח שונות, לרבות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה.
- בנוסף, הבנק מבצע עסקאות עם בעלי עניין בבנק מעת לעת, שהינן במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק.

השליטה בבנק

בעל השליטה בבנק הוא הבנק הבינלאומי. לבנק הבינלאומי ולחבר קיים היתר שליטה משותף מבנק ישראל על פי זכויות כפי שנקבעו בהסכם בין הבינלאומי וחבר. נכון למועד הדוחות הכספיים מחזיק הבנק הבינלאומי ב-77.99% מהזכות לקבלת רווחים וב-78.0% מזכויות ההצבעה. במסגרת חבר משרתי הקבע והגימלאים בע"מ (להלן - "חבר") מחזיק 22.0% מהזכות לקבלת רווחים וזכויות ההצבעה. במסגרת הסדרים משנת 2006 (כפי שתוקנו באוגוסט 2011 ובפברואר 2014), בין הבנק הבינלאומי לבין חבר, לבנק הבינלאומי התחייבויות מסוימות כלפי חבר, ביניהן זכות לאופציית מכר (PUT). בהתאם לתנאי האופציה חבר רשאית לחייב את הבנק הבינלאומי לרכוש ממנה את החזקותיה בבנק כפי שהיו במועד ההסדר, (כ-24%), כולן או חלקן, במחיר הנגזר ממחיר העסקה שבה רכש הבנק הבינלאומי את השליטה בבנק בשנת 2006 (בהתאמות מסוימות). באוגוסט 2011 ובחודש יוני 2013 הווארחה תקופת האופציה וביום 16 בפברואר 2014 התקשרו הבנק הבינלאומי וחבר בהסכם להארכה נוספת של האופציה לתקופה של 4 שנים, עד ליום 17 בפברואר 2018, בתנאים הקיימים ובשינוי שלהלן: בשונה מתנאי האופציה שנקבעו בהסכם להארכתה משנת 2011, האופציה ניתנת למימוש על ידי חבר בשיעורים שנתיים של 2% לשנה מההון המונפק והנפרע של הבנק (במצטבר עד 8% למשך כל תקופת האופציה). בד בבד לחתימת ההסכם בפברואר 2014, מסרה חבר לבנק הבינלאומי, בהתאם להסכם, הודעת מימוש בגין 2% מההון המונפק והנפרע של הבנק המוחזק על ידי חבר (להלן "ההחזקות הממומשות"). עם השלמת רכישת ההחזקות הממומשות, מחזיק הבנק הבינלאומי בזכויות כמפורט לעיל.

פרטים נוספים

268	מבנה אירגוני ומערך הסניפים
269	רכוש קבוע
269	הון אנושי
272	שירותי תפעול
272	הסכמים מהותיים
272	הליכים משפטיים
272	דירוג הבנק
273	חקיקה ופיקוח הנוגעים למערכת הבנקאית

מבנה ארגוני ומערך הסניפים

המבנה הארגוני

הבנק פועל במספר מישורים של פעילות פיננסית: בנקאות אישית ופרטית, בנקאות מסחרית ועסקית, פעילות בשוק ההון עבור לקוחותיו ועבור עצמו, פעילות באמצעות כרטיסי אשראי ועוד. עיקר פעילותו של הבנק הינה בתחום הבנקאות הקמעונאית והיא מתבצעת באמצעות 48 סניפים ושלוחות. המבנה הניהולי של הבנק מיועד לתמוך בתפיסה הרואה בהתאמת המוצר והשירות ללקוח את מרכז הפעילות. בין לקוחות הבנקאות הקמעונאית גדול חלקם של עובדי מערכת הביטחון ובהתאם מפעיל הבנק 14 סניפים ושלוחות במחנות הצבא או בקירבתם. המבנה הארגוני של מטה הבנק מותאם אף הוא לפעילות מוטת לקוח והוא מאורגן באופן המאפשר מתן שירותים לחטיבות הפועלות מול הלקוחות. במהלך שנת 2015 בוטלה החטיבה הפיננסית. פעילות הניהול הפיננסי מתבצעת באמצעות יחידה הכפופה ישירות למנכ"ל ויתר פעילות החטיבה מתבצעת במסגרת פעילות החשבונאי הראשי.

להלן תיאור תחומי העיסוק והאחריות של היחידות המרכזיות בבנק:

החטיבה לבנקאות קמעונאית - מרכזת את פעילות הסניפים של הבנק בתחומי הבנקאות האישית, הפרטית והעסקית. הקטנים ואחריות על תחום הבנקאות הישירה על מגוון פעילויותיה ועל הפעילות בשוק ההון ופעילות הייעוץ הפנסיוני. החטיבה ממונה על תחום השיווק והפרסום של הבנק. מנהל החטיבה הקמעונאית אחראי לפעילות התפעול והלוגיסטיקה המתבצעת בעיקרה באמצעות הבנק הבינלאומי.

החטיבה לבנקאות עסקית - מנהלת את פעילות הבנק בתחום הלקוחות העסקיים, אחראית לאישורי אשראי ללקוחות בסכומים שמעבר לסמכות החטיבה הקמעונאית, אחראית על יחידת הבקרה העוסקת באיתור, סיווג וטיפול בלוויים למעקב/ בעייתיים ועל יישום נוהלי הבנק באשראי ובחינת איכות הניירת המשפטית וכן אחראית לניהול מערך גביית חובות.

היחידה לניהול פיננסי - אחראית לניהול המקורות והשימושים של הבנק, ניהול הסיכונים הפיננסיים, ניהול הנזילות, קביעת מחירי הכסף במגזרי ההצמדה השונים, גיוס הון משני עבור הבנק, לפעילות הבין בנקאית, לפעילות הנוסטרו והביטוח.

אגף משאבי אנוש - אחראי לניהול משאבי אנוש, לפעילות מערכי ההדרכה ומרכז את פעילות היחידה לבקרת יועצים.

הלשכה המשפטית - מעניקה שירותי ייעוץ משפטי להנהלת הבנק ולסניפים ומייצגת את הבנק בחלק מן התביעות המשפטיות נגדו. הלשכה המשפטית אחראית על ניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים המותוות על ידי הדירקטוריון. תפקיד הלשכה המשפטית לאתר ולמפות ולהעריך את הסיכונים המשפטיים בכל מגוון פעולות הבנק ולפעול למניעתם או למזעורם.

החטיבה לחשבונאות ודיווח - מרכזת את ניהול החשבונות ואת פעילות הדיווח לציבור ולרשויות. לחטיבה כפופות יחידות הבקרה התקציבית והאגף למידע ניהולי.

מנהלת הסיכונים הראשית הכפופה למנכ"ל ואחראית על יחידת הסיכונים הראשית הכוללת את: יחידת הבקרה על סיכונים אשראי, יחידת סיכונים תפעוליים, והמשכיות עסקית וכן על יחידת הציות האחראית על ניטור הפעילות למניעת הלבנת הון, ניהול סיכונים הציות, פעילות אכיפה מינהלית בניירות ערך וסיכון חוצה גבולות (כולל יישום הוראות ה-FATCA).

מטה הביקורת הפנימית פועל באמצעות מנהלת ביקורת הכפופה למבקרת הפנים של קבוצת הבנק הבינלאומי וליו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון.

חברות מוחזקות

לבנק חברה בת פעילה אחת, חברת נכסים של אוצר החייל בע"מ, מוחזקת בשיעור של 100%, מחזיקה בנכסים שרכש הבנק ומשכירתם לבנק.

רכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר				
2014		2015		
יתרה	פחת שנצבר יתרה	עלות	במיליוני ש"ח	
78.2	74.9	205.2	280.1	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)
7.4	6.3	148.4	154.7	ציוד (לרבות מחשבים ריהוט וכלי רכב)
85.6	81.2	353.6	434.8	סך הכל

נכון לתאריך 31 בדצמבר 2015 הבנק הינו הבעלים או החוכר של שטחים המשתרעים על כ- 6,800 אלף מ"ר, ב- 8 נכסים שונים. בנוסף, הבנק שוכר שטחים ברחבי הארץ, המשתרעים על כ- 11,500 אלף מ"ר, ב- 47 נכסים שונים ברחבי הארץ. חוזי השכירות של השטחים המושכרים הינם לתקופות שונות, כאשר לרוב ניתנות לבנק אופציות להארכת תקופות השכירות. על פי רוב, חוזי השכירות הינם צמודים למדד המחירים לצרכן. מידע נוסף לגבי היבטים נוספים הקשורים להשקעה בבניינים וציוד, ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

הון אנושי

אסטרטגיית משאבי אנוש של הבנק נבנית בהתאמה למדיניות הבנק ויעדיו העסקיים ועיקרה שותפות אסטרטגית בהשגת היעדים העסקיים של הבנק ומימוש מלוא הפוטנציאל של ההון האנושי. בהתאם, במהלך שנת 2015 התמקדה אסטרטגיית משאבי אנוש במספר תחומים עיקריים:

פיתוח ההון האנושי - חיזוק ההון האנושי ופיתוחו בהתאם לצרכי הבנק ויעדיו העסקיים ותוך ראייה לטווח ארוך: איתור ומיצוי הפוטנציאל בקרב העובדים, מיפוי פערי ידע והקניית יכולות ליבה מרכזיות, הכשרות מקצועיות וניהוליות ופיתוח מנהלים.

תכנון כח אדם לטווח ארוך - מיפוי ותכנון צרכי ההון האנושי בהלימה ליעדי הבנק, התאמת מסלולי קריירה, גיוס והכשרת עתודות ניהול ועתודות מקצועיות בהתאם לצרכי הבנק.

פיתוח ארגוני - פיתוח כלים מתקדמים בכל תחומי הטיפול בהון האנושי בארגון, ביניהם: טיוב תהליכי גיוס, קליטה ושימור עובדים, הוקרת עובדים, ייעול תהליכים ארגוניים ובניית כלי בקרה, הערכת ביצועים, תמיכה ביחידות הבנק ועוד.

תקשורת פנים ארגונית - ניהול התקשורת הפנים ארגונית לשם יצירת שיח ושיתוף פעולה חוצה ארגון תוך העצמת ההון האנושי, דגש על פתיחות ושקיפות מידע, עידוד דיאלוג שוטף בבנק באמצעים שונים ומיתוג פעילויות הרווחה של הבנק.

תרבות ארגונית - תמיכה בתרבות המחזקת את ערכי ויעדי הבנק תוך שימת דגש על מצוינות בכל התחומים, אתיקה, אחריות חברתית ותרומה לקהילה.

כח אדם

אוקלוסיית עובדי הבנק כוללת עובדים קבועים, עובדים זמניים, עובדים בחברות בת ועובדי חברות כוח אדם. מצבת כח האדם בבנק:

	2014	2015
מספר משרות ביום 31 בדצמבר	829	808
מוצע שנתי של מספר המשרות	842	824

מצבת כח אדם לפי מגזרי פעילות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2014	2015	שינוי
במיליוני ש"ח			
אחוזים			
מיגזר בנקאות אישית	445	436	(2.0%)
מיגזר בנקאות פרטית	184	178	(3.3%)
מיגזר עסקים קטנים	138	133	(3.6%)
מיגזר בנקאות עסקית	52	52	0.0%
מיגזר ניהול פיננסי	10	9	(10.0%)
סך הכל	829	808	(2.5%)

מאפייני המשאב האנושי

הגיל הממוצע של עובדי הבנק הוא כ- 42 שנים. הותק הממוצע הוא כ- 15.4 שנים. כ-60% מעובדי הבנק בעלי השכלה אקדמאית. כ- 23% מעובדי הבנק הם עובדים זמניים.

הכשרה מקצועית ופיתוח משאבי אנוש

הרחבת הידע המקצועי בתחומי בנקאות ופיננסיים ושימוש בידע הנרכש במתן שירות ללקוח הינו מן היעדים החשובים של הבנק. מטרת ההכשרה המתבצעת בבנק הינה לפתח ולהדריך את העובדים והמנהלים בתחום המקצועי, הניהולי וההתנהגותי ולהקנות את המיומנויות הנדרשות לעמידה ביעדים העסקיים של הבנק. היקף ההדרכה בשנת 2015 הסתכם ב- 3,530 ימים (אשתקד 4,500 ימים).

ניוד עובדים

הבנק קבע תכנית רב שנתית לניוד עובדים ומנהלים. תכנית זו נותנת מענה להנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא חובת ניוד ורוטציה כחלק ממנגנון גידור הסיכונים של הבנק וכן לצרכי הבנק, להעשרה מקצועית, לקידום ולניהול הקריירה של העובדים. במהלך שנת 2015 נמשכה הרוטציה בתפקידים בהתאם לסוג התפקיד והצרכים הפרסונאליים.

מדיניות התגמול

עובדי הבנק מועסקים בהתאם להסכם קיבוצי מיוחד משנת 1965, אשר מתעדכן מעת לעת בהסכמי שכר תקופתיים. עובדי הבנק זכאים להטבות שונות מעבר לשכרם וביניהן: השתתפות בשכר לימוד, השתתפות בביטוח רפואי, שי לחגים ולאירועים אישיים, ומענקי וותק. פרטים נוספים ראה בביאור 22 לדוחות הכספיים. בנוסף, מדיניות הבנק הינה לקשור בין ביצועי הבנק לבין תגמול העובדים בהתאם להסכם הקיבוצי שנחתם עם ארגון העובדים.

כללי

בחודש ספטמבר 2014 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול, ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301A בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (להלן: "הוראה 301A"), את מדיניות התגמול של הבנק (להלן: "מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול נקבעה בהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית של הבנק הבינלאומי (להלן: "מדיניות התגמול הקבוצתית"), היא חלה על כלל העובדים וניתנה במסגרתה התייחסות ספציפית לקבוצות עובדים מרכזיים (כהגדרת המונח בהוראה 301A).

בחודש ינואר 2013, אישר דירקטוריון הבנק תוכנית מענקים למנהלים בכירים (מנכ"ל הבנק וחברי ההנהלה של הבנק). בד בבד עם אישור מדיניות התגמול, לאחר אישור ועדת התגמול, ובהתאם להוראות מדיניות התגמול, החליט דירקטוריון הבנק לאשר תיקונים בתוכנית המענקים לבכירים, וזאת בגין מענקים שנתיים החל משנת 2014 (להלן: "תוכנית המענקים לבכירים").

יחסי עבודה והסכמי עבודה קיבוציים

יחסי העבודה בבנק מוסדרים באמצעות הסכם קיבוצי מורחב שנחתם ב 1965 עם נציגות העובדים - ועד העובדים הארצי והסתדרות העובדים הכללית החדשה ומתעדכן מדי תקופה בהסכמי שכר שנתיים. חברי הנהלת הבנק ומספר מצומצם של עובדים בתפקידים ייחודיים מועסקים בהסכמים אישיים. לבנק "ספר תפקוד" הקובע את רשימת התפקידים בטווחי השכר שלהם ונלווי השכר הצמודים אליהם.

בחודש מרץ 2014 הגיעו הנהלת הבנק ונציגות העובדים להסכם על תנאי ההעסקה בבנק. תוקף ההסכם עד 31 במרץ 2016 ובמסגרתו התחייבה נציגות העובדים לשקט תעסוקתי עד למועד זה.

קוד אתי

החל משנת 2005 קיים בבנק קוד אתי המוטמע ומרוענן מאז בהתאם לנוהל בנקאי תקין 301 (עבודת הדירקטוריון). בקוד אתי נקבעו ערכים מרכזיים ואופן יישומם בחיי היומיום של העובד. הקוד אתי מפורסם בפורטל הבנק ומחולק במעמד קליטת עובד לעבודה. כמו כן, מרוענן בהשתלמויות שונות ובחוזרי רענון. לבנק ועדת אתיקה בראשות חבר ההנהלה החשבונאי הראשי, ובאחריותה לדון בנושאים אתיים ובהטמעת ערכי הקוד אתי בקרב עובדי הבנק.

תרומה לקהילה

הבנק מעודד את עובדיו להשתלב בפעילות של תרומה לקהילה. הבנק מקיים 2 מסלולי תרומה קבועים, האחד בשיתוף עם "מתן – הדרך שלך לתת" במסגרתו תורמים העובדים והבנק בצורה מאורגנת לצרכים חברתיים ולאומיים שונים. השני עם "פתחון לב" במסגרתו אוספים עובדי הבנק מצרכי מזון עבור נזקקים לקראת פסח וראש השנה. הבנק מאמץ גדוד תותחנים במסגרת "אמץ לוחם". האימוץ בא לידי ביטוי בתרומה כספית ובהשתתפות באירועים. הבנק מעניק תמיכות וחסויות שונות לצרכים חברתיים וכן עובדי הבנק תורמים בסיוע לצרכים שונים בקהילה. תרומות הבנק למטרות שונות הסתכמו בשנת 2015 בכ- 280 אלף ש"ח בדומה לשנת 2014.

שירותי תפעול

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיית המידע

שירותי המחשב הבנקאיים ללקוחות הבנק ניתנים באמצעות חברת מתף-חברה בת בשליטה מלאה של הבנק הבינלאומי. חלק מהשירותים הבנקאיים ללקוחות הבנק ניתנים באמצעות הבנק הבינלאומי. מתף נותנת שירותי מיחשוב (פיתוח, תחזוקה, ציוד קווי נתונים ועוד), שיטות ותהליכים (נהלים, חוזרים ועוד) ותפעול (מסלקה דואר ועוד). שירותי המיחשוב ניתנים לכל הבנקים בקבוצת הבנק הבינלאומי.

מתף מספקת במסגרת ההתקשרות את שירותי המיחשוב והתפעול בהיקף ובסטנדרטים הנהוגים בקבוצת הבנק הבינלאומי. השירות כולל את כל שירותי המחשב, הן בתכנה והן בחומרה, עדכוני גירסאות, תמיכה בהוראות הרגולציה ודווחים לציבור ולמפקח על הבנקים, תחזוקה וחיידוש הציוד בכל אתרי הבנק, אבטחת מידע והשקעות בפרוייקטים עתידיים.

הבנק משלם לחברת מתף חלק מהוצאותיה המיוחסות לו על פי חלקו בהיקף הפעילות בקבוצה ואת עלויות הסבת מערך המיחשוב המיוחסות לו בהתאם לפריסה רב שנתית. החל ממועד ההסבה הבנק אינו משקיע ואינו מהוון השקעות בחומרה ובפיתוח למעט מקרים בהם מבוצע פיתוח על ידי מתף על פי דרישת הבנק ולשימוש הבלעדי. הוצאות המחשב ששולמו לחברת מתף בגין שירות עיבוד הנתונים כאמור הסתכמו בשנת 2015 ב-82.5 מיליון ש"ח בהשוואה ל-91.3 מיליון ש"ח בשנת 2014.

הסכמים מהותיים

בחודש נובמבר 2015 זכה הבנק במכרז למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הביטחון. במכרז נקבעו, בין היתר, התנאים למתן אשראי ולניהול חשבון לעובדי מערכת הביטחון, אוכלוסייה הכוללת את אנשי הקבע וגמלאי צה"ל, אזרחים עובדי צה"ל, עובדי משרד הביטחון וגמלאיו, יחידות הסמך של משרד הביטחון וגמלאיהן ואת הזכאים לקיצבאות שיקום.

תקופת ההסכם על פי המכרז הינה ל-7 שנים החל מחודש יוני 2016.

במכרז נקבע, בין היתר, כי הבנק יעמיד הלוואות לאוכלוסייה שצוינה לעיל בהתאם להפניות שיפנה משרד הביטחון. תנאי הריבית ללקוח יקבעו על ידי משרד הביטחון ועל פי תנאי המכרז הוא זה שיישא בכל הפסדי האשראי. משרד הביטחון ישלם לבנק או יקבל ממנו את ההפרש בין הריבית שישלם הלקוח ובין הריבית שהציע הבנק במכרז לגבי כל סוג של הלוואות.

כחלק מתנאי המכרז, נכללו גם הזכויות להפעלת סניפי הבנק במחנות צה"ל. למשרד הביטחון ניתנה האפשרות לבחור בהפעלתם של חלק מן הסניפים.

הזכייה במכרז מאפשרת לבנק הזדמנויות עסקיות להרחבת פעילותו בקרב אוכלוסיית המכרז והגדלת חלקו באוכלוסיות נוספות.

הסכם חבר

הבנק רואה באוכלוסיית מערכת הביטחון את ליבת העסקים בבנקאות האישית. הסכם שנחתם עם אירגון חבר מסדיר את התנאים לניהול חשבונותיהם של עמיתי האירגון בבנק. בחודש פברואר 2014 חודש ההסכם עם האירגון לתקופה של ארבע וחצי שנים עד אמצע שנת 2018.

הליכים משפטיים

בדבר תביעות משפטיות ראה ביאור 24 לדוחות הכספיים.

דירוג הבנק

חברת "מידרוג" דירגה את האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק בדירוג a1.il אופק יציב, את פיקדונות הבנק לזמן קצר בדירוג P-1.il, את הפיקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק בדירוג Aa2.il אופק יציב, ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בדירוג Aa3.il אופק יציב.

חקיקה ופיקוח הנוגעים למערכת הבנקאית

כללי

מערכת החקיקה המסדירה את תחום הבנקאות בישראל ואשר חלה על הבנק כוללת, בין היתר, את פקודת הבנקאות משנת 1941, חוק בנק ישראל, התש"ע-2010, חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981 וחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981. מכוח חוקים אלה נתון הבנק לפיקוחו של בנק ישראל ובמיוחד לפיקוחם של נגיד בנק ישראל ושל המפקח על הבנקים, וחלים עליו הוראות, כללים, הנחיות וצווים של המפקח על הבנקים ("החקיקה הבנקאית"). החקיקה הבנקאית מהווה את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק.

פרט לחקיקה הבנקאית, כפוף הבנק בפעילותו גם למערכות חקיקה מקבילות המסדירות את פעילותו בתחומים שונים, כגון פעילות בתחום שוק ההון, בתחום המשכנתאות ועוד. גם בתחומים אלה חלים על הבנק, בנוסף לדברי החקיקה, הוראות, כללים והנחיות של רשויות המדינה המוסמכות, ובהם של רשות ניירות ערך, של הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון במשרד האוצר, של הבורסה לניירות ערך ושל רשות ההגבלים העסקיים. רגולציה נוספת בנושאים יחודיים מטילה על כלל המערכת הבנקאית חובות והוראות ספציפיות, לדוגמה דיני איסור הלבנת הון ומימון טרור, רגולציה העוסקת בפעילות מול תושבי חוץ כגון ה-FATCA וכיו"ב.

קבוצת הבנק פועלת תוך ציות להוראות החוק והרגולציה החלים עליה כאמור. להלן בתמצית פירוט של שינויי חקיקה ויזמות חקיקה רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע על פעילות הבנק.

בנקאות

מכתב בנק ישראל בעניין התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל

ביום 12 בינואר 2016 הופץ מכתב בנק ישראל בעניין התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. בהתאם למכתב, סביבת הפעילות הכלכלית, הרגולטורית והטכנולוגית המשתנה של המערכת הבנקאית בישראל, עשויה להשפיע באופן מהותי על היקף הכנסות המערכת הבנקאית. עוד נאמר, כי ניתוח נתוני המערכת הבנקאית בישראל ושימוש במדדי ביצוע שונים מצביעים על רמת יעילות נמוכה בהשוואה למערכות בנקאיות במדינות מתקדמות אחרות. בהתאם לכך, נדרשים התאגידים הבנקאיים להתוות תכנית רב שנתית להתייעלות. התכנית תקבע פעולות ספציפיות בטווח של חמש השנים הקרובות וכן עקרונות התייעלות לטווח הארוך יותר. על מנת לעודד יישום תכנית התייעלות, הפיקוח יאשר לתאגיד בנקאי, בכפוף לעמידה בתנאים מסוימים, דחיה במועד העמידה ביעדי הלימות ההון שנקבעו לו, בגובה השפעת הקיטון הצפוי במועד אישור התוכנית בהון הרגולטורי בגין העלויות המוגדרות הכרוכות בתכנית התייעלות. כמו כן כולל המכתב הוראות לעניין הטיפול החשבונאי בהתייעלות ארוכת טווח הכוללת תכנית פרישה מרצון. ההקלות המפורטות במכתב יחולו על תכניות התייעלות שיאשרו החל מיום פרסומו ועד ליום 31 בדצמבר 2016.

כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון), התשע"ה - 2015

התיקון שפורסם ביום 29 בינואר 2015, משלב תיקונים ממספר טיטות קודמות ותיקונים נוספים, שעיקרם -

- הוראות בנושא ההצטרפות למסלולים.
 - תיקון בהגדרת "עסק קטן" לפיו תאגיד שהמציא לבנק "דוח שנתי", על פיו מחזור עסקיו בשנה שקדמה למועד מסירתו אינו עולה על חמישה מיליון ש"ח, לא יידרש למסור דוח שנתי נוסף וימשיך להיחשב כ"עסק קטן" עד להתקיים הנסיבות המפורטות בתיקון, בהן הותר לבנק לסווגו כעסק שאינו עסק קטן.
 - תיקונים בעמלות שונות - איסור על גביית עמלת פעולה בערוץ ישיר בגין חיוב בכרטיס חיוב מדי, תיקונים בעמלות טיפול במזומנים, העברה ב-RTGS ועמלות כרטיסי אשראי, ביטול עמלת דמי ניהול/גבייה של הלוואות.
 - הוספו בתעריפון חלקים בעניין עמלות בקשר לסליקה של עסקאות בכרטיס חיוב ולשירותי ניכיון לבתי עסק.
- ביום 28 ביוני 2015 פורסם תיקון נוסף - כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון) (תיקון מס' 2), התשע"ה-

2015, בעיקר בעניין עמלות כרטיסי אשראי שנכללו בתיקון הקודם וכניסתם לתוקף נדחתה ליום 1 ביולי 2015, לצורך התיקון הנוסף הנ"ל.

ביום 26 במאי 2015 פורסם צו הבנקאות (שירות ללקוח)(פיקוח על שירות הודעות או התראות), התשע"ה-2015, המכריז על שירות הודעות או התראות כשירות בר פקוח וקובע את סכום העמלה המרבי בגינו.

כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון מס' 2), התשע"ה-2015

ביום 28 ביוני 2015 פורסמו התיקונים הנ"ל הכלולים, בין היתר, ביטול עמלת "חיוב המפקיד בהחזרת שיק", ביטול גביית עמלת "הודעות" בגין "מכתבי מעקב" ושינויים בעמלות שונות בנוגע לכרטיסי חיוב, לרבות הגבלה על גביית דמי כרטיס בעד כרטיסי חיוב מידי.

הכללים נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2015.

הוראת ניהול בנקאי תקין 423 בעניין "שירות המסלולים"

מטרת ההוראה, אשר פורסמה ביום 21 ביוני 2015, להגביר את מודעות הלקוחות ל"שירות המסלולים" הקבוע בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008, והיא כוללת הנחיות לתאגידי הבנקאים בדבר אופן יידוע הלקוחות אודות שירות המסלולים במועד פתיחת חשבון עובר ושב ובאמצעות פרסום באתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי וכן בדבר מסירת מידע ספציפי בכתב ללקוח המבקש להצטרף למסלול.

ההוראה נכנסה לתוקף במלואה ביום 1 בינואר 2016

בנוסף, שלח הבנק הודעה ללקוחות, אשר לא הצטרפו לשירות המסלולים, הכוללת מידע בדבר סכומי העמלות בהם חיוב בפועל בהשוואה למחירי המסלולים, ופירוט דרכי ההצטרפות לשירות המסלולים.

מכתב בנק ישראל בעניין צעדים בתחום העמלות

ביום 24 בינואר 2016 פרסם בנק ישראל מכתב לתאגידי הבנקאים בעניין צעדים בתחום העמלות. למכתב צורפה טיוטת תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשס"ח-2008, לפיה יידרשו הבנקים לצרף מיזמתם למסלול הבסיסי, בהודעה ללקוח, לקוח המסווג כ"אזרח ותיק" או "נכה" ואשר עפ"י הקריטריונים שנקבעו בטיטה צפוי להרוויח מהמעבר למסלול הבסיסי. הלקוח רשאי לבטל צירופו למסלול כאמור.

עוד הודיע בנק ישראל במכתב כי במסגרת טיפולו בעמלות חריגות בכונתו לערוך במהלך שנת 2016 סריקה מקיפה של כל התעריפים בגין השירותים הבנקאיים הכלולים בתוספת הראשונה לכללי העמלות הנ"ל, במטרה לאתר ולטפל בעמלות אלה. הנחיות ספציפיות יינתנו לתאגידי הבנקאים בהתאם לממצאי הסריקה.

כמו כן, פרסם בנק ישראל טיוטות לפיקוח/הגבלת מחירי מספר עמלות הנגבות מיחידים ועסקים קטנים: דוחות לבקשת לקוח- דוחות סטנדרטיים ושינוי מועד פירעון של הלוואה לדירור, ובתחום השירותים בגין פעילות בניירות ערך- עמלת קניה, מכירה ופדיון של ניירות ערך הנסחרים בבורסה בתל אביב (למעט מק"מ).

הוראת ניהול בנקאי תקין 418 בעניין "פתיחת חשבונות באמצעות האינטרנט"

ההוראה, אשר פורסמה ביום 16 ביולי 2014, מאפשרת לבנק לפתוח ללקוחות חשבונות באופן מקוון ולנהלם, ובלבד שהמבקשים לפתוח חשבון יהיה יחידים, בגירים, תושבי ישראל, ולא יהיו נהנים בחשבון זולת בעלי החשבון. לצורך זיהוי הלקוחות ואימות פרטיהם יבוצעו הליכים ייחודיים, לרבות אימות על סמך העתק מסמכי זיהוי, חתימה על הצהרת נהנים באופן מקוון, זיהוי באמצעות טכנולוגיית היוועדות חזותית, ביצוע הליך הכר את הלקוח מוגבר. ההוראה קובעת הגבלות שונות בניהול החשבון (סכומי מקסימום - לפעולות, יתרת נכסים בסוף כל יום ולמסגרת לפעילות בכרטיס חיוב, זהות המורשים לפעול בחשבון, סוג וכמות טפסי שיקים שיונפקו ללקוח). ההגבלות תוסרנה לאחר שהלקוח יפקוד את הסניף ויושלם הליך זיהוי מלא.

הוראת ניהול בנקאי תקין - מס' 425 - דוחות שנתיים ללקוחות התאגידיים הבנקאיים

ביום 21 ביוני 2015 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין מעודכנת בנושא דוחות שנתיים ללקוחות התאגידיים הבנקאיים. ההוראה קובעת חובת מסירת דיווח שנתי ללקוחות, ומגדירה את אופן מסירתו ואת פירוט המידע שייכלל בו. הדיווח יכלול מידע מקיף אודות נכסיו והתחייבויותיו של הלקוח. ההוראה תחול על יחידים ועסקים קטנים ותיכנס לתוקף ביום 28 בפברואר 2016 (הבנק הבינלאומי העביר למפקח על הבנקים פירוט הנוסחאות המשמשות בסיס לחישוב הנתונים וכן תצוגה ראשונית של הדוחות במועד שנקבע. הטיפול בנושא על ידי הבינלאומי הינו קבוצתי גם עבור הבנק).

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 432 - העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח

ביום 21 בדצמבר 2014 פורסם על ידי בנק ישראל תיקון להוראת נוהל בנקאי תקין בנושא העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח. עיקרי התיקון הם הרחבת האפשרות לבצע תהליכי סגירת חשבון או העברת פעילות באמצעות ערוצי תקשורת נוספים וכן מסירת מידע ללקוח במתכונת דומה לזו שנקבעה בהוראות בנק ישראל מס' 425 בנוגע לדוחות השנתיים ללקוחות. ההוראה תחול על יחידים ועסקים קטנים ותיכנס לתוקף באופן מלא ביום 28 בפברואר 2016.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 454 - פירעון מוקדם של הלוואה שלא לדיור

ביום 21 ביוני 2015 פורסם על ידי בנק ישראל תיקון להוראת נוהל בנקאי תקין בנושא פירעון מוקדם של הלוואה שלא לדיור. מטרת התיקון היא להרחיב את תחולת ההסדר הקיים בהוראה, לקבוע מנגנון אחיד וגלוי לקביעת שיעור הרבית לפיה מחושב רכיב ההיוון וליצור אחידות, ככל הניתן, בין פירעון מוקדם של הלוואה לדיור לבין פירעון מוקדם של אשראי שאינו לדיור. לפי התיקון יחול ההסדר הקבוע בהוראה על הלוואות שניתנות לאנשים פרטיים או לעסקים זעירים כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור, לעומת הנסח הקודם שחל רק על הלוואות שסכומן המקורי אינו עולה על 750 אלף ש"ח ושניתנו לתקופה של 6 חודשים לפחות ("הלוואות מוגנות"). כמו כן, לגבי הלוואות המוגנות נקבע מנגנון חדש לחישוב רכיב ההיוון, המבוסס על הרבית הממוצעת ומנטרל את פרמיית הסיכון של הלווה במקרה של פרעון מוקדם. בנוסף, לגבי כל הלוואות הורחבו דרישות הגילוי ללקוח, בין היתר, באמצעות מתן דף הסבר גם בעת מתן ההלוואה. התיקון יכנס לתוקף ביום 1 באפריל 2016.

צעדים להרחבת התפוצה והשימוש בכרטיסי חיוב מידי (דביט)

ביום 30 ביוני 2015 הפיץ בנק ישראל הוראות להטמעת כרטיסי חיוב (דביט) בישראל ולהגברת התחרות בתחום כרטיסי החיוב, כמפורט להלן-

1. במסגרת תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 470 נוספו להוראה שני פרקים - פרק "כרטיס חיוב מידי וכרטיס נטען" הכולל התייחסות למועדי העברת הכספים בעסקאות חיוב מידי (מחיוב מחזיק הכרטיס ועד לזיכוי בית העסק), וכן לאופן הגילוי ללקוח על עסקאות חיוב מידי, לרבות במסגרת חשבון העו"ש. פרק "שימוש בכרטיסי חיוב בתקן EMV" ("כרטיסים חכמים") הכולל הוראות למעבר מערך כרטיסי החיוב (הנפקה, סליקה, מכשירים אוטומטיים) לתקן EMV.

התיקונים להוראה יכנסו לתוקף בהדרגה, החל מה- 1 באוקטובר 2015 ועד ל- 31 בדצמבר 2018.

2. מכתב המפקח על הבנקים בעניין הרחבת תפוצת כרטיסי חיוב מידי (דביט)- התאגידים הבנקאיים נדרשים לנקוט בפעולות אקטיביות מול לקוחות חדשים וקיימים, לשם הצעת כרטיס חיוב מידי, וכן לנהל מעקב ודיווח תקופתי ביחס להפצת כרטיסי חיוב מידי לבנק ישראל.

3. צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות שניתן על ידי מנפיק לסולק בקשר לסליקה צולבת של עסקאות חיוב מידי) (הוראת שעה), התשע"ה-2015 - העמלה הצולבת לעסקאות בחיוב מידי הוכרזה כעמלה בפיקוח ומחירה יקבע על 0.3% (לעומת עמלה צולבת ממוצעת של 0.7% הנהוגה כיום לעסקאות בחיוב רגיל), החל מיום 1 באפריל 2016 לתקופה של שנה, על מנת לאפשר היערכות לקביעת העמלה על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים. הצו פורסם ביום 26 באוגוסט 2015.

כמו כן, ביום 28 ביוני 2015 פורסמו כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון מס' 2), התשע"ה-2015. התיקון, שנכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2015, כולל בין היתר הגבלה על גביית דמי כרטיס בעד כרטיסי חיוב מידי, לרבות איסור על גביית דמי כרטיס בעד כרטיס חיוב מידי שהונפק ללקוח שברשותו כרטיס אשראי בתוקף שהונפק על ידי אותו תאגיד בנקאי, וזאת לתקופה של 36 חודשים ממועד ההנפקה של כרטיס החיוב המידי. הבנק נערך ליישום ההוראות בשיתוף עם חברת האם.

חוזר בנק ישראל בעניין מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים

ביום 9 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר לתיקון הוראת נוהל בנקאי תקין 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. בהתאם לחוזר צומצמה הגדרת ההון להון רובד 1, ובכך הוקשחו המגבלות על מתן אשראי ללווה ולקבוצת לווים. כמו כן שונתה המגבלה על חבות של קבוצת לווים בנקאית לתאגיד בנקאי, והיא תעמוד על 15% מההון האמור במקום על 25%.

מועד התחילה של התיקונים להוראה הוא ב-1 לינואר 2016, למעט לעניין השינוי בהגדרת ההון, אשר הפחתתו תתבצע באופן מדורג, על פני 12 רבעונים, עד ל-31 בדצמבר 2018.

הוראת ניהול בנקאי תקין 327 בעניין "הלוואות ממונפות"

ביום 28 באפריל 2015 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין 327 בנושא "הלוואות ממונפות". ההוראה מפרטת את ציפיות הפיקוח על הבנקים מהתאגידים הבנקאיים בדבר ניהול סיכונים הולם וזהיר בפעילות של הלוואות ממונפות. התאגידים הבנקאיים נדרשים לקיים, בין היתר, מבנה עסקאות המשקף הנחות עסקיות נאותות, מבנה הון הולם ומינוף סביר, וכן הגדרה של הלוואה ממונפת המאפשרת יישום עקבי בכל קווי העסקים. עוד נדרשים התאגידים הבנקאיים לקבוע נוהלי חיתום, מסגרת של מגבלות אשראי וריכוזיות אשראי העולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון ומערכת מידע ניהולי נאותה. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2016. הבנק נערך ליישום ההוראה בשיתוף עם חברת האם.

טיוטת תזכיר חוק הבנקאות (שירות ללקוח)(תיקון מס' 20), התשע"ה-2015

הטיטה, אשר הופצה ביום 3 בספטמבר 2015, כוללת מספר נושאים, וביניהם-

1. קביעת חזקה הניתנת לסתירה לפיה סירוב מצד תאגיד בנקאי לתת שירות ייחשב כסירוב סביר אם הוא נובע מאי-היענותו של הלקוח למסור פרטים הנדרשים על פי הוראות דין ובעיקר צו איסור הלבנת הון והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411. בנוסף, סירוב מצד תאגיד בנקאי למתן שירותים בהתקיים יסוד סביר להניח כי פעולה קשורה להלבנת הון או למימון טרור, ייחשב אף הוא כסירוב סביר לעניין סעיף 2(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח).
2. הרחבת ההסדר לביטול שעבודים שנוצרו להבטחת חוב שכבר נפרע גם ביחס להערות אזהרה ולהתחייבויות לרישום משכנתא שנרשמו להבטחת אותם חיובים תוך מתן אפשרות ללקוח למחקם בעצמו, לרבות הסמכת המפקח על הבנקים להטיל עיצום כספי בגין הפרת חובה זו (חלף עבירת הקנס הקבועה כיום).
3. תיקון הגדרת "לקוח" בהקשר לעמלות, באופן שיאפשר הגדרת יחיד המנהל חשבון למטרת עסק כ"עסק קטן" או "עסק גדול" עפ"י מחזור עסקי, בהתאם לתיקון שכבר הוכנס בכללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), תשס"ח-2008 וכניסתו לתוקף הושעתה עד לתיקון הנ"ל בחוק הבנקאות (שירות ללקוח).
4. הסמכת המפקח על הבנקים לפרסם נתונים בדבר ההכנסה הממוצעת בפועל של לקוחות מקבלת שירותים וכן שיעורי רביות המשולמות בפועל ללקוחות בעד פיקדונות שיקליים והנגבות בפועל מלקוחות בעד אשראי, בתאגידים הבנקאיים.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 450 בעניין הליכי גביית חובות

ביום 4 במאי 2015 פרסם בנק ישראל טיוטת הוראת נוהל בנקאי תקין בעניין הליכי גביית חובות, שמטרתה להסדיר את הפעולות שעל התאגיד הבנקאי לנקוט בתחום יחסי בנק לקוח ולהביא להגברת ההוגנות והשקיפות בהליכי גביית חובות. בין עיקרי הטיטה- דרישה לקביעת מדיניות לטיפול בגביית חובות מלקוחות, הקמת פונקציה ייעודית לעניין זה, קביעת תקרת ריבית פיגורים בגין הלוואה, לרבות מסגרת אשראי מאושרת בחשבון, והגילוי הנאות הנדרש.

מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא פנייה יזומה למתן אשראי ללקוחות קמעונאיים

ביום 17 בנובמבר 2015 פרסם בנק ישראל מכתב (המחליף מכתבים קודמים) לתאגידים הבנקאים לפיו על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי לקבוע מדיניות, נהלים ותהליכים הקשורים לפנייה יזומה ללקוחות קמעונאיים ולוודא כי תהליך הפנייה היזומה להעמדת הלוואות ללקוח קמעונאי הנו מוסדר ומפורט, לרבות - הגדרת קהלי יעד ספציפיים, קביעת תסריטי שיחה שיכללו גילוי בנוגע לתנאי הלוואות והתייחסות לצרכי הלקוח ומאפייניו, קביעת אופן הפניה ללקוח תוך התאמת אמצעי השיווק למאפייני אוכלוסיית היעד, תיעוד הפניה ללקוח, לרבות הקלטת פניה שנעשתה באמצעות הטלפון. לגבי שיחות שיווק טלפונית בסניפים, באפשרות התאגיד הבנקאי להחליף את ההקלטה בתיעוד מפורט. כמו כן הוטלה אחריות על הנהלת התאגיד הבנקאי והדירקטוריון לוודא כי הליכי שיווק הלוואות מתנהלים באופן ראוי והוגן וכי הלוואה המוצעת תואמת את צרכי הלקוח. בהתאם להבהרת בנק ישראל יחול האמור במכתב, בשלב זה, על הלוואות הניתנות לאנשים פרטיים.

הבנק נערך בהתאם להוראות בנק ישראל בשיתוף עם חברת האם.

טיוטת הוראות בנק ישראל בנושא בנקאות בתקשורת

ביום 31/1/16 הפיץ בנק ישראל טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין ייעודית חדשה בנושא "בנקאות בתקשורת", וכן טיוטות נוספות, אשר מרחיבות את מגוון ההסכמים המותרים לאישור באמצעות האינטרנט ומשלוח הודעות ומכתבים בתקשורת. מטרת ההוראות הינה הסרת חסמים קיימים להמשך התפתחות הבנקאות הדיגיטלית ומתן גמישות בהתאם לטכנולוגיה המשתנה, תוך הרחבת מגוון השירותים והמוצרים שניתן יהיה להציע ללקוחות באופן מקוון. ההוראות החדשות כוללות הקלות ושינויים, בין היתר בנושאים הבאים – פתיחת חשבון חדש ללא הגעה לסניף, הצטרפות לשירותי בנקאות בתקשורת באופן מקוון, הסכמים מקוונים, העברות ותשלומים באופן מקוון, עדכון פרטי הלקוח ללא הגעה לסניף, שירותי ריכוז מידע (אגרגציה), התכתבות עם הבנק באמצעות הדואר האלקטרוני וקבלת הודעות מהבנק שלא בדואר רגיל.

לצד ההקלות, ההוראה מטילה על הבנקים אחריות מוגברת לניהול הסיכונים הכרוכים בהרחבת הפעילות הבנקאית מרחוק ולהגנה על המידע של הלקוחות, לרבות הוספת בקורות, ניטור פעולות חריגות, משלוח התראות ללקוחות והדרכת לקוחות.

חוק סליקה אלקטרונית של שיקים, התשע"ו - 2016

החוק עבר בקריאה שניה ושלישית ב-1 בפברואר 2016.

החוק מבטל את הצורך בשינוע פיזי של שיקים, אחסון ואחזור שלהם, ובכך מייעל את תהליך הסליקה, ומאפשר לעשות שימוש באמצעים טכנולוגיים מתקדמים לצורך הפקדת שיקים, מסדיר את אופן החזרתו של שיק שלא כובד ואת קבילותו של השיק הממוחשב בהליך המשפטי. היקף האחריות של הבנק כלפיי לקוחו לא ישתנה בשל שינוי שיטת הסליקה. תחילתו של החוק תוך 6 חודשים ממועד פרסומו. עד 18 חודשים ממועד תחילת החוק ניתן יהיה במקביל לסלוק הן פיזית והן אלקטרונית, ולאחר מכן ניתן יהיה לסלוק שיקים רק בדרך אלקטרונית.

חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ה - 2015

ביום 30 בנובמבר 2015 פרסם החוק המתקן, בין היתר, את חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, באופן שמאפשר גם לגופים חוץ בנקאיים הנותנים אשראי לציבור לגייס הון באמצעות הנפקה לציבור של תעודות התחייבות, כהגדרתן בסעיף 35 לחוק ניירות ערך. החוק מגביל את סך האשראי שתאגיד כאמור יהיה רשאי לתת ואשר מקורו, בין השאר, בהנפקת תעודות התחייבות, לסך של 2.5 מיליארד ש"ח וכן קובע תנאים נוספים לפעילות כאמור.

הצעת חוק המשכון, התשע"ה - 2015

ביום 17 ביולי 2015 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק המשכון.

ההצעה באה לעגן רפורמה מקיפה בדיני השעבודים ולהחליף את הוראות חוק המשכון הקיים ופקודת החברות לעניין זה.

בין השינויים המרכזיים בהצעה - זכותו של יחיד למשכן נכס שטרם הגיע לרשותו ואף נכס שטרם בא לעולם; ביטול מוסד "השעבוד השוטף" - החברה החייבת תוכל ליצור משכון קבוע על הנכסים העתידיים של החברה, ומעמדו של משכון זה לא יהיה נחות אוטומטית ביחס לשעבודים ספציפיים; ביטול האפשרות של נושה להגביל את כוחו של החייב לבצע עסקאות בנכס הממושכן, ועוד.

הצעת חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2015

בהתאם להצעה, אשר עברה בקריאה ראשונה ביום 13 באוקטובר 2015, יוחלף חוק שירות נתוני אשראי, התשס"ב-2002 בחוק חדש, המסדיר את הקמתה של מערכת לשיתוף בנתוני אשראי, שבמרכזה מאגר ציבורי של נתוני אשראי שיוקם, ינוהל, ויופעל על ידי בנק ישראל. במסגרת ההצעה מספר שינויים מרכזיים, ביניהם: הורחב היקף המידע שיימסר ויתקבל אודות לקוחות הבנק. היקף זה ייקבע, בהמשך, על ידי שר המשפטים, בהסכמת הנגיד ושר האוצר; במאגר ישמרו נתוני אשראי על לקוח, אלא אם כן ביקש שלא ייאסף עליו מידע; בעל רישיון שירות נתוני אשראי יהיה רשאי למסור דוח אשראי לנותן אשראי בתנאי שקיבל את הסכמת הלקוח למסירת דוח אשראי אודותיו; הטלת אחריות אישית על נושאי משרה בתאגיד בגין הפרה של הוראות החוק, והסמכת הממונה על שיתוף בנתוני אשראי, שמונה על ידי הנגיד, להטיל עיצום כספי בגין הפרות המנויות בסעיף 85 לחוק המוצע.

הצעת חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות (תיקון מס' 3), התשע"ה-2015 ("הצעת חוק אשראי הוגן")

הצעת החוק אושרה בקריאה ראשונה ב-27 ביולי 2015. ההצעה באה בהמשך להמלצות הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית, ומטרתה להשוות בין הנורמות החלות על מלווים שאינם מוסדיים לאלה החלות על מלווים מוסדיים, לרבות המערכת הבנקאית. על פי התיקון המוצע, כלל הוראות חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, לרבות הוראות הקשורות בתהליך מתן האשראי וגבייתו, יחולו גם על מלווים מוסדיים, ובלבד שלא יהיה בכך כדי לגרוע מחובותיו של מלווה מוסדי לפי חוק אחר. בהתאם להצעה, תיוספף הגדרה לשיעור עלות האשראי המרבי, ותיקבע נוסחה אחידה לחישוב תקרת הריבית לכל הגופים אשר נותנים אשראי ליחידים או לתאגידים מסוג שייקבע על ידי שר המשפטים.

שוק ההון

א. קרנות נאמנות

חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 23), התשע"ד-2014

ביום 30 ביולי 2014 פורסם חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 23), התשע"ד-2014. התיקון מסדיר, בין היתר, את האפשרות להציע לציבור בישראל יחידות של קרן חוץ, אשר קיבלו אישור הגוף המפקח במדינת המוצא שלהן ובכלל זה מאפשר לשר האוצר לקבוע הוראות לעניין תשלום עמלת הפצה על ידי מנהל קרן החוץ. החוק נכנס לתוקף 3 חודשים ממועד פרסומו, אולם הפרק המסדיר הצעת קרנות חוץ ייכנס לתוקף במועד כניסתו לתוקף של תקנות, אשר נועדו להבטיח את עניינו של ציבור המשקיעים בישראל.

ב. ניירות ערך

חוק ניירות ערך (תיקון מס' 53), התשע"ד-2013

ביום 28 באוקטובר 2013 אושר תיקון 53 לחוק ניירות ערך. התיקון נועד לעודד מחזיקים בניירות ערך לממש את זכויות ההצבעה שלהם באמצעות מערכת הצבעה אלקטרונית שתקים הרשות לניירות ערך מבלי להידרש לקבל אישור בעלות בנייר הערך מאת חבר הבורסה. חברי הבורסה יידרשו להמציא למערכת את כל הנתונים הנדרשים על מצביעים פוטנציאליים המחזיקים בניירות ערך באמצעותם וכן להמציא למצביעים הפוטנציאליים הללו את המידע והפרטים הנדרשים להם לצורך הצבעה באסיפה. המודל לא נועד להחליף את האפשרויות הקיימות היום להצבעה באסיפה אלא מהווה ערוץ נוסף למימוש זכויות ההצבעה של המחזיקים בניירות ערך. התיקון לחוק נכנס לתוקף ביום 17 ביוני 2015, עם תחילתן של תקנות לחוק שהותקנו לעניין זה.

ג. קופות גמל

אגף שוק ההון במשרד האוצר פרסם ביום 29 ביולי 2015 טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה והחזקה של ניירות ערך) (תיקון), התשע"ה - 2015. בהתאם לטיוטה מוצע, בין היתר, כי בחריגים מסוימים, משקיע מוסדי הנמנה על קבוצת משקיעים (בהתאם להגדרות הרלוונטיות בטיטת התיקון), שלאחד מהם יש הסכם התקשרות עם תאגיד בנקאי למתן שירותי ניהול או תפעול אינו רשאי לרכוש או למכור ניירות ערך או מטבע חוץ ואינו רשאי להחזיק ולסלוק ניירות ערך באמצעות אותו התאגיד הבנקאי או ממנו. מגבלות בנושא נקבעו גם לגבי צד קשור למשקיע מוסדי. כן מוצעת בטיטה הרחבה של הכללים ומספר

המשתתפים בהליך התחרותי הנדרש, לרבות דרישה להליך תחרותי, לפחות אחת לשלוש שנים, בקשר להחזקה של ניירות ערך.

במקביל פורסמה גם טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופות גמל בניהול אישי) (תיקון), התשע"ה - 2015 שמציעה תיקון מקביל לתיקון האמור לעיל, בהבדלים מסוימים. הבנק אינו מתפעל קופות גמל.

ממשל תאגידי וחברות

הצעת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ד - 2014

ביום 21 ביולי 2014 פורסמה הצעת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ד - 2014 (ולאחרונה הוחל עליה דין הרציפות). הצעת החוק כוללת שני הסדרים עיקריים. האחד, קביעת מנגנון תאגידי לאישור התקשרות למתן תגמול לנושא משרה בכירה או עובד בתאגיד פיננסי העולה על 3.5 מיליון ש"ח בשנה. סכום התגמול מחושב במצטבר בכל החברות באותו אשכול פיננסי. המנגנון כולל אישור ועדת תגמול/ובהעדרה ועדת ביקורת, אם קיימת כזו, אישור הדירקטוריון, ברוב של הדירקטורים החיצוניים/הבלתי תלויים (ככל שיש כאלו), ואישור אסיפה כללית. בתאגיד שהוא חברה ציבורית, לאישור האסיפה הכללית נחוץ רוב מיוחס מקרב בעלי מניות המיעוט. ההסדר השני, קביעה כי בהכנסה החייבת במס של תאגיד פיננסי לא יותרו ניכויים בשל שכר של נושאי משרה בכירה ועובדים מעבר לתקרה של 3.5 מיליון ש"ח בשנה, ומתקרה זו יופחת סכום ההוצאה השנתי של הענקת מניות או זכות לקבלת מניות. הגדרת התאגידים הפיננסיים עליהם חלה הצעת החוק כוללת, תאגידים בנקאיים, מבטחים, חברות לניהול קופ"ג, חברות לניהול קרנות נאמנות, חברות לניהול תיקים, חברות שיעודן הנפקת מוצרי מדדים ותאגידים השולטים במי מהגופים האמורים ושמתיימרים בהם קריטריונים נוספים שנקבעו בהצעת החוק. על פי ההצעה, החוק יחול על התקשרויות שאושרו מיום פרסום החוק ואילך. התקשרויות שאושרו קודם לפרסומו יהיו טעונות אישור עד לתום שנה מפרסום החוק.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A - מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

ביום 13 באוגוסט 2015 פרסם בנק ישראל תיקון להוראה האמורה. התיקון מתמקד בשלושה נושאים עיקריים. האחד, הוראה כי כל חברי הדירקטוריון בתאגיד בנקאי, לרבות יו"ר דירקטוריון, יהיו רשאים לקבל תגמול קבוע בלבד. בנוסף, לגבי יו"ר הדירקטוריון, נקבעו קריטריונים לאופן בחינת גובה התגמול הקבוע ונקבע כי ניתן לשלם לו גם תנאים סוציאליים והוצאות נלוות כמקובל לנושאי משרה בתאגיד הבנקאי. לגבי תגמול שאר חברי הדירקטוריון, נקבע, כנהוג כיום בבנק, כי התגמול הקבוע ייקבע על פי המנגנון לדירקטורים חיצוניים; השני, דרישה כי תגמול משתנה שיוענק לעובדים מרכזיים בתאגיד הבנקאי יהיה בר השבה בנסיבות חריגות במיוחד, שייקבעו על ידי הבנק, בהתחשב בנסיבות שנקבעו בהוראה. כן נקבע כי התאגיד הבנקאי ינקוט בכל האמצעים הסבירים להשיב סכום הולם אם התקיימו התנאים להשבה. תקופת ההשבה נקבעה לחמש שנים עם אפשרות הארכה, לגבי נושאי משרה, בעוד שנתיים נוספות בהתקיים הנסיבות שנקבעו בהוראה. יצוין כי החובה לא תחול כאשר סך התגמול המשתנה לעובד מרכזי אינו עולה על שישית מהתגמול הקבוע שקיבל בשנה קלנדרית; השלישי (שייכנס לתוקף 6 חודשים מפרסום התיקון), הוראה כי כל תאגיד בקבוצה בנקאית יישא בעלויות נושאי המשרה והעובדים שלו, וכן איסור על עובדים מרכזיים (שאינם דירקטורים, אך כולל יו"ר דירקטורים חיצוניים) בתאגיד בנקאי לקבל תגמול מבעל היתר שליטה או מחזיק מהותי בתאגיד הבנקאי, לרבות קרוביו ותאגידים

בשליטת מי מהם, ושאינם משתייכים לקבוצה הבנקאית. הובהר כי הדרישות על פי התיקון לא יחולו על זכויות שנצברו קודם לתיקון. בנוסף, נקבעה הוראת מעבר על פיה נקבע, בין היתר, כי לגבי הסכמי תגמול שנחתמו לפני פרסום התיקון, התיקון יחול לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2017. על הסכמי תגמול שיחתמו לאחר פרסום התיקון, כולל שינוי של הסכם תגמול קיים, התיקון יחול מיידית.

FATCA – FOREIGN ACCOUNT TAX COMPLIANCE ACT

התקנות שהותקנו לישומו של חוק ה-FATCA FOREIGN ACCOUNT TAX COMPLIANCE ACT, נכנסו לתוקף ב-1 ביולי 2014. מטרתו של החוק היא להעמיק את גביית המס מישויות אמריקאיות שבבעלותן נכסים מחוץ לגבולות ארה"ב, ובמסגרתו נדרשים מוסדות פיננסיים זרים (FOREIGN FINANCIAL INSTITUTIONS), לרבות בנקים ברחבי העולם, להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים אצלם על ידי אותן ישויות. לצורך כך, על המוסדות הפיננסיים הזרים להתקשר בהסכם עם רשות המס האמריקאית (IRS). מוסד פיננסי שלא יחתום על הסכם כאמור ו/או שלא יפעל בהתאם להוראות ה"ל", יהיה כפוף, בין היתר, לחובת ניכוי מס במקור בשיעור של 30% מהתשלומים המגיעים לבנק ו/או ללקוחותיו ממקורות אמריקאים.

ביום 30 ביוני 2014 נחתם הסכם בילטרלי (להלן - "ההסכם") בין ארה"ב לישראל בנוגע ליישום ה-FATCA (הסכמים בנושא זה הושגו גם בין ארה"ב למדינות אחרות). הסכם זה הופך את רשות המס הישראלית לגורם ביניים בין המוסדות הפיננסיים הישראליים ל-IRS האמריקאי.

ביום 6 באפריל 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בעניין היערכות ליישום הוראות ה-FATCA. בחוזר הבהיר המפקח כי סירוב לפתוח חשבון חדש ללקוח אשר אינו משתף פעולה עם התאגיד הבנקאי באופן הנדרש ליישום הוראות ה-FATCA וסירוב ליתן שירותים בנקאיים בחשבון קיים, אשר חושפים את התאגיד הבנקאי לסיכון שיחשב כמשתף פעולה עם הלקוח לשם עקיפת הוראות ה-FATCA, יחשבו כ"סירוב סביר" לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א - 1981. בהתאם לנדרש ממוסדות פיננסיים שאינם אמריקאים, נרשמו הבנק וחברות רלוונטיות מקבוצת הבנק אצל רשויות המס האמריקאיות.

הבנק עוקב אחר ההתפתחויות בחקיקה ופועל בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים בשיתוף עם חברת האם.

חילופי מידע אוטומטיים על חשבונות פיננסיים עם מדינות ה-OECD לצרכי מס

ביום 28 באוקטובר 2014 הודיע משרד האוצר לארגון לשיתוף פעולה כלכלי של המדינות המפותחות כי ישראל תאמץ את הנוהל של חילופי מידע אוטומטיים על חשבונות פיננסיים לצרכי מס (COMMON REPORTING STANDARD -CRS) וזאת במסגרת המאבק לצמצום ההון השחור. בהתאם לנוהל זה על המוסדות הפיננסיים, ובכללם הבנקים, לערוך הליך לזיהוי בעלי החשבונות המוחזקים בהם ולהעביר לרשות המיסים מידע הנוגע לבעלי חשבונות שהם תושבי מדינות זרות. המידע יכלול את היתרות ואת ההכנסות הפיננסיות.

לשם יישום הוראות הנוהל ידרשו חתימת הסכם בין הרשויות במדינות השונות ותיקוני חקיקה.

ביום 26 לנובמבר 2015 פורסם חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 207), התשע"ו-2015, המאפשר למדינה העברת מידע, בתנאים מסוימים, הן למדינה עמה יש לישראל הסכם להקלת כפל מס, והן למדינה עמה יש לישראל הסכם לחילופי מידע.

שר האוצר יפרסם הודעה ברשומות בדבר הסכמים לחילופי מידע שנחתמו.

התיקון נכנס לתוקף ב-1.1.16.

ביום 24 לנובמבר 2015 הצטרפה ישראל לאמנה המולטילטרלית בדבר סיוע מנהלי הדדי בעניני מס, אשר פותחה ע"י ארגון ה-OECD ומועצת האיחוד האירופי ככלי לשיתוף פעולה בעניני מס ולהתמודדות בהימנעות ובהתחמקות ממס. עד כה חתמו על האמנה 90 מדינות, בהן כל המדינות החברות בארגון OECD. בהתאם להוראות האמנה, רשויות המס של המדינות יסייעו זו לזו, בין היתר, בהחלפת מידע שנחוץ למדינה המבקשת לצרכי דיני המס שלה, לפי בקשה לגבי נישום או עסקה מסויימים ובאופן אוטומטי תקופתי לפי קטגוריות שיקבעו מראש.

ביום 17 לינואר 2016 נדון בועדת השרים לענייני חקיקה תזכיר חוק לתיקון פקודת מס הכנסה(תיקון מס' __), התשע"ו-2016. בהתאם לתזכיר, על מנת שניתן יהיה ליישם את הסכם FATCA שנחתם והסכמים לחילופי מידע אוטומטיים שייחתמו בין הרשויות המוסמכות במתכונת שטבע ארגון ה-OECD תינתן לשר האוצר הסמכות לקבוע בתקנות הוראות לעניין פעולות שעל מוסד פיננסי חייב בדיווח לבצע לצורך זיהוי וזיהוי פרטים של בעלי החשבונות המנוהלים אצלו, פרטים שעל המוסד הפיננסי לדרוש מבעל חשבון, והוראות ביחס למידע שיש להעביר על חשבונות המוחזקים במוסד הפיננסי ואופן העברתו של המידע. בתזכיר מוצע להבטיח את האכיפה היעילה באמצעות הליך מהיר להטלת עיצומים כספיים בשל אי זיהוי פרטים או בשל פגם בהעברתם.

ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות (cross border)

ביום 16 במרס 2015 פרסם בנק ישראל חוזר בעניין ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות (cross border). בהתאם לחוזר, לאור התגברות הסיכונים הכרוכים בפעילות מול תושבי חוץ, על תאגיד בנקאי לבחון ולעדכן את מדיניותו, את נהליו ואת הבקורות ביחס לפעילות מול תושבי חוץ. עוד נקבע בחוזר, כי סירוב לפתוח חשבון חדש ללקוח שאינו משתף פעולה עם התאגיד הבנקאי באופן שנדרש ליישום מדיניותו ונהליו של התאגיד בעניין סיכון cross border וסירוב להעניק שירותים בנקאיים בחשבון קיים, אשר חושפים את התאגיד הבנקאי לסיכון שיחשב כמשתף פעולה עם הלקוח לשם עקיפת חקיקה זרה החלה על הלקוח, יחשבו כ"סירוב סביר" לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א - 1981. הבנק ער לסיכונים בפעילות תושבי חוץ ולהתחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס בחו"ל. לצד היערכותו ליישום הוראות ה-FATCA, לבנק מדיניות במסגרת מדיניות איסור הלבנת הון נקבעו דרכי התמודדות עם הסיכונים בפעילות מול תושבי חוץ. הבנק נקט בעבר ונוקט גם כיום בפעולות בדיקה וניטור של חשיפות וכן בפעולות מול לקוחות על מנת להקטין ככל הניתן חשש לחשבונות לא מדווחים. בהתאם לפניית הפיקוח על הבנקים, הבנק נקט גם בצעדים נוספים ובכלל זה אימוץ מסמך מדיניות ייעודי העוסק בניהול הסיכון הרגולטורי הנובע מפעילות של לקוחות תושבי חוץ וביצוע ביקורת פנימית בבנקים בקבוצה, בסיוע של משרד רואי חשבון חיצוני, הן בדבר נאותות תהליך ניהול הסיכונים המשפטיים והרגולטוריים הגלומים בפעילות תושבי חוץ והן בנושא לקוחות אמריקאיים. הערכות הבנק בנושא הינה הערכות קבוצתית בשיתוף עם חברת האם.

ציות לחוקי המס בישראל

הצעת חוק להעמקת גביית המסים ולהגברת האכיפה (אמצעים לאכיפת תשלום מסים ולהרתעה מפני הלבנת הון) (תיקוני חקיקה) התשע"ה-2015

בהתאם להצעה, שפורסמה ביום 31 באוגוסט 2015, יחויבו גופים פיננסיים, ותאגידים בנקאיים בכללם, להעביר דיווחים שוטפים לרשות המיסים ביחס לפעילות המתבצעת בחשבונות העסקיים של לקוחותיהם (חשבונות תאגידים וכל חשבון המוגדר אצלם כחשבון עסקי).

בנוסף, תוסמך רשות המיסים לדרוש מגופים פיננסיים המצאת מידע לגבי קבוצה של לקוחות בעלי מאפיינים משותפים, בשל החשד שלקוחות אלה עברו על חוקי המס באופן הגורם לאובדן מס בהיקף שאינו מבוטל.

עוד מוצע לתקן את חוק איסור הלבנת הון כך שיתווספו עבירות מס חמורות כעבירות מקור, לרבות עבירות לפי סעיף 220 לפקודת מס הכנסה ועבירות מס נוספות המתאפיינות ביסוד נפשי של כוונה מיוחדת להתחמק מתשלום מס.

טיטוט מכתב בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים בעניין פעילות תושבי ישראל בתאגידים הבנקאיים ובשלוחות חו"ל - ציות לחוקי המס בישראל

בהתאם לטיטוט האחרונה של המכתב, הנושאת תאריך 14 לדצמבר 2015, תאגיד בנקאי עלול להיחשף לסיכונים כאשר הוא פותח או מנהל חשבון בו מופקדים כספים שיתכן שמקורם בהתחמקות הלקוח מתשלום מס או שמקורם בהכנסות שלא דווחו לרשות המיסים כנדרש. לפיכך, נדרשים התאגידים הבנקאיים לנקוט בצעדים הנדרשים למזעור סיכונים אלה ושילובם במסגרת ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי. עוד נאמר בטיטוט, כי סירוב להעניק שירותים בנקאיים הנובע מיישום המדיניות והנהלים שנקבעו מכוח המכתב - ייחשב כסירוב סביר לענין חוק הבנקאות(שירות ללקוח).

מלכין יעקב מנכ"ל

סמדר ברבר- צדיר יו"ר הדירקטוריון

רמת גן, 25 בפברואר 2016

נספחים

284	שיעורי הכנסות והוצאות רבית
287	דוחות רווח והפסד לפי רבעונים
288	דוח רווח והפסד ומאזן רב רבעוני

נספח 1- שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית חלק א- יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית- נכסים, התחייבויות והון

שנת 2013			שנת 2014			שנת 2015			
יתרה (2)	הכנסות שיעור	הוצאות (הכנסה)	יתרה (2)	הכנסות שיעור	הוצאות (הכנסה)	יתרה (2)	הכנסות שיעור	הוצאות (הכנסה)	
חדשית	מימון	ממוצעת	חדשית	מימון	ממוצעת	חדשית	מימון	ממוצעת	
מיליוני ש"ח	אחוזים		מיליוני ש"ח	אחוזים		מיליוני ש"ח	אחוזים		
10,313.1	4.81%	496.3 *	10,253.7	4.27%	438.1 *	10,455.1	3.66%	382.6	נכסים נושאי ריבית
7.4	-	-	30.2	-	-	31.9	-	-	אשראי לציבור (3) (6)
326.6	3.25%	10.6	393.1	1.93%	7.6	558.2	0.75%	4.2	אשראי לממשלה
1,907.1	1.41%	26.8	2,244.6	0.61%	13.6	2,765.8	0.12%	3.2	פקדונות בבנקים
1,678.7	3.10%	52.0	1,277.0	1.82%	23.2	1,853.2	0.83%	15.4	פקדונות בבנק ישראל
52.1	1.54%	0.8	7.9	1.27%	0.1	11.7	0.85%	0.1	אגח מוזקות לפדיון וזמינות
4.3	16.28%	0.7	4.1	14.63%	0.6	64.9	4.01%	2.6	למכירה (4)
14,289.3	4.11%	587.2	14,210.6	3.40%	483.2	15,740.8	2.59%	408.1	אגח למסחר
1,183.2	-	-	1,184.3	-	-	1,214.1	-	-	נכסים אחרים
536.9	-	- *	655.2	-	- *	773.1	-	-	סך כל הנכסים נושאי ריבית
16,009.4	3.67%	587.2	16,050.1	3.01%	483.2	17,728.0	2.30%	408.1	חיובים בגין כרטיסי אשראי
									שאינם נושאים ריבית
									נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית (5)
									סך כל הנכסים
									התחייבויות נושאות ריבית
									פקדונות הציבור
181.2	0.77%	1.4	122.5	0.24%	0.3	122.0	0.25%	0.3	לפי דרישה
8,904.8	1.14%	101.6	8,075.2	0.40%	32.2	7,550.8	0.10%	7.6	לזמן קצוב
216.6	1.02%	2.2	194.5	0.36%	0.7	168.2	0.12%	0.2	פקדונות הממשלה
137.8	0.94%	1.3	131.8	0.38%	0.5	130.6	(0.23%)	(0.3)	פקדונות מבנקים
775.3	6.19%	48.0	808.2	4.13%	33.4	708.0	3.18%	22.5	כתבי התחייבות נדחים
-	-	0.2	15.8	0.63%	0.1	33.1	(0.91%)	(0.3)	התחייבויות אחרות
10,215.7	1.51%	154.7	9,348.0	0.72%	67.2	8,712.7	0.34%	30.0	סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית
3,329.6	-	-	4,201.0	-	-	6,460.1	-	-	פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית
1,183.2	-	-	1,184.3	-	-	1,214.1	-	-	זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית
273.2	-	- *	243.0	-	- *	226.9	-	-	התחייבויות אחרות שאינם נושאות ריבית (7)
15,001.7	1.03%	154.7	14,976.3	0.45%	67.2	16,613.8	0.18%	30.0	סך כל ההתחייבויות
1,007.7	-	-	1,073.8	-	- *	1,114.2	-	-	סך כל האמצעים ההוניים
16,009.4	0.97%	154.7	16,050.1	0.42%	67.2	17,728.0	0.17%	30.0	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים
	2.60%			2.68%			2.25%		פער הריבית
14,289.3	3.03%	432.5	14,210.6	2.93%	416.0	15,740.8	2.40%	378.1	תשואה נטו (8) על נכסים נושאי ריבית

* הוצג מחדש. ראה ביאור 1.ג.1 ו-2 לדוחות הכספיים. הערות לעמודים 284-285 ראה עמוד 286

נספח 1- שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

חלק ב- יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית- מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית, פעילות בישראל

שנת 2013			שנת 2014			שנת 2015			
יתרה(2) חדשית ממוצעת	הכנסות (הוצאות) מימון (הוצאה)	שיעור	יתרה(2) חדשית ממוצעת	הכנסות (הוצאות) מימון (הוצאה)	שיעור	יתרה(2) חדשית ממוצעת	הכנסות (הוצאות) מימון (הוצאה)	שיעור	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	אחוזים	
12,057.6	473.4 *	3.93%	12,177.8	415.3 *	3.41%	13,630.9	358.7	2.63%	מטבע ישראלי לא צמוד
7,447.9	(51.7)	(0.69%)	6,594.7	(19.1)	(0.29%)	6,448.8	(9.1)	(0.14%)	סך נכסים נושאי ריבית
4,609.7	421.7	3.24%	5,583.1	396.2	3.12%	7,182.1	349.6	2.49%	סך התחייבויות נושאות ריבית
									פער הריבית
1,612.0	89.6	5.56%	1,406.4	44.0	3.13%	1,384.1	28.9	2.09%	מטבע ישראלי צמוד למדד
2,169.6	(102.2)	(4.71%)	2,090.7	(47.2)	(2.26%)	1,745.8	(20.5)	(1.17%)	סך נכסים נושאי ריבית
(557.6)	(12.6)	0.85%	(684.3)	(3.2)	0.87%	(361.7)	8.4	0.92%	סך התחייבויות נושאות ריבית
									פער הריבית
619.7	24.2	3.91%	626.4	23.9	3.82%	725.8	20.5	2.82%	מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)
598.2	(0.8)	(0.13%)	662.6	(0.9)	(0.14%)	518.1	(0.4)	(0.08%)	סך נכסים נושאי ריבית
21.5	23.4	3.78%	(36.2)	23.0	3.68%	207.7	20.1	2.74%	סך התחייבויות נושאות ריבית
									פער הריבית
14,289.3	587.2	4.11%	14,210.6	483.2	3.40%	15,740.8	408.1	2.59%	סך פעילות בישראל
10,215.7	(154.7)	(1.51%)	9,348.0	(67.2)	(0.72%)	8,712.7	(30.0)	(0.34%)	סך נכסים נושאי ריבית
4,073.6	432.5	2.60%	4,862.6	416.0	2.68%	7,028.1	378.1	2.25%	סך התחייבויות נושאות ריבית
									פער הריבית

* הוצג מחדש. ראה ביאור 1.ג.1 ו-2 לתמצית הדוחות הכספיים.

חלק ג- ניתוח השינויים בהכנסות ריבית ובהוצאות ריבית

שנת 2014 בהשוואה לשנת 2013			שנת 2015 בהשוואה לשנת 2014			
גידול (קטון) הנובע משינוי שינוי	מחיר	כמות	גידול (קטון) הנובע משינוי שינוי	מחיר	כמות	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
(58.2)	(55.7)	(2.5)	(55.5)	(62.9)	7.4	נכסים נושאי ריבית
(45.8)	(45.6)	(0.2)	(19.6)	(51.9)	32.3	אשראי לציבור
(104.0)	(101.3)	(2.7)	(75.1)	(114.8)	39.7	נכסים נושאי ריבית אחרים
						סך כל הכנסות הריבית
70.5	67.0	3.5	24.6	24.1	0.5	התחייבויות נושאות ריבית
17.0	14.3	2.7	12.6	10.9	1.7	פקדונות הציבור
87.5	81.3	6.2	37.2	35.0	2.2	התחייבויות נושאות ריבית אחרות
						סך כל הוצאות הריבית

הערות לעמודים 284-285 ראה עמוד 285

נספח 1- שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית (המשך)

הערות לעמודים 284 עד 285:

1. הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
2. על בסיס יתרות לתחילת החודשים (במטבע ישראלי לא צמוד- על בסיס יתרות יומיות).
3. לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
4. מהיתרה הממוצעת של אג"ח זמינות למכירה נוכתה/ נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/ הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון עצמי במסגרת רווח כולל מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן"

	2013	2014	2015	
לא צמוד	0.7	2.4	(1.9)	
צמוד מדד	3.8	0.9	(0.7)	
מטח וצמוד מטח	41.9	30.8	21.6	
	46.4	34.1	19.0	

5. לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
6. עמלות בסך 38.1, 33.5 ו-13.0 מיליוני ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית בשנים 2015, 2014 ו-2013 בהתאמה.
7. לרבות מכשירים נגזרים.
8. תשואה נטו- הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
9. השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר בתקופה המדווחת בשינוי בכמות בין התקופות להשוואה.

נספח 2 - דוחות רווח והפסד לפי רבעונים בשנים 2015-2014

שנת 2014				שנת 2015				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
128.4	129.7	117.4	107.7	84.5	114.3	105.5	103.8	הכנסות ריבית
7.6	27.2	21.1	11.3	(10.2)	24.8	14.4	1.0	הוצאות ריבית
120.8	102.5	96.3	96.4	94.7	89.5	91.1	102.8	הכנסות ריבית, נטו
* 3.8 *	5.6 *	8.1 *	42.7 *	* (5.1) *	0.5	4.4	2.7	הוצאות בגין הפסדי אשראי
117.0	96.9	88.2	53.7	99.8	89.0	86.7	100.1	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
								הכנסות שאינן מריבית
0.7	(1.1)	6.8	3.6	13.2	3.6	0.1	3.5	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
57.7	53.9	56.1	58.4	56.1	57.7	57.0	56.1	עמלות
0.4	0.4	0.5	0.5	0.5	2.7	0.3	0.4	הכנסות אחרות
58.8	53.2	63.4	62.5	69.8	64.0	57.4	60.0	סך כל ההכנסות שאינן מריבית
								הוצאות תפעוליות ואחרות
* 79.4 *	72.7 *	72.3 *	72.3	76.9	73.7	65.6	77.1	משכורות והוצאות נלוות
20.4	18.8	22.0	21.1	19.9	19.9	20.4	21.6	אחזקה ופחת בניינים וציוד
37.5	37.7	38.9	39.4	37.9	35.8	37.6	31.7	הוצאות אחרות
137.3	129.2	133.2	132.8	134.7	129.4	123.6	130.4	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
38.5	20.9	18.4	(16.6)	34.9	23.6	20.5	29.7	רווח לפני מיסים
* 14.7 *	8.6 *	7.9 *	(7.6)	* 13.6 *	8.9	8.3	12.3	הפרשה למסים על הרווח
								רווח נקי:
* 23.8 *	12.3 *	10.5 *	(9.0)	* 21.3 *	14.7	12.2	17.4	המימוש לבעלי מניות הבנק
								רווח בסיסי למניה בש"ח
* 0.20 *	0.10 *	0.08 *	(0.08)	* 0.16 *	0.12	0.10	0.14	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
								רווח למניית בכורה בת 0.001 ש"ח
* 1.87 *	0.98 *	0.83 *	(0.71)	* 1.69 *	1.15	0.96	1.38	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
								רווח למניית יסוד בת 0.005 ש"ח
* 9.36 *	4.89 *	4.14 *	(3.55)	* 8.45 *	5.76	4.81	6.87	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* הוצג מחדש, ראה ביאור 1.ג.1 ו-2. בביאורים לדוחות הכספיים.

נספח 3 – מאזנים לסוף רבעון בשנים 2014-2015

2014				2015				
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
								נכסים
								מזומנים ופקדונות
3,205.2	2,799.5	2,875.7	3,356.2	3,683.9	3,553.1	4,285.4	5,196.4	בבנקים
1,177.9	1,116.3	1,566.7	1,821.4	1,612.1	2,174.9	2,085.2	1,809.0	ניירות ערך
* 11,576.3	* 11,541.6	* 11,524.7	* 11,489.2	* 11,612.1	* 11,880.0	11,977.1	11,921.1	אשראי לציבור
* (100.1)	* (108.1)	* (106.5)	* (142.1)	* (129.1)	* (127.5)	(131.5)	(129.7)	הפרשה להפסדי אשראי
11,476.2	11,433.5	11,418.2	11,347.1	11,483.0	11,752.5	11,845.6	11,791.4	אשראי לציבור, נטו
27.6	39.2	37.7	37.0	51.1	45.9	42.8	51.5	אשראי לממשלה
90.2	88.6	86.7	85.6	83.5	80.7	80.1	81.2	בניינים וציוד
6.2	4.8	33.0	29.8	30.2	19.9	16.5	10.2	נכסים בגין מכשירים
* 141.8	* 205.4	* 186.1	* 215.0	* 215.2	* 231.5	233.5	232.3	נכסים אחרים
16,125.1	15,687.3	16,204.1	16,892.1	17,159.0	17,858.5	18,589.1	19,172.0	סך כל הנכסים
								התחייבויות והון
12,301.1	11,819.2	12,297.9	13,072.7	13,210.7	14,124.3	14,852.3	15,454.3	פקדונות הציבור
218.4	235.5	200.1	201.5	338.4	222.9	184.0	185.2	פקדונות מבנקים
274.7	286.2	292.2	290.0	250.9	256.9	252.9	233.0	פקדונות הממשלה
806.1	804.7	810.0	777.1	758.1	677.1	680.6	665.9	כתבי התחייבות נדחים
								התחייבויות בגין
37.9	45.4	48.8	50.2	48.2	41.3	43.5	31.6	מכשירים נגזרים
* 1,380.8	* 1,382.6	* 1,435.0	* 1,393.4	1,428.0	1,406.0	1,429.2	1,437.3	התחייבויות אחרות(1)
15,019.0	14,573.6	15,084.0	15,784.9	16,034.3	16,728.5	17,442.5	18,007.3	סך כל ההתחייבויות
								הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
* 1,106.1	* 1,113.7	* 1,120.1	* 1,107.2	* 1,124.7	* 1,130.0	1,146.6	1,164.7	סך כל ההתחייבויות והון
16,125.1	15,687.3	16,204.1	16,892.1	17,159.0	17,858.5	18,589.1	19,172.0	

2014				2015				(1)מזה:
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	
15.3	15.2	18.0	17.5	11.6	11.9	9.6	8.0	בגין סיכון אשראי חוץ מאזני
								* הוצג מחדש, ראה ביאור 1.ג.1 ו-2. בביאורים לדוחות הכספיים.

מילון מונחים 1.1. בעברית

א

אג"ח – אגרת חוב

אובליגו - מייצג את סך החבות שהועמדה ללקוח, לרבות - ומהווה את החבות הכוללת לבנק.

אוצ"ח – אוצר החייל

איגוח - גיוס הון חוץ-בנקאי על ידי גוף פיננסי באמצעות איגרות חוב מיוחדות, המתבצע על ידי רכישת מצרף של תזרימים צפויים, שקובצו יחד (בפעולת איגום – Pooling) והפכו לניירות ערך, הניתנים להנפקה. ניירות הערך מגובים בנכסים (התזרימים) האלה. האיגוח יכול להתייחס לכל זרם מוגדר של הכנסות (למשל: תקבולים עסקיים, תקבולים ממשכנתאות). בדרך כלל מוקם גוף מיוחד למטרה זו, המוודא שתתקיים הפרדה של הנכסים הפיננסיים המאוגחים משאר פעילותו. הפרדה כזאת באה להבטיח שדירוג האשראי של ניירות הערך המונפקים בגיבוי הנכסים האמורים יושפע רק משינויים הקשורים בנכסים המגבים עצמם, ללא שום קשר למצבה של הפירמה המאגחת

אינפלציה- היא מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית ומתמשכת של רמת המחירים במדינה או בשוק מסוים אירוע קיברנטי (סייבר) - אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל

אלגו – מערכת אלגוריתמיקס

ארביטראז' – רווח וודאי ללא נטילת סיכון

אשראי ONCALL- אשראי שניתן למספר ימים ונפרע על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח

ב

באזל - תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל, העוסקת בפקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

בולט - בהלוואה זו משולם החזר חודשי על חשבון הריבית בלבד ובסוף תקופת ההלוואה מוחזרת הקרן במלואה.

ג

גידור - עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.

גילון – אג"ח שקלי בריבית משתנה

גישת הרווחים – ניתוח השפעת שינוי שיעור הריבית על הרווחים המדווחים לציבור

גישת השווי הכלכלי – ניתוח השפעת שינוי שיעור הריבית על השווי הכלכלי של פוזיציות הבנק.

גליל – אג"ח ממשלתית המבטיחה ריבית קבועה בנוסף להצמדה למדד

ד

דפלציה- תהליך מתמשך של ירידה במדד המחירים לצרכן.

ה

הוראת נב"ת 221 - הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא יחס כיסוי הנזילות

הוראת נב"ת 301 - הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא דירקטוריון

הוראת נב"ת 310 - הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכונים

הוראת נב"ת 333 - הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכון הריבית

הוראת נב"ת 339 - הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכון שוק

הוראת נב"ת 342 - הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא ניהול סיכון הנזילות

הלבנת הון - פעולות פיננסיות שמטרתן להסתיר מקור של כסף, בדרך כלל כסף שמקורו לא חוקי או כסף שלא שולם עליו מס. תהליך ההלבנה "מחזיר" את הכסף למערכת החוקית

הלוואה לדיור - הלוואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא נתינה למטרת עסק:

- 1) ההלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ;
- 2) ההלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח;
- 3) ההלוואה ניתנה במשכון דירת מגורים;
- 4) ההלוואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1,2.

המפקח על הבנקים – רשות הפיקוח הממונה על הבנקים

הסכמי מכר חוזר- מכירת נייר ערך תמורת מזומנים כאשר בעת המכירה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במחיר מוסכם מראש

הפרשה פרטנית - הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לזוים בהם עלתה אמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הזוים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת ע"י הגורמים העסקיים המטפלים בלווה, ע"י יחידות ניהול סיכונים אשראי בחטיבה לניהול סיכונים ובאמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם

הפרשה קבוצתית - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

הלמ"ס - הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ארגון הפועל מתוקף סמכות חוקית לאיסוף נתונים רשמיים על החברה ועל הכלכלה בישראל ולהפצתם.

ז

זה"ב – מערכת התשלומים והסליקה בזמן אמת

ז"פ – זמן פירעון

ח

חד"ע – חדר עסקאות

חוב שאורגן מחדש - הסדר שלפיו תאגיד בנקאי - משיקולים כלכליים או משפטיים הקשורים במצבו הפיננסי של הלווה - מעניק ללווה, לפי הסכם או על פי דין, תנאים מיוחדים שלא היו ניתנים בניסיונות אחרות ואשר מכוונים לאפשר ללקוח לעמוד בהחזר החוב בתנאים החדשים, למעט הסדר לשינוי בתנאי חוב שבעיקרו משקף תמורות בתנאי האשראי במשק.

חובת נזילות - לפי חוק בנק ישראל מוטלת על הבנקים חובה להחזיק היקף נכסים נזילים בהתאם להוראות הנזילות. בנק ישראל אינו משלם לתאגידים הבנקאיים ריבית על חובת הנזילות.

חוזה SWAP - סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.

חוזה אקדמה FORWARD - חוזה בין שני צדדים למכירת כמות נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה זה אינו חוזה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגנים אלא נעשה לפי צורכי הלקוח.

חוזה עתידי FUTURE - חוזה בין שני צדדים למכירת כמות נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה עתידי זה הוא חוזה סטנדרטי הנסחר בשווקי הון מאורגנים.

חוזי אופציה- מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT).

חזזה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית) לב (אירופית) תאריך מסוים.
חזזה מכר הוא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית) לב (אירופית) תאריך מסוים.
חומ"ס – חובות מסופקים

חוב בהשגחה מיוחדת - 1. חבות שהנהלת התאגיד הבנקאי רואה צורך להגביר לגביה את אמצעי המעקב והפיקוח, אם כי אינה צופה להפסדי אשראי בגינה. צורך כזה יתכן שייוצר נוכח שיקולים הקשורים בהתפתחויות ענפיות או אזוריות, או נוכח שיקולים ספציפיים הקשורים באיתנותו הפיננסית של החייב, היקף וטיב המידע המצוי בידי התאגיד הבנקאי באשר לחייב ופעילותו העסקית, מצב הבטחונות, פיגורים בפירעון החובות, קשרי החייב עם גופים אחרים הנחשבים כבעייתיים וכו'.

2. יתרת חבות של לווה שחלק אחר ממנה הוגדר כחוב בעייתי בסיווג אחר חברת דרוג - חברה הקובעת דירוגי אשראי לממשלות, לחברות ולחובות המונפקים על ידיהן. בישראל פועלות שתי חברות דירוג – "מעלות" ו"מדרוג".

חוב בעייתי - חבות בהשגחה מיוחדת (ראה הגדרה), חוב בפיגור זמני (ראה הגדרה), חוב שאורגן מחדש (ראה הגדרה), או שלגביו הוחלט על ארגון-מחדש שטרם בוצע, חוב שאינו נושא הכנסה (ראה הגדרה), או חוב שנקבע כמסופק (ראה הגדרה), בחלקו או במלואו.

חוב בפיגור - סך כל החוב אם חלקו לא נפרע תוך 90 יום מהמועד שנקבע לפרעון אותו חלק, למעט חוב בפיגור זמני. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחלק של חוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 90 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שתגדיר הנהלת התאגיד הבנקאי. כאשר חוב בחשבון עובר ושב נחשב כחוב בפיגור וניתן לזהות את החוב הספציפי שבגינו נוצר הפיגור, יוגדר גם חוב זה כחוב בפיגור. כאשר אין זה מעשי לזהות את החוב שבגינו נוצר הפיגור, תוגדר כל החבות של הלקוח כחוב בפיגור.

למרות האמור לעיל חוב אחר של הלקוח (מלבד החוב בחשבון עו"ש) לא ייחשב כחוב בפיגור אם:

1. ניתן לזהות באופן ספציפי תשלומים לפרעון החוב; או
2. כאשר לא ניתן לזהות תשלומים כאמור, אבל לאחר יום זקיפת התשלום לחשבון עו"ש, היתה בו יתרה שסכומה נמוך מהיתרה ערב זקיפת התשלום לחשבון העו"ש
חוב בפיגור זמני - חוב בפיגור, שלדעת הנהלת התאגיד הבנקאי יש לראות את הפיגור בפרעונו כזמני וכי אין בו כדי לסמן הפסדי אשראי צפויים.

בבנקים למשכנתאות כאשר עומק הפיגור של הלוואה לדיור אינו עולה על 6 חודשים ובהעדר נסיבות אשר מצדיקות סיווג אחר.

חח"ד – חשבון חוזר דביטורי- חשבונות עו"ש שלגביהם קיימות מסגרות אשראי מאושרות מראש החייבות בעמלת הקצאה

יחס הלימות ההון - הון שברשות הבנק ומשמש אותו לפעילותו ובוחן איזה חלק מההון ממומן מהון עצמי ואיזה מהלוואות ופקדונות. היחס מוגדר בין סך נכסי הסיכון של הבנק (נכסי סיכון אשראי, נכסי סיכון שוק ונכסי סיכון תפעולי המחושבים בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים), ובין ההון של הבנק.

יחס כיסוי נזילות - KCR - יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.

יחס מינוף - מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחד מבוטא באחוזים

כ

כשל החזר - היכולת של לווה לעמוד בתשלומים שנקבעו להחזר הלוואה.
כשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה (Probability of Default) PD - מונח המתאר את הסבירות הפיננסית לכשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה. המונח מזפק הערכה של הסבירות שלווה לא יוכל לעמוד בהתחייבויות שלו.
כתבי התחייבות נדחים - כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבויות אחרים מאותו סוג.

ל

ליש"ט – לירה שטרלינג

מ

מבחני קיצון/תרחישי קיצון - מבחני רגישות לבחינת השפעת זעזועים קיצוניים בתנאי שוק קיצוניים.
מדד מעו"ף – מדד משוקלל של 25 שערי המניות של החברות בעלות שווי השוק הגבוה ביותר שנסחרות בבורסה לני"ע בתל אביב
מדד ת"א 100 - מדד משוקלל של 100 שערי המניות של החברות בעלות שווי השוק הגבוה ביותר שנסחרות בבורסה לני"ע בתל אביב
מדיניות מוניטרית - מדיניות המנוהלת על ידי הבנק המרכזי. תפקידה להשיג את מטרת הבנק באמצעות קביעת הריבית לטווח קצר וכלים מוניטריים נוספים.
מדיניות פסיקלית - מדיניות הממשלה בנושאי תקציב המדינה, הכנסותיה והוצאותיה, גביית המסים וגודל החוב הציבורי. על תכנון וביצוע מדיניות זו מופקד משרד האוצר.
מודל- קצר/ארוך - מודל לבחינת החשיפה לשינוי בעלות גיוס מקורות המימון במועד התמחור מחדש.
מח"מ – משך חיים ממוצע- מחושב לסך כל הנכסים/ההתחייבויות במגזר ההצמדה הספציפי על ידי שקלול התקופות בסכומי היתרות, כשהן מהוונות לפי שיעור התשואה הפנימי, ומחולקות ביתרה המאזנית.
מט"ח – מטבע חוץ
מט"י – מטבע ישראלי
ממצ"מ – ממשלתי צמוד מדד
ממש"ק – ממשלתי שקלי
מס"ב - מרכז הסליקה הבנקאי בע"מ- חברה בבעלות חמשת הבנקים הגדולים, המנהלת מערכת אוטומטית לסליקה נטו של חיובים וזיכויים אלקטרוניים.
מערכת זה"ב RTGS- מערכת תשלומים לסליקה מיידית וסופית של תנועות כספיות בין בנקים לגורמים עסקיים נוספים מקו"ש – מקורות ושימושים
מק"מ – מלווה קצר מועד - נייר ערך ממשלתי המונפק על ידי בנק ישראל, והוא משמש כאחד הכלים המוניטריים שמפעיל בנק ישראל. המק"מ מונפק לטווח של עד שנה, אינו צמוד ואינו נושא ריבית.
מת"ף – מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ

נ

נב"ת – נוהל בנקאי תקין

נגזר אשראי - חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון.
נגזר מגדר (Hedge)- נגזר שהנהלת הבנק מייצגת אותו כמגדר ובתנאי שהוא כשיר לכך. זאת כאשר אופי החשיפה לסיכונים של המגדר זהה לאלה של המגודר. הפריט המגודר צריך להיות מזוהה ספציפית. בתחילת הגידור קיים תיעוד

פורמלי של יחס הגידור ושל המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי ביצירת הגידור, לרבות זיהוי המכשיר המגדר, הפריט המגודר, מהות הסיכון המגודר, ואופן הערכת האפקטיביות של המכשיר המגדר בקיזוז החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן ליחס אותה לסיכון המגודר. נדרש בסיס סביר לאופן בו התאגיד הבנקאי מתכנן להעריך את אפקטיביות המכשיר המגדר.

נדל"ן – נכסים דלא ניידי

ני"ע – נייר ערך

ניירות ערך זמינים למכירה- ניירות ערך שלא סווגו כאיגרות חוב המוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר

ני"עז – ניירות ערך זרים

ניירות ערך למסחר (trading securities)- ניירות ערך שנרכשו ומוחזקים במטרה למכרם בקרוב. (לכן הם מוחזקים לתקופות קצרות). פעילות למסחר מתבטאת בדרך כלל בפעילות ערה של קניות ומכירות ומטרתה בדרך כלל להפיק רווחים ממסחר - הפרשים בין מחירי BID ו-ASK, הפרשים בין מחירי wholesale ו-retail, שינויים קצרי מועד במחיר וכו'. ניירות ערך למסחר (trading securities) ניירות ערך שנרכשו ומוחזקים במטרה למכרם בקרוב. (לכן הם מוחזקים לתקופות קצרות). פעילות למסחר מתבטאת בדרך כלל בפעילות ערה של קניות ומכירות ומטרתה בדרך כלל להפיק רווחים ממסחר - הפרשים בין מחירי BID ו-ASK, הפרשים בין מחירי wholesale ו-retail, שינויים קצרי מועד במחיר וכו'.

ננ"ה – ניהול נכסים והתחייבויות

o

סו"ח – סוג חשבון

סטופ-לוס - מגבלת עצירת הפסד

ספוט – עסקת חליפין ישירה של מטבע במטבע תוך יומיים לכל היותר

סיכון אשראי - הסיכון שצד בעסקה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו במלואן במלואן.

סיכון אשראי חוץ-מאזני- כפי שחושב לצורך המגבלה על חבות של לווה, כמוגדר להלן:

סך כל הסכומים האלה:

1. ערבות, קבול שטרות, ניכיון משנה של שטרות, אשראי תעודות והתחייבות לשלם כסף על חשבון הזולת.

2. עסקה עתידית - סך כל הסכומים האלה:

10% מיתרת עסקה עתידית.

א. "עסקה עתידית" - כל אחת מאלה, הן כשהתאגיד הבנקאי צד לה והן כשהוא ערב לה:

1. עסקה מסוג Forward או Future, במטבע שהוא הילך חוקי או בסל המטבעות,

בטובין, בניירות ערך או בזכויות; אלא אם כן קיימת עם אותו לקוח עסקה עתידית מאותו

סוג שתקוזז כנגד העסקה הראשונה במועד פירעונה;

2. עסקת חליפין בריבית או בתשואות אחרות, לרבות בהפרשי הצמדה או בהפרשי שער;

3. הסכם מסוג Forward rate agreement או Future rate agreement;

4. רכישת אופציה על ידי התאגיד הבנקאי לקנות או למכור את אחד הנכסים האמורים בפסקה זו.

למעט:

עסקה בחוזה הנסחר בבורסה, שמסלקת הבורסה אחראית כלפי הלקוח למימושו וקיימות דרישות להתאמה היומית של ה"מרג'ין";

ב. יתרת עסקה עתידית עם לקוח שהוא מהסוג המפורט בפסקה 2(א) לעיל, אשר תקוזז במועד פירעונה כנגד עסקה עתידית הפוכה מאותו סוג ועם אותו לקוח - בסכום שחייב במועד הלקוח לאחר הקיזוז.

סכום ההתחייבויות של התאגיד הבנקאי למסלקת מעו"ף, בגין סכום הבטוחות שבו מתחייב לקוח לפי התרחישים כמפורט בחוקי העזר של מסלקת מעו"ף.

3. התחייבויות (לרבות מותנות) של התאגיד הבנקאי למתן אשראי או להוצאת ערבות, למעט התחייבות כאמור, שמימושה מותנה בקבלת ביטחונות המשמשים כניכויים - בגובה סכום האשראי או הערבות.

4. האמור לעיל כפוף להוראות האלה:

א. אם התחייבות למתן אשראי או להוצאת ערבות מותנית בפירעון אשראי אחר או ערבות אחרת, סכום החבות לא יעלה על סכום החבות המירבית מביניהם, ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא כי לא ניתן לממש את ההתחייבות ללא הקטנת האשראי, או הערבות, הקיימים, באותו סכום.

ב. התחייבות למתן חבות לא תשוקלל בשיעור גבוה יותר מהחבות הסופית עצמה, אם תמומש.

ג. התחייבות למתן אשראי, או להוצאת ערבות, אשר נקבע במפורש בהסכם עם הלווה כי תמומש רק אם לא תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לווים בהתאמה, לא תיחשב כ"חבות", ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידאכי לא ניתן לממש את ההתחייבות אם תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לווים בהתאמה, באותו סכום;

פיסקה זו בתוקף החל מ-1.1.1998. עם זאת שוקללו בשנת 1998 רק 50% מההתחייבויות ורק החל מ-1.1.1999 הן משוקללות במלואן.

5.50% מסך כל ה"התחייבויות כחתם", כמשמעותן בהוראה מס' 321 בהוראות ניהול בנקאי תקין, בנושא "חיתום הנפקות של ניירות ערך".

פיסקה זו בתוקף החל מ-1.1.1998.

סיכון אשראי מאזני - אשראי לציבור באחריות התאגיד הבנקאי בניכוי הפרשה ספציפית לחובות מסופקים ובתוספת השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.

סיכון משפטי - הסיכון שלצד מסוים יגרמו הפסדים משום שחוקים ותקנות לא תומכים בהוראות ובביצוען או שאינם ברורים דיים.

סיכון נזילות - הסיכון שצד נגדי (או משתתף במערכת הסליקה) לא יעמוד בהתחייבות במלוא ערכה במועד. סיכון נזילות אינו אומר בהכרח שהצד הנגדי או המשתתף הוא חדל פירעון; ייתכן שהוא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו בעתיד, אך לא במועד הנקוב.

סיכון רבית - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי הריבית במטבעות השונים.

סיכון שוק- סיכונים פיננסיים (סיכונים קיימים או עתידיים להכנסות, להון ולשחיקה בשווי ההוגן של הקבוצה כתוצאה משינויים במחירים, שערים ומרווחים בשווקים הפיננסיים בהם היא פועלת או עשויה לפעול והמשפיעים על ערך נכסי הקבוצה או התחייבויותיה: שיעורי הרבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות-ערך, התנדויות של פרמטרים אלה ושינויים במדדים כלכליים אחרים.

סיכון תפעולי - הסיכון שליקויים במערכות או בסביבתן יביאו לאובדן בלתי צפוי. בסיכון זה נכללות טעויות אנוש או קריסת רכיבי חומרה, תוכנה או מערכת תקשורת שיש להם חשיבות חיונית לסליקה.

סליקה - תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות.

ע

עו"ש - עובר ושב

ע"נ - ערך נקוב

עקום תשואה - עקום המתאר את הקשר שבין התשואה לבין מועד הפדיון של אג"ח, על ידי השוואה של שיעורי התשואה על אג"ח הנבדלות זו מזו רק במועדי הפדיון.

ערובויות להבטחת אשראי - התחייבויות על חשבון לקוחות מהסוגים הבאים:

1. ערבות, כתב שיפוי או התחייבות אחרת לנותן האשראי או למי שערב למילוי התחייבותו של מקבל האשראי, לרבות ערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי;

2. ניכיון משנה שלא על ידי בנק ישראל, כאשר לקונה זכות חזרה אל התאגיד הבנקאי המוכר;

3. ערבות לטובת ספק שירותים או סחורות להבטחת תשלומים בעד השירותים או הסחורות שהוא מספק.

4. ערבות לטובת משכיר ציוד להבטחת תשלומים של שוכר הציוד.

ערבות בנקאית - התחייבות של הבנק הערב לשלם לצד ג' את הסכום הנקוב בכתב הערבות בעת דרישתו. הערבות הבנקאית מונפקת על פי בקשתו של לקוח הבנק.

ערבות חוק מכר - ערבות הניתנת על ידי בנק לרוכש דירת מגורים ממוכר דירה חדשה, המבטיחה לקונה את החזרת הכספים ששילם למוכר תמורת הדירה במקרה שהמוכר לא יוכל להעביר לקונה את הזכויות בנכס, כמוסכם בהסכם המכר. ומחמת העילות שנקבעו בחוק.

פ

פאג"י - בנק פועלי אגודת ישראל

פז"ק - פיקדון לזמן קצוב- פיקדון שקלי לא צמוד לזמן קצוב, לזמן קצר אפילו ליום אחד, בריבית קבועה או משתנה, לתקופות הפקדה מוגדרות מראש, בסכום, בריבית ובתנאים מוסכמים, כפי שנקבעו עם הלקוח במועד ההפקדה. הפיקדון יכול להיות חד פעמי או מתחדש לסירוגין עם אפשרות למשיכה חלקית או מלאה של קרן ההפקדה ו/או הריבית במועדי החידוש.

פח"ק - פיקדון חוזר קרדיטורי- פקדון חוזר קרדיטורי הינו פקדון שתנאיו הם:

1. אסור כי החשבון ימצא ביתרת חובה

2. אין לשלם מהחשבון בהמחאה

3. אין להעביר מהחשבון למוטב אחר או לחשבון אחר, למעט חשבון העו"ש של אותו לקוח באותו תאגיד בנקאי

4. הפיקדון אינו צמוד

פמ"ח - פיקדון מטבע חוץ

פצ"מ - פיקדון צמוד מטבע

פקדונות לזמן קצוב - פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה.

פקדונות לפי דרישה - פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

פק"מ - פיקדון קצר מועד- כסף המופקד בבנק לתקופה קצרה - עד שנה - הנושא ריבית שקלית, קבועה מראש לכל התקופה או משתנה בהתאם לשינויים בריבית בנק ישראל.

פר"י - פקדון רבית יומי - פיקדון שניתן למשוך אותו בכל יום, הנושא ריבית ואינו צמוד

פר"ש - פרנק שוויצרי

פת"ח - פיקדון תושב חוץ

ק

קונסורציום - עסקת אשראי במסגרתה מתאגדים מספר גופים פיננסיים ומעניקים יחד הלוואה ללווה.

קופת גמל - סוג של תוכנית חיסכון לטווח בינוני או ארוך. כנגד הפרשה לקופת גמל ניתן לקבל, בתנאים מסוימים, לקבל זיכוי ממס הכנסה

קרן נאמנות - קרן המנוהלת על ידי גוף שהוא הנאמן שלה - כגון בנק, חברת ביטוח, או חברה להשקעות בניירות ערך - על פי הסכם נאמנות שאישרה הרשות לניירות ערך, ולאחר פנייה לציבור באמצעות תשקיף. קרן נאמנות מאפשרת למשקיעים לפזר השקעות על ידי השקעה בסל מגוון של ניירות ערך.

ר

רו"ה - רווח והפסד

רווח בסיס למניה - הרווח הבסיסי למניה יחושב ע"י חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה.

רווח מדולל למניה - חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה האם, ובממוצע המשוקלל של

מספר המניות הקיימות במחזור, בהתחשב בהשפעת כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות. רבית בנק ישראל - בריבית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים ל/מאת התאגידים הבנקאים והיא נקבעת על ידי הוועדה המונית של הבנק.

רבית פריים - ריבית הנקבעת בכל בנק על בסיס ריבית בנק ישראל.

ש

שווי הוגן - א. ערך סביר ותואם את כל העובדות הידועות לגבי נייר ערך או סחורה בסיסית (קומודיטיס) ב. ערך שנקבע בתום לב על ידי מועצת מנהלים של פירמה עבור אותם ניירות ערך ונכסים שאין להם מחירי שוק שוטפים. שווי הוגן ברוטו חיובי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים שחייב לבנק הצד הנגדי לו, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים. זה מייצג את ההפסד המכסימלי של הבנק אם לכל הצדדים הנגדיים לחוזיו יהיה כשל ואם אין קיזוז של החוזים וכשאין לבנק כל משכנתא של הצד הנגדי.

שווי הוגן ברוטו שלילי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים, כאשר הבנק חייב כסף לצד הנגדי, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים. זה מייצג את ההפסד המכסימלי של הצד הנגדי לבנק אם: לבנק יהיה כשל ואם אין קיזוז של החוזים והבנק לא נתן לו שום משכון.

שוק המעו"ף - שוק של מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

שחר - אג"ח ממשלתית שקלית בריבית קבועה

שיעור המימון (LTV) - שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי הדיור יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבידיהם.

שירותים בנקאיים אוטומטיים - חברה בע"מ שהוקמה בשנת 1978 על ידי חמשת הבנקים הגדולים בישראל כדי לנהל עסק של מתן שירותים למוסדות פיננסיים שונים (בנקים, מוסדות כספיים, חברות לכרטיסי אשראי, קופות גמל וכד'). חברת שב"א פועלת בארבעה תחומים עיקריים:

(1) ניהול רשת התקשורת בין מסופי כרטיסי האשראי שבבתי העסק להלן (POS) לחברות לכרטיסי אשראי. (2) ניהול רשת הכספומטים שאינם מוצבים בסניפי הבנק. (3) ניהול רשת התקשורת של הכספומטים המוצבים בבנקים. (4) מתן שירותי תקשורת לחברות לכרטיסי אשראי מול מס"ב ולתאגידים הבנקאיים המשתתפים במכרזים המוניתריים מול בנק ישראל.

שע"ח - שער חליפין

ת

ת"א - תל אביב

תהליך הסקירה הפיקוחי" (SREP). (Supervisory Review Process) - התהליך נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים.

תוכ"ח - תכנית חיסכון

תוצר מקומי גולמי - תוצר מקומי גולמי

תעודת סל - נייר ערך המקנה למחזיק בו תשואה על פי מדד כלשהו. מנפיק התעודה מבטיח לקונה להחזיר לו את כספו בתום תקופה מסוימת בתוספת שיעור העלייה של המדד שהתעודה צמודה אליו.

תשואה לפדיון - התשואה שתתקבל מאיגרת חוב (או מכל מכשיר חוב אחר) אם היא תוחזק עד לפדיונה הסופי, ואם כל התקבולים ממנה (קרן וריבית) יישאו אותו שיעור תשואה. ידועה גם כתשואה הפנימית של איגרת חוב ומוצגת בדרך כלל במונחים של ריבית שנתי אפקטיבית.

A

ABS - Asset-backed security – אג"ח מגובה נכסים

נייר ערך שהבטוחות שניתנו לו, או השיעבוד, לגבי תשלומי הריבית והקרן, הינם תשואה על מסמך פיננסי מסוים, או הכנסה ממשכנתאות למגורים

ALM - Asset and Liability Management – ניהול נכסים והתחייבויות

ALCO - Asset and Liability Management Committee – וועדת ניהול נכסים והתחייבויות (וועדת ניהול סיכונים)

Algo – מערכת אלגוריתמיקס

AQR – Asset Quality Review – מבחן לחץ על הבנקים באירופה

Asset swap – אג"ח מגודר בעסקת IRS

B

Backtesting - מבחן איכות החיזוי של המודל

Basel II - 2006 Basel Capital Accord

Basel III - Basel Committee's reforms to strengthen global capital and liquidity rules

Bear Flattener – תרחיש השתטחות עקום בעליית ריבית

Bear Steepner – תרחיש היתללות עקום בעליית ריבית

Black-Scholes – מודל לתמחור אופציות בלק ושולס

BPV - Basis points value. נקודת בסיס שוות ערך למאית האחוז

BTB – Back to back

Buffer – כרית הביטחון במטבע חוץ

Bucket/Time bucket – סל זמן

Bull Flattener – תרחיש השתטחות עקום בירידת ריבית

Bull Steepner – תרחיש היתללות עקום בירידת ריבית

Butterfly – תרחיש גידול בקמירות העקום

C

CCR - Counterparty credit risk – סיכון אשראי צד נגדי

CDO - Collateralised debt obligation – אג"ח מגובה חוב

CDS - Credit default swap – מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה

CHF - Swiss franc

CFP – Contingency Funding Plan – תכנית ההנהלה לטיפול במשבר נזילות

CIRS – Currency interest rate swap

CLO - Collateralised loan obligation – אג"ח מגובה הלוואות

CLS - Continuous Linked Settlement- הוא בנק לסליקת עסקאות במטבע חוץ של שני צדדים המעוניינים להימנע- ככל הניתן מסיכונים סליקה ואשראי. הייחוד שלו בא לידי ביטוי בהיותו נקודת אמצע, מתווך, של שני צדדים, ניטראלי ובעל מנגנוני סליקה המפחיתים סיכונים באופן מירבי.

COSO - Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission- מודל מובנה של בקרה פנימית. מטרת מסגרת המודל הינה לסייע לעסקים ולישויות אחרות להעריך, לאמוד ולהעצים את מערכות הבקרה הפנימית הפועלות אצלם

CP - Commercial paper – ני"ע מסחרי

CPI - Consumer price index – מדד המחירים לצרכן

CRO – Chief Risk Officer – מנהל הסיכונים הראשי

CSA – Credit support annex - עסקת הסדרת בטחונות בעסקאות נגזרים בין שני הצדדים

הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבות יומית, לרוב המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.

CVA - Credit valuation adjustment

D

Dodd-Frank - The Dodd-Frank Wall Street Reform & Consumer Protection Act, US- תקנות פדרליות בארצות הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 בניסיון למנוע את הישנותם של אירועים שהובילו למשבר בשווקים הפיננסיים של שנת 2008 על ידי הפחתת הסיכון במערכת הבנקאית בארצות הברית בין היתר על ידי הגבלת ההשקעות המוחזקות בחשבון הנוסטרו והסדרה של מסחר בנגזרים. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.

Delta – First derivative of option price to underlying 2010- תקנות פדרליות בארצות הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 בניסיון למנוע את הישנותם של אירועים שהובילו למשבר בשווקים הפיננסיים של שנת 2008 על ידי הפחתת הסיכון במערכת הבנקאית בארצות הברית בין היתר על ידי הגבלת ההשקעות המוחזקות בחשבון הנוסטרו והסדרה של מסחר בנגזרים. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.

DVA - Debit valuation adjustment

DV01 – One basis point change exposure

E

(Exposure At Default)EAD – היקף חשיפתו או חשיפתו בעת כשל לסיכון אשראי של צד-החשיפה בעת הכשל – נגדי.

EaR – Earnings at risk – רווחים בסיכון

EBIDTA- הרווח לפני ריבית, מיסים, פחת והפחתות

ECB - European Central Bank

EMIR - European Market infrastructure Regulation- רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם בכל מדינות האיחוד האירופי (OTC) של השווקים מעבר לדלפק

EUR - Euro

Euribor - European Interbank Offered Rates

F

FATCA- Foreign Accounts Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.

FNMA - Federal National Mortgage Association, USA

FRA – Forward rate agreement חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן (ומוכרת אותן בשוק החופשי) (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב)

Freddie Mac - Federal Home Loan Mortgage Corporation, USA סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת

(אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב)

FX – Foreign exchange

G

Gamma - Second derivative of option price to underlying

GBP – Great british pound

GNMA - Government National Mortgage Association, USA חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות (Government National Mortgage Association) על ידה זכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות

H

HQLA – High quality liquid assets – נכסים נזילים באיכות גבוהה –

Haircuts – מקדמי ביטחון –

I

ICAAP- Internal Capital Adequacy Assessment Process- תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על ידי התאגידיים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

IFRS - International Financial Reporting Standards

IG – Investment grade – דירוג השקעה –

Inverted Butterfly – תרחיש קיטון בקמירות העקום –

Inverted Twist – תרחיש השתטחות העקום בציר של 5 שנים –

IRS – Interest rate swap

ISDA - International Swaps and Derivatives Association

K

KPI - Key performance indicator

KRD – Key rate duration – ניתוח סיכון ריבית לפי סלי זמן –

KRI – Key risk indicator – אינדיקטור לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות –

L

LCR – Liquidity Coverage Ratio – יחס הנזילות המזערי –

LDC -Less Developed Country- ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית

LGD- (Loss Given Default)- אחוז ההפסד מהחשיפה הכללית כאשר לקוח פושט רגל-

Libor – London interbank offer rate

LTV -Loan To Value Ratio-

היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד (הבנקאי בשעבוד).

M

MBS – Mortgage backed security – אג"ח מגובה משכנתא –

שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות במשכנתאות

Middle Market- פעילות מסחרית המבוצעת מול לקוחות בסדר גודל בינוני-

MTM – Mark to market

N

NSFR – Net stable funding ratio – יחס המימון היציב

NPV – Net present value – שווי נוכחי

O

OECD - Organisation for economic co-operation and development ארגון, שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים. תנאי הקבלה הבסיסיים לארגון הם קבלת עקרונות הדמוקרטיה והשוק החופשי. מטרת הארגון היא להוביל מהלכים של פיתוח כלכלי ושיתוף פעולה עסקי בינלאומי בין-לאומי. ישראל התקבלה כחברה בארגון במאי 2010

OIS - Overnight index swap

OTC - Over-the-counter – מעבר לדלפק

P

PD - Probability of default – הסתברות לכשל

P&L – Profit and loss – רווח והפסד

PRB – דוח פירעון ריבית המהווה דוח פערים בין נכסים להתחייבויות לפי סלי זמן

PSE – Public sector entity – ישות סקטור ציבורי

PV01 – One percent change exposure – חשיפה לשינוי מקבילי של 1%

Q

QE – Quantitative Easing – הקלה כמותית

R

Repo - Sale and repurchase transaction – עסקת רכש חוזר

Reverse repo - Security purchased under commitments to sell

Rho - First derivative of option price to interest rate

RORAC- שיטה המשווה תשואות על השקעות שונות הלוקחת בחשבון את הסיכון. התשואה - תשואה להון מותאמת סיכון- בפועל מתואמת על ידי מדידת חשיפות הנכס לסיכון ומתאמת כלפי מטה את התשואה על נכסים מסוכנים יותר. יעילות השיטה תלויה בדיוק הערכה של הסיכון בנכסים שונים, ועד כמה ה"עונש" המוטל על נכסים מסוכנים יותר אכן משקף את דרגת סלידת הסיכון של כל משקיע נתון. לסוגים חדשים של נכסים, כמו נגזרים פיננסיים הערכת סיכון הוא דבר מאוד לא ודאי, לאור הניסיון בדבר התנהגות מחיריהם בפועל.

RWA - Risk-weighted asset – משקל נכס הסיכון

RTGS – Real time gross settlement - מערכת התשלומים והסליקה בזמן אמת

S

SME - Small and medium-sized enterprise

SPV - Special purpose vehicle – מכשירים למטרה מיוחדת

Stop-Loss - מגבלת עצירת הפסד

T

Treasurer – הפונקציה המופקדת על ניהול הנזילות של הבנק

Twist – תרחיש היתללות העקום בציר של 5 שנים

U

USD - United States dollar

